

การศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านของครูภาษาไทย
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในกรุงเทพมหานคร

นายเจษฎา ศรีวิฒนเมธากุล

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2558
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A STUDY OF GUIDELINES FOR PROMOTING READING LITERACY ACTIVITIES OF
THAI LOWER SECONDARY SCHOOL TEACHERS IN BANGKOK

Mr. Jessada Sriwattanametakul

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Teaching Thai Language

Department of Curriculum and Instruction

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2015

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน ของครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ใน กรุงเทพมหานคร
โดย	นายเจษฎา ศรีวัฒนเมธากุล
สาขาวิชา	การสอนภาษาไทย
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิภาวรรณ วงษ์สุวรรณ คงเฝ้า

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

.....คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. บัญชา ชลาภิรมย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สร้อยสน สกลรักษ์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิภาวรรณ วงษ์สุวรรณ คงเฝ้า)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(อาจารย์ ดร. ศุภวรรณ สัจจพิบูล)

เจษฎา ศรีวัฒนเมธากุล : การศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านของครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในกรุงเทพมหานคร (A STUDY OF GUIDELINES FOR PROMOTING READING LITERACY ACTIVITIES OF THAI LOWER SECONDARY SCHOOL TEACHERS IN BANGKOK) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ผศ. ดร.วิภาวรรณ วงษ์สุวรรณ คงเฝ้า, 188 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านของครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และผู้บริหารโรงเรียน ประชากร คือ ครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 518 คน และผู้บริหารโรงเรียน 105 คน ในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 และ เขต 2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ยเลขคณิต ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านของครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น *ด้านการวางแผนการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน* ครูเตรียมบทอ่านและสื่อที่หลากหลาย เตรียมกิจกรรมที่เน้นการมีส่วนร่วม เตรียมวิธีวัดและประเมินผลที่หลากหลาย *ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้* ครูได้จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการรู้การอ่านในชั้นเรียนตามความสนใจและความสามารถของนักเรียน จัดกิจกรรมนอกชั้นเรียนที่เพิ่มความรู้อะกษะต้นศักยภาพของนักเรียนและ *ด้านการประเมินและนำผลไปใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน* ครูมีวิธีวัดและประเมินนักเรียนด้วยวิธีที่หลากหลายเพื่อวัดสัมฤทธิผลทางการเรียนของนักเรียน ใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของครูและนักเรียนให้ดีขึ้น และทำให้ทราบสภาพและระดับของการรู้การอ่านของนักเรียนที่จะพัฒนาการรู้การอ่าน การให้นักเรียนสร้างสรรค์ชิ้นงานนอกเหนือจากการทดสอบ 2) สภาพการส่งเสริมครูในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านของผู้บริหารโรงเรียน *ด้านการกำหนดนโยบายในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน* ผู้บริหารกำหนดกิจกรรม ระบุภาระงาน และสนองนโยบายตามกระทรวงศึกษาธิการเพื่อให้สอดคล้องกับการรู้การอ่าน *ด้านการส่งเสริมและพัฒนาครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน* ผู้บริหารโรงเรียนจัดประชุม อบรมเชิงปฏิบัติการ เจริญวิทยาการจากภายนอก สนับสนุนงานวิจัยของครู และเปิดโอกาสให้ครูเข้าร่วมสัมมนายังหน่วยงานภายนอกเพื่อเพิ่มพูนความรู้ และ *ด้านการประเมินผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน* ผู้บริหารกำหนดให้ครูประเมินผลทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการจัดกิจกรรมเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการจัดกิจกรรมครั้งต่อไป 3) แนวทางการจัดกิจกรรมของครู คือ เลือกบทอ่านและสื่ออย่างหลากหลายตามความสนใจ เพศและวัย จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการรู้การอ่านทั้งในและนอกชั้นเรียน รวมทั้งวัดและประเมินผลด้วยวิธีที่หลากหลายไม่เพียงใช้แบบทดสอบเท่านั้น แต่ได้ให้นักเรียนผลิตชิ้นงาน 4) แนวทางการส่งเสริมครูในการจัดกิจกรรมของผู้บริหาร คือ กำหนดนโยบายที่ส่งเสริมและสนับสนุนครูในการจัดกิจกรรมการรู้การอ่าน สนับสนุนค่าใช้จ่ายด้านอุปกรณ์และครุภัณฑ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม ส่งเสริมและพัฒนาครูให้มีส่วนร่วมรับผิดชอบในโครงการต่างๆ ที่จัดขึ้น มีการประเมินผลที่หลากหลาย เพื่อนำผลการประเมินการจัดกิจกรรมมาพัฒนาครูและนักเรียนให้มีการรู้การอ่านที่ดีขึ้น

ภาควิชา หลักสูตรและการสอน

ลายมือชื่อนิติดี

สาขาวิชา การสอนภาษาไทย

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก

ปีการศึกษา 2558

5583375927 : MAJOR TEACHING THAI LANGUAGE

KEYWORDS: READING LITERACY / GUIDELINES

JESSADA SRIWATTANAMETAKUL: A STUDY OF GUIDELINES FOR PROMOTING READING LITERACY ACTIVITIES OF THAI LOWER SECONDARY SCHOOL TEACHERS IN BANGKOK. ADVISOR: ASST. PROF. WIPAWAN WONGSUWAN KONGPAO, 188 pp.

This research aims to study guidelines for Thai lower secondary school teachers to promote reading literacy. The populations were 518 Thai teachers and 105 school administrators in lower secondary schools under supervision of the Secondary Educational Service Areas Office 1 and 2. Research instruments were questionnaires and interviews. Collected data were analyzed using percentages, and arithmetic average. The results showed that 1) Teachers prepared their lesson plans were congruent with learning contents and students' needs and potentialities. Their instructions and reading materials were also congruent. Various form of assessment and evaluation were prepared to investigate and promote students' reading abilities. For instruction, teachers organized activities both inside and outside classroom in order to encourage students to discuss, reflect, and give comments on the reading materials. They also encouraged students to make linkage between reading materials and their everyday lives. Various assessment and evaluation methods were implemented to encourage students to apply their knowledge to create several products and tasks on their own. 2) School administrators promoted reading literacy in schools by setting policies, activities, and tasks in order to meet the Ministry of Education's policies on reading literacy promotion. They also supported teachers to learn more on literacy by organizing academic conferences and workshops in schools, inviting experts to give talks on literacy, supporting teachers to do research, and encouraging teachers to participate in conferences organized by various organizations. For assessment and evaluation, school administrators enacted teachers to do pretest, formative and summative evaluation to collect students' learning outcome for further teaching and learning development. 3) Guidelines for teachers to promote students' reading literacy were: a) selecting a reading materials and various medias in line with students' interest, genders and ages; b) organizing activities to promote reading in everyday lives outside classroom and utilising authentic assessment and various evaluation methods to explore student's reading literacy. 4) Guidelines for school administrators to promote students' reading literacy were: a) setting policies to promote and support teachers' reading literacy instruction and provide budget for reading materials; b) encouraging teachers to run various reading literacy promoting projects; and c) encouraging teachers to assess and evaluate student's reading literacy and utilise the results for further reading literacy teaching and learning development.

Department: Curriculum and Instruction

Student's Signature

Field of Study: Teaching Thai Language

Advisor's Signature

Academic Year: 2015

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สามารถสำเร็จลุล่วงได้ด้วยความอนุเคราะห์จากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิภาวรรณ วงษ์สุวรรณ คณเฒ่า อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่คอยแนะนำ ให้คำปรึกษา ตรวจสอบ และแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่มาโดยตลอด ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สร้อยสน สกลรักษ์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ ดร.ศุภวรรณ สัจจพิบูล กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.โชติกา ภาษีผล อาจารย์ ดร.อิทธิมาศ มากจ้อย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิรักษ์ อนุษะมาน อาจารย์สันติวัฒน์ จันทร์ไต่ และอาจารย์ ดร.ภาสกร พงษ์สิทธิากร ที่ได้สละเวลาอันมีค่ายิ่งตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ทั้งนี้ได้ให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือจนมีความสมบูรณ์

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียนและครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สังกัดสำนักงานเขตมัธยมศึกษา เขต 1 และ เขต 2 ที่ให้ความอนุเคราะห์และให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจนสำเร็จด้วยดี

ผู้วิจัยขอขอบคุณ อาจารย์ ดร.สรียา โชติธรรม ผู้ให้คำปรึกษาและแนะนำเกี่ยวกับวิธีการวิจัยรวมทั้งเพื่อนนิสิตในสาขาการสอนวิชาภาษาไทยและสาขาวิชาอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คุณผการัตน์ ไยทอง ที่ได้ให้ความช่วยเหลือในการดำเนินการวิจัยฉบับนี้มาโดยตลอด

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และบุคคลในครอบครัวที่ให้การสนับสนุนงานวิจัยมาโดยตลอด ทั้งยังให้กำลังใจและคอยให้คำปรึกษาด้วยดีเสมอมา คุณค่าอันเกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ขอมอบแต่บุพการี ครูอาจารย์ บุคคลทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จ และผู้ที่สนใจนำแนวทางไปใช้ประโยชน์ ด้วยความเคารพอย่างยิ่ง

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะในการวิจัย	6
ประโยชน์ที่ได้รับ.....	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
1. การรู้การอ่าน.....	8
1.1 ความหมายของการรู้การอ่าน	8
1.2 ความสำคัญของการรู้การอ่าน.....	13
1.3 องค์ประกอบของการรู้การอ่าน	14
2. การจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน	18
2.1 การส่งเสริมการอ่าน.....	18
2.2 แนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน.....	21
3. บทบาทผู้เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน	39
3.1 บทบาทของครู.....	39
3.2 บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน.....	44
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	50

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	74
1. การศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	74
2. การออกแบบการวิจัย.....	74
3. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	75
4. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	76
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	85
6. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	86
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	87
1. สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของของครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	87
2. สภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านของผู้บริหารโรงเรียน.....	124
3. แนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านของครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และผู้บริหารโรงเรียน ในกรุงเทพมหานคร.....	137
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	143
สรุปผลการวิจัย.....	143
อภิปรายผลการวิจัย.....	148
ข้อเสนอแนะ	153
รายการอ้างอิง	155
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	163
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	165
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	188

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการแสวงหาความรู้และเป็นทักษะจำเป็นในการดำเนินชีวิต เพราะมนุษย์ต้องเรียนรู้และค้นคว้าหาข้อมูลใหม่ๆ เพื่อให้เข้าใจสภาพสังคมและเท่าทันกับโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ดังที่ สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2551: 7-8) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านว่า การอ่านช่วยให้เข้าใจสังคม สารในแต่ละยุคแต่ละสมัยจะเป็นตัวแทนของสังคมนั้นๆ จึงทำให้ผู้อ่านเห็นสภาพของสังคมในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต รวมทั้งผู้อ่านยังเกิดความรู้ใหม่ที่ทำให้ทันกับเหตุการณ์ในสังคม โดยอาศัยข้อมูลจากการอ่านเป็นพื้นฐาน นอกจากนี้ ข้อมูลและความรู้ที่ได้จากการอ่านสามารถพัฒนาปรับปรุงคุณภาพชีวิตของคุณคนให้ดีขึ้น ดังที่ วรรณิ โสมประยูร (2553: 128-129) กล่าวว่า การอ่านเป็นเครื่องมือจำเป็นในการศึกษาเล่าเรียนทุกระดับชั้น ซึ่งการอ่านจะช่วยในการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น ช่วยขยายความรู้และประสบการณ์ให้กว้างขวาง เพื่อพัฒนาตนเองพัฒนาอาชีพหรือกิจการของตนให้เจริญก้าวหน้าได้

ทั้งนี้ ประเทศสมาชิกองค์การเพื่อความร่วมมือและพัฒนาทางเศรษฐกิจ (Organization for Economic Co-operation and Development หรือ OECD) ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการรู้การอ่านซึ่งเน้นความรู้และทักษะที่จำเป็นด้านการอ่าน โดยกำหนดให้การอ่านเป็นทักษะหนึ่งใน 3 ด้านที่โครงการประเมินผลนักเรียนระดับนานาชาติ (Programme for International Student Assessment หรือ PISA) ได้กำหนดให้มีการประเมินผลนักเรียนขึ้น ซึ่ง PISA (2012: 2) ได้นิยามการรู้การอ่าน (Reading literacy) ไว้ว่า การรู้การอ่านเป็นความเข้าใจบทอ่าน การนำสิ่งที่ได้จากการอ่านไปใช้ให้เกิดประโยชน์ และการสะท้อนผลจากการอ่าน ตลอดจนความผูกพันกับการอ่าน เพื่อพัฒนาความรู้และศักยภาพของแต่ละบุคคลไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ รวมถึงการมีส่วนร่วมในกระบวนการของสังคม

จากนิยามการรู้การอ่านของ PISA จึงมีความหมายครอบคลุมถึงความเข้าใจในประเด็นที่อ่านสามารถสะท้อนสิ่งที่ได้อ่านด้วยความคิดและประสบการณ์ของตน แล้วนำประเด็นดังกล่าวไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ การรู้การอ่านจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ดังที่ Cunningham & Stanovich (1998: 934-945) และ Smith, Mikulecky, Kibby, & Dreher (2000: 378-383) ได้กล่าวถึงความสำคัญไว้ว่า ผลสัมฤทธิ์ของการรู้การอ่านไม่ได้เป็นความสำเร็จเบื้องต้นของการศึกษาในสาขาวิชาต่างๆ เท่านั้น แต่ยังส่งผลถึงความสำเร็จในการเป็นผู้ใหญ่ในวันข้างหน้าอีกด้วย เช่นเดียวกับ Olson

(1977a; 1977b อ้างถึงใน Organization for Economic Co-operation and Development, 2009: 21) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการรู้การอ่านไว้ว่า การรู้การอ่านมีประโยชน์ต่อผู้ที่ต้องการทักษะจำเป็นด้านการอ่านเพื่อใช้ในการประกอบอาชีพ การรู้การอ่านเป็นส่วนหนึ่งของการรู้หนังสือซึ่งผู้เรียนต้องรู้การอ่านและการเขียนจึงจะสามารถเข้าศึกษาต่อในสถาบันการศึกษาต่างๆ ได้ อีกทั้งยังส่งผลต่อการพัฒนากระบวนการคิดของผู้เรียนอีกทางหนึ่งด้วย

นอกจากนี้ The Progress in International Reading Literacy Study [PIRLS] (2006: 17-20) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการรู้การอ่านว่า การรู้การอ่านเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะทำให้ นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียนและมีความก้าวหน้าในทางวิชาการ

จากความสำคัญของการรู้การอ่านดังที่ได้กล่าวมาสะท้อนให้เห็นว่า การรู้การอ่านเป็นทักษะสำคัญที่ทำให้ นักเรียนประสบความสำเร็จทั้งด้านการเรียน การเข้าศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ และด้านอื่นๆ รวมถึงการเติบโตไปเป็นผู้ใหญ่ในวันข้างหน้า

ทั้งนี้ ในระดับนานาชาติได้ให้ความสำคัญกับการรู้การอ่าน โดยยกระดับการรู้การอ่านให้ เป็นสากล ซึ่งมีการประเมินผลนักเรียนระดับนานาชาติเพื่อให้นานาชาติตระหนักและส่งเสริมการรู้ การอ่านให้กับนักเรียน พร้อมทั้งพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นักเรียนต้องไม่เพียงอ่านออกเขียนได้ หรืออ่านแล้วเข้าใจเท่านั้น แต่นักเรียนสามารถนำสิ่งที่ได้อ่านไป ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง สามารถสะท้อนผลจากการอ่านและมีความผูกพันกับการอ่าน เพื่อพัฒนาความรู้และศักยภาพไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ รวมถึงการมีส่วนร่วมในกระบวนการของสังคม

ดังนั้น การอ่านกับการรู้การอ่านจึงมีความสำคัญกับชีวิต โดยการอ่านเป็นทักษะจำเป็นและเป็นเครื่องมือที่จะนำไปสู่การแสวงหาความรู้และการพัฒนาความคิดในด้านต่างๆ จนประสบความสำเร็จในการเรียนและการประกอบอาชีพ ทั้งนี้การรู้การอ่านยังมีความสัมพันธ์กับการอ่านเพื่อความเข้าใจ เพราะการอ่านเพื่อความเข้าใจเป็นทักษะสำคัญที่จะพัฒนานักเรียนให้เกิดการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมได้ โดยกระทรวงศึกษาธิการ (2551: 5) กล่าวถึงความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจว่า “เข้าใจความหมายโดยตรงและความหมายโดยนัย จับใจความสำคัญและรายละเอียดของสิ่งที่อ่าน แสดงความคิดเห็นและข้อโต้แย้งเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน และเขียนกรอบแนวคิด ผังความคิด ย่อความ”

กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้การอ่านเป็นสาระหนึ่งใน 5 สาระที่นักเรียนต้องเรียน ดังที่ กระทรวงศึกษาธิการ (2551: 2) ได้ระบุสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ สาระที่ 1 การอ่าน มาตรฐาน ท 1.1 ว่า “ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน” ซึ่งนักเรียนจะอ่านอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอจนกลายเป็นนิสัยรักการอ่านต้องมีบุคคลเข้ามาส่งเสริมและสนับสนุน ได้แก่ ผู้ปกครอง ครู ผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งนิสัยรักการอ่านเป็นส่วนหนึ่งของความผูกพันกับการอ่านที่ PISA กำหนดไว้ ดังที่ ศิริอร อินทร์ตลาด

ชุม (2545: 13) ได้กล่าวถึงการสร้างนิสัยรักการอ่านว่า ผู้ปกครองต้องฝึกนิสัยรักการอ่านให้กับเด็ก ตั้งแต่ยังเล็กๆ ด้วยการให้เด็กเลือกหนังสือตามความสนใจ จัดบรรยากาศภายในบ้านให้เหมาะกับการอ่าน และทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีในการอ่าน

แม้กระทรวงศึกษาธิการจะได้กำหนดสาระเกี่ยวกับการอ่านไว้ในหลักสูตร แต่เด็กอ่านหนังสือไม่ออก ไม่มีนิสัยรักการอ่าน ไม่เห็นความสำคัญและคุณค่าของการอ่านยังปรากฏในประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผลการประเมิน PISA 2012 พบว่า นักเรียนไทยโดยภาพรวมมีคะแนนการอ่าน 441 คะแนน ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ย OECD (คือ 499 คะแนน) แต่มีกลุ่มโรงเรียนที่นักเรียนมีคะแนนการอ่านสูงกว่าค่าเฉลี่ย OECD ได้แก่ นักเรียนจากกลุ่มโรงเรียนจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัยกับกลุ่มโรงเรียนสาธิต ส่วนนักเรียนกลุ่มโรงเรียนอื่นๆ ได้แก่ โรงเรียนในสังกัดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน โรงเรียนในสังกัดสำนักประสานและพัฒนากิจการศึกษาท้องถิ่น วิทยาลัยอาชีวศึกษาของรัฐ และโรงเรียน/วิทยาลัยอาชีวศึกษาของเอกชน มีคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ย OECD ตามลำดับ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2556: 19-20) ที่เป็นเช่นนี้เพราะครูส่วนใหญ่จัดการเรียนการสอนที่ยึดตัวเองเป็นสำคัญ ใช้สื่อการสอนไม่หลากหลาย รวมถึงไม่มีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงเท่าที่ควร ส่งผลให้เด็กเบื่อหน่าย ไม่อยากเรียน ไม่เห็นความสำคัญ และไม่สนใจการอ่าน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550: 1)

ดังนั้น ครูจึงต้องสอนอ่านให้นักเรียนเข้าใจในสิ่งที่อ่านเบื้องต้น เพื่อสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิต ดังที่ ฌักทรี เทพพรธนะ (2541: 46) กล่าวว่า บุคคลที่มีทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจจะแสวงหาความรู้ในการเล่าเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์กับการดำเนินชีวิต

นอกจากนี้ ครูและผู้บริหารโรงเรียนยังไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างนิสัยรักการอ่านให้กับนักเรียน เช่น ผู้บริหารโรงเรียนไม่สนับสนุนในการจัดซื้อหนังสือเข้าห้องสมุดโรงเรียนทำให้มีหนังสือไม่หลากหลาย ครูไม่ปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็กตั้งแต่เริ่มเข้าโรงเรียน (มติชนออนไลน์, 2556)

นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550: 1) กล่าวว่า ครูจะต้องเลือกสรรเทคนิควิธีในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาให้นักเรียนสามารถอ่านออกเขียนได้ ไม่เฉพาะครูที่รับผิดชอบกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเท่านั้น ครูทุกกลุ่มสาระควรมีส่วนร่วมในการพัฒนานักเรียนโดยบูรณาการเรื่องการอ่านไปในการจัดการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระและพัฒนาให้นักเรียนให้มีนิสัยรักการอ่าน เพื่อใช้การอ่านเป็นเครื่องมือในแสวงหาความรู้ในอนาคต การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านจะมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทสำคัญที่จะทำให้กิจกรรมดังกล่าวบรรลุผลสำเร็จ ดังที่ จินตนา ไบกาซุย (2534: 70-74) และประภาส พาวินันท์

(2542: 168-170) กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบายการปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน โดยกำหนดให้อยู่ในแผนงานของโรงเรียนและให้เป็นส่วนหนึ่งของวิชาหรือส่วนหนึ่งของการเรียนในแต่ละรายวิชา สนับสนุนการดำเนินงานห้องสมุดให้มีประสิทธิภาพ และจัดสถานที่สำหรับจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านโดยเฉพาะ

ทั้งนี้ การพัฒนาให้นักเรียนมีการรู้การอ่านได้นั้นต้องมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่ต้องได้รับความร่วมมือจากหลายๆ ฝ่าย คือ ครอบครัว โรงเรียน หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการอ่าน (ไข่มุก เหล่าสุนทร, 2550: 27)

จากที่กล่าวมาข้างต้น การพัฒนานักเรียนให้มีการรู้การอ่านที่ดีได้ต้องอาศัยการจัดการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่ช่วยส่งเสริมการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านอย่างต่อเนื่องจากครูและผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งมีส่วนสำคัญต่อนักเรียนในการพัฒนาทักษะการอ่านและสามารถนำประโยชน์จากการอ่านไปใช้ในชีวิตจริงได้

จากงานวิจัยในประเทศและต่างประเทศที่ศึกษาการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เช่น ศิริพร ทองชุคำ (2540) จิราพร คำด้วง (2546) ปรางทอง แก้วเหล่ายุง (2548) พิมพ์สุดา เอี่ยมสกุล (2549) ไข่มุก เหล่าสุนทร (2550) จารุณี การี (2554) Steltenkamp (1992) McNicol (2003) และ Doiron (2011) พบว่า การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้เด็กมีทักษะการอ่านแต่ยังไม่พบว่ามีการวิจัยเรื่องใดในประเทศที่ศึกษาถึงแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านของครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบการรู้การอ่านของ PISA ซึ่งประเมินนักเรียนที่มีอายุ 15 ปีมาใช้ประกอบในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง และเลือกศึกษากลุ่มตัวอย่างในกรุงเทพมหานคร ซึ่งภาพรวมของนักเรียนไทยมีคะแนนการอ่าน 441 คะแนน ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ย OECD (คือ 499 คะแนน) ขณะเดียวกัน สถานศึกษาส่วนใหญ่ในกรุงเทพมหานครมีแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่ให้เด็กเข้าร่วมอย่างหลากหลาย นักเรียนสามารถเข้าถึงสื่อได้ง่ายและรวดเร็ว ซึ่งครู ผู้บริหารโรงเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำแนวทางในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านไปใช้ในสถานศึกษาที่ตนปฏิบัติงานอยู่ได้

การศึกษาวิจัยครั้งนี้จึงเป็นการศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านของครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในกรุงเทพมหานคร โดยศึกษาจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ครูภาษาไทยและผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งผู้วิจัยศึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านของครูภาษาไทย การจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านของผู้บริหารโรงเรียนซึ่งครอบคลุมถึงการกำหนดนโยบาย การส่งเสริม พัฒนาครู และประเมินผล เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการศึกษามาใช้เป็น

แนวทางในการพัฒนานักเรียนและเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้
การอ่านต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านของครูภาษาไทย

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

เพื่อศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านของผู้บริหารโรงเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษา

ตอนต้น และผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 และ เขต 2 เนื่องจากกรุงเทพมหานครได้ให้ความสำคัญกับ
การอ่าน โดยเฉพาะการรณรงค์ ส่งเสริม และประชาสัมพันธ์เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนสนใจและเข้าร่วม
กิจกรรมเกี่ยวกับการอ่านที่จัดขึ้น อีกทั้งสถานศึกษาส่วนใหญ่ในกรุงเทพมหานครมีแหล่งการเรียนรู้
และการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่หลากหลายให้แก่ นักเรียน ขณะเดียวกันนักเรียนสามารถเข้าถึง
สื่อต่างๆ ได้ง่ายและรวดเร็ว ซึ่งครู ผู้บริหารโรงเรียน และผู้ที่สนใจสามารถนำแนวทางในการจัด
กิจกรรมส่งเสริมการอ่านไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับสถานศึกษาที่ตนปฏิบัติงานอยู่ได้

งานวิจัยนี้ต้องการได้แนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านของครูภาษาไทย
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในกรุงเทพมหานคร โดยพิจารณาจากผลการประเมินนักเรียนระดับ
นานาชาติ ปี 2012 (PISA 2012) พบว่า นักเรียนในกรุงเทพมหานครได้คะแนนด้านการอ่านอยู่ใน
ระดับสูงเมื่อเทียบกับนักเรียนในจังหวัดอื่นๆ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องการสำรวจแนวทางการจัดกิจกรรม
ส่งเสริมการรู้การอ่านของครูภาษาไทย ในกรุงเทพมหานคร เพื่อให้ได้แนวทางแก่ครูภาษาไทย
ครูกลุ่มสาระอื่นๆ และผู้บริหารโรงเรียนในจังหวัดต่างๆ นำไปปรับใช้และพัฒนาการจัดการเรียน
การสอน รวมถึงนักวิชาการและบุคลากรผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทางการศึกษาด้วย

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านของครูให้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีประเด็นที่ศึกษา 3 ประเด็น ได้แก่
ด้านการวางแผนการจัดกิจกรรม

- 1) การวางแผนการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน

- 1.1) การคัดเลือกบทอ่าน

- 1) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

- 2.1) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านในชั้นเรียน

2.2) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านนอกชั้นเรียน

ด้านการประเมินผลและการนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน ส่วนการศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านของผู้บริหารโรงเรียนมีประเด็นที่ศึกษา 3 ประเด็น ได้แก่

- 1) ด้านการกำหนดนโยบายในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน
- 2) ด้านการส่งเสริมและพัฒนาครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน
- 3) ด้านการประเมินผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน

นิยามศัพท์เฉพาะในการวิจัย

การรู้การอ่าน หมายถึง ความเข้าใจบทอ่าน การนำสิ่งที่ได้จากการอ่านไปใช้ให้เกิดประโยชน์ และการสะท้อนผลจากการอ่าน ตลอดจนความผูกพันกับการอ่าน การพัฒนาความรู้และศักยภาพของแต่ละบุคคลไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ และการมีส่วนร่วมในกระบวนการของสังคม (PISA, 2009: 23-25) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

- 1) ความเข้าใจบทอ่าน คือ ผู้อ่านสามารถเข้าใจเนื้อความตามตัวอักษรและจับใจความสำคัญจากบทอ่านได้
- 2) การนำไปใช้ คือ ผู้อ่านสามารถนำสิ่งที่อ่านไปปรับใช้ในสถานการณ์ต่างๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง
- 3) การสะท้อนผลจากการอ่าน คือ ผู้อ่านเชื่อมโยงประสบการณ์และความรู้เดิมของตนเองในขณะที่อ่าน โดยคำนึงถึงเนื้อเรื่องที่สัมพันธ์กับสิ่งที่อ่านมาตีความและแปลความให้เป็นความเห็นของตนเพื่อสะท้อนสิ่งที่ได้อ่าน
- 4) ความผูกพันกับการอ่าน คือ ผู้อ่านมีเจตคติที่ดีต่อการอ่าน เช่น กระตือรือร้นในการอ่าน มีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ที่จะอ่าน มุ่งมั่นและมีสมาธิจดจ่ออยู่กับสิ่งที่อ่านตลอดเวลา มั่นใจในความสามารถของตนเองในการอ่าน และมีพฤติกรรมในการอ่านอย่างสม่ำเสมอและอ่านบทอ่านหลากหลายประเภทตามความสนใจ
- 5) การพัฒนาความรู้และศักยภาพของแต่ละบุคคลไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ คือ การนำสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการอ่านไปใช้ในการพัฒนาความสามารถในด้านต่างๆ ของตนเอง เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่ตนกำหนดไว้
- 6) การมีส่วนร่วมในกระบวนการของสังคม คือ การที่ผู้อ่านได้เข้าร่วมกิจกรรม

ต่างๆ ที่สังคมจัดขึ้น ได้แก่ การใช้สิทธิ์ในการตัดสินใจด้วยตนเองอย่างเสรี ใช้สิทธิ์ลงคะแนนเสียง ใช้สิทธิ์ลงคะแนนเสียงหรือลงความเห็น มีอิสระในการแสดงความคิดเห็นต่อสังคม

แนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน หมายถึง วิธีการหรือกระบวนการในการดำเนินการของครูภาษาไทยและผู้บริหารโรงเรียนในการวางแผน กำหนดนโยบาย ส่งเสริมและพัฒนาการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมต่างๆ และการประเมินผลที่ช่วยส่งเสริมการรู้การอ่านของนักเรียนทั้งในและนอกห้องเรียน

ครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในกรุงเทพมหานคร หมายถึง บุคคลที่มีหน้าที่หลักในการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม และการส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในสังกัดสำนักสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 และเขต 2

ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง บุคคลที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนหรือรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ในสังกัดสำนักสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 และเขต 2

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้ข้อมูลสภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านของครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในกรุงเทพมหานคร
2. เป็นแนวทางให้แก่ครูภาษาไทยในการพัฒนาการจัดการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
3. เป็นแนวทางให้แก่ผู้บริหารโรงเรียนใช้เป็นนโยบายในการพัฒนาการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัย เรื่อง การศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านของครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศโดยนำเสนอ 4 ประเด็น ดังนี้

1. การรู้การอ่าน
2. การจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน
3. บทบาทผู้เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การรู้การอ่าน

การรู้การอ่านเป็นทักษะสำคัญของการรู้หนังสือ ซึ่งต้องอาศัยความเข้าใจในการวิเคราะห์ความ แปลความ ตีความ และประเมินในสิ่งที่อ่านได้ รวมทั้งสามารถสะท้อนความคิดและนำไปประเด็นที่ได้ อ่านไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งประกอบด้วยประเด็นสำคัญ ดังนี้

1.1 ความหมายของการรู้การอ่าน

นักการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญทางด้านกรอ่านให้ความหมายของการรู้การอ่านไว้ดังนี้ Elley (1992: 3) และ Binkley and Rust (1994: 40) ได้กำหนดนิยามการรู้การอ่าน (Reading literacy) ไว้คล้ายกันว่า เป็นความสามารถในการเข้าใจและใช้รูปแบบภาษาเขียนที่ถูก กำหนดโดยสังคมและ/หรือประเมินค่าโดยบุคคลใดบุคคลหนึ่ง การรู้เรื่องกรอ่านเกิดขึ้นได้ในบริบท ทางภาษาที่หลากหลาย เช่น โรงเรียน บ้าน สถานที่ทำงาน หรือสถาบันทางศาสนา ซึ่งเกี่ยวข้องกับ ระดับความสามารถและพฤติกรรมหรือการปฏิบัติที่เกิดขึ้นพร้อมกันหลากหลายมิติ

PISA (2009: 23) ให้นิยามการรู้การอ่าน (Reading literacy) ไว้ว่า การรู้การอ่านเป็น ความเข้าใจ การใช้ และการสะท้อนผลจากการอ่าน รวมทั้งความผูกพันในการอ่านกับบทอ่าน เพื่อพัฒนาความรู้และศักยภาพของแต่ละบุคคลไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ และสามารถนำสิ่งที่ได้จาก การอ่านไปใช้ในชีวิต ตลอดจนมีส่วนร่วมในกระบวนการของสังคม

Pandian (2011: 124) ให้นิยามการรู้การอ่าน ไว้ว่า เป็นความสามารถในการทำ ความเข้าใจ การใช้ และการใคร่ครวญต่อข้อความตามลายลักษณ์อักษร ทั้งนี้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ของผู้อ่าน เพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะ ตลอดจนสามารถเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมอย่างเป็นผล

จากนิยามการรู้การอ่านสามารถขยายความรายละเอียดของคำต่างๆ ให้ชัดเจนขึ้น แบ่งออกเป็น 3 ส่วนสำคัญ ได้แก่ 1) ความเข้าใจ การใช้ และการสะท้อนผลจากการอ่าน 2) ความผูกพันกับการอ่าน และ 3) การพัฒนาความรู้และศักยภาพของแต่ละบุคคลไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ รวมถึงการมีส่วนร่วมในกระบวนการของสังคม ซึ่ง PISA (2009: 23-25) ได้อธิบายเพิ่มเติม ดังนี้

1) ความเข้าใจ การใช้ และการสะท้อนผลจากการอ่าน

คำว่า ความเข้าใจ (Understanding) หมายถึง การที่ผู้อ่านอ่านถ้อยความแล้วรู้เรื่อง หรือเรียกว่า อ่านเอาเรื่อง ซึ่งเป็นการอ่านในลักษณะที่เข้าใจและสามารถรับรู้ใจความของถ้อยความนั้นได้ การใช้ (Using) หมายถึง ผู้อ่านสามารถนำสิ่งที่อ่านมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง การสะท้อนผลจากการอ่าน (Reflecting) หมายถึง ผู้อ่านสามารถใช้ความคิด ความเข้าใจ ความรู้เดิม และประสบการณ์ของตนเข้ามาเกี่ยวข้องในขณะที่อ่าน เพื่อสะท้อนสิ่งที่ได้อ่าน โดยคำนึงถึงเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่อ่านมาตีความและแปลความให้เป็นความเห็นของตนเอง แล้วตอบสนองต่อถ้อยความที่อ่านดังกล่าวด้วยวิธีต่างๆ

2) ความผูกพันกับการอ่าน

ผู้อ่านที่รู้การอ่านไม่เพียงมีความรู้และทักษะในการอ่านเท่านั้น แต่ต้องเป็นผู้ที่ให้คุณค่ากับการอ่านและใช้ประโยชน์จากการอ่านได้หลากหลายวัตถุประสงค์ ดังนั้น เป้าหมายของการศึกษาจึงไม่เพียงทำให้ผู้อ่านเป็นผู้ที่อ่านเก่งอย่างเดียว แต่ต้องทำให้เป็นผู้ที่มีความผูกพันกับการอ่านด้วย ซึ่ง “ความผูกพันกับการอ่าน” (Reading engagement) หมายถึง ผู้อ่านเกิดแรงจูงใจที่จะอ่าน ประกอบด้วยเจตคติและพฤติกรรมในการอ่าน รวมถึงความสนใจ ความบันเทิง ความรู้สึก ควบคุมเรื่องที่ตนอ่าน การมีส่วนร่วมในมิติทางสังคม และการฝึกอ่านเรื่องที่หลากหลายอย่างสม่ำเสมอ ดังนั้น ความผูกพันกับการอ่านในบทอ่านจึงหมายถึงบทอ่านทั้งที่เป็นสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ทำให้ผู้อ่านสามารถเลือกสื่อดังกล่าวได้อย่างหลากหลายตามความสนใจและความต้องการ อีกทั้งยังส่งผลให้เกิดความอยากรู้อยากอ่านเพิ่มขึ้นจนกลายเป็นนิสัยรักการอ่าน

3) การพัฒนาความรู้และศักยภาพของแต่ละบุคคลไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ รวมถึงการมีส่วนร่วมในกระบวนการของสังคม

การพัฒนาความรู้และศักยภาพของแต่ละบุคคลไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ รวมถึง

การมีส่วนร่วมในกระบวนการของสังคม แสดงให้เห็นถึงความสำคัญกับระดับบุคคลสู่ระดับสังคม เช่น นักเรียนศึกษาเล่าเรียนในโรงเรียนแล้วนำความรู้ที่ได้ไปใช้เมื่อก้าวสู่การทำงาน หรือนักเรียนศึกษาเล่าเรียนของการศึกษาภาคบังคับสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิตและการเป็นพลเมืองของสังคม อีกทั้งเป็นการขยายความเพิ่มเติมว่า ผู้ที่ “รู้เรื่องการอ่าน” จะสามารถบรรลุผลสำเร็จได้ทั้งการเรียนและการทำงานตามที่ตนใฝ่ฝันไว้ ซึ่งจะนำไปสู่การมีชีวิตที่ดีและมีการศึกษาตลอดชีวิต ในขณะเดียวกัน คำว่า “การมีส่วนร่วม” (Participation) หมายถึง การรู้เรื่องการอ่านทำให้ผู้อ่านมีส่วนร่วมทางสังคม วัฒนธรรม และการเมือง ผู้ที่มีการศึกษาย่อมสามารถมีส่วนร่วมในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างเต็มที่ เช่น การตัดสินใจ การใช้สิทธิลงคะแนนเสียง การวิพากษ์วิจารณ์ การได้รับอิสระและความปลอดภัยจากอำนาจภายในสังคม (Linnakylä, 1992; Lundberg, 1991, 1997; MacCarthey & Raphael, 1989 อ้างถึงใน PISA 2009 assessment framework: 24)

นอกจาก 3 ประเด็นที่ได้อธิบายไปแล้วข้างต้น PISA ยังต้องการให้นักเรียนได้เรียนรู้บทอ่านหลายประเภท โดยที่บทอ่าน (Written text) เป็นการสื่อความหมายที่ใช้ภาษาเขียนในรูปแบบกราฟฟิก เขียนด้วยลายมือ สิ่งพิมพ์ และการเขียนในสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยไม่รวมภาษาพูดหรือการบันทึกข้อมูลในรูปของเครื่องบันทึกเสียง ภาพยนตร์ โทรทัศน์ หรือรูปภาพที่ไม่มีคำอธิบายอยู่ด้วย ได้แก่ แผนภาพ รูปภาพประกอบคำบรรยาย แผนที่ ตาราง กราฟ และการ์ตูนที่มีส่วนของคำบรรยายประกอบ บทอ่านที่ปรากฏบนสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีความแตกต่างจากสื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพ ปริมาณของถ้อยความ วิธีการร้อยเรียงกับถ้อยความหรือข้อความส่วนอื่นๆ และวิธีการใช้เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลก็แตกต่างกัน จะเห็นได้ว่า บทอ่านในความหมายของ PISA ครอบคลุมบทอ่านทุกรูปแบบ ทั้งบทอ่านในรูปของสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ รูปแบบของบทอ่านแบบต่อเนื่อง ไม่ต่อเนื่อง และบทอ่านที่ผสมกันระหว่างบทอ่านแบบต่อเนื่องและไม่ต่อเนื่อง รวมถึงสำนวนบทอ่าน

ดังนั้น บทอ่านที่ PISA ต้องการให้นักเรียนได้เรียนรู้จึงมีหลากหลายประเภท บทอ่านจึงมีความครอบคลุมทักษะการอ่านที่นักเรียนต้องใช้ในอนาคตเมื่อสำเร็จการศึกษาภาคบังคับ เพื่อให้ นักเรียนสามารถนำไปประยุกต์กับชีวิตจริงได้

นอกจากนิยามของการรู้การอ่านที่ PISA ได้เสนอไว้ข้างต้น Mullis et al. (2009: 11) และ Progress in International Reading Literacy Study [PIRLS] (2006: 3) ได้ให้นิยาม การรู้การอ่าน (Reading literacy) ไว้สรุปได้ว่า การรู้การอ่านเป็นทักษะในการเข้าใจรูปแบบภาษาเขียนซึ่ง

ถูกกำหนดขึ้นโดยสังคมและ/หรือประเมินค่าโดยคนในสังคม เด็กสามารถสร้างความหมายจากข้อความเหล่านั้นได้อย่างหลากหลาย โดยเด็กจะอ่านเพื่อการเรียนรู้และเพื่อความบันเทิง ซึ่งเกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วมในโรงเรียนและการใช้ชีวิตประจำวัน

นิยามของการรู้การอ่านยังมีความสัมพันธ์กับระดับการอ่าน กล่าวคือ นิยามของคำว่า “ความเข้าใจ” สามารถเชื่อมโยงกับ “ความเข้าใจในการอ่าน” ซึ่งเป็นองค์ประกอบของการอ่านใน ส่วนของการเข้าใจความหมายของตัวอักษรหรือสารหรือบทอ่านที่อ่าน (PISA, 2009: 24) ส่วนคำว่า “การใช้” สามารถเชื่อมโยงกับ “การปรับใช้” หรือ “การประยุกต์” เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์หลังจาก การอ่านหรือการนำสิ่งที่ได้อ่านไปใช้ต่อ (PISA, 2009: 24) และคำว่า “การสะท้อนผลจากการอ่าน” เป็นส่วนที่เกิดขึ้นหลังจากที่ผู้อ่านเกิดความเข้าใจและการใช้ แล้วแสดงให้เห็นว่าผู้อ่านมีการตอบสนอง กับบทอ่านที่ได้อ่าน โดยเริ่มตั้งแต่การรู้เรื่องสัญลักษณ์ในการถอดรหัสข้อความซึ่งต้องใช้ความรู้ใน การรู้คำศัพท์เพื่อสร้างความหมายจากข้อความนั้นๆ ในขณะเดียวกัน ผู้อ่านที่มีข้อมูล ประสบการณ์ และความเชื่ออยู่แล้วก็จะใช้ข้อมูล ประสบการณ์ และความเชื่อนั้นทดสอบตนเองกับความรู้อื่น นอกเหนือจากบทอ่านที่ได้อ่าน เพื่อเป็นการทบทวนความเชื่อของตนที่มีทั้งต่อบทอ่านและต่อโลกใน ช่วงเวลาเดียวกัน การสะท้อนผลจากการอ่านจึงต้องพิจารณาเนื้อหาของบทอ่านโดยใช้ความรู้เดิมที่มี รวมถึงความเข้าใจโครงสร้างหรือรูปแบบของบทอ่านด้วย (PISA, 2009: 25) นิยามของการรู้การอ่าน ข้างต้นสามารถสรุปได้ต่อไปนี

- 1) ความเข้าใจบทอ่าน คือ ผู้อ่านสามารถเข้าใจเนื้อความตามตัวอักษรและ จับใจความสำคัญจากบทอ่านได้
- 2) การนำไปใช้ คือ ผู้อ่านสามารถนำสิ่งที่อ่านไปปรับใช้ในสถานการณ์ต่างๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง
- 3) การสะท้อนผลจากการอ่าน คือ ผู้อ่านเชื่อมโยงประสบการณ์และความรู้เดิม ของตนเองในขณะที่อ่าน โดยคำนึงถึงเนื้อเรื่องที่สัมพันธ์กับสิ่งที่อ่านมาตีความและแปลความให้เป็น ความเห็นของตนเพื่อสะท้อนสิ่งที่ได้อ่าน
- 4) ความผูกพันกับการอ่าน คือ ผู้อ่านมีเจตคติที่ดีต่อการอ่าน เช่น กระตือรือร้นใน การอ่าน มีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ที่จะอ่าน มุ่งมั่นและมีสมาธิจดจ่ออยู่กับสิ่งที่อ่านตลอดเวลา มั่นใจในความสามารถของตนเองในการอ่าน และมีพฤติกรรมในการอ่านอย่างสม่ำเสมอและอ่านบท อ่านหลากหลายประเภทตามความสนใจ
- 5) การพัฒนาความรู้และศักยภาพของแต่ละบุคคลไปสู่เป้าที่ตั้งไว้ คือ การนำสิ่งที่

ได้เรียนรู้จากการอ่านไปใช้ในการพัฒนาความสามารถในด้านต่างๆ ของตนเอง เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่ตนกำหนดไว้

6) การมีส่วนร่วมในกระบวนการของสังคม คือ การที่ผู้อ่านได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคม ได้แก่ การใช้สิทธิ์ในการตัดสินใจด้วยตนเองอย่างเสรี ใช้สิทธิ์ลงคะแนนเสียง ใช้สิทธิ์ลงคะแนนเสียงหรือลงความเห็น เข้าร่วมประเพณีทุกโอกาสสำคัญ มีอิสระในการแสดงความคิดเห็น

เมื่อพิจารณานิยามของคำว่า การรู้การอ่าน ข้างต้นกับนิยามของคำว่า การอ่าน (Harris and Smith, 1986: 14; แม้นมาส ขวลิขิต, 2552: 21) แล้วพบว่า การรู้การอ่านครอบคลุมประเด็นของการอ่าน กล่าวคือ การรู้การอ่านเป็นความเข้าใจบทอ่าน การนำสิ่งที่ได้จากการอ่านไปใช้ให้เกิดประโยชน์ และการสะท้อนผลจากการอ่าน ตลอดจนความผูกพันกับการอ่าน การพัฒนาความรู้และศักยภาพของแต่ละบุคคลไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ และการมีส่วนร่วมในกระบวนการของสังคม ส่วนการอ่านเป็นกระบวนการสื่อความหมายด้วยการแปลความหมายของตัวอักษรหรือสัญลักษณ์ ออกมาอย่างถูกต้องตรงตามวัตถุประสงค์ของผู้เขียน รวมถึงเพื่อถ่ายทอดความรู้ ความคิด ข่าวสาร จินตนาการ อารมณ์ความรู้สึกผ่านการสื่อสารกันระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่าน ทั้งนี้ ผู้อ่านจะเข้าใจสารมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความสามารถ ความรู้ และประสบการณ์ในอดีตของผู้อ่านแต่ละคน จะเห็นได้ว่า การรู้การอ่านเน้นที่บทอ่านและการนำเนื้อหาที่ได้จากการอ่านไปใช้ในชีวิตจริงเป็นสำคัญ โดยบทอ่านที่หลากหลายจะสามารถวัดทักษะของนักเรียนในด้านความเข้าใจ การนำไปใช้ การสะท้อนผลจากการอ่าน ความผูกพันกับการอ่าน การพัฒนาความรู้และศักยภาพของตนไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ รวมถึงการมีส่วนร่วมในกระบวนการของสังคม

นอกจากนี้ การรู้การอ่านยังสัมพันธ์กับระดับการอ่าน (Miller, 1990: 4-7) กล่าวคือ การรู้การอ่านมีระดับความรู้และทักษะการรู้การอ่านซึ่งครอบคลุมระดับการอ่าน ทั้งนี้ ผู้อ่านจะสามารถเข้าใจ นำสิ่งที่ได้จากการอ่านไปใช้ และสะท้อนผลจากการอ่าน ตลอดจนมีความผูกพันกับการอ่าน สามารถพัฒนาความรู้และศักยภาพไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ และการเข้าร่วมกระบวนการของสังคมได้นั้น ผู้อ่านต้องผ่านกระบวนการแปลความ ตีความ วิเคราะห์ความ ขยายความ สามารถปรับใช้และประยุกต์กับชีวิตจริงได้ โดยผู้อ่านจะต้องแสดงพฤติกรรมทุกระดับการอ่านทั้ง 4 ระดับ ได้แก่ 1) ระดับตามตัวอักษร เป็นความสามารถในการเข้าใจและตอบคำถามที่ผู้อ่านทราบรายละเอียดจากเรื่องที่อ่าน 2) ระดับตีความ เป็นความสามารถในการเข้าใจเนื้อหาที่ไม่ได้บอกโดยตรง ผู้อ่านต้องตีความ ขยายความ คาดคะเน แล้วหาข้อสรุปในเนื้อหาที่อ่านให้ถูกต้อง 3) ระดับวิจารณ์ เป็นความสามารถในการพิจารณาตัดสินใจประเมินค่าในสิ่งที่อ่าน โดยใช้ความรู้และประสบการณ์จากเรื่องที่อ่าน และ 4) ระดับสร้างสรรค์ เป็นความสามารถของผู้อ่านในการนำสิ่งที่ได้จากการอ่าน

ไปประยุกต์กับสถานการณ์อื่นในชีวิตประจำวันได้ จะเห็นได้ว่า การรู้การอ่านปรากฏตัวชีวิตที่ครอบคลุมระดับการอ่านทั้ง 4 ระดับ

1.2 ความสำคัญของการรู้การอ่าน

การรู้การอ่านเป็นทักษะจำเป็นเพื่อพัฒนาไปสู่ทักษะอื่นๆ อีกทั้ง การรู้การอ่านยังเป็นทักษะสำคัญในการดำเนินชีวิต ดังที่นักการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญทางด้าน การอ่านกล่าวถึงความสำคัญของการรู้การอ่านไว้ ดังนี้

Olson (1977a; 1977b อ้างถึงใน Organization for Economic Co-operation and Development, 2009: 21) กล่าวถึงความสำคัญของการรู้การอ่านว่า การรู้การอ่านมีประโยชน์ต่อผู้ที่ต้องการทักษะด้านการอ่านเพื่อใช้ในการประกอบอาชีพ เพราะการรู้การอ่านทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าศึกษาต่อในสถาบันการศึกษาต่างๆ ได้ นอกจากนี้ยังส่งผลต่อการพัฒนาพุทธิพิสัยหรือกระบวนการคิดของผู้เรียน

Cunningham, and Stanovich (1998: 934-945) และ Smith, Mikulecky, Kibby, and Dreher (2000: 378-383) กล่าวถึงความสำคัญของการรู้การอ่านว่า ผลสัมฤทธิ์ของการรู้การอ่านไม่ได้เป็นเพียงพื้นฐานของความสำเร็จในสาขาวิชาอื่นๆ ทางการศึกษาเท่านั้น แต่ต้องเกื้อหนุนร่วมกันจึงจะประสบความสำเร็จในวัยผู้ใหญ่ต่อไปได้

Geske and Ozola (2008: 71) กล่าวว่า การรู้การอ่าน เป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในกระบวนการเรียนรู้ทุกขั้นตอนของการอ่าน ซึ่งผู้เรียนไม่เพียงแต่จะได้รับความรู้ด้านภาษาและสาระในเรื่องเท่านั้น แต่ยังสามารถที่จะเรียนรู้วิชาอื่นๆ ได้ด้วย

The Progress in International Reading Literacy Study [PIRLS] (2006: 17-20) กล่าวว่า การรู้การอ่านเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะทำให้ให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียนและมีความก้าวหน้าในทางวิชาการ

PISA (2009: 21 อ้างถึงใน Coulombe, Tremblay, and Marchand, 2004) ได้ให้ความสำคัญของการรู้การอ่านว่า เป็นทักษะที่ไม่เพียงแต่สำคัญเฉพาะบุคคลใดบุคคลหนึ่งเท่านั้น แต่ยังมีมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจโดยรวมด้วย เพราะผู้ที่มีทักษะการอ่านดีย่อมส่งผลถึงการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่ดีด้วย นั่นคือ สามารถที่จะสื่อสารและเข้าใจความหมายได้เป็นอย่างดี

จากความสำคัญของการรู้การอ่านดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า การรู้การอ่านเป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการสร้างความสำเร็จต่อการประกอบอาชีพและการศึกษาต่อในสาขาวิชาอื่นๆ ตลอดจนในทางเศรษฐกิจซึ่งถือว่ามนุษย์เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ ดังนั้น จึงต้องการผู้ที่มีการสื่อสารและสามารถเข้าใจความหมายในการทำงานได้เป็นอย่างดี

1.3 องค์ประกอบของการรู้การอ่าน

สถาบันการส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี [สสวท.] (2554: 11-14) กล่าวถึงองค์ประกอบการรู้การอ่านไว้ 2 ประการ ดังนี้

1. สถานการณ์ (Situation) เป็นบริบทหรือจุดประสงค์ของการอ่านที่เกิดขึ้น โดยครอบคลุมถึงสิ่งที่นักเรียนต้องเผชิญในชีวิตจริงนอกโรงเรียนในอนาคต ดังนั้น การกำหนดสถานการณ์ของการอ่านเป็นสิ่งสำคัญซึ่งต้องระบุเกณฑ์ในการเลือกวัสดุที่อ่าน ตามที่ Common European Framework of Reference (CEFR) ได้พัฒนาไว้ ได้แก่ การอ่านเพื่อใช้ในชีวิตรส่วนตัว การอ่านเพื่อใช้ในกิจการสาธารณะ การอ่านเพื่อการงานอาชีพ ซึ่ง PISA 2009 นำเกณฑ์ของ CEFR มาใช้ในการประเมิน แล้วดัดแปลงเป็นการอ่านในรูปแบบใหม่ซึ่งประกอบด้วย การอ่านในบริบทส่วนตัว การอ่านในบริบทสาธารณะ การอ่านในบริบทของการงานอาชีพ และการอ่านในบริบทเพื่อการศึกษา โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) การอ่านในบริบทส่วนตัว (Reading for private) เป็นการอ่านที่สนองต่อความสนใจส่วนตัวและเพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหนึ่งถึงบุคคลอื่นๆ ทั้งในทางปฏิบัติและทางสติปัญญา เช่น จดหมายส่วนตัว นวนิยาย อัดชีวีประวัติ และสิ่งที่มีเนื้อหาสาระเพื่อความบันเทิง เพื่อกิจกรรมนันทนาการและการพักผ่อน นอกจากนี้ ในทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ครอบคลุมถึงอีเมล การส่งข้อความโต้ตอบแบบทันที การเขียนบล็อกส่วนตัว

2) การอ่านในบริบทสาธารณะ (Reading for public) เป็นการอ่านที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมของสังคม รวมทั้งเอกสารของทางการ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ของสาธารณะ อาจเป็นได้ทั้งสิ่งพิมพ์และออนไลน์ ซึ่งเนื้อหาจะไม่กล่าวอ้างถึงบุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยเฉพาะ เช่น ประกาศของทางการ มติที่ประชุม การวินิจฉัยเรื่องราวของสาธารณะ ข่าว เว็บไซต์ เว็บล็อก เป็นต้น

3) การอ่านในบริบทของการงานอาชีพ (Reading for work) เป็นการอ่านที่ต้องได้รับสาระทันทีที่อ่าน เนื่องจากนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาภาคบังคับจะต้องเข้าสู่ตลาดแรงงานในอนาคต เช่น การทำงานทั้งทางหนังสือพิมพ์และทางออนไลน์ ข้อกำหนดหรือคำสั่งที่ให้ปฏิบัติในที่ทำงาน ซึ่งตรงกับการอ่านเพื่อทำ (Reading to do)

4) การอ่านในบริบทเพื่อการศึกษา (Reading for education) เป็นการอ่านเพื่อหาสาระความรู้ข้อมูลเพื่อการเรียน เช่น ตำราเรียน แผนผัง แผนที่ ตาราง กราฟ ที่ใช้ประกอบการเรียน เนื้อหาสาระจะถูกกำหนดโดยผู้สอนซึ่งมีจุดมุ่งหมายเฉพาะทาง ทั้งสิ่งพิมพ์

สื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถโต้ตอบได้ทันที (Interactive) ซอฟต์แวร์เพื่อการเรียนรู้ ซึ่งตรงกับการอ่านเพื่อเรียน (Reading to learn)

2. ถ้อยความหรือเนื้อความ (Text) เป็นสิ่งที่เขียนหรือเรียบเรียงขึ้นเพื่อให้อ่านครอบคลุมถ้อยความหรือเนื้อความที่หลากหลาย เพื่อเป็นตัวแทนของสิ่งที่นักเรียนต้องพบในวันข้างหน้า ซึ่งถ้อยความที่ใช้เขียนมีทั้งถ้อยความที่เป็นข้อเขียนหรือสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ทั้งนี้ PISA (2000: 20-21; 2009: 27-44) ได้กำหนดความสำคัญของถ้อยความหรือเนื้อความ การประเมินการอ่านไว้ 4 ประการ ดังนี้

2.1 สื่อ: สิ่งพิมพ์และอิเล็กทรอนิกส์

หลักของการรู้การอ่านได้จำแนกสื่อออกเป็น 2 ประเภท คือ สื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ดังนี้

2.1.1 สื่อสิ่งพิมพ์ (Print-medium text) จะปรากฏในรูปของกระดาษ ประกอบด้วย หนังสือพิมพ์ นิตยสารและวารสาร หนังสือเล่ม สิ่งพิมพ์เฉพาะกิจต่างๆ เช่น ใบปลิว แผ่นพับ จุลสาร จดหมายข่าว โปสเตอร์ โดยทั่วไปแล้วสิ่งพิมพ์จะมีแนวทางเพื่อให้ผู้อ่านติดตามอ่านถ้อยความหรือเนื้อความในเล่มอย่างต่อเนื่อง สิ่งสำคัญสื่อสิ่งพิมพ์เป็นสื่อที่ไม่เปลี่ยนแปลง ซึ่งผู้อ่านสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้ทันทีที่อ่าน

2.1.2 สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic-medium text) เป็นการแสดงผลข้อความผ่านจอภาพแอลซีดี (Liquid Crystal Display) ทีเอฟที (Thin-Film Transistor-TFT) และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อื่นๆ ผู้อ่านสามารถติดตามเรื่องราวที่อ่านได้อย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกับสื่อสิ่งพิมพ์ แต่วิธีการอ่านจะแตกต่างกัน โดยผู้อ่านที่อ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต้องใช้ความสามารถในการอ่านถ้อยความหรือเนื้อความที่ไม่ปะติดปะต่อกัน หรือเป็นถ้อยความหรือเนื้อความที่ไม่ต่อเนื่องกัน สิ่งสำคัญ สื่ออิเล็กทรอนิกส์จะมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา สามารถปรากฏยี่ห้ออื่นๆ ได้อย่างรวดเร็วและหลากหลาย ผู้อ่านจะสามารถรับรู้ถ้อยความหรือเนื้อความได้เฉพาะช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งเท่านั้น

2.2 สภาพแวดล้อม: ผู้เขียนและข่าวสาร

การจำแนกสภาพแวดล้อมถือเป็นตัวแปรใหม่สำหรับกรอบแนวคิดในการอ่านของ PISA ซึ่งสภาพแวดล้อมที่จะกล่าวต่อไปนี้จะใช้เฉพาะสื่อที่เป็นอิเล็กทรอนิกส์เท่านั้น

2.2.1 สภาพแวดล้อมของผู้เขียน (Authored environment)

ผู้เขียนจะมีอิสระในการเขียนโดยไม่รับอิทธิพลใดๆ จากผู้อ่าน อีกทั้งยังมีอำนาจในการควบคุมหรือพิมพ์เผยแพร่โดยบริษัท หน่วยงานราชการ องค์กรหรือสถาบัน หรือบุคคล ซึ่งผู้อ่านใช้ในการได้รับข้อมูล เช่น จากหน้าโฮมเพจ (Home page)

2.2.2 สภาพแวดล้อมของข่าวสาร (Message-based environment) ผู้เขียนจะถูกจำกัดการสร้างสรรค์งานโดยสภาพแวดล้อมต่างๆ ได้แก่ บริษัท หน่วยงาน หรือองค์กรที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องทางการตลาด รวมถึงการรับอิทธิพลจากผู้อ่านในการสร้างสรรค์งานด้วย

2.3 รูปแบบของถ้อยความ: ต่อเนื่อง ไม่ต่อเนื่อง และถ้อยความที่ผสมกันระหว่างแบบต่อเนื่องและแบบไม่ต่อเนื่อง

รูปแบบของถ้อยความที่จะประเมินจะประเมินทั้งรูปแบบที่ต่อเนื่องและไม่ต่อเนื่อง หรือประเมินทั้งสองแบบผสมกัน ดังนี้

2.3.1 ถ้อยความแบบต่อเนื่อง (Continuous texts)

เป็นลักษณะของการจัดแบ่งออกเป็นประโยค ย่อหน้า หรือหัวข้อก็ได้ ทำได้โดยการแจกแจง แยกส่วนหรือแบ่งหมวดถ้อยความในแต่ละย่อหน้าออกเป็นลำดับ เพื่อให้หัวเรื่องมีความน่าสนใจ เช่น การใช้ขนาดตัวอักษร ชนิดของตัวอักษร เส้นกรอบ และรูปแบบที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ การเชื่อมด้วยสันธานยังบ่งบอกให้รู้ถึงความสัมพันธ์ที่ต่อเนื่องกันของถ้อยความอย่างเป็นลำดับ เช่น ประการแรก ประการที่สอง ประการที่สาม หรือในรูปของการเชื่อมความสัมพันธ์ที่บอกถึงความเป็นเหตุเป็นผลที่ก่อให้เกิดผลกระทบ เช่น ดังนั้น ด้วยเหตุผลนี้ ตั้งแต่ เป็นต้น

2.3.2 ถ้อยความแบบไม่ต่อเนื่อง (Non-continuous texts) เป็นถ้อยความที่แตกต่างจากรูปแบบถ้อยความแบบต่อเนื่อง เช่น ตาราง กราฟ แผนภาพ รูปภาพประกอบคำบรรยาย ผู้อ่านที่เข้าใจโครงสร้างของถ้อยความจะสามารถระบุความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบที่มีความคล้ายคลึงกันและแตกต่างกันได้

2.3.3 ถ้อยความที่ผสมกันระหว่างแบบต่อเนื่องและแบบไม่ต่อเนื่อง (Mixed texts) เห็นได้จากถ้อยความจำนวนมาก ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์จะประกอบด้วยรูปแบบถ้อยความแบบต่อเนื่องและรูปแบบถ้อยความแบบไม่ต่อเนื่องผสมผสานกัน เช่น คำอธิบายจากกราฟหรือตาราง ซึ่งจะช่วยสนับสนุนและเชื่อมโยงกันให้ถ้อยความดังกล่าวมี

ความชัดเจนมากขึ้น เช่น ตำราในรูปแบบของการออนไลน์ ข้อความในอีเมลและเว็บบอร์ด รวมถึงตำราที่มีรูปแบบถ้อยความที่ผสมกันระหว่างแบบต่อเนื่องและแบบไม่ต่อเนื่องอื่นๆ ด้วย

2.4 ส่วนของถ้อยความ: การพรรณนา การบรรยาย การอธิบาย

การโต้แย้ง คำสั่ง และการติดต่อทางธุรกิจ สรุปได้ดังนี้

2.4.1 การพรรณนา (Description) เป็นถ้อยความที่บอก ลักษณะของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่อยู่ในมิติของสถานที่ เป็นคำถามทั่วไปที่สามารถให้คำตอบได้หลายรูปแบบ โดยนำเสนอข้อมูลจากมุมมองเพื่อแสดงผลของความสัมพันธ์ปัญหา

2.4.2 การบรรยาย (Narration) เป็นถ้อยความที่เล่าถึงสิ่ง ใดสิ่งหนึ่งและมีการตอบคำถามว่า “เมื่อไร” หรือ “ลำดับต่อไปอย่างไร” ผู้เขียนใช้การบรรยายในการเสนอ การเปลี่ยนมุมมองตามความเห็นว่าเป็นจุดสำคัญ หรือบันทึกการกระทำ หรือเหตุการณ์ตาม มุมมองของผู้บรรยายในช่วงเวลานั้นๆ ผู้เขียนอาจรายงานอย่างตรงไปตรงมาตามความเป็นจริงใน ขณะนั้น บันทึกเหตุการณ์และสิ่งที่เกิดขึ้นจริงๆ โดยผู้อ่านสามารถยืนยันได้ว่าเป็นอย่างนั้นจริง รวมถึง การบอกเล่าข่าวหรือเรื่องราวอย่างเป็นไปตามความจริง เพื่อให้ผู้อ่านสามารถใช้ความคิดในขณะที่ อ่านได้อย่างอิสระ ไม่ถูกครอบงำจากการชี้แนะของผู้รายงานข่าว จะเห็นได้ว่าการบรรยายสามารถ เลือกรูปแบบได้อย่างหลากหลาย เช่น จากมุมมองที่มีอยู่เดิม จากการเน้นย้ำ จากการบันทึก พฤติกรรมและเหตุการณ์โดยที่ผู้อ่านจะไม่ถูกครอบงำจากอิทธิพลของถ้อยความนั้นๆ เช่น นิยาย เรื่องสั้น ชีวิตประวัติ การ์ตูน และหนังสือพิมพ์

2.4.3 การอธิบาย (Exposition) เป็นถ้อยความที่เกิดจาก การนำข้อมูลหลายๆ ส่วนมาประกอบกัน เพื่อให้ผู้อ่านสามารถวิเคราะห์ได้ถึงองค์ประกอบแต่ละส่วน ว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไร เพื่อให้เห็นการอธิบายวิธีการที่แตกต่างกันทั้งความหมายและวิธีการตอบ คำถามว่า “อย่างไร” อีกทั้งการอธิบายยังสามารถใช้ได้หลายวิธี เช่น เรียงความสั้นๆ คำนิยามที่บอก ถึงชื่อต่างๆ หรือคำต่างๆ ว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไร หรือการอธิบายความหมาย การย่อความหรือ การสรุปใจความให้สั้นลง บันทึกสั้นๆ เช่น ข้อความทางราชการ มติในที่ประชุม หรือบันทึกผลจาก การนำเสนอในที่ประชุม รายงานการประชุม การแปลหนังสือ การสังเคราะห์ข้อเขียนต่างๆ เพื่อบอก กล่าวหรืออธิบาย ดังนั้น การอธิบายข้างต้นจึงเป็นการนำเสนอในรูปแบบประสมที่เกิดจากการเรียบ เรียงแนวคิดให้ผู้อ่านสามารถวิเคราะห์ได้ รวมถึงสามารถให้คำตอบได้ว่า องค์ประกอบแต่ละส่วนมี ความสัมพันธ์กันอย่างไร

2.4.4 การโต้แย้ง (Argumentation) เป็นถ้อยความที่เสนอ

ปัญหาหรือโจทย์ในลักษณะชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดต่างๆ หรือความสัมพันธ์ระหว่างความคิดรวบยอดหรือข้อเสนอดังกล่าว ถ้อยความโต้แย้งมักจะเป็นการตอบเหตุผลว่า “ทำไม” ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็นสองประเภท คือ การบอกกล่าวเพื่อชักชวนให้คล้อยตาม หรือการบอกกล่าวเพื่อตั้งประเด็นให้มีการแสดงความคิดเห็น ถกเถียง และโต้แย้งกัน เช่น การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุการณ์ วัตถุ และแนวคิด ในประเด็นที่เกี่ยวกับความเชื่อ คุณค่า และความศรัทธาในแต่ละบุคคล หรืออาจจะเป็นการโต้แย้งทางวิทยาศาสตร์ที่นำมาเชื่อมโยงกับเหตุการณ์ วัตถุ และแนวความคิด เพื่อพิสูจน์ว่าเชื่อถือได้หรือไม่

2.4.5 การปฏิบัติตามคำสั่ง (Instruction) เป็นถ้อยความที่ ว่าต้องทำอะไร อย่างไร เช่น คำสั่งที่บอกสิ่งที่ให้ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรม เพื่อกระทำกิจอย่างใด อย่างหนึ่ง หรือกฎ ระเบียบ กติกา และสถานะที่ถูกกำหนดไว้ให้ปฏิบัติโดยฝ่ายที่มีอำนาจรับผิดชอบ

2.4.6 การติดต่อทางธุรกิจ (Transaction) เป็นถ้อยความที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้ เช่น การประชุมในองค์กร การสังสรรค์ทางสังคม ทั้งนี้ ก่อนที่จะมีการสื่อสารผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์ ถ้อยความดังกล่าวมีลักษณะในรูปของจดหมาย การสื่อสารด้วยคำพูด การใช้โทรศัพท์ แต่ถ้อยความประเภทนี้ไม่จัดรวมอยู่ด้วย

2. การจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน

การรู้การอ่านเป็นทักษะสำคัญในการศึกษาเล่าเรียนและประกอบอาชีพ ผู้ที่มีทักษะการรู้ การอ่านจะต้องประกอบด้วยความเข้าใจบทอ่าน การนำสิ่งที่ได้จากการอ่านไปใช้ การสะท้อนผลจากการอ่าน ความผูกพันกับการอ่าน การพัฒนาความรู้และศักยภาพไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ รวมถึง การมีส่วนร่วมในกระบวนการของสังคม เพื่อให้สามารถนำการรู้การอ่านไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตจริง

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา และหนังสือที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ประกอบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้ การอ่าน โดยการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเป็นวิธีการหรือการกระทำต่างๆ เพื่อสร้างแรงจูงใจผู้อ่าน ให้มีพฤติกรรมในการอ่านอย่างต่อเนื่องจนเป็นนิสัย รวมถึงการจัดกิจกรรมเพื่อสนับสนุนทักษะต่างๆ ด้วยซึ่งประกอบด้วยประเด็นสำคัญ ดังนี้

2.1 การส่งเสริมการอ่าน

การส่งเสริมการอ่านเป็นการสร้างแรงจูงใจให้การอ่านมีความน่าสนใจ ทำให้ผู้อ่านอยาก รู้จักอ่าน เพื่อพัฒนาให้ผู้อ่านมีทักษะการอ่านที่มีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จ

2.1.1 ความหมายของการส่งเสริมการอ่าน

นักการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญทางด้านการอ่านให้ความหมายของการส่งเสริมการอ่านไว้ดังนี้

นุชรี ตรีโลจน์วงศ์ (2528: 67) ให้ความหมายของการส่งเสริมการอ่านว่า เป็นการสร้างแรงจูงใจในการอ่าน อ่านอย่างต่อเนื่อง อ่านจนเป็นนิสัย และอ่านในสิ่งที่มีประโยชน์ที่จะพัฒนาทางด้านทางจิตใจ อารมณ์ สังคม และสมรรถภาพแห่งตน

รัถพร ชังธาดา (2531: 161) ให้ความหมายของการส่งเสริมการอ่านว่า เป็นการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อจูงใจและเกื้อหนุนให้บุคคลเกิดความอยากรู้อยากอ่าน

สุขุม เฉลยทรัพย์ (2531: 223) ให้ความหมายของการส่งเสริมการอ่านว่า เป็นการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อมุ่งสนับสนุนทักษะต่างๆ ที่จะจูงใจให้คนเกิดความอยากรู้อยากอ่าน จนเกิดเป็นนิสัยรักการอ่าน ทำให้เกิดความรู้อย่างกว้างขวางและประสบความสำเร็จในการดำรงชีวิตของบุคคลนั้นๆ กิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมการอ่านประกอบด้วยการเล่นนิทาน การเล่าเรื่องหนังสือ การจัดนิทรรศการ การแสดงหุ่น การเล่นเกม การจัดตั้งชมรม การแสดงละคร การวาดภาพหรือระบายสี การจัดฉายภาพยนตร์ งานสัปดาห์หนังสือ ฯลฯ โดยกิจกรรมข้างต้นจะต้องสอดคล้องกับความสนใจ ความต้องการ เพศ วัย อายุ อาชีพ ระดับการศึกษาของแต่ละบุคคล

อัจฉรา ประดิษฐ์ (2550: 7-9) ได้กล่าวถึงความหมายของการส่งเสริมการอ่านว่าเป็นกระบวนการที่ต้องใช้ระยะเวลาอย่างต่อเนื่องและยาวนาน เริ่มตั้งแต่การปลูกฝังการอ่านและสร้างนิสัยรักการอ่านในเด็กวัยประถมซึ่งเป็นวัยกำลังเปิดรับสิ่งต่างๆ เพื่อให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีนิสัยรักการอ่านในอนาคตอย่างยั่งยืน

จากความหมายการส่งเสริมการอ่านข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การส่งเสริมการอ่านเป็นการสร้างแรงจูงใจในการอ่านอย่างต่อเนื่องจนเป็นนิสัย ทำให้มีความอยากรู้อยากอ่าน และเกิดความรู้กว้างขวาง ตลอดจนการจัดกิจกรรมเพื่อสนับสนุนทักษะต่างๆ พัฒนาด้านจิตใจ อารมณ์ และสังคม เช่น การเล่นนิทาน การเล่าเรื่องหนังสือ การจัดนิทรรศการ การแสดงหุ่น การเล่นเกม การจัดตั้งชมรม การแสดงละคร การวาดภาพหรือระบายสี การจัดฉายภาพยนตร์ งานสัปดาห์หนังสือ เป็นต้น ทั้งนี้กิจกรรมจะต้องสอดคล้องกับความสนใจ ความต้องการ เพศ วัย อายุ อาชีพ และระดับการศึกษาของแต่ละบุคคลด้วย เพื่อให้การส่งเสริมการอ่านเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จ

2.1.2 ความสำคัญของการส่งเสริมการอ่าน

นักการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญทางด้านการอ่านให้ความสำคัญของการส่งเสริมการอ่านไว้ดังนี้

สุขุม เฉลยทรัพย์ (2531: 224-229) กล่าวถึงความสำคัญของการส่งเสริมการอ่านว่า ทำให้เกิดสติปัญญา ความคิด และทัศนคติที่ถูกต้อง ทั้งยังช่วยในการเรียนรู้วิชาการต่างๆ อย่างต่อเนื่องและตลอดชีวิต

นิพล รัตนพันธ์ (2541: 71) กล่าวถึงความสำคัญของการส่งเสริมการอ่านว่า เป็นการสกัดกั้นสื่อบันเทิงจากโทรทัศน์ที่ไร้จินตนาการสร้างสรรค์ เพื่อให้ตนเองและบุคคลที่เกี่ยวข้องให้เป็นผู้ที่มีความรอบรู้และมีคุณภาพ

ประภาส พาวินันท์ (2542: 133) กล่าวถึงความสำคัญของการส่งเสริมการอ่านว่าการส่งเสริมการอ่านจะช่วยพัฒนาความรู้ สติปัญญา และจิตใจของบุคคลที่เป็นองค์ประกอบของสังคม ซึ่งเกิดจากความร่วมมือของสถาบันครอบครัว โรงเรียน สื่อมวลชน ผู้ดำเนินงานธุรกิจสิ่งพิมพ์ กรมวิชาการ กรมการศึกษานอกโรงเรียน สมาคมนักอ่าน สมาคมภาษาและหนังสือ เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป ความสำคัญของการส่งเสริมการอ่านทำให้พัฒนาสติปัญญา ความรู้ ความคิด จิตใจ และมีทัศนคติที่ถูกต้องเหมาะสม อันเกิดจากสถาบันสำคัญต่างๆ ที่เข้ามาช่วยส่งเสริมและสนับสนุน ได้แก่ สถาบันครอบครัว โรงเรียน สื่อมวลชน สมาคมนักอ่าน เป็นต้น เพื่อทำให้เป็นผู้ที่มีความรอบรู้และห่างไกลจากสื่อบันเทิงจากโทรทัศน์ที่ไม่สร้างสรรค์การอ่าน

2.1.3 จุดมุ่งหมายของการส่งเสริมการอ่าน

สุขุม เฉลยทรัพย์ (2531: 229-231) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการส่งเสริมการอ่านเพื่อให้การดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถนำมาปรับใช้ในการกำหนดจุดมุ่งหมายของการส่งเสริมการอ่านได้ 5 ประการ สรุปได้ดังนี้

1. เพื่อป้องกันการลืมนหนังสือ เพราะการอ่านเป็นทักษะจำเป็นต้องมีการฝึกฝน รวมถึงการส่งเสริมในรูปแบบของกิจกรรมหรือมีแหล่งให้ได้ศึกษาค้นคว้า และสามารถนำสิ่งที่ได้จากการอ่านไปใช้ได้
2. เพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้เพิ่งอ่านหนังสือออก โดยถือว่าการอ่านเป็นวัฒนธรรมซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต เมื่อส่งเสริมการอ่านจะทำให้ผู้อ่านไม่รู้สึกลัวที่ทอดยหรือไม่ยอมอ่าน

3. เพื่อกระตุ้นให้สนใจในการอ่านมากขึ้น โดยใช้ภาพยนตร์และโทรทัศน์เป็นเครื่องมือในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

4. เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน เป็นการส่งเสริมผู้ที่อยู่ในวัยเรียนให้เป็นผู้ที่มีนิสัยรักการค้นคว้าหาความรู้ ได้แก่ การส่งเสริมให้อ่านตำราแบบเรียน เอกสารประกอบการเรียน หนังสืออ่านเพิ่มเติม รวมถึงการส่งเสริมการเรียนรู้นอกระบบโรงเรียน ได้แก่ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเป็นพื้นฐานสำคัญในการต่อยอดไปสู่การศึกษาต่อเนื่องตลอดชีวิต

5. เพื่อปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน การส่งเสริมให้เด็กมีนิสัยรักการอ่านเป็นเป้าหมายปลายทางที่ผู้ใหญ่ต้องปลูกฝังแก่เด็ก เพื่อเป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้ได้อย่างกว้างขวางในวันข้างหน้า ทั้งนี้ นิสัยรักการอ่านจะเกิดขึ้นอยู่ปัจจัยหลายประการ ได้แก่ ระดับสติปัญญา ทักษะที่ขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพและความพร้อม แรงจูงใจ สภาพร่างกาย สภาพอารมณ์ สภาพแวดล้อมทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน

จากจุดมุ่งหมายของการส่งเสริมการอ่านข้างต้นสามารถนำมาปรับใช้ในการกำหนดจุดมุ่งหมายของการส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องการอ่าน กล่าวคือ เพื่อป้องกันการลืมนหนังสือ เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้อ่านหนังสือ เพื่อกระตุ้นให้สนใจในการอ่านมากขึ้น เพื่อส่งเสริมให้ผู้อ่านมีนิสัยรักการค้นคว้าทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน และเพื่อปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน

2.2 แนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

กิจกรรมส่งเสริมการอ่านเป็นวิธีการที่ทำให้เด็กเกิดความสนใจในหนังสือหรือกิจกรรมที่จัดขึ้น เพื่อส่งเสริม สนับสนุน และรณรงค์ให้เห็นคุณค่าการอ่าน โดยมีแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่หลากหลาย ซึ่งมีประเด็นที่สำคัญ ดังนี้⁴

2.2.1 ความหมายกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

นักการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญทางการอ่านให้ความหมายของกิจกรรมส่งเสริมการอ่านไว้ดังนี้

อักษร รุ่งมณี (2525: 51) ให้นิยามของกิจกรรมส่งเสริมการอ่านว่า สภาพการเรียนรู้ที่เด็กได้ใช้ทั้งร่างกายและสมองในการประกอบกิจกรรมเกี่ยวกับการอ่าน เช่น การเล่านิทาน การอ่านนิทาน การแสดงละคร เป็นต้น เพื่อให้เด็กเกิดทักษะและมีพัฒนาการในการอ่านทั้งในด้านความเข้าใจในการอ่านและทัศนคติที่ดีต่อการอ่าน

จินดา จำเริญ (2542: 57) ให้ความหมายของกิจกรรมส่งเสริมการอ่านว่าเป็นวิธีการที่จะทำให้เด็กสนใจหนังสือที่เลือกสรรมาแล้วทำให้เด็กมีความสุข เกิดความสนุกสนาน เพลิดเพลิน เกิดความรู้สึกอยากอ่านหนังสือด้วยตนเอง และอยากอ่านหนังสือเล่มอื่นๆ อย่างต่อเนื่อง

แมนมาส ขวลิขิต (2543: 72-73; 2545: 16-17) ให้นิยามของกิจกรรมส่งเสริมการอ่านว่าเป็นการกระทำต่างๆ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเกิดความสนใจ เห็นความสำคัญ และความจำเป็นของการอ่าน ทั้งนี้กลุ่มเป้าหมายเกิดความเพลิดเพลินในการอ่านและพัฒนาการอ่านของตนให้ถึงระดับการอ่านเป็นและอ่านจนเป็นนิสัย

ศรียรัตน์ เจริญกลิ่นจันทร์ (2544: 53) ให้ความหมายของกิจกรรมส่งเสริมการอ่านว่าเป็นการกระทำใดๆ ก็ตามที่มีมุ่งหวังให้ผู้อ่านเกิดความสนใจหนังสือและเห็นความสำคัญของการอ่าน จนนำไปสู่การกระทำใครงรู้ยู่ตลอดเวลากลายเป็นนิสัยรักการอ่านในที่สุด

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2545: 93) ให้ความหมายของกิจกรรมส่งเสริมการอ่านว่าเป็นการกระตุ้นด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อให้ผู้อ่านสนใจในการอ่านจนกระทั่งมีนิสัยรักการอ่าน และได้พัฒนาการอ่านจนกระทั่งมีความสามารถในการอ่าน นำประโยชน์ที่ได้จากการอ่านไปใช้ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการอ่านทุกประเภท

พิมพ์ร่ำไพ เปรมสมิทธิ์ และคณะ (2554: 153) ให้ความหมายของการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านว่าเป็นการกระทำโดยมักจะใช้สื่อต่างๆ ประกอบเพื่อกระตุ้นให้ผู้ใช้เกิดความรูสึกอยากอ่าน ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาผู้ใช้ให้มีนิสัยรักการอ่าน มีประสิทธิภาพในการอ่าน และสามารถนำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสม ทั้งนี้ กิจกรรมส่งเสริมการอ่านจัดเป็นองค์ประกอบสำคัญในการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของห้องสมุดและตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

จากความหมายของกิจกรรมส่งเสริมการอ่านดังกล่าวมีนักการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญทางด้านการอ่านกล่าวไว้ว่าเป็นการกระทำใดๆ ก็ตามที่จะช่วยกระตุ้นให้ผู้อ่านสนใจการอ่าน มีความรูสึกอยากอ่าน และเห็นความสำคัญของการอ่านจนกลายเป็นนิสัยรักการอ่าน โดยใช้สื่อต่างๆ มาประกอบเพื่อให้การอ่านมีประสิทธิภาพและสามารถนำความรู้ที่ได้จากการอ่านได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเหมาะสมตามวัตถุประสงค์ของการอ่านประเภทนั้นๆ

2.2.2 วัตถุประสงค์การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญหลายประการซึ่งสามารถนำมาปรับใช้กับการส่งเสริมการรู้การอ่านได้ นักการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญทางด้านการอ่านหลายท่านกล่าวถึงวัตถุประสงค์ต่างๆ ไว้ (ศรียรัตน์ เจริญกลิ่นจันทร์, 2538: 54-55; จินดา จำเริญ,

2542: 57; แม้นมาส ขวลิต, 2546: 79-82; และ ไพพรรณ อินทนิล, 2546: 131) สรุปได้ 8 ประการ ดังนี้

1. เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้มินิสย์ใฝ่รู้
2. เพื่อเพิ่มพูนความรู้
3. เพื่อกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกรักอยากอ่าน
4. เพื่อให้รู้จักเลือกหนังสืออ่านและรู้คุณค่าของหนังสือ
5. เพื่อสร้างความประทับใจในหนังสือให้เกิด
6. เพื่อสร้างความใกล้ชิดและมีความผูกพันอันดีกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง
7. เพื่อให้มีผู้อ่านหนังสือด้วยความสมัครใจมากขึ้น
8. เพื่อให้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

2.2.3 ลักษณะการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

แม้นมาส ขวลิต (2543: 72-73) ได้กล่าวถึงลักษณะการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านซึ่งใช้ทั่วไปได้ โดยสามารถนำมาปรับใช้กับลักษณะการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านสรุปได้ดังนี้

1. มีลักษณะเป็นการร่าใจให้บุคคล หรือกลุ่มคน หรือคนทั่วไปให้อยากอ่านหนังสือ
2. มีลักษณะเป็นการจูงใจให้บุคคล หรือกลุ่มคน หรือคนทั่วไปเกิดความพยายามที่จะอ่านให้แตกฉาน เพื่อสามารถรับรู้ที่สนุก และอ่านแล้วเกิดความรู้สึกรักที่คุ้มค่า อีกทั้งเป็นการฝึกฝนการอ่านของตนยิ่งขึ้น
3. มีลักษณะเป็นการกระตุ้น แนะนำ ให้อยากรู้ อยากเห็นเรื่องราวต่างๆ ที่มีอยู่ในหนังสืออย่างหลากหลาย เป็นการเปิดความคิดให้กว้าง ซึ่งทำให้เกิดความรู้สึกรักว่าการอ่านเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันที่ขาดไม่ได้ อีกทั้งยังเกิดความรู้สึกรักทำให้อ่าน ให้วิจารณ์ ให้ประเมินค่า และเป็นแรงผลักดันให้นำเอาความรู้ที่ได้รับจากการอ่านไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม
4. มีลักษณะของสร้างบรรยากาศให้เอื้อต่อการอ่าน เช่น ที่บ้าน โรงเรียน และสถานที่อื่นๆ นอกจากจะเป็นการร่าใจ จูงใจ และกระตุ้นให้อยากอ่านแล้ว การสร้างบรรยากาศให้นำอ่านยังเปิดความคิดของผู้อ่านอย่างกว้างอีกด้วย

นอกจากนี้ ลักษณะของการสร้างนิสัยรักการอ่านมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับลักษณะการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ดังที่ วัลลภ กันทรทรัพย์ (2541: 26-28) ได้กล่าวถึงลักษณะของการสร้างนิสัยรักการอ่านให้นักเรียน ซึ่งสามารถสรุปใช้ในการส่งเสริมการรู้การอ่านได้ดังนี้

1. นักเรียนต้องมีโอกาสพบ เห็น และอ่านหนังสือ คือ นักเรียนจะต้องได้รับโอกาสในการเข้าถึงหนังสือตั้งแต่เล็ก เพราะจะทำให้เด็กเกิดความสนใจอยากรู้ อยากเห็น อีกทั้ง พ่อแม่และผู้ปกครองต้องส่งเสริมนิสัยรักการอ่านตั้งแต่เล็กด้วย นอกจากนี้ โรงเรียนควรมีห้องสมุดที่มีหนังสือหลากหลายประเภท โดยจะต้องเหมาะกับวัย ความสนใจ และความต้องการของนักเรียน รวมถึงการจัดหนังสือให้อยู่ในสถานที่ที่นักเรียนสามารถหยิบอ่านได้สะดวกและสามารถที่จะหยิบออกมาอ่านได้ทุกโอกาส

2. นักเรียนต้องได้รับการกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็น คือ ครูต้องเลือกหนังสือที่สามารถกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็นของเด็กนักเรียนได้ ทำให้เด็กเกิดความรู้สึกว่าหนังสือมีคุณค่ามีประโยชน์ เช่น หนังสือการ์ตูน นิทาน สารคดี นวนิยาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งหนังสือที่มีภาพประกอบก็จะยิ่งทำให้เด็กสนใจที่จะอ่าน ดึงดูดใจอ่านต่อจนมีนิสัยรักการอ่าน ครูจึงต้องเลือกหนังสือที่หลากหลาย ทั้งตำราเรียนและหนังสือที่ให้ความเพลิดเพลินใจเข้าห้องสมุด เพื่อให้เด็กอ่านนอกเวลาเรียน

3. นักเรียนต้องเห็นแบบอย่างในการอ่านอย่างสม่ำเสมอ คือ นักเรียนเห็นแบบอย่างการอ่านหนังสือจากคนในครอบครัว จากเพื่อน จากผู้ใหญ่ หรือจากครู ซึ่งแบบอย่างดังกล่าวเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดความคุ้นเคยกับการอ่าน และต้องการรู้ว่าอ่านอะไร การเป็นแบบอย่างที่ดีในการอ่านเป็นการจูงใจให้เด็กรักการอ่านได้อย่างมาก

2.2.4 วิธีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

NGA Center for best practices (2006: 1) ได้กล่าวถึงวิธีการส่งเสริมกิจกรรมการอ่านของสหรัฐอเมริกา สรุปได้ดังนี้

1. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของหนังสือในรัฐผ่านเครือข่าย หน่วยงานส่วนท้องถิ่น หน่วยงานความร่วมมือของรัฐ ห้องสมุดของรัฐ องค์กรที่เกี่ยวข้องกับหนังสือ ธุรกิจการพิมพ์ และโครงการของศิลปินแต่ละคน การระดมเงินทุนของรัฐสามารถทำให้กิจกรรมส่งเสริมการอ่านดำเนินไปได้

2. ใช้รางวัลเป็นสิ่งเพิ่มความสนใจในการตระหนักถึงวรรณกรรมท้องถิ่น และส่งเสริมผู้เขียนวรรณกรรมท้องถิ่นโดยให้รางวัล ตีพิมพ์ผลงาน และนำสิ่งพิมพ์ออกเผยแพร่ เพื่อให้ประชาชนรู้จักผู้เขียน ได้อ่านสิ่งพิมพ์ และสนับสนุนให้ประชาชนในการอ่าน

3. ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน โดยนำเสนอในรูปแบบ

ชมรมหนังสือ ภาพยนตร์ชุด (Film series) โปรแกรมการอ่านหนังสือในห้องสมุดของครอบครัว การอ่านในสถานที่ทำงาน และศูนย์ชุมชนอื่นๆ

Central board of secondary education (2012: 2-3) ได้เสนอวิธีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในโรงเรียนเพื่อให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน สรุปได้ดังนี้

1. การแสดงจากเรื่องจริง
2. การโต้ว่าที่เกี่ยวกับตัวละครในเรื่อง
3. การทำบทอ่านและนวนิยายให้มีเสียง
4. การสนทนาโต้ตอบกับผู้เขียน
5. การให้เทศกาลหนังสือเป็นวันที่สามารถร่วมแสดงความเห็นและสนทนาระหว่างกันเกี่ยวกับรายละเอียดในหนังสือ
6. การอบรมเชิงวิชาการสำหรับแนะนำหนังสือให้แก่เด็ก
7. การสร้างสรรค์เรื่องราวด้วยตนเอง
8. การจัดให้มีการประเมินผลของตัวละคร การวางแผน และโครงเรื่องในหนังสือ
9. บทวิจารณ์หนังสือที่ได้รับเลือกจากนักเรียน ครู และคณะกรรมการที่แจ้งให้ทราบล่วงหน้า
10. การฟื้นฟูหนังสือในห้องสมุดบ่อยครั้งเท่าที่จำเป็น เพื่อให้เด็กได้พบกับสิ่งใหม่และสภาพแวดล้อมใหม่ๆ หรืออาจจัดย้ายหนังสือภายในห้องสมุด
11. การจัดเตรียมสถานที่ที่เงียบสงบสำหรับเด็กได้มีเวลาอ่านหนังสือ
12. การมีส่วนร่วมของโรงเรียนในการจัดเทศกาลหนังสือและกิจกรรมอื่นๆ ทั้งในและนอกโรงเรียน

ธาดาศักดิ์ วชิรปรีชาพงษ์ (2520: 17) ได้เสนอวิธีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน สรุปได้ดังนี้

1. ให้เด็กอ่านหนังสือพร้อมกับมีกิจกรรม
2. ให้อ่านหนังสืออ่านเล่นที่เด็กชอบ โดยไม่คำนึงถึงเนื้อหา
3. ผู้ใหญ่ต้องติดตามชี้แจงสิ่งที่ถูกผิดเสมอ
4. ให้เด็กเลือกอ่านได้อย่างเสรี

สันทัด อินทริกานนท์ และคณะ (2522: 39-40) ได้เสนอวิธีการในการเข้าใจ

ให้เด็กอ่านหนังสือ ดังนี้

1. การเล่านิทานให้เด็กฟัง แล้วให้เด็กอ่านต่อถ้าเล่าไม่จบ
2. เล่าเรื่องในหนังสือที่เด็กสนใจ เช่น เรื่องสัตว์ประหลาด ถ้าเด็กสนใจก็จะเกิดการอ่านเพิ่มเติมภายหลัง
3. แนะนำหนังสือแก่เด็ก ครูอาจนำหนังสือมาอภิปรายในชั้นเรียน นำเสนอสิ่งที่น่าสนใจ สิ่ง que เด็กควรรู้ก็จะทำให้เด็กรู้สึกอยากอ่านหนังสือเล่มนั้นเพิ่มขึ้น
4. ให้เด็กดูหนังสือภาพ เพื่อกระตุ้นความสนใจให้เด็กอยากอ่าน
5. ให้เด็กฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ หรือภาพยนตร์ที่มีการกล่าวถึงเรื่องในหนังสือ ก็จะทำให้เด็กอยากทราบรายละเอียดและหาหนังสือมาอ่านได้ด้วยตนเอง

บันลือ พฤษะวัน (2524: 134-135) ได้กล่าวถึงวิธีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของเด็กไว้ ดังนี้

1. การจัดสภาพแวดล้อมในการอ่าน
 - 1.1 การคัดสรรหนังสือดี ๆ ให้แก่เด็ก โดยให้มีหนังสือหลากหลายรูปแบบเพื่อสร้างความน่าสนใจ
 - 1.2 เปิดโอกาสให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการจัดที่สำหรับอ่านหรือจัดหนังสือตามมุมห้องสมุด รวมถึงจัดห้องเรียนให้มีบรรยากาศในการอ่านและเด็กมีโอกาสใช้หนังสือมากที่สุด
 - 1.3 ครูและนักเรียนจัดแสดงหนังสือต่างๆ ที่จะให้เด็กทราบ สนใจ และติดตาม เช่น หนังสือดี หนังสือใหม่ที่น่าสนใจ โดยการเขียนข้อความง่ายๆ บนป้ายนิทรรศการเพื่อให้เด็กเกิดความอยากอ่าน
2. การให้เด็กมีส่วนร่วมในการรับรู้โดยตรง ได้แก่ การอ่านหนังสือให้เด็กฟังหรืออ่านบางส่วนบางตอน แล้วให้เด็กมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ดังนี้
 - 2.1 จัดหาหนังสือสำหรับการอ่านให้เด็กฟัง หรือให้เด็กได้มีโอกาสอ่านเอง
 - 2.2 ใช้วิธีที่สนุก สั้นๆ ให้ฟังเป็นประจำ อาจเป็นหนังสือประกอบการเรียนที่มีอยู่ในห้องเรียนหรือหนังสืออ่านนอกเวลาออกก็ได้
 - 2.3 การใช้อุปกรณ์ในการช่วยเล่านิทาน โดยแสดงท่าทางตามที่ครูเล่าจะช่วยเพิ่มความสนใจและเข้าใจเรื่องราวได้ดียิ่งขึ้น
3. การจัดกิจกรรมในการส่งเสริมให้กับเด็ก

4. การอ่านหนังสือให้เด็กฟัง เป็นการช่วยให้เด็กเกิดความสุขสนุกสนานในเรื่องนั้นๆ ซึ่งเกินความสามารถที่เด็กจะอ่านเองได้ ทำให้เด็กมีความสนใจและเป็นแรงผลักดันที่จะติดตามอ่าน อีกทั้ง ครูต้องเลือกหนังสือให้มีความหลากหลายประเภทก็จะทำให้เด็กรู้จักหนังสือประเภทต่างๆ มากขึ้น

แม้นมาส ชวลิต (2544: 15-16) เสนอวิธีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านสำหรับเด็ก สรุปได้ดังนี้

1. สนับสนุนให้เด็กสนใจใฝ่รู้ ตอบคำถาม ชักชวนให้สนใจสิ่งแวดล้อม สนับสนุนความใคร่รู้ของเด็ก สอนให้สังเกต
2. ส่งเสริมสุขภาพ โดยรับประทานอาหารที่เป็นประโยชน์ เพื่อความเจริญของร่างกายและสมอง สอนให้เขารู้จักใช้สายตาและใช้หูเพื่อการฟัง สอนทักษะการอ่าน เช่น สอนโดยประสบการณ์ เพื่อให้รู้ความหมายของคำและประโยค สอนให้รู้ตัวอักษร การประสมคำ ให้ท่องวิธีประสมคำ ฝึกฝนการอ่านโดยสมัครใจ

3. ส่งเสริมสนับสนุนประสบการณ์ชีวิต การเล่น การออกกำลังกาย การท่องเที่ยว ชมการแสดงศิลปกรรม ทำงานในบ้าน ทำงานศิลปะ เข้าค่าย ให้รู้จักฟัง รู้จักสมาคมกับผู้อื่น รู้จักเล่าประสบการณ์ของตน

4. ส่งเสริมทักษะฟัง พูด ถาม อ่าน เขียน คิด ทำ (สุ จิ ปุ ลิ)

5. จัดสภาพแวดล้อมตามอัธยาศัย ให้มีเวลาอ่านหนังสือบ้าง พยายามหาหนังสือไว้ที่บ้าน หรือให้เด็กไปชมร้านขายหนังสือ งานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ

6. ส่งเสริมการทำกิจกรรมที่ใช้ความรู้จากการอ่าน เช่น การเขียน การทำรายงาน การทำหนังสือข่าวในโรงเรียน

7. สร้างบรรยากาศที่รื่นรมย์ในบ้าน ในสถานศึกษาทำให้ทุกคนมีความสุข มีความปลอดภัยในชีวิต และเอื้ออาทรต่อกัน

กระทรวงศึกษาธิการ (2554: 161-162) เสนอแนวทางการพัฒนาการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านสำหรับเด็ก สรุปได้ดังนี้

1. พัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยส่งเสริมให้คนไทยเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สามารถเข้าถึงแหล่งความรู้ทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวิทยาการสมัยใหม่

2. พัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่จูงใจให้เด็กสนใจใฝ่รู้ และนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาเป็นเครื่องมือในการเรียนการสอนควบคู่กับการพัฒนาคุณภาพครูให้มีความรู้ในวิทยาการสมัยใหม่

3. จัดทำข้อมูลข่าวสารและความรู้ต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ทั้งด้านการทำงาน และด้านอาชีพเผยแพร่ในรูปแบบสื่อที่หลากหลาย
4. พัฒนาแหล่งความรู้ โดยการใช้ประโยชน์จากพื้นที่สาธารณะเพื่อการเรียนรู้และการจัดการศึกษาในรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้วิชาการด้านต่างๆ
5. ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนเรียนรู้และปรับตัวในการเข้าถึงข้อมูลต่างๆ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย
6. กำหนดให้ครอบครัวเป็นสถาบันหนึ่งซึ่งช่วยในการปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน และสนับสนุนการเรียนรู้ตามความสนใจและศักยภาพของเด็ก

จากวิธีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านดังกล่าวมีนักการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญทางเกี่ยวกับการอ่านกล่าวไว้หลายท่าน จะเห็นได้ว่า วิธีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านมีหลายประการ แต่ที่สามารถนำมาปรับใช้กับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านสรุปได้ 4 ประการ คือ 1) จัดสภาพแวดล้อมในการอ่าน โดยคัดสรรหนังสือที่หลากหลาย จัดแสดงหนังสือที่สนใจ จัดแสดงหนังสือหลากหลายประเภทเพื่อให้นักเรียนทราบและติดตามข่าว มีส่วนร่วมในการจัดมุมการอ่าน รวมทั้ง สร้างบรรยากาศให้มีความรื่นรมย์และสร้างความปลอดภัยในการอ่าน 2) ให้นักเรียนมีส่วนร่วมทั้งกับกิจกรรมโดยตรง โดยให้อ่านหนังสือเองหรือครูมีส่วนช่วยในการแนะนำหนังสือให้อ่าน แล้วให้ตอบคำถามจากเรื่องที่อ่าน เช่น จัดนิทรรศการแนะนำหนังสือดี หนังสือน่าอ่าน 3) จัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน โดยสนับสนุนให้เกิดประสบการณ์ชีวิต เช่น ออกค่ายรักการอ่าน ชมนิทรรศการเกี่ยวกับการอ่าน ไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ จัดให้มีเทศกาลหนังสือประจำโรงเรียน เป็นต้น และ 4) ให้ครอบครัวช่วยปลูกฝังนิสัยรักการอ่านและสนับสนุนนักเรียนตามศักยภาพและความต้องการ เช่น พานักเรียนเลือกหนังสือตามร้านหนังสือ ส่งเสริมให้นักเรียนใช้ความรู้จากการอ่าน ประดิษฐ์หนังสือหรือชิ้นงานอื่นๆ ตามความสนใจ

2.2.5 รูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

Bamberger (1975: 36-37) ได้เสนอรูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน สรุปได้ดังนี้

1. การอ่านออกเสียงและการเล่านิทาน คือ กิจกรรมที่จูงใจให้บุคคลเกิดความสนใจซึ่งสามารถดำเนินการได้ง่ายที่โรงเรียน ห้องสมุด สถานรับเลี้ยงเด็ก และโรงเรียนอนุบาล
2. การอภิปรายหนังสือกับจัดนิทรรศการหนังสือ คือ บรรณารักษ์จะจัดแสดงหนังสือที่น่าสนใจหลายๆ ครั้งเพื่อส่งเสริมการอ่านให้กับนักเรียน
3. ผู้เขียนให้ความสนใจเป็นพิเศษกับผู้อ่านส่วนตัว คือ เมื่อผู้อ่านมี

ปฏิสัมพันธ์หรือมีการติดต่อส่วนตัวกับนักเขียนก็จะสร้างความสนใจให้กับนักเขียนมากยิ่งขึ้น เช่น การแจกจ่ายเซ็นก็จะสร้างความกระตือรือร้นให้กับผู้อ่านมากยิ่งขึ้น

4. หลักสูตร การประชุม และเหตุการณ์ต่างๆ ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการอ่านของเด็ก คือ ก่อนและการฝึกอบรมครู รวมถึงการศึกษาของพ่อแม่เป็นสิ่งสำคัญที่ไม่ได้ให้ความสำคัญควบคู่กับการพิจารณาหนังสือ ทั้งนี้ การประชุม การสัมมนา การอภิปราย และการจัดนิทรรศการไม่ควรจำกัดขอบเขตให้อยู่ภายในโรงเรียนหรือห้องสมุดเท่านั้น แต่ควรรวมถึงการมีส่วนร่วมของเยาวชนและสื่อมวลชนด้วย

ทั้งนี้ รูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านข้างต้นสามารถทำได้โดยการตั้งชมรมการอ่าน การชมรมหนังสือ การจัดนิทรรศการหนังสือ การฟังหรือดู การอ่าน และการอภิปรายหนังสือ การโฆษณาหนังสือ การจัดโครงการหนังสือในสื่อมวลชน นอกจากนี้ยังมีวิธีการจูงใจเด็กสู่ไปการอ่าน เช่น การแสดงบทบาทตามหนังสือ การวาดภาพเป็นเรื่องราว เป็นต้น

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2545: 105-108) ได้เสนอรูปแบบที่หลากหลายในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ดังนี้

1. การเล่านิทาน คือ การเล่าเรื่องที่ผู้เล่าสืบกันมา หรือเล่าเรื่องจากหนังสือ

นิทานที่มีผู้แต่งขึ้นมา ได้แก่ การเล่านิทานในห้องสมุด การแข่งขันการเล่านิทาน

2. การเสนอหนังสือหรือวัสดุการอ่าน และสื่อการอ่านต่างๆ คือ การแนะนำทรัพยากรสารนิเทศที่น่าสนใจให้กับผู้อ่านเพื่อดึงดูดความสนใจให้อยากอ่าน ได้แก่ การเล่าเรื่องหนังสือ การแนะนำหนังสือ การอ่านหนังสือให้ฟัง การสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ การอภิปรายเกี่ยวกับหนังสือ การบรรยายเกี่ยวกับหนังสือ การได้วาทีเกี่ยวกับหนังสือ การจัดทำรายชื่อทรัพยากรสารนิเทศและการทำบรรณนิทัศน์ การจัดนิทรรศการ เป็นต้น

3. การแสดงนาฏกรรมและอื่นๆ ได้แก่ การแสดงละคร การแสดงจินตลีลา การร้องเพลง การแสดงละครใบ้ การแสดงละครหุ่น เป็นต้น

4. การทำกฤตภาค คือ การตัดปะข่าว บทความ รูปภาพหรือทั้งรูปภาพ และเรื่องที่น่าสนใจเพื่อบริการผู้อ่าน ได้แก่ การจัดทำกฤตภาคเป็นเล่ม การทำกฤตภาคข่าวติดไว้ที่ป้ายนิทรรศการด้านหลังของห้องเรียนทุกวัน

4. การแข่งขันต่างๆ จากการอ่าน คือ การแสดงความสามารถในการอ่านอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ แข่งขันเปิดพจนานุกรมทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ แข่งขันตอบปัญหาจากหนังสือ เช่น แข่งขันตอบปัญหาหนังสือสารานุกรมสำหรับเยาวชน แข่งขันตอบปัญหา

สารานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน แข่งขันตอบปัญหา การแข่งขันโต้ว่าที การแข่งขันตอบปัญหา
ทั่วๆ ไป การแข่งขันตอบปัญหาสาขาวิชาต่างๆ

5. การประกวดเกี่ยวกับการอ่าน ได้แก่ ประกวดอ่านร้อยแก้วและ
ร้อยกรอง ประกวดอ่านทำนองเสนาะ ประกวดอ่านบทสนทนา ประกวดการอ่านบทละคร ประกวด
การอ่านข่าว

6. การเล่นเกมที่นำไปสู่การอ่าน ได้แก่ เกมของเล่นต่างๆ และเกม
คอมพิวเตอร์ เกมการวาดภาพ เกมเติมคำศัพท์ เกมค้นหาคำ เกมทายปัญหา เกมต่อคำพังเพย เกม
การละเล่นต่างๆ เกมพับกระดาษ เกมประดิษฐ์สิ่งของต่างๆ

7. การจัดทำโครงการกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ได้แก่ โครงการสัปดาห์
ห้องสมุด โครงการอ่านหนังสือให้ฟัง โครงการยอดนักอ่าน โครงการแนะนำหนังสือ โครงการเสนอ
รูปแบบหนังสือในรูปแบบต่างๆ โครงการหนังสือดีที่นำอ่าน โครงการหนังสือใหม่ในวันนี้ โครงการ
หนังสือสู่ชนบท โครงการหนังสือคือเพื่อนคู่คิด โครงการยอดนักอ่านระดับประถมศึกษา โครงการยอด
นักอ่านระดับมัธยมศึกษา โครงการยอดนักอ่านระดับประชาชน โครงการจัดนิทรรศการ โครงการอ่าน
วรรณคดีสัญจร โครงการประกวดการเล่านิทาน โครงการประกวดการอ่านสุนทรพจน์ โครงการจัดตั้ง
ชมรมนักอ่าน

รัตนาพร สงวนประสาทพร (2545: 17-19) ได้อธิบายถึงรูปแบบกิจกรรม
ส่งเสริมการอ่านที่ครู บรรณารักษ์ สามารถพิจารณาเลือกจัดได้ ดังนี้

1. กิจกรรมที่จัดในห้องสมุด เช่น การเล่านิทาน การอ่านหนังสือให้ฟัง
การเล่าเรื่องจากหนังสือ การจัดนิทรรศการ เป็นต้น
2. กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวิชาในหลักสูตร เช่น การประดิษฐ์วัสดุจาก
การอ่าน การเขียนบรรณานุกรม การรวบรวมบรรณานุกรมเฉพาะ การเขียนบรรณนิทัศน์ เป็นต้น
3. กิจกรรมที่จัดบนเวที เช่น การเล่านิทาน การโต้ว่าที การแสดงละคร
การแข่งขันตอบปัญหา เป็นต้น
4. กิจกรรมการประกวดและการแข่งขันเพื่อการอ่าน เช่น การประกวด
วาดภาพจากเรื่องที่อ่าน การประกวดคำขวัญ การอ่านประกวดนิทาน การประกวดสิ่งประดิษฐ์จาก
การอ่าน การประกวดหนังสือทำมือ การประกวดยอดนักอ่าน เป็นต้น
5. กิจกรรมสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการอ่าน เช่น สนุกกับสำนวน สุภาษิต
คำพังเพย ปริศนาคำทาย การร้องเพลง การอ่านบทร้อยกรอง เป็นต้น
6. การจัดกิจกรรมในรูปแบบชุมนุมหรือชมรม เช่น ชุมนุมหรือชมรมห้องสมุด

ชุมนุมหรือชมรมนักอ่าน

7. โครงการต่างๆ ที่มีกิจกรรมเดียวหรือมีหลากหลายกิจกรรม เช่น สัปดาห์หนังสือสำหรับเด็ก สัปดาห์ห้องสมุด ค่ายนักอ่าน ค่ายรักการอ่าน ห้องสมุดเคลื่อนที่ เป็นต้น

8. โครงการเพื่อชุมชน เช่น อ่านหนังสือเพื่อคนตาบอด เล่านิทานให้น้องฟัง บริจาคหนังสือเพื่อชุมชน เป็นต้น

ไพพรรณ อินทนิล (2546: 132-154) ได้อธิบายถึงรูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านว่า บรรณารักษ์ควรรู้จักวางแผนการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน โดยการทำแผนการส่งเสริมการอ่านตลอดปี แผนการตกแต่งห้องสมุดเพื่อสร้างบรรยากาศส่งเสริมการอ่าน และแผนการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพบุคลากรในห้องสมุด เพื่อสร้างความประทับใจแก่ผู้มาใช้ห้องสมุด ซึ่งสามารถแบ่งตามรูปแบบการจัดเป็น 4 รูปแบบ สรุปได้ดังนี้

1. กิจกรรมแข่งขันต่างๆ เป็นการประกวดแข่งขันที่สร้างความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรมนั้นๆ ซึ่งพัฒนาทักษะการอ่านให้สามารถอ่านเป็น อ่านเร็ว และอ่านเก่ง กิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่ใช้การแข่งขัน ได้แก่ การแข่งขันค้นหาคำศัพท์ การแข่งขันอ่านจับใจความ การแข่งขันอ่านข่าวและการอ่านทำนองเสนาะ การแข่งขันเล่าเรื่องจากหนังสือหรือการแนะนำหนังสือ การประกวดเขียนเรียงความ และการประกวดการประดิษฐ์ที่คั่นหนังสือ

2. การจัดนิทรรศการ เป็นกิจกรรมที่ควรทำอย่างต่อเนื่อง สม่าเสมอ เพราะเป็นสร้างทัศนคติที่ดีต่อห้องสมุดให้กับผู้ใช้ห้องสมุด ขณะเดียวกัน รูปแบบกิจกรรมยังเปลี่ยนแปลงบรรยากาศ สร้างสีสัน และมีมิตรภาพระหว่างบรรณารักษ์กับผู้ใช้ห้องสมุด กิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่เป็นการจัดนิทรรศการ ได้แก่ หนังสือหายาก หนังสือพิเศษ หนังสือเด็กนานาชาติ หนังสือในวาระพิเศษ หนังสือสามมิติ หนังสือมีเสียง หนังสือที่ได้รับรางวัล เป็นต้น นอกจากนี้ หัวข้อที่สามารถจัดนิทรรศการเพื่อส่งเสริมการอ่านได้ ได้แก่ วันเด็กทั่วโลก โลกของสัตว์น้ำ มรดกไทย อาหารไทย ขนมไทย อาหารนานาชาติ วัดไทย สำนวนไทย-สำนวนเทศ ประเพณี 12 เดือน ดูแลสุขภาพด้วยหนังสือ เป็นต้น

3. การจัดกิจกรรมบริการ เป็นการจัดกิจกรรมให้บริการแก่ผู้ใช้ห้องสมุด เพื่อส่งเสริมการอ่าน บางกิจกรรมจัดให้บริการตลอดปี บางกิจกรรมจัดในโอกาสพิเศษสำคัญๆ เท่านั้น กิจกรรมที่จัดบริการเพื่อส่งเสริมการอ่าน ได้แก่ การเล่านิทาน แนะนำการใช้ห้องสมุด จำหน่ายหนังสือราคาถูก ใต้ฟ้าที กิจกรรมส่งเสริมการอ่านสัญจร จัดทัศนศึกษา นำชมสำนักพิมพ์ จัดค่ายเยาวชนยอดนักอ่าน เป็นต้น

4. การตกแต่งห้องสมุดสร้างบรรยากาศในการส่งเสริมการอ่าน เป็นอีก

กิจกรรมที่สร้างความประทับใจให้แก่ผู้ใช้บริการห้องสมุด โดยการจัด ตกแต่ง รักษาความสะอาดตาม เพดาน ชั้นหนังสือ ห้องน้ำ และควรมีการจัดชั้นหนังสือตลอดเวลา หรือทุก 2 ชั่วโมง หรืออาจมี รูปภาพนักเขียนสำคัญ คำขวัญห้องสมุด คำขวัญเกี่ยวกับการอ่านของบุคคลสำคัญติดอยู่

พิมพ์รำไพ เปรมสมิทธ์ และคณะ (2554: 153-160) ได้กล่าวถึงรูปแบบ กิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่พบได้ทั่วไป ดังนี้

1. การเล่านิทาน เป็นกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่เหมาะสมสำหรับเด็ก

นอกจากจะทำให้เด็กเกิดความสุขสนุกสนานเพลิดเพลินเสริมสร้างจินตนาการ มีพัฒนาการด้านการใช้ ภาษา และจุดประกายให้เด็กเกิดความสนใจอยากอ่านเพิ่มขึ้น รวมถึงยังเป็นวิธีที่ใช้ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมแก่เด็กได้เป็นอย่างดี ซึ่งการจัดการเล่านิทานมีทั้งให้ครูและนักเรียนเป็นผู้เล่า เพื่อให้ นักเรียน ได้มีส่วนร่วม ไม่ว่าจะเป็นการเล่ารายบุคคลหรือการเล่าเป็นทีม ผู้ร่วมทีมอาจจะแสดงท่าทาง ประกอบการเล่า วิธีการเช่นนี้กระตุ้นให้นักเรียนอยากอ่านนิทานและยังเป็นการส่งเสริมการกล้า แสดงออกอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การเล่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้จัดหรือครู ควรคำนึงถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ สรุปได้ดังนี้

1.1 การกำหนดผู้ฟัง การเล่าแต่ละครั้งต้องกำหนดกลุ่มผู้ฟังโดย

พิจารณาจากอายุเป็นเกณฑ์ เพราะเด็กแต่ละวัยจะมีช่วงระยะเวลาและความสนใจในเรื่องต่างๆ แตกต่างกันไป

1.2 การเลือกนิทาน นิทานที่เลือกมาเล่าจะต้องผ่านการพิจารณาแล้ว ว่าเป็นเรื่องที่มีคุณค่า ได้รับความสนใจ ทำให้เด็กเกิดความตื่นตัวและอยากฟังไปจนจบ รวมถึงลักษณะ การนำเสนอต้องสอดคล้องกับความสนใจของผู้ฟัง เช่นเรื่องเกี่ยวกับการผจญภัย สิ่งเร้นลับ ชีวิตจริง วิทยาศาสตร์ วีรบุรุษ และเรื่องที่เกิดจากจินตนาการที่เกินความเป็นจริง

1.3 การกำหนดสถานที่ สถานที่ควรกำหนดให้เหมาะสมกับจำนวน ผู้ฟังและกิจกรรมที่จัดประกอบ เพื่อเพิ่มความสุขสนุกสนานและความประทับใจ เช่น การฝึกวาด ภาพประกอบนิทานที่ฟัง การเล่นเกมประกอบในขณะที่เล่า การแสดงละครหรือการเชิดหุ่น ประกอบนิทานที่เล่า เป็นต้น

1.4 การเตรียมการและการเตรียมตัว ผู้เล่านิทานต้องเตรียมการและ เตรียมตัวให้พร้อม เช่น การเตรียมอุปกรณ์ในการเล่า การฝึกซ้อม หรือการหาความรู้และ ประสบการณ์เพิ่มเติมเกี่ยวกับเทคนิคการเล่านิทานด้วยกลวิธีต่างๆ

2. การเล่าเรื่องหนังสือ/การแนะนำหนังสือ/การเสวนาเกี่ยวกับหนังสือ เป็น

วิธีสร้างความสนใจให้กลุ่มเป้าหมายอยากอ่านหนังสือ โดยการเล่าเรื่องในหนังสือ แนะนำหนังสือ หรือ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือ เพื่อให้ผู้ฟังเกิดความรู้อยากรู้เรื่องราวต่างๆ ในหนังสือเล่มนั้น

วิธีการเล่าเรื่องหนังสืออาจทำได้โดยการหยิบยกตอนใดตอนหนึ่งที่น่าสนใจ มาเล่าและหยุดเมื่อถึงตอนสำคัญ เพื่อให้ผู้ฟังสนใจอยากติดตามอ่านต่อไป หรือเล่าตลอดเรื่อง โดยเว้นรายละเอียดบางตอนให้ผู้ฟังติดตามอ่านเอง

วิธีการแนะนำหนังสือจะเป็นการบอกคร่าวๆ ว่าเป็นหนังสือเกี่ยวกับอะไร มีจุดเด่นอย่างไร น่าสนใจมากน้อยเพียงใด โดยไม่กล่าวถึงเนื้อเรื่องหรือรายละเอียดทั้งหมดของ หนังสือ การแนะนำสามารถทำได้ทั้งการพูดและการเขียน อาจแนะนำเพื่อแสดงความคิดเห็นใน ด้านเนื้อหา วิธีเขียน ข้อดี ข้อบกพร่อง และคุณค่าที่ได้รับจากหนังสือ

สำหรับวิธีการเสวนาเกี่ยวกับหนังสือ เป็นการพูดคุยเกี่ยวกับหนังสือที่อ่าน ของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป เพื่อกระตุ้นให้ผู้ฟังเกิดความสนใจอยากอ่านหนังสือเล่มนั้นและ เสริมสร้างความสามารถในการอ่านไปสู่ระดับการวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อเรื่องจากการอ่าน

อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะเป็นการเล่าเรื่องหนังสือ การแนะนำหนังสือ หรือ การเสวนาเกี่ยวกับหนังสือ สิ่งที่ควรคำนึงในการจัดกิจกรรม สรุปได้ดังนี้

2.1 การคัดเลือกหนังสือ หนังสือที่คัดเลือกมาเล่า แนะนำ หรือเสวนา จะต้องเป็นหนังสือที่มีคุณภาพและเหมาะสมกับเพศ วัย ความรู้ ความสนใจ และความสามารถในการรับรู้ของผู้ฟัง พร้อมทั้งควรนำหนังสือเล่มนั้นมาแสดงในขณะจัดกิจกรรมด้วย

2.2 การกำหนดเวลา เวลาที่ใช้ในการเล่า แนะนำ หรือเสวนาในแต่ละ ครั้งควรเหมาะสมกับกลุ่มผู้ฟัง ไม่ควรใช้เวลามากหรือน้อยจนเกินไป

2.3 การเตรียมการและการเตรียมตัว ผู้จัดกิจกรรมต้องเตรียม อุปกรณ์เพื่อใช้ประกอบการเล่า การแนะนำ หรือการเสวนาให้พร้อม ขณะเดียวกัน ผู้เล่า ผู้แนะนำ หรือผู้เสวนาจะต้องอ่านและทำความเข้าใจหนังสือเล่มนั้นมาเป็นอย่างดี ฝึกซ้อมเล่าเรื่อง ซ้อมแนะนำ และเตรียมประเด็นในการเสวนาให้พร้อม

3. การจัดนิทรรศการ เป็นการนำสื่อประเภทต่างๆ เช่น หนังสือ ภาพ แผนภูมิ ของจริง ของจำลอง ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งมาจัดแสดง เพื่อให้ผู้ชมได้รับความรู้ และกระตุ้นให้เกิดความสนใจอยากอ่านหนังสือ ในการจัดนิทรรศการมีหลักที่ควรคำนึงถึง ดังนี้

3.1 ชื่อเรื่อง การจัดนิทรรศการทุกครั้งต้องมีชื่อกำกับ เพื่อให้ผู้ดู เข้าใจเรื่องที่น่าเสนอได้อย่างรวดเร็ว

3.2 การกำหนดสี สีมีส่วนสำคัญในการดึงดูดความสนใจของ นิทรรศการได้มาก สีที่ใช้โดยทั่วไปไม่ควรเกิน 3-4 สี อาจใช้สีตัดกันหรือใช้สีที่กลมกลืนกันก็ได้

3.3 พื้นผิว พื้นผิวที่ต่างกันในการจัดนิทรรศการส่งผลให้ผู้ดูเกิด

ความสนใจ ซึ่งจะต้องมีทั้งความเรียบและขรุขระสลับกัน

3.4 ความเป็นสามมิติ การจัดนิทรรศการควรให้มีส่วนนูน ส่วนลึก และมีที่ว่างรอบวัสดุที่จัด เพื่อให้มองเห็นเป็นสามมิติ จะช่วยดึงดูดสายตาและความสนใจของผู้ดูได้ดี

3.5 ความเป็นเอกภาพ การใช้รูปทรงของวัสดุ สี เส้น อักษร และการจัดวางรูปแบบของสิ่งต่างๆ ที่นำมาจัด ควรให้มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทุกสิ่งมีความสัมพันธ์กัน

3.6 ความสมดุล การจัดวางวัสดุต่างๆ ที่นำมาใช้ควรให้น้ำหนักเท่ากันทั้งซ้ายและขวา รวมถึงการใช้ภาพที่นำเสนอให้เท่ากันและไม่เท่ากัน โดยใช้วิธีต่างๆ เช่น การลงสีหนักสีเบา และการใช้รูปทรงขนาดแตกต่างกัน

3.7 จุดสนใจ ในนิทรรศการหนึ่งๆ ควรให้มีจุดสนใจเพียงจุดเดียวซึ่งทำได้โดยการเน้นสีสดใสในมากกว่าจุดอื่น อาจใช้เส้นและลูกศรนำสายตาไปยังจุดสนใจนั้น

3.8 ความเรียบง่าย นิทรรศการที่ดีควรจัดให้มองดูดีเรียบง่าย สื่อความหมายตรงประเด็น ครอบคลุมรูปแบบการนำเสนอ เนื้อหาสาระที่นำเสนอ และการใช้วัสดุที่หาได้ง่าย นำไปใช้ได้หลายโอกาส และไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

4. การเล่นเกม/การทายปัญหา เป็นกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่เน้นความสนุกสนานและการฝึกทักษะในด้านต่างๆ มีทั้งการเล่นคนเดียวและเล่นเป็นทีม ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เล่นได้ฝึกความร่วมมือและความสามัคคี เช่น เกมเติมคำศัพท์ เกมอะไรเอ่ย เกมต่อภาพเกี่ยวกับหนังสือที่อ่าน เกมหาข้อมูลจากหนังสือที่กำหนด เป็นต้น สำหรับสิ่งๆ ที่ควรคำนึงในการจัดกิจกรรม สรุปได้ดังนี้

4.1 ความเหมาะสม เกมที่กำหนดหรือปัญหาที่นำมาใช้ควรให้มีความสนุกสนาน ท้าทาย และมีประโยชน์ที่จะส่งเสริมทักษะด้านต่างๆ รวมทั้งเหมาะกับวัยและความสนใจของผู้เล่น

4.2 การกำหนดเวลาและกติกาที่ใช้ในการเล่น เวลาที่ใช้ควรมีความเหมาะสมกับเรื่อง ขณะเดียวกันผู้จัดต้องรักษาเวลาอย่างเคร่งครัด และต้องแจ้งกติกาในการเล่นกับผู้เข้าร่วมกิจกรรมอย่างชัดเจน

4.3 การจัดเตรียมอุปกรณ์และสถานที่ หนังสือหรืออุปกรณ์ที่ใช้จะต้องมีเพียงพอกับจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมและอยู่ในสภาพที่ใช้ได้ดี ส่วนสถานที่ควรมีความเหมาะสมกับกิจกรรมที่จัด

5. การจัดประกวด/การจัดการแข่งขัน การจัดประกวดและการแข่งขัน

เป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่ใช้ประกอบกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เพื่อเพิ่มความน่าสนใจและความกระตือรือร้นของผู้เข้าร่วมกิจกรรม เช่น การประกวดยอดนักอ่าน การประกวดเล่าเรื่องจากหนังสือ การแข่งขันตอบปัญหาเกี่ยวกับห้องสมุด การแข่งขันอ่านจับใจความ การแข่งขันค้นหาคำศัพท์ เป็นต้น โดยมีข้อควรคำนึงในการจัดกิจกรรมการประกวดและการแข่งขัน ดังนี้

5.1 การกำหนดกติกาและเกณฑ์การตัดสิน จะต้องมีความชัดเจนและเป็นที่ยอมรับโดยทั่วกัน

5.2 กรรมการตัดสิน เป็นบุคคลที่จัดกิจกรรมในการประกวดและการแข่งขัน ซึ่งต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นที่จัดประกวดและแข่งขันเป็นอย่างดี

5.3 การเตรียมอุปกรณ์และรางวัล จะต้องมีความเหมาะสมเพื่อดึงดูดความสนใจกับผู้เข้าร่วมกิจกรรม ห้องสมุดแต่ละที่อาจพิจารณาการจัดกิจกรรมในลักษณะของชม ชมรมรักการอ่าน ชมรมคนรักหนังสือ หรืออาจพิจารณาการจัดเป็นค่าย เช่น ค่ายรักการอ่าน ค่ายสนุกกับการอ่าน โดยนักเรียนทุกคนร่วมกันทำกิจกรรมเพื่อให้เกิดการเห็นคุณค่าและประโยชน์จากการอ่าน รวมถึงกระตุ้นให้เกิดความสนใจในการอ่าน

อรศรี งามวิทยาพงศ์ (2554: 132) กล่าวถึงรูปแบบกิจกรรมส่งเสริมการอ่านว่าจะต้องคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมายที่มีความต้องการแตกต่างกันและต้องการกิจกรรมใดในการพัฒนาการอ่านของตน สรุปได้ดังนี้

1. กิจกรรมส่งเสริมนักอ่านหน้าใหม่ เป็นกิจกรรมที่สนับสนุนผู้ที่อ่านน้อย อ่านไม่คล่อง ให้มีทักษะ ความสามารถ เกิดความสนุกและประทับใจ กระทั่ง ผู้อ่านเห็นคุณค่าและความสำคัญของการอ่านมากขึ้น

2. กิจกรรมส่งเสริมนักอ่านหน้าเก่า เป็นผู้ที่มิมีทักษะการอ่านและสามารถอ่านได้คล่องอยู่แล้ว แต่ต้องการเพิ่มพูนนิสัยรักการอ่านให้มากขึ้น ส่งผลให้เกิดความชื่นชอบและตนเองได้รับประโยชน์จากการอ่านและถือว่าการอ่านเป็นส่วนหนึ่งในวิถีชีวิตประจำวัน

3. กิจกรรมส่งเสริมนักอ่านประจำ เป็นการส่งเสริมการอ่านสำหรับผู้รักการอ่านและอ่านมากเป็นปกติ ซึ่งต้องการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ วิพากษ์ และจินตนาการในการอ่านอ่านให้มากขึ้น

กลุ่มงานวิจัยและบริการวิชาการ สำนักหอสมุด (2556) ได้กล่าวถึงรูปแบบกิจกรรมการส่งเสริมการอ่าน โดยการเสนอแนะการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้มีประสิทธิภาพควรมีการเตรียมพร้อมและคำนึงถึง สรุปได้ดังนี้

1. จัดห้องสมุดให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าอย่างเพียงพอ รวมทั้งสร้าง

บรรยากาศและจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนได้อยู่ในบรรยากาศของการอ่านและได้ใกล้ชิดกับหนังสือ เช่น จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเพื่อจูงใจให้อ่านหนังสือ จัดนิทรรศการหนังสือในโอกาสต่างๆ

2. ควรมีการศึกษาและเตรียมความพร้อมในด้านวิธีการดำเนินการ สื่อ อุปกรณ์ เพื่อให้การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านดำเนินตามเป้าหมายและจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ รวมทั้งควรต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องนิสัยรักการอ่านให้แก่นักเรียน

3. ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้มีความหลากหลาย ไร้ใจ ทำท่าย ความสามารถ และเป็นที่น่าสนใจของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมด้วยตนเองอย่างมีความสุข

4. ควรเก็บรวบรวมข้อมูลด้านการอ่านของนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของนักเรียนแต่ละคนได้อย่างเหมาะสม

5. สร้างนิสัยรักการอ่านให้เกิดขึ้นกับนักเรียนได้นั้นต้องอาศัยความร่วมมือจากโรงเรียน พ่อแม่ ผู้ปกครอง เพื่อให้การปลูกฝังนิสัยรักการอ่านเป็นไปอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

จากแนวทางการเสนอแนะการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้มีประสิทธิภาพข้างต้นสรุปประเภทของกิจกรรมส่งเสริมการอ่านได้ดังนี้

1. กิจกรรมส่งเสริมการอ่านเน้นทักษะการอ่าน ได้แก่ เล่านิทานเชิดหุ่น Reading Rally วางจากงาน อ่านทุกคน แข่งขันตอบปัญหา ห้องสมุดเคลื่อนที่ ค่ายการอ่าน แข่งขันตอบคำถามสารานุกรม ยอดนักอ่าน เป็นต้น

2. กิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่เน้นการเผยแพร่ข่าวสาร ได้แก่ เสียงตามสาย วันสำคัญ ยามหนังสือสู่ชุมชน แหล่งความรู้ในห้องถิ่น นิทรรศการ เป็นต้น

3. กิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่เน้นการแก้ไขและพัฒนา ได้แก่ คลินิกหมอน้อย พี่ช่วยน้อง ให้ความรู้การใช้ห้องสมุด แข่งขันเปิดพจนานุกรม เป็นต้น

4. กิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่เน้นพัฒนาทักษะอันต่อเนื่อง ได้แก่ หนูน้อยนักเล่า เล่าเรื่องจากภาพ จากบทเพลงสู่งานเขียน ไดว่าที เป็นต้น

กล่าวโดยสรุปแล้ว จะเห็นได้ว่ารูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านสามารถสรุปได้ 4 ประการ คือ 1) เล่าเรื่องหนังสือ แนะนำหนังสือ และเสวนาเกี่ยวกับหนังสือ เช่น การเล่านิทานในห้องสมุด การแข่งขันกันเล่าเรื่องจากหนังสือที่อ่าน 2) การเสนอหนังสือหรือวัสดุการอ่านและสื่อการอ่านที่หลากหลาย เช่น การไดว่าทีเกี่ยวกับหนังสือที่ชอบการอภิปรายเกี่ยวกับ

หนังสือที่น่าสนใจ การสนทนาเกี่ยวกับประเด็นที่คนทั่วไปให้ความสนใจในหนังสือ 3) การประกวดเล่นเกม ทายปัญหา และแข่งขันกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน และ 4) การจัดนิทรรศการ การจัดกิจกรรมบริการ และการทำโครงการกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ทั้งนี้รูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านข้างต้นต้องสอดคล้องกับวัย เพศ ระดับการศึกษา ความสนใจ และความต้องการของผู้ร่วมกิจกรรมด้วย จากกิจกรรมทั้ง 4 ประการข้างต้น เป็นแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านในห้องเรียนและนอกห้องเรียนได้

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาองค์ประกอบส่งเสริมการอ่านและแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านมีประเด็นที่สามารถนำมาปรับใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านได้ ดังนี้

1. ส่งเสริมให้เข้าใจบทอ่าน โดยการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมทักษะต่างๆ

ให้กับนักเรียนได้ฝึกกระบวนการคิด เพื่อให้นักเรียนสามารถเข้าใจและรับรู้เรื่องราวต่างๆ ได้ ทั้งนี้บทอ่านต้องมีรูปแบบที่หลากหลาย ได้แก่ บทอ่านแบบต่อเนื่อง บทอ่านแบบไม่ต่อเนื่อง บทอ่านที่ผสมผสานกันระหว่างบทอ่านแบบต่อเนื่องและบทอ่านไม่ต่อเนื่อง บทอ่านต้องมาจากหลายแหล่งข้อมูล ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ การส่งเสริมให้เข้าใจบทอ่านสามารถทำได้โดยการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เช่น ให้นักเรียนอ่านบทอ่านหลากหลายประเภท หลายแหล่งข้อมูล แล้วให้แปลความ ตีความ เพื่อให้จับใจความสำคัญและเข้าใจวัตถุประสงค์ของผู้เขียนได้ อาจจัดกิจกรรมการเล่าเรื่องจากหนังสือในบทเรียน หนังสืออ่านนอกเวลา หนังสืออ่านประกอบเพิ่มเติม หรือให้แนะนำหนังสือและอภิปรายเกี่ยวกับหนังสือที่อ่าน เพื่อให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมต่างๆ ออกมาว่าเข้าใจบทอ่านดังกล่าว

2. ส่งเสริมให้สามารถนำบทอ่านไปใช้ โดยการนำสิ่งที่ได้จากการอ่านไป

ใช้ประโยชน์ทั้งต่อตนเองและส่วนรวม เช่น ใช้สนองความสนใจส่วนตัว โดยการอ่านเรื่องสั้น นวนิยาย วาสาร นิยายสาร การ์ตูน หนังสือธรรมะ หนังสือท่องเที่ยวและสารคดีต่างๆ ใช้สนองการเข้าร่วมกิจกรรมของสังคม เช่น การอ่านเอกสารทางราชการ เอกสารของหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ ทั้งที่เป็นสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อตนเองในการปฏิบัติและดำเนินการตามขั้นตอนต่างๆ ที่หน่วยงานหรือองค์กรดังกล่าวกำหนดไว้อย่างถูกต้อง ใช้เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพ ซึ่งการอ่านประเภทนี้ต้องได้รับสาระที่ทันทีที่อ่าน เช่น การทำงานทางหนังสือพิมพ์ นิยายสาร วารสาร หรือทางออนไลน์ที่ประกาศรับสมัครงาน เพื่อทราบข้อกำหนดในการปฏิบัติ ใช้ในการศึกษา โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ ต้องการความรู้และข้อมูลเพื่อการเรียน เช่น อ่านหนังสือ ตำราเรียน บทความที่ใช้ประกอบการเรียน ทั้งรูปแบบของสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ซึ่งครูกำหนดจุดมุ่งหมายเฉพาะทางในการสืบค้นข้อมูล

กิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมการอ่านเพื่อให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมว่าสามารถเข้าใจและนำสิ่งที่อ่านไปใช้ได้จริง เช่น ให้จัดนิทรรศการในเรื่องที่นักเรียนสนใจทั้งในและนอกห้องเรียน โดยเชื่อมโยงเข้าสู่การอ่าน หรือให้แสดงละครโดยนำเนื้อเรื่องและความคิดที่ได้จากการอ่านมาปรับใช้เพื่อให้ความน่าสนใจมากขึ้น หรือจัดประกวดอ่านร้อยแก้วและร้อยกรอง เพื่อให้นักเรียนนำสิ่งที่ได้จากการอ่านประยุกต์ในทางที่สร้างสรรค์ เป็นต้น ทั้งนี้ ครูต้องเลือกบทอ่านและแหล่งที่มาของบทอ่านที่หลากหลายเหมาะกับเพศ วัย ความสนใจ และความต้องการของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนสามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตจริง เช่น นำบทอ่านไปใช้เป็นแนวทางในการเลือกหนังสือและเข้าถึงข้อมูลได้อย่างดี

3. ส่งเสริมให้สะท้อนผลการอ่าน โดยให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นจากความเข้าใจ ความรู้เดิม และประสบการณ์ของตนเข้ามาเกี่ยวข้องในขณะที่อ่านหนังสือหรือเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ซึ่งได้จากการตีความและแปลความให้เป็นความคิดเห็นของตนเอง ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และอิเล็กทรอนิกส์ เช่น แสดงความคิดเห็นในเรื่องที่กำลังเรียน หรือหนังสืออ่านประกอบเพิ่มเติม วิทยานิพนธ์ประเด็นที่น่าสนใจที่ก่อให้เกิดความสร้างสรรค์ในการเรียนบนสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ กิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมการอ่านเพื่อให้นักเรียนสามารถสะท้อนผลจากการอ่านได้ เช่น ให้นักเรียนฟังบทอ่านจากสื่อต่างๆ แล้วแสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่ฟัง ให้นักเรียนจัดนิทรรศการที่ตนเองและกลุ่มสนใจแล้วนำเสนอในรูปแบบที่หลากหลาย อ่านและตีความจากเนื้อเรื่องจากหนังสือเรียน หนังสืออ่านนอกเวลา หรือหนังสืออ่านประกอบการเรียน แล้วนำข้อคิดที่ได้มาปรับใช้กับชีวิตจริง

4. ส่งเสริมให้เกิดความผูกพันกับการอ่าน กล่าวคือ มีการกระตุ้น แนะนำ จูงใจ เพื่อให้ผู้อ่านอยากรู้อยากเห็นอยากอ่านเรื่องราวต่างๆ ที่มีอยู่ในหนังสือ สามารถเลือกอ่านหนังสือได้อย่างเสรี อ่านอย่างสม่ำเสมอ กระตือรือร้นในการอ่าน รับผิดชอบต่อการเรียนรู้ที่จะอ่าน ตั้งคำถามในขณะที่อ่านอย่างต่อเนื่อง มีสมาธิในการอ่านอยู่ตลอดเวลา มั่นใจในความสามารถการอ่านของตนเอง อ่านในปริมาณที่เพิ่มมากขึ้นกว่าปกติอย่างต่อเนื่อง มุ่งมั่นในการอ่าน รวมถึงรู้จักเลือกหนังสืออ่าน โดยผู้จัดกิจกรรมต้องเลือกหนังสือที่มีคุณภาพ มีคุณค่า และเห็นว่าควรอ่าน อีกทั้งหนังสือที่เลือกนั้นต้องเหมาะกับเพศ วัย ความสนใจ และความต้องการของผู้อ่าน เช่น เลือกเรื่องที่อยู่ในความสนใจของนักเรียน เลือกหนังสือหลายประเภทหลายแนวเข้าห้องสมุด จัดมุมหนังสือประจำห้องเรียน จัดหนังสืออ่านประจำห้องเรียนและห้องสมุด ให้มีการประกวดยอดนักอ่านประจำโรงเรียน จัดตกแต่งห้องเรียนและห้องสมุดให้มีบรรยากาศน่าอ่านหนังสือ เป็นต้น ทั้งนี้ ผู้จัดกิจกรรมต้องสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้หรือส่งเสริมนักเรียนให้เกิด ความสนใจที่จะอ่านหนังสือด้วย

5. ส่งเสริมให้นำความรู้จากการอ่านไปพัฒนาตนเอง โดยให้นักเรียนนำสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการอ่านหรือการเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านไปใช้ในการพัฒนาความสามารถของตนเองในด้านต่างๆ เช่น การคิด การอ่าน การพูด การเขียน เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนสามารถนำไปพัฒนาตนเองได้ เช่น การประกวดแข่งขันเฉพาะสาขาวิชาต่างๆ ทั้งการแข่งขันโต้วาที การประกวดสุนทรพจน์ การประกวดอ่านทำนองเสนาะ การแสดงละคร เป็นต้น ซึ่งการนำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปพัฒนาตนเองเฉพาะด้านจะทำให้นักเรียนมีความเชี่ยวชาญในด้านดังกล่าวมากยิ่งขึ้น ตลอดจนสามารถพัฒนาตนเองในระดับที่สูงขึ้นในอนาคตได้

6. ส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในกระบวนการของสังคม เมื่อจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านแล้ว นักเรียนสามารถปรับสิ่งที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมไปใช้ในกระบวนการของสังคมได้ เช่น เข้าร่วมโอกาสสำคัญๆ ใช้สิทธิ์ตัดสินใจและแสดงความคิดเห็นด้วยตนเองอย่างเสรี กิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมการอ่านให้นักเรียนสามารถนำไปเป็นแนวทางในการมีส่วนร่วมในกระบวนการทางสังคม เช่น การร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระจากข่าวที่ได้อ่านหรือได้ชมจากโทรทัศน์ หรือจากเว็บไซต์ต่างๆ การเข้าร่วมกิจกรรมและแสดงความคิดเห็นในการรณรงค์เรื่องการอ่านและการส่งเสริมการอ่านของโรงเรียน

3. บทบาทผู้เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน

3.1 บทบาทของครู

ครูถือว่าเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้เรื่องการอ่านให้นักเรียน โดยจะต้องจัดกิจกรรมให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมในการรู้การอ่าน 6 ประการ คือ 1) ความเข้าใจบทอ่าน 2) การนำไปใช้ 3) การสะท้อนผลจากการอ่าน 4) ความผูกพันกับการอ่าน 5) การพัฒนาความรู้และศักยภาพไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ และ 6) การมีส่วนร่วมในกระบวนการของสังคม ซึ่งเป็นแนวทางการจัดการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เพื่อให้นักเรียนเป็นผู้มีนิสัยรักการอ่าน และมีพฤติกรรมการอ่านอยู่เป็นนิจ อีกทั้ง สามารถนำสิ่งที่ได้จากการอ่านไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ซึ่งมีประเด็นสำคัญ ดังนี้

3.1.1 บทบาทของครูในการส่งเสริมการอ่าน

อรสา กุมาริ ปุกหุด (2525: 317-325 อ้างถึงใน รัตนาพร สงวนประสาทร, 2545:

13) กล่าวถึงบทบาทครูในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน สรุปได้ดังนี้

1. ครูควรเข้าใจถึงกระบวนการอ่านของเด็กดีพอ เพื่อจะได้แนะนำให้เด็กอ่านได้

ถูกต้อง

2. ครูควรจัดหาและสนับสนุนให้เด็กได้อ่านหนังสือที่เหมาะสมกับวัยและความสนใจของเด็ก พร้อมทั้งแนะนำหนังสือที่ดีมีคุณค่าแก่เด็ก
3. ครูควรจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็ก การเล่าเรื่องที่เร้าใจให้เด็กเกิดความสนใจ
4. จัดมุมหนังสือขึ้นในชั้นเรียน
5. พยายามหาสื่อต่างๆ เพื่อช่วยให้เด็กเกิดนิสัยรักการอ่าน

ประดิษฐ์ เมฆไชยภักดิ์ (2537: 71) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูที่เกี่ยวกับกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน สรุปได้ดังนี้

1. ให้ความสนใจโดยการเสาะแสวงหาความรู้ เทคนิค วิธีการใหม่ๆ จาก การฝึกอบรมสัมมนา หรือจากแหล่งวิชาการต่างๆ เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่มีผู้คิดค้นขึ้นมาใช้ในปัจจุบัน และการให้ความสนใจต่อกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเป็นการดึงตัวเองเข้าไปรับรู้กิจกรรมต่างๆ เพื่อจะได้เป็นผู้รู้ และนำไปใช้เพื่อถ่ายทอดต่อไป
2. เป็นผู้ไม่หยุดนิ่ง คิดค้นหาสิ่งใหม่ๆ อยู่เสมอ เพราะกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน บางอย่างสามารถคิดค้นได้ด้วยตนเอง และกิจกรรมบางอย่างสามารถประยุกต์เป็นกิจกรรมอย่างอื่นได้อีกมากมาย
3. ให้เกิดประโยชน์ ครูพยายามนำกิจกรรมที่ตนเองมีอยู่มาใช้ประกอบการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนได้ใช้จนเกิดเป็นนิสัยรักการอ่าน
4. ความเสียสละ ครูต้องเสียสละทั้งร่างกาย แรงใจ เวลา หรือทรัพย์สินเท่าที่ตนสละได้ เพื่อพัฒนากิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้แก่เด็ก
5. มีนโยบายร่วมกัน ผู้บริหารและครูในโรงเรียนมีนโยบายร่วมกันในการให้ความสำคัญกับกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน โดยไม่ทิ้งภาระให้กับครูบรรณารักษ์ ครูภาษาไทย หรือห้องสมุดเท่านั้น แต่ควรจะให้ครูทุกรายวิชาได้นำกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเข้ามาใช้ประกอบการเรียนการสอน
6. ความสม่ำเสมอ ครูต้องพัฒนากิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างสม่ำเสมอ

โดยนำไปใช้ในการประกอบการเรียนการสอน มีการคิดค้นซ่อมแซมใหม่ให้มีอยู่ เพื่อให้เด็กได้ฝึกใช้งาน มีนิสัยรักการอ่าน

7. ขอความร่วมมือจากผู้ปกครอง โดยครูและโรงเรียนควรมีนโยบายส่งเสริมการอ่านจากโรงเรียนสู่ชุมชน เพื่อเป็นการสร้างสภาพแวดล้อมการอ่านที่ดี

นิพล รัตนพันธ์ (2541: 70-71) กล่าวถึงบทบาทส่งเสริมการอ่านของครู สรุปได้ดังนี้

1. แสวงหาวิธีการให้นักเรียนเกิดความรักในการอ่านและเห็นว่าการอ่านมีความสำคัญต่อชีวิต
2. ปลุกสำนึกของตนให้รักการอ่านหนังสือ ให้รู้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงตามสภาพสังคม การเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและเทคโนโลยีอย่างสม่ำเสมอ
3. จัดโครงการและกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่หลากหลาย เช่น การจัดหาหรือซื้อหนังสือเข้าห้องสมุด การจัดมุมห้องสมุดประจำห้องเรียน การจัดกิจกรรมห้องสมุดเคลื่อนที่ จัดนิทรรศการการอ่าน การตอบปัญหาชิงรางวัล การแนะนำหนังสือใหม่ เป็นต้น
4. เข้าไปมีส่วนร่วมกับผู้ปกครองในการสนับสนุนและส่งเสริมการอ่านให้กับเด็ก

ศิริอร อินทร์ตลาดชุม (2545: 11-13) และ ศรีรัตน์ เจริญจันทร์ (2536: 137)

ได้กล่าวถึงบทบาทสำคัญของอาจารย์ผู้สอนในการส่งเสริมการอ่าน ดังนี้

1. แนะนำหนังสืออ่านเพิ่มเติมจากเรื่องที่เรียน
2. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ห้องสมุด
3. ส่งเสริมให้นักเรียนสร้างหนังสือเพื่อส่งเสริมการอ่าน โดยให้นักเรียนไปศึกษาค้นคว้า แล้วจัดทำเป็นรายงานวิชาการ เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น สิ่งแวดล้อม สารคดีท่องเที่ยว เป็นต้น
4. จัดตั้งชมรมหรือชุมนุมนักอ่าน โดยรับสมัครสมาชิกที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรม
5. จัดนิทรรศการหรือการปริทัศน์หนังสือ
6. จัดห้องสมุดของหมวดวิชาและมุมหนังสือในห้องเรียน
7. รมรงค์ส่งเสริมการอ่านด้วยการจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น ประกวดการอ่าน ครูจัดหาหนังสือนิทานเรื่องสั้นๆ หนังสือพิมพ์ที่ดีพิมพ์บทละครโทรทัศน์ซึ่งกำลังอยู่ในความนิยมของเด็กๆ
8. จัดกิจกรรมประกวดการอ่าน ทั้งการอ่านออกเสียงและการอ่านในใจ จัดกิจกรรม

ทัศนศึกษา และค่ายเยาวชนเพื่อการอ่าน

กระทรวงศึกษาธิการ (2556:14) ได้กล่าวถึงคุณภาพครูในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทครูในการส่งเสริมการอ่าน ดังนี้

1. ครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์ทุกคนได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถในการดำเนินงานห้องสมุดและการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
2. ครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์มีความสามารถในการบริหารงานห้องสมุด
3. ครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์มีความสามารถในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน
4. ครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์จัดทำสรุปและรายงานผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและการพัฒนาห้องสมุดอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ
5. ครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้
6. ครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้มีการบูรณาการการอ่านอย่างต่อเนื่องโดยใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน

นอกจากบทบาทของครูในการส่งเสริมการอ่านข้างต้น การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ครูต้องคำนึงถึงในการส่งเสริมการอ่าน ดังที่ อรสา กุมาริ ปุกหุด (2525: 322-324) และ ศิริอร อินทร์ตลาดชุม (2545: 13) ได้กล่าวถึงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านไว้ สรุปได้ดังนี้

1. เข้าใจกระบวนการอ่านของนักเรียนเพื่อจะได้แนะนำนักเรียนได้อย่างถูกต้อง
2. ทราบความสนใจของนักเรียนวัยต่างๆ เพื่อจะได้หาหนังสือและสนับสนุนการอ่านที่เหมาะสมกับวัย
3. ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับหนังสือต่างๆ เช่น เนื้อหา ประวัติผู้เขียน สาระสำคัญ แนวคิด วิธีการ หรือข้อบกพร่องในหนังสือ ก่อนที่จะแนะนำหนังสือให้นักเรียนอ่าน
4. หาวิธีแก้ไขข้อบกพร่องการอ่านของนักเรียน เช่น การสังเกต การติดตามผล และช่วยพัฒนาความสามารถในการอ่านของนักเรียนอย่างจริงจัง
5. ให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น
6. จัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้นักเรียนเท่าที่สามารถทำได้ตามโอกาสและความเหมาะสม

จากบทบาทของครูในการส่งเสริมการอ่านดังกล่าวมีนักการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญทางด้านการอ่านกล่าวไว้หลายท่าน จะเห็นได้ว่าบทบาทของครูในการส่งเสริมการอ่านสามารถสรุปได้ 6 ประการ ได้แก่ 1) จัดหาและสนับสนุนหนังสือที่มีคุณค่าให้แก่เด็ก 2) จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้แก่เด็ก ได้แก่ แนะนำหนังสือ นิทรรศการ จัดตั้งชุมนุมหรือชมรม 3) แสวงหาความรู้ เทคนิค และวิธีการใหม่ๆ มาประยุกต์ในการจัดกิจกรรมเพื่อให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น อบรมหรือสัมมนา 4) มีนโยบายร่วมกับผู้บริหารในการส่งเสริมการอ่าน 5) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน และ 6) ประเมินผลและติดตามความก้าวหน้าในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ทั้งนี้ บทบาทของครูในการส่งเสริมการอ่านที่ครูยังขาดแล้วทำให้ไม่บรรลุการส่งเสริมการรู้เรื่องการอ่าน คือ สร้างให้นักเรียนเกิดความผูกพันกับการอ่านและให้นักเรียนนำสิ่งที่ได้จากการอ่านหรือเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านไปมีส่วนร่วมในกระบวนการของสังคม

เมื่อพิจารณาบทบาทของครูในการส่งเสริมการอ่านสามารถนำไปเป็นแนวทางในการปรับใช้การจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านทั้ง 6 ด้าน ดังนี้

1. ด้านความเข้าใจบทอ่าน ครูมีบทบาทในการส่งเสริมการรู้การอ่านให้แก่นักเรียน

เพื่อให้นักเรียนเกิดความเข้าใจและรับรู้ใจความสำคัญได้ ได้แก่ ครูเข้าใจกระบวนการอ่านของนักเรียน เพื่อแนะนำหนังสือให้นักเรียนอ่านได้ตรงวัตถุประสงค์ ทราบความสนใจและความต้องการของนักเรียน ทั้งเพศ วัย เพื่อส่งเสริมการรู้การอ่านได้อย่างถูกต้อง รวมถึงการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้เรื่องการอ่านให้นักเรียนสามารถเข้าใจและจับประเด็นสำคัญจากบทอ่านได้ ทั้งจากสถานการณ์ของการอ่าน รูปแบบบทอ่าน ประเภทบทอ่าน และสำนวนบทอ่าน

2. ด้านการนำไปใช้ ครูมีบทบาทที่จะทำให้นักเรียนสามารถนำผลจากสิ่งที่ได้อ่านไป

ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ซึ่งเกิดจากการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านทั้งในและนอกห้องเรียน เช่น การประกวดและจัดกิจกรรมการแข่งขันเกี่ยวกับการอ่าน เพื่อให้นักเรียนนำผลจากสิ่งที่ได้เรียนไปใช้กับสถานการณ์ต่างๆ ในชีวิตจริงได้

3. ด้านการสะท้อนผลจากการอ่าน ครูมีบทบาทที่จะทำให้นักเรียนใช้ความคิด

ความเข้าใจ และประสบการณ์เดิมในการแปลความและตีความเพื่อสะท้อนสิ่งที่ได้จากการอ่าน โดยเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมของนักเรียน จากนั้นครูสามารถจัดกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาการอ่านของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนสามารถสะท้อนผลจากการอ่านได้ ได้แก่ การส่งเสริมให้นักเรียนสร้างสรรค์ผลงานเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม โดยให้ไปศึกษาค้นคว้าและจัดทำเป็นรายงาน หรือรูปแบบอื่นๆ ตามความเหมาะสม

4. ด้านความผูกพันกับการอ่าน ครูมีบทบาทในการกระตุ้น สร้างแรงจูงใจ และแนะนำ

ให้นักเรียนเกิดความอยากรู้ อยากอ่าน เกิดนิสัยรักการอ่าน จนมีความผูกพันกับการอ่าน ได้แก่ จัดกิจกรรมเร้าความสนใจ เชิญชวน และส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้นักเรียนเข้าร่วม

5. ด้านการพัฒนาความรู้และศักยภาพของแต่ละบุคคลไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ ได้แก่ จัดตั้งชมรมและรณรงค์การส่งเสริมการรู้เรื่องการอ่าน ครูต้องพัฒนาและคิดค้นกิจกรรมส่งเสริมการอ่านโดยนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน

6. ด้านการมีส่วนร่วมในกระบวนการของสังคม ครูมีบทบาทในการร่วมมือกับผู้บริหาร ผู้ปกครอง หน่วยงาน และองค์กรต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการอ่าน ปลุกจิตสำนึกให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เพื่อให้สามารถรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม การเมือง เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี

3.2 บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน

ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในด้านต่างๆ ทั้งยังเป็นผู้ริเริ่มและเป็นผู้นำทางวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียน การเป็นผู้นำที่มีศักยภาพได้นั้น ผู้บริหารจะต้องมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเอง พัฒนาครู และนักเรียนให้เป็นอย่างดีอย่างมีคุณภาพ ซึ่งบทบาทการส่งเสริมการอ่านของผู้บริหารเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยสนับสนุนครูให้เกิดการพัฒนาตนเองในกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน รวมถึงนักเรียนก็สามารถให้ครูและนักเรียนประกอบด้วยประเด็นสำคัญ ดังนี้

3.2.1 บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการอ่าน

จินตนา ไบกาชยี่ (2534: 70-74) และ ประภาส พาวินนท์ (2542: 168-170) ได้กำหนดบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมการอ่าน สรุปได้ดังนี้

1. ด้านการกำหนดนโยบายการปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน

1.1 กำหนดให้อยู่ในแผนงานของโรงเรียน โดยมีโครงการและหน่วยงานที่รับผิดชอบงบประมาณ ระยะเวลาในการดำเนินงาน และเป้าหมายที่ชัดเจน เช่น จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านแก่ครูและนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ รณรงค์ให้มีการบริจาคหนังสือ จัดประกวดยอดนักอ่านประจำห้อง ประจำชั้น ประจำโรงเรียน ระหว่างโรงเรียน หรือร่วมมือกับองค์กรต่างๆ ในการเข้ามาจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้แพร่หลายมากยิ่งขึ้น จัดประกวดห้องสมุดในกลุ่มโรงเรียน โดยให้ความสำคัญกับกิจกรรมการส่งเสริมการอ่านเป็นพิเศษ

1.2 จัดให้มีการสอนทักษะการเรียนรู้หรือทักษะสารสนเทศในหลักสูตรของสถานศึกษา โดยให้เป็นวิชาหนึ่งหรือเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนในแต่ละรายวิชา

1.3 สนับสนุนการดำเนินงานห้องสมุดให้มีประสิทธิภาพ ทั้งการปฏิบัติงาน ความรู้ทางด้านบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์

1.4 ร่วมมือกับชุมชน โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านแก่เด็ก

1.5 สร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองในการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็กทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน

1.6 จัดให้มีสถานที่สำหรับจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านโดยเฉพาะ

2. บทบาทด้านวิชาการ

2.1 จัดและส่งเสริมการนิเทศภายใน เพื่อส่งเสริมให้ครูผู้จัดกระบวนการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ทั้งเรื่องการอ่านออก อ่านได้ โดยเฉพาะการสอนอ่านตามหลักสูตร เพื่อให้ครู อาจารย์ สอนวิธีอ่านที่ถูกต้อง พยายามให้ครูทุกคนยอมรับว่าการสอนภาษาไทยในโรงเรียนเป็นภาระหน้าที่ของตน รวมทั้งชี้แจงให้ครูและนักเรียนเห็นความสำคัญ

2.2 ส่งเสริมให้ครู บรรณารักษ์จัดทำข้อมูลปัญหาการอ่านของนักเรียนในการเรียนการสอนภาษาไทย และจัดตั้งคลินิกการอ่านเพื่อแก้ไขปัญหาการอ่านของนักเรียนแต่ละคน เช่น ปัญหาการอ่านไม่คล่อง ไม่กล้าอ่านออกเสียงดัง อ่านไม่ได้ อ่านไม่ถួกรวดตอน อ่านจับใจความสำคัญไม่ได้ เป็นต้น

2.3 ปรับปรุงวิธีการสอนและกิจกรรมการเรียนภาษาไทยให้สอดคล้องกับการพัฒนาการอ่าน โดยให้นักเรียนมีการศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเอง

2.4 ส่งเสริมให้หมวดวิชาต่างๆ จัดทำหรือจัดหาเอกสารประกอบการสอนเป็นชุดการสอน หรือทำเป็นบทเรียนสำเร็จรูปให้นักเรียนอ่านและค้นคว้ามากขึ้น

2.5 ส่งเสริมและสนับสนุนการสอนอ่านเป็นพิเศษ โดยจัดสัมมนา อบรมหรือบรรยายเกี่ยวกับการพัฒนาการอ่านให้แก่ครูผู้สอนภาษาไทยและบรรณารักษ์เพื่อให้เป็นผู้รักการอ่าน

2.6 จัดทำแผนงาน/โครงการกิจกรรมเพื่อพัฒนาการอ่านของครูและนักเรียนอย่างจริงจังต่อเนื่อง เช่น จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านแก่ครูและนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ (จัดเวลา 5-10 นาทีเพื่อให้ทุกคนอ่านทุกวัน) จัดกิจกรรมพบผู้ปกครองเพื่อชี้แจงแนวปฏิบัติในการส่งเสริมการอ่าน หรือจัดกิจกรรมการอ่านระหว่างบ้านกับโรงเรียน รณรงค์ให้มีการบริจาคหนังสือ เช่น บริจาคหนังสือที่อ่านแล้วจากครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน บริษัท ห้างร้าน เป็นต้น จัดทำเอกสาร/หนังสือส่งเสริมการอ่าน สนับสนุนกระตุ้นให้ครูจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านทุกวัน เช่น กิจกรรมแข่ง การใช้ห้องสมุด กิจกรรมตอบปัญหาในหนังสือในเทศกาลต่างๆ จัดประกวดยอดนักอ่าน ประจำห้อง ประจำชั้น ประจำโรงเรียน และระหว่างโรงเรียน จัดประกวดห้องสมุดในระหว่างโรงเรียน ด้วยกัน โดยเน้นกิจกรรมการอ่าน

2.7 ให้งานวัลครู อาจารย์ และนักเรียนที่ชนะการประกวดกิจกรรมการอ่านด้วยหนังสือ

2.8 สนับสนุนให้นักเรียนเข้าร่วมในกิจกรรมส่งเสริมการอ่านระดับชาติ เช่น การประกวดอ่านร้อยแก้วร้อยกรอง ประกวดการเขียนเรียงความ บทความ คำขวัญ ประกวดการเล่านิทาน เข้าร่วมกิจกรรมในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติและสัปดาห์ห้องสมุด เป็นต้น

2.9 สนับสนุนและส่งเสริมให้ครูอาจารย์ผู้สอนเข้าร่วมในกิจกรรมวิชาการเพื่อพัฒนาการอ่าน เช่น การประชุมสัมมนา ประชุมเชิงปฏิบัติการ และฝึกอบรมต่างๆ

3. บทบาทด้านการสนับสนุนและให้กำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน

3.1 การให้กำลังใจแก่ครู อาจารย์ บรรณารักษ์ในการส่งเสริมการอ่าน

3.2 ยินดีให้คำแนะนำและเป็นที่ปรึกษาในการสอนด้วยวิธีให้นักเรียนอ่านหนังสือเสริมประสบการณ์มากขึ้น

3.3 รับฟังปัญหาและช่วยหาทางแก้ปัญหาในกรณีที่ครูประสบกับการสอนอ่านและเด็กอ่านหนังสือได้ช้า

3.4 ประสานงานระหว่างครูผู้สอนและบรรณารักษ์ในการสร้างสังคมการอ่านให้เกิดขึ้นในโรงเรียน

3.5 จัดให้มีการพบปะกับผู้ปกครองเพื่อให้ช่วยส่งเสริมการอ่านของเด็กเป็นรายบุคคล

3.6 พิจารณาวางหลักเกณฑ์ ระเบียบ หรือข้อบังคับที่สนับสนุนกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

3.7 ชี้แจงและทำความเข้าใจกับครูอาจารย์ทุกคนในโรงเรียนเรื่องการส่งเสริมการอ่านและการสร้างเสริมนิสัยรักการอ่านว่าเป็นหน้าที่ของครูทุกคน

4. บทบาทด้านบริหาร

4.1 จัดงบประมาณเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

4.2 จัดสรรเงินในการซื้อหนังสือสำหรับห้องสมุดหรือขอบริจาคเงินจากบุคคลหรือองค์กรต่างๆ

4.3 จัดหาครุภัณฑ์และอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับห้องสมุด เพื่อจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

4.4 อนุมัติหรือเสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นให้อนุมัติการเข้าร่วม

สัมมนาประชุมปฏิบัติการ การฝึกอบรม และการประชุมทางวิชาการเกี่ยวกับการส่งเสริมการอ่านกับครู อาจารย์ และบรรณารักษ์ โดยถือเป็นการไปปฏิบัติราชการ ให้เบิกจ่ายค่าลงทะเบียน ค่าพาหนะเดินทาง

4.5 ให้ใช้สถานที่ในสถานศึกษาเพื่อจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านตาม

ความเหมาะสม

5. บทบาทในด้านผู้ติดตามควบคุมและประเมินผล

ผู้บริหารจะต้องคอยติดตามผลและประเมินผลกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน โดยมอบหมายให้มีผู้ดูแลในรูปของคณะกรรมการประเมินการส่งเสริมการอ่าน เพื่อติดตามการดำเนินงานทุกระยะและปรับแผนการดำเนินงานให้สอดคล้องกับปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น เช่น เด็กที่ไม่เคยสนใจการอ่านได้อ่านมากขึ้นหรือไม่ เด็กที่อ่านตามคำแนะนำมีการเปลี่ยนแปลงทางความคิด การเรียน และพฤติกรรมทางสังคมในทางดีอย่างไร ซึ่งเป็นข้อมูลในการจัดทำโครงการส่งเสริมการอ่านในปีถัดไป

แม้นมาส ขวลิขิต (2546: 24-25) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการอ่านไว้ 2 ประการ ดังนี้

1. ผู้บริหารสนับสนุนการจัดห้องสมุดโรงเรียนและมุมหนังสือในห้องเรียน แล้วอนุมัติให้ใช้เงินบำรุงการศึกษาหรือเงินงบประมาณแผ่นดินเพื่อซื้อหนังสือ และจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในห้องสมุด นอกจากหนังสือเพื่อการเรียนการสอนในรายวิชา (ควรมีหนังสือในรายวิชาเดียวกันที่จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์ต่างๆ ไว้ในห้องสมุด) ควรมีหนังสือเสริมประสบการณ์ที่จะให้ความรู้เพิ่มเติม ให้ประโยชน์ในการสร้างเสริมลักษณะนิสัย พัฒนาบุคลิกภาพ สร้างความเข้าใจในสิ่งแวดล้อมและคนอื่น หนังสือนวนิยาย หนังสืออ่านสนุกที่ประเทืองปัญญาและกล่อมเกลาอารมณ์

2. ผู้บริหารจัดให้มีครู อาจารย์ และบรรณารักษ์ทำงานในห้องสมุดเต็มเวลาอย่างน้อยหนึ่งคน เพื่อสนับสนุนให้จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน สอนวิธีใช้ห้องสมุด แนะนำการอ่านเพื่อการศึกษาและพัฒนาบุคลิกภาพเป็นรายกลุ่มหรือรายบุคคล ชี้แจงให้ครูสอนมีความเข้าใจในนโยบายของโรงเรียนที่สนับสนุนการสอนโดยวิธีบูรณาการหนังสืออื่นๆ นอกเหนือจากหนังสือเรียนในการสอนควรเน้นการสอนให้เด็กรู้จักค้นคว้าด้วยตนเอง หัดให้เด็กรู้จักฟัง พูด อ่าน เขียนควบคู่กันไป สอนให้เด็กรู้จักถามเพื่อให้ได้ความรู้ลึกซึ้งและกว้างขวางเพื่อให้เกิดความเข้าใจแจ่มแจ้ง

กระทรวงศึกษาธิการ (2556:11-12) ได้กล่าวถึงคุณภาพผู้บริหารในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการอ่าน สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ผู้บริหารจัดให้มีแผนงาน โครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและการพัฒนา

ห้องสมุดที่สนองแผนงานส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและพัฒนาห้องสมุด (1 ป 4 ส) ในแผนปฏิบัติงานประจำปีของโรงเรียน

2. ผู้บริหารกำหนดโครงสร้างการบริหารงานโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและการพัฒนาห้องสมุดในรูปของคณะกรรมการ
3. ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุน จัดหาวัสดุครุภัณฑ์ และทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดที่เหมาะสมและเพียงพอ
4. ผู้บริหารนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและการพัฒนาห้องสมุดให้เป็นไปตามเป้าหมาย
5. ผู้บริหารสร้างและพัฒนาเครือข่ายส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและการพัฒนาห้องสมุด
6. ผู้บริหารเป็นผู้นำในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและการใช้ห้องสมุด
7. ผู้บริหารมีนิสัยรักการอ่านและใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเองและพัฒนางาน

นอกจากบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการอ่านข้างต้น การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ผู้บริหารโรงเรียนต้องคำนึงถึงในการส่งเสริมการอ่าน ดังที่ อรสา กุมาริ ปุกหุต (2525: 320-322) ได้กล่าวถึงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านไว้ สรุปได้ดังนี้

1. ติดตามความเคลื่อนไหวของหนังสือเด็กและแนะนำหนังสือที่เหมาะสม มีประโยชน์มาไว้ในห้องสมุดตามโอกาส
2. สนับสนุนให้บรรณารักษ์หรือครูทำหน้าที่บรรณารักษ์ได้มีโอกาสเพิ่มพูนประสบการณ์ทางด้านงานห้องสมุด โดยการไปศึกษาดูงานหรือเข้าอบรมต่างๆ เพื่อนำมาพัฒนางานห้องสมุด
3. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูในโรงเรียนจัดหาหนังสือสำหรับเด็กที่มีคุณค่าให้เด็กได้อ่าน
4. จัดสรรงบประมาณในการปรับปรุงห้องสมุด เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนางานห้องสมุดอย่างจริงจัง
5. พุดให้ผู้ปกครองเห็นถึงความสำคัญของหนังสือที่มีคุณค่าสำหรับให้เด็กได้อ่าน
6. ให้ความสำคัญของการอ่านและการใช้ห้องสมุด โดยชี้แจงให้ครูและนักเรียนเข้าใจ
7. ปลุกฝังเจตคติที่ดีต่อการอ่าน เช่น จัดให้มีการประกวดเล่านิทาน อ่านทำนอง

เสนอ ตกลงจ่าย นิทรรศการในโอกาสต่างๆ

8. วางนโยบายให้นักเรียนได้ใช้ห้องสมุดให้เป็นและใช้อย่างคุ้มค่า
9. สนับสนุนกิจกรรมต่างๆที่ช่วยส่งเสริมการอ่านอย่างเต็มที่ เช่น การเล่นเกมคร การจำหน่ายหนังสือราคาถูก งานสัปดาห์ห้องสมุด เป็นต้น
10. ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับห้องสมุด เช่น จำนวนหนังสือทั้งหมด จำนวนผู้ใช้ จำนวนหนังสือที่สูญหาย จำนวนหนังสือที่ส่งเข้าห้องสมุดหรือได้รับบริจาค เป็นต้น เพื่อจะได้นำมากำหนดนโยบายในการส่งเสริมการอ่านต่อไป

จากบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมการอ่านดังกล่าวสามารถสรุปบทบาทสำคัญเพื่อปรับใช้ในการจัดส่งเสริมการรู้การอ่านได้ 5 ประการ ดังนี้

- 1) บทบาทการกำหนดนโยบายส่งเสริมการอ่าน ได้แก่ การจัดกิจกรรมเสริมการอ่านให้แก่ครูและนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ รมงรงค์ให้มีการบริจาคหนังสือที่ใช้แล้วเพื่อส่งเสริมการอ่าน จัดประกวดยอดนักอ่านประจำโรงเรียน จัดประกวดห้องสมุดในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเข้าห้องสมุดนอกเหนือจากห้องสมุดโรงเรียน สนับสนุนการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ จัดให้มีสถานที่สำหรับจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านโดยเฉพาะ เป็นต้น
- 2) บทบาทด้านวิชาการ ส่งเสริมและปรับปรุงวิธีการสอนของครูภาษาไทยให้สอดคล้องกับการพัฒนาการอ่าน จัดสัมมนา อบรม หรือบรรยายเกี่ยวกับการพัฒนาการอ่านให้แก่ครูภาษาไทย ให้ครูเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมวิชาการเกี่ยวกับการอ่านระดับชาติ เป็นต้น
- 3) บทบาทด้านการส่งเสริม พัฒนา และให้กำลังใจบุคลากร ได้แก่ ชี้แจงและทำความเข้าใจกับครูภาษาไทยเรื่องการส่งเสริมการอ่านและการสร้างนิสัยรักการอ่านให้ควบคู่กัน รับผิดชอบให้คำแนะนำ และหาทางแก้ปัญหาให้กับครูภาษาไทยที่ประสบกับปัญหาการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน
- 4) บทบาทด้านการประเมินผล ผู้บริหารโรงเรียนมีการประเมินผลครูภาษาไทยในการนำแนวทางการส่งเสริมการรู้การอ่านไปใช้และการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อนำมากำหนดแนวทางแก้ไขในการปรับปรุงครูภาษาไทยและการจัดกิจกรรมครั้งต่อไป
- 5) บทบาทด้านงบประมาณ ได้แก่ จัดงบประมาณในการซื้อหนังสือ ครุภัณฑ์ และอุปกรณ์ที่จำเป็นในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครูภาษาไทยและห้องสมุด ให้ใช้สถานศึกษาเพื่อจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านตามความเหมาะสม เป็นต้น ซึ่งบทบาทของผู้บริหารข้างต้นเป็นส่วนสำคัญในการส่งเสริมการรู้การอ่านให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรู้การอ่านในประเทศไทย พบว่า ยังไม่มีงานวิจัยที่ศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านของครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในกรุงเทพมหานคร แต่มีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการส่งเสริมการอ่าน การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และการสร้างนิสัยรักการอ่าน ซึ่งสามารถนำประเด็นมาประยุกต์กับการรู้การอ่านแล้วได้จัดแบ่งประเด็นได้ 3 ประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. ความเข้าใจ การใช้ และการสะท้อนผลจากการอ่าน

ผู้วิจัยได้แบ่งประเด็นในหัวข้อนี้ ประกอบด้วย ความเข้าใจ การใช้ และการสะท้อนผลจากการอ่าน ซึ่งในหัวข้อนี้ไม่ปรากฏงานวิจัยเกี่ยวกับการใช้ ดังงานวิจัยในประเทศและงานวิจัยต่างประเทศต่อไปนี้

สุทธิรัตน์ คงไทย (2539) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจด้วยวิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1” จากกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพลับพลาชัยพิทยาคม แบ่งกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา จำนวน 30 คน และกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ จำนวน 30 คน โดยใช้แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านเพื่อความเข้าใจ แผนการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา และแบบวัดความสนใจในการอ่าน พบว่า กลุ่มที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษามีการพัฒนาทางการอ่านเพื่อความเข้าใจสูงกว่ากลุ่มที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ และกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษามีความสนใจในการอ่านสูงกว่ากลุ่มที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เย็นจิตต์ ศรีใจงาม (2540) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ การเขียนความเรียงและแต่งคำประพันธ์ภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร” จากกลุ่มตัวอย่างนักเรียน จำนวน 400 คน พบว่า ความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการเขียนความเรียงภาษาไทยและความสามารถในการแต่งคำประพันธ์ภาษาไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความสามารถในการเขียนความเรียงภาษาไทยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการแต่งคำประพันธ์ภาษาไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในขณะที่ ความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจและความสามารถในการเขียนความเรียงภาษาไทย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการแต่งคำประพันธ์ภาษาไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ศิริวรรณ อินทร์พ่วง (2540) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “ผลของการใช้วิธีสอนแบบ ซี ไอ อาร์ ที่มีต่อการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1” จากตัวอย่างประชากรซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 จำนวน 2 ห้อง โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 42 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 45 คน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทยของนักเรียนในกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่เรียนด้วยวิธี ซี ไอ อาร์ ซี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนในด้านความร่วมมือระหว่างนักเรียนกับนักเรียนอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ขณะที่ ความร่วมมือระหว่างครูกับนักเรียนอยู่ในระดับมาก

หิรัญญา อุปถัมภ์ (2541) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการสอนแบบ OK5R” จากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540 จำนวน 45 คน ใช้การสอนแบบ OK5R และแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์การอ่านเพื่อความเข้าใจก่อนและหลังเรียนทั้งหมด 40 ข้อ พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบ OK5R มีผลสัมฤทธิ์ในการอ่านเพื่อความเข้าใจหลังการสอนสูงกว่าก่อนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่านักเรียนมีพัฒนาการในการอ่านเพื่อความเข้าใจดีขึ้น

จิตราภรณ์ ด้วงจุมพล (2543) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “ผลของการใช้กระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการที่มีต่อความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทยและทัศนคติต่อการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กรุงเทพมหานคร” จากกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพระโขนงพิทยาลัย จำนวน 2 กลุ่ม กำหนดให้กลุ่มทดลอง จำนวน 26 คน ซึ่งสอนโดยใช้กระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการ และอีกกลุ่ม จำนวน 30 คน ซึ่งสอนโดยวิธีปกติ ใช้เวลาสอนกลุ่มละ 2 คาบต่อสัปดาห์ เป็นเวลา 6 สัปดาห์ พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนอ่านแบบปฏิบัติการมีความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจอยู่ในระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 89.15 และมีทัศนคติต่อการอ่านภาษาไทยอยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 ในขณะที่ นักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธีการสอนอ่านแบบปฏิบัติการมีความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทยสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธีปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีทัศนคติต่อการอ่านภาษาไทยแตกต่างจากนักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธีปกติ

พิมพ์พร พงษ์ตัน (2544) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของแรงจูงใจในการอ่านกับความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร” จากตัวอย่างประชากรซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 400 คน พบว่า แรงจูงใจในการอ่านตามความคิดเห็นของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับปานกลาง ความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทยอยู่ในระดับผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนดของกรมวิชาการ แรงจูงใจในการอ่านรวมทุกองค์ประกอบกับ

ความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทยมีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญสถิติที่ระดับ .05

ปรางทอง แก้วเหล่ายุ่ง (2548) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “การพัฒนากิจกรรมส่งเสริมการอ่านสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อสร้างความเข้าใจและแรงจูงใจในการอ่านของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2)” พบว่า การพัฒนากิจกรรมส่งเสริมการอ่านสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อสร้างความเข้าใจและแรงจูงใจในการอ่าน แบ่งออกเป็น 3 ชั้น ได้แก่ 1) ชั้นก่อนอ่าน พบว่า เทคนิคที่มีความเหมาะสม ได้แก่ การจูงใจ การทบทวนประสบการณ์เดิม การตั้งคำถามทำนายเหตุการณ์ การสร้างให้นักเรียนเกิดความท้าทาย เกิดความกระตือรือร้นและการแข่งขัน 2) ชั้นระหว่างอ่าน พบว่า เทคนิคที่มีความเหมาะสม ได้แก่ การสร้างให้นักเรียนเกิดความท้าทาย เกิดความกระตือรือร้น ความคาดหวังในตนเอง การตอบสนองทางสังคมโดยการแสดงความคิดเห็นภายในกลุ่ม สามารถสรุปองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง และเห็นความสำคัญของการอ่าน และ 3) ชั้นหลังอ่าน พบว่า เทคนิคที่มีความเหมาะสม ได้แก่ การสรุป อภิปราย การแข่งขัน และผลการเรียน ซึ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความเข้าใจในการอ่าน นักเรียนร้อยละ 73.68 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม และนักเรียนเกิดแรงจูงใจในการอ่านหลังจากร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นในระดับดี

สวงน เกตุปรานค์ (2553) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยกระบวนการร่วมมือกันเรียนรู้เทคนิค Jigsaw” จากกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 โรงเรียนเทศบาล 4 (อมร สะเพียรชัยอุทิศ) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 28 คน โดยใช้แบบประเมินผลงานการทำหนังสือเล่มเล็กของนักเรียน แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจ พบว่า นักเรียนมีคะแนนจากการประเมินการจัดทำหนังสือเล่มเล็ก ร้อยละ 85.31 และนักเรียนผ่านเกณฑ์ความรอบรู้ ร้อยละ 91.64 นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่าน ร้อยละ 78.23 และนักเรียนผ่านเกณฑ์ความรอบรู้ ร้อยละ 85.71

รัตตารา มกรมณี (2545) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “ผลของการใช้รูปแบบการสอนตามกรอบแนวคิดผู้เรียนสร้างความรู้เองในการเรียนวรรณคดีไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น” จากกลุ่มตัวอย่างนักเรียน จำนวน 46 คน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยโดยใช้รูปแบบการสอนตามกรอบแนวคิดผู้เรียนสร้างความรู้เองมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สวิง หน่อแก้ว (2548) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “การใช้รูปแบบการสอนกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณเพื่อส่งเสริมทักษะการเขียนสะท้อนความคิดของนักเรียน” จากประชากรนักเรียนโรงเรียนกีฬาจังหวัดอุบลราชธานี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 จำนวน 53 คน พบว่า

ความสามารถในการเขียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบการสอนกระบวนการคิดอย่างมี
 วิจารณ์ญาณหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

Shiel, and Eivers (2009) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “การเปรียบเทียบการรู้เรื่องการ
 อ่านของนานาชาติ” การมีส่วนร่วมของนานาชาติในการประเมินผลระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง
 กับการรู้เรื่องการอ่าน มี 40 ประเทศที่เข้าร่วมการประเมินผลของ PIRLS เป็นนักเรียนชั้น
 ประถมศึกษาปีที่ 4 และ 57 ประเทศที่เข้าร่วมการประเมินผลของ PISA 2006 เป็นนักเรียนอายุ 15
 ปี ซึ่งชี้ให้เห็นว่ารัฐบาลและหน่วยงานอื่นๆ ได้ประโยชน์จากการประเมินการรู้เรื่องการอ่านของทั้งสอง
 แบบ งานวิจัยเรื่องนี้ยอมรับการประเมินผลของ PIRLS และ PIRLS ว่าเป็นประโยชน์สำคัญในการวิจัย
 รวมทั้งข้อมูลเชิงลึกของผลสัมฤทธิ์การอ่านในประเทศและระหว่างประเทศ ความแตกต่างระหว่างการ
 มีส่วนร่วมในการอ่านและประสิทธิภาพการอ่านของเพศชายและเพศหญิง ความสัมพันธ์ระหว่างการมี
 ส่วนร่วมและสถานะทางสังคมเศรษฐกิจ บทวิจารณ์การประเมินระดับนานาชาติ รวมทั้งผู้ที่มีอคติทาง
 วัฒนธรรมและการสุ่มตัวอย่างที่ไม่สอดคล้องและปรากฏในตำรา

Becker, McElvany, and Kortenbruck (2010) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “ปัจจัยการ
 ทำนายการรู้เรื่องการอ่านจากแรงจูงใจการอ่านภายในและภายนอก: การศึกษาระยะยาว” งานวิจัยนี้
 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรู้เรื่องการอ่านกับแรงจูงใจภายนอกและแรงจูงใจ
 ภายใน ผู้วิจัยพิจารณา ดังนี้ (1) ตรวจสอบปริมาณการอ่านตามสื่อกลางระหว่างแรงจูงใจและการรู้
 เรื่องการอ่าน (2) ดูความสัมพันธ์สองทิศทางระหว่างแรงจูงใจการอ่านและการรู้เรื่องการอ่าน โดย
 ควบคุมก่อนที่จะเข้าสู่การรู้เรื่องการอ่าน การประเมินผลระยะยาวครั้งนี้มีนักเรียนที่เข้าร่วมทั้งสิ้น
 750 คน ซึ่งเริ่มต้นจากนักเรียนเกรด 3 เกรด 4 และเกรด 6 ตามลำดับ พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่าง
 แรงจูงใจในการอ่านภายในและการรู้เรื่องการอ่านเป็นสื่อกลาง ความสัมพันธ์สองทิศทางถูกพบ
 ระหว่างแรงจูงใจการอ่านภายในและการรู้เรื่องการอ่านของนักเรียนเกรด 3 ปฏิเสธการทำนาย
 แรงจูงใจการอ่านภายนอกในนักเรียนเกรด 4 ในทางกลับกันก็ปฏิเสธการรู้เรื่องการอ่านของนักเรียน
 เกรด 6 ซึ่งเป็นผลกระทบจากการวิจัยและการปฏิบัติสู่การอภิปราย

Cencelj and Ropic (2012) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “การศึกษาเทคนิคการสอนเพื่อ
 พัฒนาการรู้เรื่องการอ่านและการเข้าถึงความรู้” งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ ครูต้องการทราบถึง
 สาเหตุที่เป็นปัญหาสำคัญของการเรียนรู้ คือ การรู้เรื่องการอ่านที่ไม่ดีพอ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มี
 ปัญหาการอ่านเพราะนักเรียนมักจะหลีกเลี่ยงการทำแบบฝึกหัดหรืออ่านข้อความได้ช้า และประสบ
 กับปัญหากับการไม่เข้าใจข้อความที่อ่าน เมื่อเร็วๆ นี้การรู้เรื่องการอ่านได้รับความนิยมนอย่างมาก
 เห็นได้จากประเทศสโลวีเนียเป็นประเทศที่ใช้เวลาส่วนหนึ่งทำงานวิจัยและโครงการในต่างประเทศ
 อีกทั้ง พยายามที่จะพัฒนาปรับปรุงและวัดการรู้เรื่องการอ่าน งานวิจัยฉบับนี้ได้รับการนำเสนอผลของ
 การศึกษาในปี 2009 ของ PISA สำหรับการศึกษารู้เรื่องการอ่าน ซึ่งเป็นความคืบหน้าของการรู้

เรื่อง การอ่านในตอนท้ายของรอบสามปีที่สาม ระดับความเข้าใจในการอ่านซึ่งพบการรู้หนังสือของนักเรียนในโรงเรียนประถมแห่งหนึ่งของประเทศสโลวีเนียในวิชาเทคนิคการสอน

2. ความผูกพันกับการอ่าน

ผู้วิจัยได้นำประเด็นที่มีความเกี่ยวข้องกับ ความผูกพันกับการอ่าน ประกอบด้วย การรัก การอ่าน นิสัยรักการอ่าน กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ทศนคติต่อการอ่าน แรงจูงใจในการอ่าน ความสนใจในการอ่าน และเจตคติในการอ่าน ดังงานวิจัยในประเทศและงานวิจัยต่างประเทศต่อไปนี้

ศิริพร ทองชุคำ (2540) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริมการอ่านกับนิสัยในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดพัทลุง” จากกลุ่มตัวอย่างนักเรียนจำนวน 371 คน ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของนักเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย นิสัยรักการอ่านของนักเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริมการอ่านกับนิสัยรักการอ่านของนักเรียน โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จิตราภรณ์ ต้วงจุมพล (2543) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “ผลของการใช้กระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการที่มีต่อความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทยและทัศนคติต่อการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กรุงเทพมหานคร” จากกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพระโขนงพิทยาลัย จำนวน 2 กลุ่ม กำหนดให้กลุ่มทดลอง จำนวน 26 คน ซึ่งสอนโดยใช้กระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการ และอีกกลุ่ม จำนวน 30 คน ซึ่งสอนโดยวิธีปกติ ใช้เวลาสอนกลุ่มละ 2 คาบต่อสัปดาห์ เป็นเวลา 6 สัปดาห์ พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนอ่านแบบปฏิบัติการมีความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจอยู่ในระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 89.15 และมีทัศนคติต่อการอ่านภาษาไทยอยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 ในขณะที่ นักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธีการสอนอ่านแบบปฏิบัติการมีความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทยสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธีปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีทัศนคติต่อการอ่านภาษาไทยแตกต่างจากนักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธีปกติ

พิมพ์ชัช พงษ์ตน (2544) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของแรงจูงใจในการอ่านกับความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร” จากตัวอย่างประชากรซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 400 คน พบว่า แรงจูงใจในการอ่านตามความคิดเห็นของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับปานกลาง ความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทยอยู่ในระดับผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนดของกรมวิชาการ แรงจูงใจในการอ่านรวมทุกองค์ประกอบกับความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทยมีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญสถิติที่ระดับ .05

จิราพร คำด้วง (2546) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการอ่านกับความสนใจในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่” จากกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองและนักเรียนจำนวน 170 คู่ โดยใช้แบบสอบถามการส่งเสริมการอ่านกับผู้ปกครองและแบบสอบถามความสนใจการอ่านกับนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองมีบทบาทในการส่งเสริมการอ่านให้กับนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกับนักเรียนมีพฤติกรรมให้ความสนใจการอ่านอยู่ในระดับปานกลาง

เครือวัลย์ เผ่าผึ้ง (2548) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาคู่มือการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน คิด วิเคราะห์ และเขียนสื่อความสำหรับครูภาษาไทย” จากกลุ่มตัวอย่างครูจำนวน 5 คน ผลการวิจัยพบว่า ครูภาษาไทยและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องการคู่มือการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านคิด วิเคราะห์ และเขียนสื่อความเพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน คู่มือประกอบด้วย คำชี้แจงการใช้คู่มือ วัตถุประสงค์ของคู่มือ ขอบข่ายของเนื้อหา แบบประเมินตนเองก่อนและหลังการศึกษาคู่มือ โดยคู่มือมีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 89.00/94.00 ครูภาษาไทยมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน คิด วิเคราะห์ และเขียนสื่อความหลังการศึกษาคู่มือสูงกว่าก่อนการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีคะแนนเฉลี่ยความรู้ในระดับมาก เมื่อนำไปจัดการเรียนการสอนส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถด้านการอ่านมากที่สุด รองลงมาคือ ความสามารถด้านการเขียน ด้านการคิด และด้านการวิเคราะห์ ตามลำดับ

ณัฐธินิภา เณรทรัพย์ (2548) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “การพัฒนานิสัยรักการอ่านด้วยการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านตามกระบวนการตามแนวคิดของแคทโวลและคอมส์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3” จากกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2548 โรงเรียนวัดช่างเหล็กสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 30 คน ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลองรวม 12 สัปดาห์ พบว่า 1) ค่าเฉลี่ยของคะแนนนิสัยรักการอ่านของนักเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการอ่านของนักเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการอ่านของนักเรียนโดยครูหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 4) ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการอ่านของนักเรียนโดยผู้ปกครองหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปรางทอง แก้วเหล่ายุง (2548) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “การพัฒนากิจกรรมส่งเสริมการอ่านสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อสร้างความเข้าใจและแรงจูงใจในการอ่านของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2)” พบว่า การพัฒนากิจกรรมส่งเสริมการอ่านสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อสร้างความเข้าใจและแรงจูงใจในการอ่าน แบ่งออกเป็น 3 ชั้น ได้แก่ 1) ชั้นก่อนอ่าน พบว่า เทคนิคที่มีความเหมาะสม ได้แก่ การจูงใจ การทบทวนประสบการณ์เดิม การตั้งคำถามทำนายเหตุการณ์

การสร้างให้นักเรียนเกิดความท้าทาย เกิดความกระตือรือร้นและการแข่งขัน 2) ชั้นระหว่างอ่าน พบว่า เทคนิคที่มีความเหมาะสม ได้แก่ การสร้างให้นักเรียนเกิดความท้าทาย เกิดความกระตือรือร้น ความคาดหวังในตนเอง การตอบสนองทางสังคมโดยการแสดงความคิดเห็นภายในกลุ่ม สามารถสรุปองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง และเห็นความสำคัญของการอ่าน และ 3) ชั้นหลังอ่าน พบว่า เทคนิคที่มีความเหมาะสม ได้แก่ การสรุป อภิปราย การแข่งขัน และผลการเรียน ซึ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความเข้าใจในการอ่าน นักเรียนร้อยละ 73.68 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม และนักเรียนเกิดแรงจูงใจในการอ่านหลังจากร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นในระดับดี

พิมพ์สุดา เอี่ยมสกุล (2549) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “ผลสัมฤทธิ์และเจตคติในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยใช้กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน” จากกลุ่มตัวอย่างนักเรียนจำนวน 36 คน โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ 4 แผน ได้แก่ แบบวัดผลสัมฤทธิ์ในการอ่าน และแบบวัดเจตคติที่มีต่อการอ่านทั้งก่อนและหลังเรียน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยใช้กิจกรรมส่งเสริมการอ่านมีผลสัมฤทธิ์ในการอ่านและมีเจตคติหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จารุณี การี (2554) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “ความต้องการกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของเด็กที่เป็นสมาชิกอุทยานการเรียนรู้ยะลา” จากกลุ่มตัวอย่างเด็กที่เป็นสมาชิกอุทยานการเรียนรู้ยะลาจำนวน 257 คน ผลการวิจัยพบว่า เด็กมีความต้องการกิจกรรมการส่งเสริมการอ่านทุกลักษณะในระดับมาก ได้แก่ กิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กิจกรรมที่ใช้ทักษะการฟังและดู เนื้อหาของกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ศิลปะ สื่อที่ใช้ประกอบการจัดกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ภาพยนตร์ สถานที่ในการจัดกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ อุทยานการเรียนรู้ยะลา วันเวลาในการจัดกิจกรรมที่เด็กต้องการมากที่สุด คือ วันอาทิตย์ช่วงบ่าย และการเผยแพร่ข่าวสารกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ แจกใบปลิวและแผ่นพับ

Steltenkamp (1992) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “ทัศนคติและนิสัยรักการอ่านของนักเรียนระดับไฮสคูล” โดยสอบถามนักเรียนจากสิ่งที่อ่าน ความพึงพอใจ และสภาพแวดล้อมในการอ่าน ซึ่งเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจากครอบครัว เพื่อน และโรงเรียน ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่อ่านสิ่งพิมพ์ในระดับมาก โดยอ่านนิตยสารมากที่สุด นักเรียนที่อ่านมากและเป็นผู้ที่ชอบอ่านได้รับ การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านจากที่บ้าน และอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีเพื่อนๆ ชอบอ่าน นอกจากนี้ยังพบว่า ความสนใจในการอ่านหนังสือขึ้นอยู่กับประเภทของหนังสือและความสนใจของเพื่อน ซึ่งประสบการณ์จากครอบครัวและเพื่อนเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยให้เกิดความชอบในการอ่าน

Doiron (2011) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “การใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์และอุปกรณ์ที่ใช้อ่านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมการอ่านในห้องสมุดโรงเรียน” งานวิจัยเรื่องนี้สำรวจในประเด็น

การใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) และการใช้อุปกรณ์ที่อ่านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-reader) ในห้องสมุดโรงเรียน เป็นสิ่งใหม่ที่ท้าทายครูบรรณารักษ์ในการนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้เป็นส่วนหนึ่งของห้องสมุด เพื่อจุดมุ่งและเป็นกลยุทธ์ในการหมุนเวียนใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การพัฒนาความรู้และศักยภาพของแต่ละบุคคลไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ รวมถึงการมีส่วนร่วมในกระบวนการของสังคม

ผู้วิจัยได้แบ่งประเด็นในหัวข้อนี้ ประกอบด้วย การพัฒนาความรู้และศักยภาพของแต่ละบุคคลไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ รวมถึงการมีส่วนร่วมในกระบวนการของสังคม โดยนำรูปแบบการสอนทฤษฎี และกิจกรรมมาพัฒนาความรู้และศักยภาพของนักเรียนให้ดีขึ้น ดังงานวิจัยในประเทศและงานวิจัยต่างประเทศต่อไปนี้

อรัญญา มาน้อย (2546) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “ผลการใช้กิจกรรมตามทฤษฎีพหุปัญญาที่มีต่อการพัฒนาทักษะภาษาไทยของนักเรียน” จากกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 4 (บ้านเชียงราย) จำนวน 48 คน โดยใช้กิจกรรมตามทฤษฎีพหุปัญญา จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางด้านทักษะภาษาไทยเฉลี่ยร้อยละ 76.56 ซึ่งอยู่ในระดับดี โดยมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดในหน่วยที่ 3 ภาพวาดตามจินตนาการ มีคะแนนเฉลี่ย 12.96 หน่วยที่ 1 เล่าเรื่องเมืองลำปาง มีคะแนนเฉลี่ย 12.08 และหน่วยที่ 2 เส้นทางธรรมชาติ มีคะแนนเฉลี่ย 11.71 ตามลำดับ

ศิรรา จุฑารัตน์ (2549) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “ผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบตกผลึกที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนิเวศวิทยาและความสามารถทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น” จากกลุ่มตัวอย่างนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 2 ห้อง ห้องละ 47 คน โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบตกผลึกกับกลุ่มทดลอง และสอนแบบปกติกับควบคุม ใช้เวลาสอนกลุ่มละ 2 คาบต่อสัปดาห์ เป็นเวลา 10 สัปดาห์ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนิเวศวิทยาของนักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบตกผลึกและความสามารถทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบตกผลึกสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขณะเดียวกันผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนิเวศวิทยาของนักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบตกผลึกและความสามารถทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบตกผลึกสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ขวัญชนก นัยจรัญ (2551) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “ผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนด้วยวิธีวิจัยที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนิเวศวิทยาและความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 วิทยาลัยนาฏศิลป์ สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม” จากกลุ่มตัวอย่างนักเรียน จำนวน 2 ห้อง ห้องละ 38 คน และ 39 คน โดยใช้

รูปแบบการเรียนการสอนด้วยวิธีวิจัยกับกลุ่มทดลอง และสอนแบบปกติกับกลุ่มควบคุม พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนด้วยวิธีวิจัยสูง และความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนด้วยวิธีวิจัยสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขณะเดียวกัน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนด้วยวิธีวิจัย และความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนด้วยวิธีวิจัยแตกต่างจากนักเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พิชญา สกุลวิทย์ (2551) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาทักษะการฟัง การดู และการพูดภาษาไทยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ” จากกลุ่มตัวอย่างนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 จำนวน 30 คน พบว่า นักเรียนมีการพัฒนาทักษะการฟัง การดู และการพูดหลังเรียน โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีพฤติกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยรวมอยู่ในระดับดี

รัชนิกร ซาหมู (2551) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาทักษะภาษาไทยด้านการอ่าน คิด เขียน เชิงบูรณาการ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1” จากกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านนาครีตงเต็ง ปีการศึกษา 2550 จำนวน 15 คน พบว่า ผลการประเมินการพัฒนาทักษะการอ่าน คิด เขียน มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 70 และเมื่อทดลองต่อไปเรื่อย ๆ พบว่า นักเรียนสามารถทำคะแนนได้สูงถึงเกณฑ์ที่กำหนด

ชิง เฟิง ชัน (2553) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “การใช้กิจกรรมภาษาเพื่อการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในการพัฒนาความสามารถในการเขียนจดหมายธุรกิจสำหรับนักศึกษาจีน วิชาเอกธุรกิจระหว่างประเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง” จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 41 คน พบว่า ผลการพัฒนาความสามารถในการเขียนจดหมายธุรกิจของนักศึกษามีระดับคะแนนเพิ่มขึ้น ขณะเดียวกันความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อกิจกรรมการใช้ภาษาเพื่อการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในการเขียนจดหมายธุรกิจอยู่ในระดับดี

McNicol (2003) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาการอ่านและการส่งเสริมการอ่านในห้องสมุดโรงเรียนและห้องสมุดประชาชน” โดยใช้กรณีศึกษา 5 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนระดับกลาง 3 แห่ง และโรงเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย 2 แห่ง กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนอายุระหว่าง 9-13 ปี ทั้งหมด 104 คน ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนอ่านหนังสือหลายประเภท ได้แก่ หนังสือแนวผจญภัย ลึกลับ แฟนตาซี ชิวประวัติ และแนวตลก นักเรียนส่วนใหญ่ชอบอ่านการ์ตูน นิยายสาร หนังสือพิมพ์ เรื่องราวชีวิตจริง เรื่องราวของผู้มีชื่อเสียง กีฬา ดนตรีและรถยนต์ กิจกรรมที่นักเรียนส่วนใหญ่ต้องการให้จัด ได้แก่ การพบปะนักเขียนที่ชื่นชอบ ในขณะที่กิจกรรมที่นักเรียนชอบ ได้แก่ การแข่งขัน

การวาดภาพระบายสี การค้นหาคำศัพท์ การออกแบบหน้าปกหนังสือ และการประกวดแต่งคำประพันธ์ ตามลำดับ

Karimi (2012) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “โรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ในการรู้เรื่องการอ่านสูงและต่ำของ PIRLS 2006” งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อระบุปัจจัยระหว่างโรงเรียนที่มีมาตรฐานสูงและโรงเรียนที่มีมาตรฐานต่ำ รวมถึงผลกระทบที่มีต่อพฤติกรรมนักเรียนชาวอิหร่าน การวิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้จากครูและโรงเรียนที่เข้าร่วมใน PIRLS 2006 โดยแบ่งโรงเรียนออกเป็นสองกลุ่ม คือ กลุ่มสูง 19 โรงเรียน และ กลุ่มต่ำ 59 โรงเรียน ซึ่งขึ้นอยู่กับส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.=0.5) ของนักเรียนทั้งหมด ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าปัจจัยทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรสองตัวคือ ประสิทธิภาพการทำงานของครูและความหนาแน่นของนักเรียนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้มาตรฐานของโรงเรียนสูงและต่ำ

Zuckerman, Kovaleva, and Kuznetsova (2013) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “ระหว่าง PIRLS และ PISA: การศึกษาความก้าวหน้าการรู้เรื่องการอ่านของเด็กอายุ 10-15 ปี” ผลการวิจัยพบว่า ในการประเมิน PIRLS เด็กรัสเซียอายุ 10 ปีมีการรู้เรื่องการอ่านที่สูง แต่เมื่อ PISA ประเมินการรู้เรื่องการอ่านของเด็กรัสเซียอายุ 15 ปี กลับอยู่ในระดับที่ต่ำ เพื่อชี้ให้เห็นว่าทั้ง PIRLS และ PISA ไม่สอดคล้องกันจึงต้องพัฒนาด้วยการวินิจฉัยแบบ “ผลึก-ตัน” เป็นการผสมผสานวิธีของ PIRLS และวิธีของ PISA การนำวิธีใหม่มาใช้เป็นเครื่องมือในการเปรียบเทียบการรู้เรื่องการอ่านต้องใช้ระยะเวลาอย่างน้อย 5 ปี หลังจากการประเมินนักเรียนเกรด 4, 6 และ 9 รวมจำนวนทั้งสิ้น 3,110 คน ด้วยวิธี “ผลึก-ตัน” ปรากฏว่า 2 ปีที่ศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (เกรด 5 และ เกรด 6) ในรัสเซียไม่ประสบความสำเร็จ ในการส่งเสริมความสามารถของนักเรียนเพื่อให้เข้าใจในความรู้ ตลอดจนนำมาพัฒนาค่อนข้างน้อยในการศึกษา

จากงานวิจัยในประเทศและต่างประเทศข้างต้น พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน การพัฒนาคู่มือการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน การส่งเสริมการอ่านในห้องสมุด บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการอ่าน ความต้องการในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ผลสัมฤทธิ์และเจตคติในกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน รวมถึงทัศนคติและนิสัยรักการอ่าน โดยงานวิจัยข้างต้นยังไม่มียานวิจัยใดที่ศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านของครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น อย่างจริงจัง

ทั้งนี้ จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยศึกษาประเด็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านของครู ทั้งด้านการวางแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การประเมินผลและนำผลไปใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน ส่วนบทบาทของผู้บริหารในด้านการกำหนดนโยบายการส่งเสริม พัฒนาครู การประเมินผลการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการรู้การอ่าน โดยให้สอดคล้องกับรายละเอียดนิยามการรู้การอ่านทั้ง 6 ประการ ได้แก่ ความเข้าใจบท

อ่าน การนำไปใช้ การสะท้อนผลจากการอ่าน ความผูกพันกับการอ่าน การพัฒนาความรู้และ ศักยภาพของแต่ละบุคคลไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ และการมีส่วนร่วมในกระบวนการของสังคม ผู้วิจัยจึง ศึกษาและนำเสนอแนวทางส่งเสริมการอ่านจากงานวิจัยดังกล่าวมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับงานวิจัยที่จะ ศึกษาเพื่อพัฒนาไปสู่แนวทางในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านของครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในกรุงเทพมหานคร มีขั้นตอนดำเนินการวิจัย 6 ขั้นตอน ได้แก่

1) การศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) การออกแบบการวิจัย 3) การกำหนด ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 4) การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 5) การเก็บรวบรวมข้อมูล และ 6) การวิเคราะห์ข้อมูล รายละเอียดแต่ละขั้นตอนมีดังนี้

1. การศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.1 ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรู้การอ่านเพื่อนำข้อมูลมาใช้ ประกอบการระบุพฤติกรรมของครูและผู้บริหารโรงเรียนในการแสดงออกถึงการรู้การอ่าน ประเภท ของบทอ่านเพื่อใช้ในการกำหนดข้อคำถาม และตัวชี้วัดความผูกพันกับการอ่านเพื่อใช้ในการสร้าง เครื่องมือในการวิจัย

1.2 ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริม การรู้การอ่าน เพื่อนำข้อมูลมากำหนดข้อคำถามในแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ในการวิจัย

1.3 ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา เกี่ยวกับวิธีสร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เพื่อนำมาใช้ สร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ในการวิจัย

2. การออกแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา แนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านของครูภาษาไทย ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร โดยศึกษาจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ครูภาษาไทยและผู้บริหารโรงเรียน และนำเสนอแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน โดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร สำหรับ ครูภาษาไทยและผู้บริหารโรงเรียน

3. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัย คือ ครูภาษาไทยและผู้บริหารโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 และเขต 2 จากข้อมูลพบว่า มีครูภาษาไทยจำนวนทั้งหมด 1,019 คน (สำรวจ ณ วันที่ 22 ธันวาคม 2556) ผู้วิจัย กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05 ความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 316 คน จากนั้นคัดเลือกครูภาษาไทยโดยพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยของโรงเรียนที่มีค่าสูงสุด 5% และโรงเรียนที่มีค่าต่ำสุด 5% รวมทั้งสิ้น 10 โรงเรียน และผู้บริหาร จำนวน 10 คน และพิจารณาครูภาษาไทยที่มีคะแนนตอบแบบสอบถามสูงสุดในกลุ่มสูง จำนวน 2 คน และต่ำสุดในกลุ่มต่ำ จำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้น 20 คน เพื่อสัมภาษณ์ต่อไป กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูภาษาไทยที่มีหน้าที่หลักในการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม และการส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 และเขต 2 กรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) ดังนี้

ใช้การสุ่มแบบแบ่งเขตพื้นที่การศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีอยู่ 2 เขต และจากการสำรวจรายชื่อโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มโรงเรียนเป็น 4 กลุ่มตามขนาดของโรงเรียน คือ โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง โรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ โดยใช้เกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีนักเรียนจำนวน 0-499 คน

โรงเรียนขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนที่มีนักเรียนจำนวน 500-1,499 คน

โรงเรียนขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีนักเรียนจำนวน 1,500-2,499 คน

โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ หมายถึง โรงเรียนที่มีนักเรียนจำนวน 2,500-15,000 คน

แต่ละเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษามีจำนวนโรงเรียนจำแนกตามขนาดโรงเรียน ดังนี้

ตารางที่ 1 ขนาดโรงเรียนและจำนวนโรงเรียนในสังกัดสำนักสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 และเขต 2 กรุงเทพมหานคร

ขนาดโรงเรียน	เขต 1	เขต 2
ขนาดเล็ก	4	0
ขนาดกลาง	24	6
ขนาดใหญ่	19	20
ขนาดใหญ่พิเศษ	19	26
รวม	66	52

1. สุ่มโรงเรียนร้อยละ 20 ของโรงเรียนในเขต 1 และ เขต 2 เพื่อให้ได้จำนวนครูที่เป็น กลุ่มตัวอย่างเป็นไปตามสูตรของ Taro Yamane (1973) และจำแนกตามขนาดในชั้นที่ 1 คือ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ

2. สุ่มเลือกโรงเรียนให้เป็นไปตามการสุ่มในชั้นที่ 2 แล้วให้ครูภาษาไทยในโรงเรียนที่สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและผู้บริหารโรงเรียนทุกคนมาเป็นกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ใช้วิธีการเลือกครูภาษาไทยที่อยู่ในโรงเรียนที่สุ่มได้ในชั้นที่ 2 เพื่อใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างการสัมภาษณ์ โดยสุ่มโรงเรียนร้อยละ 5 ของโรงเรียนในเขต 1 และเขต 2 ที่ได้จากการสุ่มในการตอบแบบสอบถาม แล้วนำผลการสอบของ PISA และผลจากการวิเคราะห์แบบสอบถามมาจัดเรียงลำดับโรงเรียนที่มีคะแนนสูงและคะแนนต่ำประกอบการพิจารณาในการเลือกกลุ่มตัวอย่างสัมภาษณ์ โดยคัดเลือกครูภาษาไทยพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยของโรงเรียนที่มีค่าสูงสุด 5% และโรงเรียนที่มีค่าต่ำสุด 5% รวมทั้งสิ้น 10 โรงเรียน และผู้บริหารจำนวน 10 คน และพิจารณาครูภาษาไทยที่มีคะแนนตอบแบบสอบถามสูงสุดในกลุ่มสูง จำนวน 2 คน และต่ำสุดในกลุ่มต่ำ จำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้น 20 คน เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์

4. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเรื่องการศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านของครูภาษาไทย ในกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยแบบสอบถาม จำนวน 2 ฉบับ และแบบสัมภาษณ์ จำนวน 2 ฉบับ ดังนี้

1. **แบบสอบถามครูภาษาไทยเกี่ยวกับแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านในโรงเรียน** ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบกำหนดรายการให้เลือก (check-list) และแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) โดยผู้วิจัยสร้างเครื่องมือขึ้นเพื่อสอบถามความคิดเห็นของครูภาษาไทยในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1.1 กำหนดลักษณะที่บ่งชี้ถึงการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านของครูภาษาไทย โดยสังเคราะห์จากหนังสือ เอกสาร และตำราที่เกี่ยวข้องในการกำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน

1.2 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางของครูภาษาไทยจากหนังสือ เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำประเด็นเนื้อหาามาปรับให้สอดคล้องกับเรื่องการรู้การอ่าน

1.3 กำหนดโครงสร้างของแบบสอบถามตามประเด็นที่กำหนด ดังนี้

ตารางที่ 2 โครงสร้างของแบบสอบถามครูภาษาไทย

ประเด็น	จำนวนข้อ	ข้อที่
1. ด้านการวางแผนการจัดการเรียนรู้	7	
1.1 การวางแผนการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน	4	
1.1.1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน	1	1
1.1.2 เตรียมแผนการจัดการเรียนรู้	1	2
1.1.3 เตรียมกิจกรรมในการส่งเสริมการรู้การอ่าน	1	3
1.1.4 การกำหนดเกณฑ์การวัดและการประเมิน	1	4
1.2 การคัดเลือกบทอ่าน	3	
1.2.1 การกำหนดวัตถุประสงค์ของการอ่าน	1	5
1.2.2 การคัดเลือกประเภทบทอ่าน	1	6
1.2.3 การคัดเลือกสำนวนบทอ่าน	1	7
2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	30	
2.1 การจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านในชั้นเรียน	17	8-25
2.2 การจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านนอกห้องเรียน	13	26-38
3. ด้านการประเมินผลและการนำผลการประเมินไปใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน	7	
1.1 การประเมินผลจากการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน	4	39-42
1.2 การนำผลไปใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน	3	43-45

ประเด็น	จำนวนข้อ	ข้อที่
รวม	45	

1.4 สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางของครูภาษาไทยในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยรายละเอียด ดังนี้

1. เพศและอายุ
2. วุฒิการศึกษาสูงสุด
3. ประสบการณ์ในการสอนภาษาไทย
4. จำนวนคาบที่สอนวิชาภาษาไทยต่อสัปดาห์
5. จำนวนนักเรียนในห้องเรียน
6. จำนวนครั้งในการเข้ารับการอบรมการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน
7. จำนวนครั้งที่เคยจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านต่อปีการศึกษา

ตอนที่ 2 การจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านของครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการวางแผนการจัดการเรียนรู้
2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
3. ด้านการประเมินผลและการนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้

1.5 นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจพิจารณาเพื่อแก้ไขปรับปรุง

1.6 นำแบบสอบถามมาปรับแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นก่อนส่งผู้ทรงคุณวุฒิตรวจ

1.7 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ได้แก่ 1) อาจารย์ประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษา จำนวน 1 ท่าน 2) อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ จำนวน 2 ท่าน 3) อาจารย์ประจำสาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา จำนวน 1 ท่าน และ 4) ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา จำนวน 1 ท่าน เพื่อตรวจสอบพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) และภาษาที่ใช้เพื่อให้ข้อเสนอแนะและปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม

ผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อเสนอแนะและผู้วิจัยได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม สรุปได้ดังนี้

- 1) ปรับข้อคำถามแบบสอบถามของครูภาษาไทยให้มีลักษณะวัดระดับปฏิบัติในทุกข้อ และผู้วิจัยได้ปรับข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ
- 2) ข้อสังเกตการเรียงลำดับข้อคำถามให้เป็นไปตามลำดับหรือหมวดหมู่ และจัดประเภทคำถามที่มีคำถามย่อยในแบบสอบถามให้อยู่ในประเภทเดียวกัน ผู้วิจัยได้เรียงลำดับประเด็นคำถามตามหมวดหมู่ เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถตอบแบบสอบถามได้สะดวกขึ้น
- 3) ข้อสังเกตการตั้งข้อคำถามที่ยาวเกินไปทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามสับสนได้ โดยผู้วิจัยปรับข้อคำถามให้กระชับและชัดเจนตรงตามนิยามปฏิบัติการตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะไว้
- 4) ปรับข้อคำถามที่มีความเป็นไปได้น้อยในการปฏิบัติ เพราะข้อคำถามดังกล่าวไม่เป็นประโยชน์แต่อย่างใด ผู้วิจัยจึงปรับบางคำเพื่อให้มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติได้มากขึ้น
- 5) ปรับข้อคำถามที่มีลักษณะใกล้เคียงกันให้แตกต่างกัน เพื่อป้องกันความสับสนของผู้ตอบ ผู้วิจัยจึงปรับข้อคำถามให้มีความแตกต่างกัน
- 6) เพิ่มเติมข้อคำถามที่ผู้ทรงคุณวุฒิแนะนำ โดยผู้วิจัยเพิ่มในบางประเด็นที่สอดคล้องและเชื่อมโยงกับข้อมูล

1.8 ปรับแก้ไขข้อมูลตามผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

1.9 นำแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางของครูภาษาไทยในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับครูภาษาไทยในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 และเขต 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 40 ชุด แล้วหาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามมีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.91

1.10 ปรับแก้ไขข้อมูลเพิ่มเติมตามข้อเสนอแนะของครูภาษาไทยที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเพื่อให้ข้อมูลมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง โดยครูภาษาไทยที่ตอบแบบสอบถามมีข้อสงสัยเกี่ยวกับข้อมูลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านในและนอกชั้นเรียน เพราะข้อคำถามบางข้อสามารถปรากฏได้ทั้งในและนอกห้องเรียน นอกจากนี้ข้อคำถามบางข้อของข้อมูลการประเมินและการนำผลไปใช้อ่าน ครูบางท่านอ่านแล้วไม่เข้าใจเพราะสามารถตีความได้หลายอย่าง และมีครูบางท่านได้เขียนข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยจัดหมวดหมู่ของกิจกรรมในและนอกชั้นเรียนมาให้ และได้เสนอแนวทางโดยปรับข้อคำถามในส่วนของการประเมินและการนำผลไปใช้ให้ชัดเจนและไม่กำกวม

2. แบบสอบถามผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน

ในโรงเรียน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบกำหนดรายการให้เลือก (check-list) และแบบมาตรา
ประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) ซึ่งมีรายละเอียด การสร้างเครื่องมือ ดังนี้

2.1 กำหนดลักษณะที่บ่งชี้ถึงแนวทางในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านของ
ผู้บริหารโรงเรียนโดยสังเคราะห์จากหนังสือ เอกสาร และตำราที่เกี่ยวข้องในการกำหนดแนวทาง
การจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน

2.2 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางของผู้บริหารโรงเรียนจากหนังสือ
เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำประเด็นเนื้อหาามาปรับให้สอดคล้องกับเรื่องการรู้
การอ่าน

2.3 กำหนดโครงสร้างของแบบสอบถามตามประเด็นที่กำหนด ดังนี้

ตารางที่ 3 โครงสร้างแบบสอบถามของผู้บริหารโรงเรียน

ประเด็น	จำนวนข้อ	ข้อที่
1. ด้านการกำหนดนโยบายในการจัด กิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน	5	1-5
2. ด้านการส่งเสริมและพัฒนาครูเกี่ยวกับ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน	15	5-20
3. ด้านการประเมินผลการจัดกิจกรรม ส่งเสริมการรู้การอ่าน	5	21-25
รวม	25	

2.4 สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางของผู้บริหารโรงเรียนในการจัดกิจกรรมส่งเสริม
การรู้การอ่าน โดยแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยรายละเอียด ดังนี้

1. ชื่อโรงเรียน
2. เพศและอายุ
3. วุฒิการศึกษาสูงสุด
4. วุฒิการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษา
5. ประสบการณ์ในการทำงานในตำแหน่งผู้บริหาร
6. วิชาที่เคยสอนและระยะเวลาในการสอน
7. การเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการอ่านที่หน่วยงานอื่นๆ จัดขึ้น

ตอนที่ 2 แนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านของผู้บริหารโรงเรียน
ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 และเขต 2 ประเด็นคำถามมีทั้งหมด
3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการกำหนดนโยบายในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน
2. ด้านการส่งเสริมและพัฒนาครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้

การอ่าน

3. ด้านการประเมินผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน

2.5 นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจพิจารณาเพื่อแก้ไข

ปรับปรุง

2.6 นำแบบสอบถามมาปรับแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นก่อนส่ง

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจ

2.7 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ได้แก่ 1) อาจารย์
ประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษา จำนวน 1 ท่าน 2) อาจารย์ประจำคณะ
ศึกษาศาสตร์ จำนวน 2 ท่าน 3) อาจารย์ประจำสาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา จำนวน 1
ท่าน และ 4) ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา
จำนวน 1 ท่าน เพื่อตรวจสอบพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity)

ผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อเสนอแนะและผู้วิจัยได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม สรุปได้ดังนี้

- 1) ปรับข้อความบางประเด็นที่เป็นไปได้น้อย เพราะไม่มีประโยชน์ต่อ
การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ปรับบางคำในข้อความเพื่อให้เป็นจริงได้มากขึ้น
- 2) ข้อสังเกตของข้อความบางข้อไม่สอดคล้องกับนิยามปฏิบัติการ ยังกำกวม และ
ไม่ชัดเจน ผู้วิจัยได้แก้ไขข้อความนั้นโดยพิจารณาจากนิยามปฏิบัติการที่ได้สังเคราะห์ไว้
- 3) ปรับข้อความบางข้อเขียนนอกเหนือจากนิยามที่ได้สังเคราะห์ไว้ ผู้วิจัยได้ปรับ
ข้อความที่ไม่สอดคล้องกับนิยาม
- 4) ปรับข้อความบางข้อที่มีความคล้ายกัน ผู้วิจัยได้ปรับแก้ไขข้อความและเรียง
ประโยคเพื่อให้ข้อความมีความชัดเจนขึ้น

2.8 ปรับแก้ไขข้อมูลตามผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

2.9 นำแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางของผู้บริหารโรงเรียนในการจัดกิจกรรมส่งเสริม

การรู้การอ่านที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 และเขต 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 5 ชุด แล้วหาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามมีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.85

2.10 ปรับแก้ไขข้อมูลเพิ่มเติมตามข้อเสนอแนะของผู้บริหารโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยเพื่อให้ข้อมูลมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง โดยผู้บริหารโรงเรียนที่ ตอบแบบสอบถามมีข้อสงสัยเกี่ยวกับด้านการกำหนดนโยบายในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน เพราะคำถามบางข้อไปซ้ำกันกับ 2 ด้านที่เหลือ และผู้บริหารโรงเรียนบางท่านก็ระบุคำแนะนำ เพิ่มเติมตัดข้อคำถามที่ซ้ำซ้อนกันในแต่ละด้าน แล้วเสนอข้อคำถามเพิ่มเติม ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำ ข้อเสนอแนะดังกล่าวมาปรับปรุงเพื่อให้แบบสอบถามมีความสมบูรณ์มากขึ้นเพื่อนำไปใช้กับตัวอย่าง จริงต่อไป

3. แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของครูภาษาไทยเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้

การอ่าน เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้สอบถามความคิดเห็นของครูภาษาไทย ระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น เกี่ยวกับแนวทางในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน โดยมีขั้นตอนการสร้าง เครื่องมือ ดังนี้

3.1 กำหนดลักษณะที่บ่งชี้ถึงแนวทางในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านของ ครูภาษาไทย โดยสังเคราะห์จากหนังสือ เอกสาร และตำราที่เกี่ยวข้องในการกำหนดแนวทางการจัด กิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน

3.2 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางของครูภาษาไทยจากหนังสือ เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำประเด็นเนื้อหาามาปรับให้สอดคล้องกับการรู้การอ่าน

3.3 สร้างแบบสัมภาษณ์แนวทางของครูภาษาไทยในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้ การอ่าน ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านการวางแผนและการจัดการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ ด้านการประเมินผลและการนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน

3.4 นำแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจพิจารณาเพื่อแก้ไข ปรับปรุง

3.5 นำแบบสัมภาษณ์มาปรับแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นก่อนส่ง ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจ

3.6 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ได้แก่ 1) อาจารย์

ประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษา จำนวน 1 ท่าน 2) อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ จำนวน 2 ท่าน 3) อาจารย์ประจำสาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา จำนวน 1 ท่าน และ 4) ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา จำนวน 1 ท่าน เพื่อตรวจสอบพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity)

ผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อเสนอแนะและผู้วิจัยได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม สรุปได้ดังนี้

1) ข้อสังเกตของข้อคำถามบางข้อไม่สอดคล้องกับนิยามปฏิบัติการ ยังกำกวม และไม่ชัดเจน ผู้วิจัยได้แก้ไขข้อคำถามนั้นโดยพิจารณาจากนิยามปฏิบัติการที่ได้สังเคราะห์ไว้

2) ปรับข้อคำถามที่คล้ายกันให้อยู่ข้อเดียวกัน

3) ข้อสังเกตเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเพิ่มประเด็นย่อยในการถามและตั้งกรอบคำตอบไว้ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมในการวิจัย

3.7 ปรับแก้ไขข้อมูลตามที่คุณผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

3.8 นำแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางของครูภาษาไทยในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้ การอ่าน ที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับครูภาษาไทยในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 และเขต 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 5 ชุด ผลการทดลองใช้พบว่า ข้อคำถามบางข้อยังไม่เจาะจงอย่างชัดเจน ทำให้ผู้ครูภาษาไทยไม่เข้าใจข้อคำถามว่าจะต้องการสื่อถึงสิ่งใด ปรับการใช้คำและเรียบเรียงประโยคให้มีความสมบูรณ์ชัดเจนมากขึ้น

3.9 ปรับแก้ไขข้อมูลเพิ่มเติมตามข้อเสนอแนะของครูภาษาไทยที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเพื่อให้ข้อมูลมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยครูภาษาไทยให้ระบุประเด็นย่อยในการสัมภาษณ์เพิ่มเติม เพื่อเป็นแนวทางการสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมทุกประเด็นที่ผู้วิจัยต้องการในการใช้กับตัวอย่างจริงต่อไป

4. แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับแนวทางการกำหนด

นโยบายการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้สอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับแนวทางในการกำหนดนโยบายการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้ การอ่าน โดยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

4.1 กำหนดลักษณะที่บ่งชี้ถึงแนวทางในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านของผู้บริหารโรงเรียน โดยสังเคราะห์จากหนังสือ เอกสาร และตำราที่เกี่ยวข้องในการกำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน

4.2 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางของผู้บริหารโรงเรียนจากหนังสือ

เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำประเด็นเนื้อหาามาปรับให้สอดคล้องกับเรื่องการเรียนรู้ การอ่าน

4.3 สร้างแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางของผู้บริหารโรงเรียนในการจัดกิจกรรม

ส่งเสริมการเรียนรู้การอ่าน ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านการกำหนดนโยบายในการจัดกิจกรรมส่งเสริม การเรียนรู้การอ่าน ด้านการส่งเสริมและพัฒนาครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้การอ่านและ ด้านการประเมินผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้การอ่าน

4.4 นำแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจพิจารณาเพื่อแก้ไข ปรับปรุง

4.5 นำแบบสัมภาษณ์มาปรับแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นก่อนส่ง ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจ

4.6 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ได้แก่ 1) อาจารย์ ประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษา จำนวน 1 ท่าน 2) อาจารย์ประจำคณะ ศึกษาศาสตร์ จำนวน 2 ท่าน 3) อาจารย์ประจำสาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา จำนวน 1 ท่าน และ 4) ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา จำนวน 1 ท่าน เพื่อตรวจสอบพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity)

ผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อเสนอแนะและผู้วิจัยได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม สรุปได้ดังนี้

1) ปรับแก้การใช้คำที่ไม่คงที่ของแบบสัมภาษณ์ทุกข้อ ผู้วิจัยได้ปรับแก้คำที่ใช้ใน แบบสัมภาษณ์ให้เป็นไปในทางเดียวกันทุกข้อ

2) ปรับแก้ภาษาและการเรียบเรียงประโยคให้มีความชัดเจน ผู้วิจัยปรับแก้ภาษา และเรียบเรียงประโยคเพื่อให้ผู้อ่านไม่สับสนและเข้าใจความหมายที่ผู้วิจัยต้องการผิดไปจากความเป็น จริง

3) ข้อเพิ่มเติมในข้อคำถาม เพิ่มประเด็นคำถามย่อย เพื่อให้ข้อคำถามมีความ ชัดเจนมากขึ้น ผู้วิจัยได้ปรับและเพิ่มข้อคำถามย่อยที่สอดคล้องกับข้อมูลในการวิจัย

4.7 ปรับแก้ไขข้อมูลตามผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

4.8 นำแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางของผู้บริหารโรงเรียนในการจัดกิจกรรมส่งเสริม การเรียนรู้การอ่านที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 1 และเขต 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 5 ชุด ผลการทดลองใช้พบว่า ข้อคำถามบางข้อยังไม่ชัดเจนควรมีประเด็นคำถามย่อยเพื่อนำไปสู่คำตอบที่ชัดเจนและการเรียบ เรียบประโยคยังกำกวม ทำให้ครูภาษาไทยเข้าใจวัตถุประสงค์ของข้อคำถามดังกล่าวแตกต่างไปจาก

ผู้วิจัย นอกจากนี้ เพิ่มเติมประเด็นข้อคำถามย่อย เพราะข้อคำถามบางข้อใจความกว้าง ไม่สามารถเข้าใจในรายละเอียดเชิงลึก

4.9 ปรับแก้ไขข้อมูลเพิ่มเติมตามคำแนะนำของผู้บริหารโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยเพื่อให้ข้อมูลมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง โดยผู้บริหารโรงเรียนได้ระบุเขียนข้อคำถามย่อยเพิ่มเติมเพื่อให้ข้อคำถามในการสัมภาษณ์ครอบคลุมประเด็นที่ผู้วิจัยต้องการ

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมจากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ รายละเอียดการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีดังนี้

5.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม

5.1.1 ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ให้ออกหนังสือเพื่อขอความร่วมมือจากผู้บริหารโรงเรียนต่างๆ ในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เพื่อขอความอนุเคราะห์จากครูภาษาไทยและผู้บริหารโรงเรียนใน การตอบแบบสอบถาม

5.1.2 ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัยและแบบสอบถามตาม สัดส่วนของครูภาษาไทยและผู้บริหารโรงเรียน โดยผู้วิจัยเป็นผู้นำเอกสารส่งด้วยตนเอง

5.1.3 ผู้วิจัยติดต่อไปยังโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง เพื่อติดตามผลของการดำเนินงานและ สอบถามความคืบหน้าของแบบสอบถามที่ส่งไป เพื่อกำหนดวันที่สามารถเข้าไปรับแบบสอบถาม จากแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด 105 โรงเรียน แบ่งออกเป็นแบบสอบถามของผู้บริหารโรงเรียน 105 ฉบับ และแบบสอบถามของครูภาษาไทย จำนวน 518 ฉบับ รวมทั้งสิ้น 623 ฉบับ

5.1.4 ผู้วิจัยเข้าไปรับแบบสอบถามตามวัน เวลา ตามที่กำหนดไว้

5.1.5 ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามทั้งหมดที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ ของแบบสอบถาม เพื่อนำไปสู่การดำเนินการในขั้นต่อไป โดยมีแบบสอบถามที่มีข้อมูลสมบูรณ์และ สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ทั้งสิ้น 525 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 84.27 ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด

5.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์

5.2.1 ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ให้ออกหนังสือเพื่อขอความร่วมมือจากครูภาษาไทยและผู้บริหารโรงเรียน ในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เพื่อขอความอนุเคราะห์จากครูภาษาไทยและผู้บริหารโรงเรียนในการ สัมภาษณ์

5.2.2 ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย เพื่อสัมภาษณ์ ครูภาษาไทยและผู้บริหารโรงเรียน

5.2.3 ผู้วิจัยติดต่อไปยังครูภาษาไทยและผู้บริหารโรงเรียนเพื่อนัดหมายวันเวลาและสถานที่สะดวกให้สัมภาษณ์ และดำเนินการสัมภาษณ์ตามที่นัดหมายวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนดไว้

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเรื่อง การศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านของครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในกรุงเทพมหานครมาวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล ดังนี้

6.1 นำข้อมูลจากแบบสอบถามที่ส่งไปมาวิเคราะห์เป็นรายชื่อโดยแจกแจงความถี่และคำนวณหาค่าร้อยละ นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง โดยกำหนดการแปลผลระดับการปฏิบัติ ดังนี้

- 4.51-5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติตามข้อความนั้นในระดับมากที่สุด/ทำเป็นประจำ
- 3.51-4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติตามข้อความนั้นในระดับมาก/ทำบ่อยครั้ง
- 2.51-3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติตามข้อความนั้นในระดับปานกลาง/ทำเป็นบางครั้ง
- 1.51-2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติตามข้อความนั้นในระดับน้อย/ทำน้อย
- 1.00-1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติตามข้อความนั้นในระดับน้อยที่สุด/ทำน้อยที่สุด

6.2 นำข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ทั้งหมดมาสรุปให้เห็นภาพรวม โดยจำแนกคำตอบต่างๆ เป็นหมวดหมู่ในแต่ละด้านตามที่กำหนดไว้ โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบความเรียง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านของครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านของครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน การจัดการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านการประเมินผลและการนำผลไปใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน และเพื่อศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน ของผู้บริหารโรงเรียน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการกำหนดนโยบายในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน ด้านการส่งเสริมและพัฒนาครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน และด้านการประเมินผล การจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน โดยผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

1. สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของของครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของของครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วยข้อมูลที่มาจากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

1.1 ข้อมูลจากแบบสอบถาม

1.1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของครูภาษาไทย

ข้อมูลทั่วไปของประชากรซึ่งเป็นครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 525 คน ประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับเพศ อายุ วุฒิการศึกษาสูงสุด ประสบการณ์ในการสอนภาษาไทย จำนวนคาบที่สอนวิชาภาษาไทยต่อหนึ่งสัปดาห์ จำนวนห้องเรียน จำนวนนักเรียน การเข้ารับการอบรมการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน (ครั้งต่อปีการศึกษา) และการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน (ครั้งต่อปีการศึกษา) โดยนำเสนอข้อมูลในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าร้อยละแสดงผลวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของครูภาษาไทย

ข้อมูลทั่วไป		ร้อยละ
เพศ	ชาย	22.50
	หญิง	77.50
อายุ	20-29 ปี	27.80
	30-39 ปี	69.80

ข้อมูลทั่วไป	ร้อยละ
40-49 ปี	2.40
วุฒิการศึกษาสูงสุด	
ปริญญาตรี	23.10
สูงกว่าปริญญาตรี	63.90
อื่น ๆ	13.00
ประสบการณ์ในการสอนภาษาไทย	
ต่ำกว่า 5 ปี	54.70
55-10 ปี	32.20
11-15 ปี	13.00
16-20 ปี	0.00
มากกว่า 20 ปี	0.00
จำนวนคาบที่สอนวิชาภาษาไทยต่อหนึ่งสัปดาห์	
11-15 คาบ	30.20
16-20 คาบ	69.80
จำนวนห้องเรียนที่สอน	
2 ห้อง	85.90
3 ห้อง	14.10
จำนวนนักเรียน	
น้อยกว่า 25 คน	2.40
26-30 คน	13.30
31-35 คน	71.60
36-40 คน	12.80
การเข้ารับการอบรมการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน (ครั้งต่อปีการศึกษา)	
ไม่เคย	82.80
1 ครั้ง	17.20

ข้อมูลทั่วไป	ร้อยละ
การจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน (ครั้งต่อปีการศึกษา)	
ไม่เคย	78.10
1 ครั้ง	21.9

จากตารางข้างต้น พบว่า ครูภาษาไทยทั้งเขต 1 และ เขต 2 ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 77.50 และเป็นเพศชาย ร้อยละ 22.50 โดยทั้งเพศชายและเพศหญิงมีอายุระหว่าง 20-29 ปี ร้อยละ 27.80 อายุระหว่าง 30-39 ปี ร้อยละ 69.80 และอายุระหว่าง 40-49 ปี ร้อยละ 2.40 มีระดับวุฒิการศึกษาสูงสุด ปริญญาตรี ร้อยละ 23.10 สูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 63.90 และวุฒิการศึกษาอื่น ๆ ร้อยละ 13.00 มีประสบการณ์ในการสอนวิชาภาษาไทย ต่ำกว่า 5 ปี ร้อยละ 54.70 ระหว่าง 5-10 ปี ร้อยละ 32.20 ระหว่าง 11-15 ปี ร้อยละ 13.00 และไม่พบครูภาษาไทยที่มีประสบการณ์ในการสอนวิชาภาษาไทยที่มากกว่า 15 ปีขึ้นไป มีจำนวนคาบที่สอนวิชาภาษาไทยต่อหนึ่งสัปดาห์ อยู่ระหว่าง 11-15 คาบ ร้อยละ 30.20 และระหว่าง 16-20 คาบ ร้อยละ 69.80 มีจำนวนห้องเรียนที่สอนวิชาภาษาไทย 2 ห้อง ร้อยละ 85.90 และ 3 ห้อง ร้อยละ 14.10 โดยจำนวนนักเรียนที่สอนพบว่า มีน้อยกว่า 25 คน ร้อยละ 2.40 นักเรียน 26-30 คน ร้อยละ 13.30 นักเรียน 31-35 คน ร้อยละ 71.60 และนักเรียน 36-40 คน ร้อยละ 12.80

ครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 82.80 ไม่เคยเข้ารับการอบรมการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ร้อยละ 17.20 เคยเข้ารับการอบรมการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน 1 ครั้ง ร้อยละ 78.10 ไม่เคยจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และเคยจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน 1 ครั้งต่อปีการศึกษา ร้อยละ 21.90

1.1.2 ด้านการวางแผนการจัดกิจกรรม

การนำเสนอข้อมูลด้านการวางแผนการจัดกิจกรรม ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามและนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง โดยแบ่งออกเป็น 5 ส่วน คือ 1) การวางแผนการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน 2) การคัดเลือกประเภทบทอ่านโดยกำหนดวัตถุประสงค์ของการอ่าน 3) การคัดเลือกรูปแบบบทอ่าน 4) ประเภทบทอ่าน และ 5) จำนวนบทอ่าน โดยนำเสนอข้อมูลในตาราง 5-9

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของครูภาษาไทย

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำแนกตามการวางแผนการจัดการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน

การวางแผนการจัดการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน	ระดับการปฏิบัติ		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. ท่านศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน	2.65	0.48	ทำเป็นบางครั้ง
2. ท่านเตรียมแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อให้สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน	2.99	0.59	ทำเป็นบางครั้ง
3. ท่านเตรียมกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมการรู้การอ่าน	3.28	0.79	ทำเป็นบางครั้ง
4. ท่านกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลนักเรียนเพื่อให้สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน	3.40	0.76	ทำบ่อยครั้ง

จากตารางข้างต้น พบว่า ครูภาษาไทยทั้งเขต 1 และ เขต 2 มีการวางแผนการจัดการเรียนรู้ โดยมีระดับการปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 รายการ ได้แก่ การกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลนักเรียนเพื่อให้สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน มีระดับการปฏิบัติทำบ่อยครั้ง ($\bar{X}=3.40$, S.D.=0.76) การเตรียมกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมการรู้การอ่าน มีระดับการปฏิบัติทำเป็นบางครั้ง ($\bar{X}=3.28$, S.D.=0.79) และการเตรียมแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อให้สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน มีระดับการปฏิบัติทำเป็นบางครั้ง ($\bar{X}=2.99$, S.D.=0.59)

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของครูภาษาไทย

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำแนกตามการคัดเลือกประเภททอ่านโดยกำหนด

วัตถุประสงค์ของการอ่าน

การคัดเลือกประเภททอ่านโดยกำหนดวัตถุประสงค์ของการอ่าน	ระดับการปฏิบัติ		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ
5.1 อ่านเพื่อตอบสนองความสนใจส่วนตัว เช่น อ่านเรื่องสั้น นวนิยาย วารสาร นิตยสาร	2.20	0.40	ทำน้อย
5.2 อ่านเพื่อเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางสังคม เช่น อ่านข่าว ประกาศของทางราชการ และหน่วยงานต่างๆ	3.15	0.65	ทำเป็นบางครั้ง

การคัดเลือกประเภทบทอ่านโดยกำหนดวัตถุประสงค์ของการอ่าน	ระดับการปฏิบัติ		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ
5.3 อ่านเพื่อให้ได้ข้อมูลในการประกอบอาชีพ เช่น อ่านหนังสือพิมพ์และนิตยสารเพื่อหางาน	2.76	0.57	ทำเป็นบางครั้ง
5.4 อ่านเพื่อหาสาระหรือข้อมูลในการเรียน เช่น อ่านหนังสือเรียน ตำราเรียน หนังสืออ่านนอกเวลา หนังสืออ่านประกอบเพิ่มเติม	4.10	0.95	ทำบ่อยครั้ง

จากตารางข้างต้น พบว่า ครูภาษาไทยทั้งเขต 1 และ เขต 2 มีการคัดเลือกประเภทบทอ่าน โดยกำหนดวัตถุประสงค์ของการอ่าน โดยมีระดับการปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 รายการ ได้แก่ อ่านเพื่อหาสาระหรือข้อมูลในการเรียน เช่น อ่านหนังสือเรียน ตำราเรียน หนังสืออ่านนอกเวลา หนังสืออ่านประกอบเพิ่มเติม มีระดับการปฏิบัติทำบ่อยครั้ง ($\bar{X}=4.10$, $S.D.=0.95$) อ่านเพื่อเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางสังคม เช่น อ่านข่าว ประกาศของทางราชการ และหน่วยงานต่างๆ มีระดับการปฏิบัติทำเป็นบางครั้ง ($\bar{X}=3.15$, $S.D.=0.65$) และ อ่านเพื่อให้ได้ข้อมูลในการประกอบอาชีพ เช่น อ่านหนังสือพิมพ์และนิตยสารเพื่อหางาน มีระดับการปฏิบัติทำเป็นบางครั้ง ($\bar{X}=2.76$, $S.D.=0.57$)

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำแนกตามการคัดเลือกรูปแบบบทอ่าน

การคัดเลือกรูปแบบบทอ่าน	ระดับการปฏิบัติ		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ
6.1 บทอ่านแบบต่อเนื่อง ได้แก่ บทอ่านที่มีประโยคย่อหน้า หรือหัวข้อเขียนเรียงต่อเนื่องกัน ตั้งแต่ต้นจนจบเนื้อความ	3.69	0.46	ทำบ่อยครั้ง
6.2 บทอ่านแบบไม่ต่อเนื่อง ได้แก่ บทอ่านที่เป็นตาราง กราฟ แผนภาพ รูปภาพประกอบคำบรรยาย	2.70	0.46	ทำเป็นบางครั้ง
6.3 บทอ่านที่ผสมผสานกันระหว่างข้อความแบบต่อเนื่องและแบบไม่ต่อเนื่อง เช่น ตำราในรูปแบบออนไลน์ต่างๆ ข้อความอีเมลและเว็บไซต์ เป็นต้น	2.64	0.48	ทำเป็นบางครั้ง

จากตารางข้างต้น พบว่า ครูภาษาไทยทั้งเขต 1 และ เขต 2 มีการคัดเลือกรูปแบบบทอ่าน โดยมีระดับการปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 รายการ ได้แก่ บทอ่านแบบต่อเนื่อง ได้แก่ บทอ่านที่มีประโยค ย่อหน้า หรือหัวข้อเขียนเรียงเรียงต่อเนื่องกันตั้งแต่ต้นจนจบเนื้อความ มีระดับการปฏิบัติทำบ่อยครั้ง ($\bar{X}=3.69$, S.D.=0.46) บทอ่านแบบไม่ต่อเนื่อง ได้แก่ บทอ่านที่เป็นตาราง กราฟ แผนภาพ รูปภาพประกอบคำบรรยาย มีระดับการปฏิบัติทำเป็นบางครั้ง ($\bar{X}=2.70$, S.D.=0.46) และบทอ่านที่ผสมผสานกันระหว่างข้อความแบบต่อเนื่องและแบบไม่ต่อเนื่อง เช่น ตำราในรูปออนไลน์ต่างๆ ข้อความอีเมลและเว็บบอร์ด เป็นต้น มีระดับการปฏิบัติทำเป็นบางครั้ง ($\bar{X}=2.64$, S.D.=0.48)

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของครูภาษาไทย
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำแนกตามการคัดเลือกประเภทบทอ่าน

การคัดเลือกประเภทบทอ่าน	ระดับการปฏิบัติ		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ
7. สื่อสิ่งพิมพ์	3.53	0.67	ทำบ่อยครั้ง
เรื่องสั้น	3.51	0.67	ทำบ่อยครั้ง
นวนิยาย	3.51	0.67	ทำบ่อยครั้ง
นิทาน	0.5	1.12	ทำน้อยที่สุด
การ์ตูน	1.31	1.19	ทำน้อยที่สุด
บทความ	3.22	0.75	ทำเป็นบางครั้ง
สารานุกรมไทย	3.62	0.49	ทำบ่อยครั้ง
กวีนิพนธ์ที่ได้รับรางวัลซีไรต์	3.22	0.6	ทำเป็นบางครั้ง
กวีนิพนธ์ทั่วไป	3.05	0.69	ทำเป็นบางครั้ง
อื่น ๆ ระบุ	0	0	ไม่ปฏิบัติ
สื่ออิเล็กทรอนิกส์	2.82	0.62	ทำเป็นบางครั้ง
อีเมล	1.87	1.42	ทำน้อย
อิเล็กทรอนิกส์	0	0	ไม่ปฏิบัติ
อีบุ๊ก	0	0	ไม่ปฏิบัติ
เฟซบุ๊ก	2.08	1.23	ทำน้อย

การคัดเลือกประเภทบทอ่าน	ระดับการปฏิบัติ		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ
ยูทูป	2.63	1.82	ทำเป็นบางครั้ง
พาวเวอร์พอยต์	3.21	1.39	ทำเป็นบางครั้ง
เว็บบอร์ด	0	0	ไม่ปฏิบัติ
อื่น ๆ ระบุ	0	0	ไม่ปฏิบัติ

จากตารางข้างต้น พบว่า ครูภาษาไทยทั้งเขต 1 และ เขต 2 มีการคัดเลือกประเภทบทอ่าน ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของครูภาษาไทย โดยครูส่วนใหญ่จะคัดเลือกสื่อสิ่งพิมพ์มาใช้ มากกว่าสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีระดับการปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยของสื่อสิ่งพิมพ์ มีระดับการปฏิบัติทำบ่อยครั้ง ($\bar{X}=3.53$, S.D.=0.67) ซึ่งครูภาษาไทยคัดเลือกประเภทบทอ่านจากค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 รายการ ได้แก่ สารานุกรมไทย มีระดับการปฏิบัติทำบ่อยครั้ง ($\bar{X}=3.62$, S.D.=0.49) เรื่องสั้น นวนิยาย มีระดับการปฏิบัติทำบ่อยครั้ง ($\bar{X}=3.51$, S.D.=0.67) และบทความ กวีนิพนธ์ที่ได้รับรางวัลซีไรต์ มีระดับการปฏิบัติทำเป็นบางครั้ง ($\bar{X}=3.22$, S.D.=0.60)

สื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีระดับการปฏิบัติทำเป็นบางครั้ง ($\bar{X}=2.82$, S.D.=0.62) ซึ่งครูภาษาไทยมีการคัดเลือกประเภทบทอ่านจากค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 รายการ ได้แก่ พาวเวอร์พอยต์มีระดับการปฏิบัติทำเป็นบางครั้ง ($\bar{X}=3.21$, S.D.=1.39) ยูทูปมีระดับการปฏิบัติทำเป็นบางครั้ง ($\bar{X}=2.63$, S.D.=1.82) และเฟซบุ๊กมีระดับการปฏิบัติทำน้อยครั้ง ($\bar{X}=2.08$, S.D.=1.23)

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของครูภาษาไทย

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำแนกตามการคัดเลือกสำนวนของบทอ่าน

การคัดเลือกสำนวนของบทอ่าน	ระดับการปฏิบัติ		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ
8.1 การพรรณนา	2.72	0.50	ทำเป็นบางครั้ง
เนื้อหาในบทเรียน	4.64	0.48	ทำเป็นประจำ
หนังสืออ่านประกอบการเรียน	4.01	0.57	ทำบ่อยครั้ง
หนังสืออ่านนอกเวลา	3.08	0.62	ทำเป็นบางครั้ง
อื่น ๆ ระบุ	0.00	0.00	ไม่ปฏิบัติ

การคัดเลือกสำนวนของบทอ่าน	ระดับการปฏิบัติ		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ
8.2 การบรรยาย	4.03	0.59	ทำบ่อยครั้ง
เนื้อหาในบทเรียน	4.46	0.66	ทำบ่อยครั้ง
หนังสืออ่านประกอบการเรียน	3.87	0.59	ทำบ่อยครั้ง
หนังสืออ่านนอกเวลา	2.71	0.45	ทำเป็นบางครั้ง
อื่น ๆ ระบุ	0.00	0.00	ไม่ปฏิบัติ
8.3 การอธิบาย	4.11	0.68	ทำบ่อยครั้ง
เนื้อหาในบทเรียน	3.93	0.26	ทำบ่อยครั้ง
หนังสืออ่านประกอบการเรียน	3.68	0.60	ทำบ่อยครั้ง
หนังสืออ่านนอกเวลา	3.51	0.80	ทำบ่อยครั้ง
อื่น ๆ ระบุ	0.00	0.00	ไม่ปฏิบัติ
8.4 การโต้แย้ง	0.05	0.30	ทำน้อยที่สุด
เนื้อหาในบทเรียน	0.05	0.31	ทำน้อยที่สุด
หนังสืออ่านประกอบการเรียน	0.05	0.31	ทำน้อยที่สุด
หนังสืออ่านนอกเวลา	0.05	0.31	ทำน้อยที่สุด
อื่น ๆ ระบุ	0.00	0.00	ไม่ปฏิบัติ
8.5 การปฏิบัติตามคำสั่ง	0.00	0.00	ไม่ปฏิบัติ
เนื้อหาในบทเรียน	0.00	0.00	ไม่ปฏิบัติ
หนังสืออ่านประกอบการเรียน	0.00	0.00	ไม่ปฏิบัติ
หนังสืออ่านนอกเวลา	0.00	0.00	ไม่ปฏิบัติ
อื่น ๆ ระบุ	0.00	0.00	ไม่ปฏิบัติ
8.6 การติดต่อทางธุรกิจ	2.19	1.14	ทำน้อย
เนื้อหาในบทเรียน	2.30	0.46	ทำน้อย
หนังสืออ่านประกอบการเรียน	1.77	0.85	ทำน้อย
หนังสืออ่านนอกเวลา	1.92	0.88	ทำน้อย
อื่น ๆ ระบุ	0.00	0.00	ไม่ปฏิบัติ

จากตารางข้างต้น พบว่า ครูภาษาไทยทั้งเขต 1 และ เขต 2 มีการคัดเลือกสำนวนของบทอ่าน โดยมีระดับการปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดของสำนวนบทอ่าน 3 รายการ ได้แก่ การอธิบาย มีระดับการปฏิบัติทำบ่อยครั้ง ($\bar{X}=4.11$, S.D.=0.68) โดยครูจะใช้เนื้อหาในบทเรียนมากที่สุด ขณะที่ครูคัดเลือกสำนวนโดยใช้การบรรยาย มีระดับการปฏิบัติทำบ่อยครั้ง ($\bar{X}=4.03$, S.D.=0.59) โดยใช้เนื้อหาในบทเรียนมากที่สุด และครูคัดเลือกสำนวนโดยใช้การพรรณนา มีระดับการปฏิบัติทำเป็นบางครั้ง ($\bar{X}=2.72$, S.D.=0.5) โดยใช้เนื้อหาในบทเรียนมากที่สุด

1.1.3 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

การนำเสนอข้อมูลด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามและนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านในชั้นเรียน และ 2) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านนอกชั้นเรียน

1) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านในชั้นเรียน

การจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านในชั้นเรียนของครูภาษาไทยสามารถพิจารณาได้จากพฤติกรรมที่ได้จากตัวบ่งชี้การรู้การอ่าน โดยนำเสนอข้อมูลในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของครูภาษาไทย

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำแนกตามการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านในชั้นเรียน

การจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านในชั้นเรียน	ระดับการปฏิบัติ		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ
9. ท่านให้นักเรียนสรุปสาระสำคัญที่ได้จากการอ่านด้วยวิธีที่หลากหลาย			
การเขียน	4.01	0.57	ทำบ่อยครั้ง
การเล่า	3.63	0.48	ทำบ่อยครั้ง
การตอบคำถาม	4.47	0.77	ทำบ่อยครั้ง
การอภิปราย	1.49	1.70	ทำน้อยที่สุด
อื่น ๆ ระบุ	0.00	0.00	ไม่ปฏิบัติ
10. ท่านให้นักเรียนจัดนิทรรศการนำเสนอความรู้หลังจากการอ่านในห้องเรียน	3.12	0.55	ทำเป็นบางครั้ง
11. ท่านให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือที่นักเรียนได้อ่าน	2.92	0.55	ทำเป็นบางครั้ง

การจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านในชั้นเรียน	ระดับการปฏิบัติ		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ
12. ท่านเปิดโอกาสให้นักเรียนเสนอรายชื่อหนังสือที่สนใจในการนำมาใช้เป็นบทอ่านในห้องเรียน	2.96	0.57	ทำเป็นบางครั้ง
13. ท่านเปิดโอกาสให้นักเรียนมีเวลาอ่านหนังสือที่ตนสนใจทุกชั่วโมงหลังจากการเรียนการสอน	2.60	0.49	ทำเป็นบางครั้ง
14. ท่านเปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกอ่านหนังสืออ่านนอกเวลาที่ตนชอบเพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอน	3.36	0.79	ทำเป็นบางครั้ง
15. ท่านให้นักเรียนเขียนหรือพูดแนะนำหนังสือหลังจากการอ่าน	3.21	0.51	ทำเป็นบางครั้ง
16. ท่านให้นักเรียนเขียนเรียงความจากหนังสือที่ได้อ่าน พร้อมทั้งตั้งชื่อเรื่องให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่เขียน	3.58	0.49	ทำบ่อยครั้ง
17. ท่านให้นักเรียนเลือกบทอ่านที่มีเนื้อหาซับซ้อนมากขึ้นกว่าเดิมจากหนังสือที่นักเรียนสนใจ	3.58	0.49	ทำบ่อยครั้ง
18. ท่านให้บอกแนวทางการนำข้อคิดจากเนื้อหาที่อ่านไปประยุกต์ในชีวิตจริง หลังจากอ่านหนังสือเรียน	3.55	0.50	ทำบ่อยครั้ง
19. ท่านเชื่อมโยงสาระในบทเรียนกับบริบททางสังคมเพื่อให้ นักเรียนเข้าใจและเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่สังคมจัดขึ้น เช่น กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน	3.52	0.50	ทำบ่อยครั้ง
20. ท่านเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นจากตัวอย่างบทอ่านในหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร บทความที่เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางสังคมที่นำมาให้นักเรียนอ่าน	3.40	0.49	ทำเป็นบางครั้ง

จากตารางข้างต้น พบว่า ครูภาษาไทยทั้งเขต 1 และ เขต 2 การจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านในชั้นเรียน ครูมีการสรุปสาระสำคัญที่ได้จากการอ่านด้วยวิธีที่หลากหลาย มีระดับการปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 รายการของการสรุปสาระสำคัญที่ได้จากการอ่านด้วยวิธีที่หลากหลาย ได้แก่ การตอบคำถาม มีระดับการปฏิบัติทำบ่อยครั้ง ($\bar{X}=4.47$, S.D.=0.77) การเขียน มีระดับการปฏิบัติทำบ่อยครั้ง ($\bar{X}=4.01$, S.D.=0.57) และการเล่า มีระดับการปฏิบัติทำบ่อยครั้ง ($\bar{X}=3.63$, S.D.=0.48)

กิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านในชั้นเรียนที่ครูภาษาไทยใช้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 รายการ ได้แก่ (1) การให้นักเรียนเขียนเรียงความจากหนังสือที่ได้อ่าน พร้อมทั้งตั้งชื่อเรื่องให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่

เขียน และการให้นักเรียนเลือกบทอ่านที่มีเนื้อหาซับซ้อนมากขึ้นกว่าเดิมจากหนังสือที่นักเรียนสนใจ มีระดับการปฏิบัติทำบ่อยครั้ง ($\bar{X}=3.58$, S.D.=0.49) (2) การให้บอกแนวทางการนำข้อคิดจากเนื้อหาที่อ่านไปประยุกต์ในชีวิตจริงหลังจากอ่านหนังสือเรียน มีระดับการปฏิบัติทำบ่อยครั้ง ($\bar{X}=3.55$, S.D.=0.5) และ (3) การเชื่อมโยงสาระในบทเรียนกับบริบททางสังคมเพื่อให้นักเรียนเข้าใจและเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่สังคมจัดขึ้น เช่น กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน มีระดับการปฏิบัติทำบ่อยครั้ง ($\bar{X}=3.52$, S.D.=0.50)

2) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านนอกชั้นเรียน

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของครูภาษาไทย

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านนอกชั้นเรียน

การจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านนอกชั้นเรียน	ระดับการปฏิบัติ		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ
21. ท่านให้นักเรียนบอกความหมายคำศัพท์ แล้วสรุปสาระสำคัญจากเรื่องที่อ่านนอกเหนือจากบทเรียน	4.46	0.66	ทำบ่อยครั้ง
22. ท่านจัดให้มีการแสดงผลงานในรูปแบบต่าง ๆ ของนักเรียนระหว่างห้องโดยนำเนื้อหาจากวรรณกรรมหรือวรรณคดีที่ได้เรียนมาใช้	3.63	0.48	ทำบ่อยครั้ง
23. ท่านให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น แล้วจัดนิทรรศการเนื่องในโอกาสต่างๆ อย่างอิสระ เช่น วันภาษาไทย วันแม่แห่งชาติ วันสำคัญทางศาสนา	3.67	0.47	ทำบ่อยครั้ง
24. ท่านเปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกอ่านหนังสือตามความสนใจนอกเหนือจากหนังสือเรียนที่อ่านในชั้นเรียน	3.30	0.83	ทำเป็นบางครั้ง
25. ท่านให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดแสดงผลงานที่ศึกษาจากแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้	3.22	0.56	ทำเป็นบางครั้ง
26. ท่านให้นักเรียนฝึกฝนทักษะต่างๆ เพิ่มเติมจากการเรียนในชั้นเรียน เช่น การพูด การอ่าน การเขียน เพื่อให้ให้นักเรียนมีความเชี่ยวชาญในทักษะนั้นๆ มากขึ้น	2.93	0.68	ทำเป็นบางครั้ง
27. ท่านให้นักเรียนแสดงผลงานเกี่ยวกับการส่งเสริมการอ่านที่อยู่ในกระแสของการรณรงค์และส่งเสริมการอ่าน	3.38	0.49	ทำเป็นบางครั้ง
28. ท่านให้นักเรียนร่วมกันเสนอแนวทางในการส่งเสริมอ่านเพื่อนำมาใช้รณรงค์ในโรงเรียน	2.81	0.59	ทำเป็นบางครั้ง

จากตารางข้างต้น พบว่า ครูภาษาไทยทั้งเขต 1 และ เขต 2 การจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้ การอ่านนอกชั้นเรียน มีระดับการปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 รายการ ได้แก่ การให้นักเรียนบอก ความหมายคำศัพท์แล้วสรุปสาระสำคัญจากเรื่องที่อ่านนอกเหนือจากบทเรียน มีระดับการปฏิบัติทำ เป็นประจำ ($\bar{X}=4.46$, S.D.=0.66) การให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น แล้วจัดนิทรรศการเนื่อง ในโอกาสต่างๆ อย่างอิสระ เช่น วันภาษาไทย วันแม่แห่งชาติ วันสำคัญทางศาสนา มีระดับการปฏิบัติ ทำบ่อยครั้ง ($\bar{X}=3.67$, S.D.=0.47) และการจัดให้มีการแสดงผลงานในรูปแบบต่าง ๆ ของนักเรียน ระหว่างห้องโดยนำเนื้อหาจากวรรณกรรมหรือวรรณคดีที่ได้เรียนมาใช้ มีระดับการปฏิบัติทำบ่อยครั้ง ($\bar{X}=3.63$, S.D.=0.48)

1.1.4 ด้านการประเมินและก็นำผลไปใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน

ครูภาษาไทยมีการประเมินและก็นำผลไปใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน เพื่อให้การจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งครูภาษาไทยมีวิธีการ ประเมินผลการจัดกิจกรรมและประเมินชิ้นงานที่หลากหลาย ประเมินความพึงพอใจของนักเรียนและ ผลสัมฤทธิ์การรู้การอ่านของนักเรียน และนำผลของการจัดกิจกรรมไปใช้ในการพัฒนาการจัดกิจกรรม ของตน เป็นตัวอย่าง และเป็นแนวทางเสนอแก่ผู้บริหารโรงเรียน โดยนำเสนอข้อมูลในตารางที่ 12

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของครูภาษาไทย

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำแนกตามการประเมินและก็นำผลไปใช้ในการจัดกิจกรรม ส่งเสริมการรู้การอ่าน

การประเมินและก็นำผลไปใช้ในการจัดกิจกรรม ส่งเสริมการรู้การอ่าน	ระดับการปฏิบัติ		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ
29. ท่านมีวิธีการประเมินผลการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย	3.47	0.67	ทำเป็นบางครั้ง
30. ท่านประเมินชิ้นงานของนักเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย			
การสัมภาษณ์	2.96	0.55	ทำเป็นบางครั้ง
การสังเกต	3.06	0.70	ทำเป็นบางครั้ง
การใช้แบบสอบถาม	0.00	0.00	ไม่ปฏิบัติ
การใช้แบบทดสอบ	4.72	0.45	ทำเป็นประจำ
การตรวจชิ้นงาน	4.15	0.90	ทำบ่อยครั้ง
การทำรายงาน	4.20	0.87	ทำบ่อยครั้ง
การอภิปราย	3.37	0.75	ทำเป็นบางครั้ง
อื่น ๆ ระบุ	0.00	0.00	ไม่ปฏิบัติ

การประเมินและการนำผลไปใช้ในการจัดกิจกรรม	ระดับการปฏิบัติ		
	ส่งเสริมการรู้การอ่าน	\bar{x}	S.D.
31. ท่านประเมินความพึงพอใจของนักเรียนหลังจากเสร็จสิ้นการจัดกิจกรรมการรู้การอ่าน	3.36	0.75	ทำเป็นบางครั้ง
32. ท่านประเมินผลสัมฤทธิ์การรู้การอ่านของนักเรียนหลังจากเสร็จสิ้นการจัดกิจกรรมการรู้การอ่าน	3.57	0.63	ทำบ่อยครั้ง
33. ท่านนำผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านไปพัฒนาการจัดกิจกรรมของตนในครั้งต่อไป	3.53	0.70	ทำบ่อยครั้ง
34. ท่านนำผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านไปเป็นตัวอย่างให้แก่ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและกลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มอื่นๆ	3.02	0.83	ทำเป็นบางครั้ง
35. ท่านนำผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านไปเป็นแนวทางเสนอต่อผู้บริหารโรงเรียนในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน	3.45	0.70	ทำเป็นบางครั้ง

จากตารางข้างต้น พบว่า ครูภาษาไทยทั้งเขต 1 และ เขต 2 มีการประเมินผลและการนำผลไปใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน มีระดับการปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 รายการ ได้แก่ การประเมินผลสัมฤทธิ์การรู้การอ่านของนักเรียนหลังจากเสร็จสิ้นการจัดกิจกรรมการรู้การอ่าน มีระดับการปฏิบัติทำบ่อยครั้ง ($\bar{X}=3.57$, S.D.=0.63) การนำผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านไปพัฒนาการจัดกิจกรรมของตนในครั้งต่อไป มีระดับการปฏิบัติทำบ่อยครั้ง ($\bar{X}=3.53$, S.D.=0.70) และการมีวิธีการประเมินผลการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย มีระดับการปฏิบัติทำเป็นบางครั้ง ($\bar{X}=3.47$, S.D.=0.67) โดยครูมีการประเมินชิ้นงานของนักเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย มีระดับการปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 รายการ ได้แก่ การใช้แบบทดสอบ มีระดับการปฏิบัติทำเป็นประจำ การทำรายงาน มีระดับการปฏิบัติทำบ่อยครั้ง และการตรวจชิ้นงาน มีระดับการปฏิบัติทำบ่อยครั้ง

1.2 ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

1.2.1 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูภาษาไทย

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ครูภาษาไทยซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน แบ่งเป็นครูภาษาไทยในกลุ่มสูง คือ ครูที่มีผลการประเมินจากแบบสอบถามอยู่ใน 10 อันดับแรกจากโรงเรียนทั้งหมด และครูภาษาไทยในกลุ่มต่ำ คือ ครูที่มีผลการประเมินจากแบบสอบถามอยู่ใน 10

อันดับท้ายจากโรงเรียนทั้งหมด จำแนกออกเป็น 3 ประเด็น คือ การวางแผนการจัดกิจกรรม การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การประเมินและการนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน ดังนี้

1) แนวทางการวางแผนการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการรู้การอ่าน

(1) การเตรียมแผนการจัดการเรียนรู้

จากการสัมภาษณ์ครูภาษาไทยในกลุ่มสูง พบว่า ครูภาษาไทยมีการเตรียมแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้การอ่าน ดังนี้

1. การส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจบทอ่าน

ครูเลือกบทอ่านหรือเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่สอนเพิ่มเติมให้ตรงกับ ความสนใจและความสามารถในการอ่านของนักเรียนได้ รวมทั้งความสั้นยาวและความยากง่ายของ เนื้อหา ทั้งนี้ครูได้คำนึงถึงการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ของนักเรียน และนักเรียนสามารถนำประเด็นที่ อ่าน ข้อคิด หรือแนวทางไปปรับใช้กับชีวิตประจำวันได้ เช่น ให้นักเรียนอ่านจับใจความสำคัญจาก เรื่องที่อ่านในบทเรียนและบทอ่านเพิ่มเติม ซึ่งครูจะวางแผนในการกำหนดเลือกบทอ่านลงไปในแผน เพื่อให้ทราบว่าจะใช้บทอ่านลักษณะใดในคาบใด ดังตัวอย่างรายละเอียดข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ต่อไปนี้

“เด็กจะเกิดความสนใจมากขึ้นถ้าครูเลือกบทอ่านที่มีภาพประกอบ คำบรรยาย เพราะเด็กจะเข้าใจเรื่องราวผ่านภาพส่วนหนึ่ง เช่น นิทาน นิทาน ชาดกเกี่ยวกับพุทธประวัติ อนุบาล์ตูน และการ์ตูนแบบต่างๆ ” (ครูภาษาไทย 3)

“ครูผู้สอนจึงต้องหาบทอ่านตามความสนใจและความสามารถ... หาบทอ่านที่มีความยาวและสั้น เช่น สารานุกรมไทย บทความชนะเลิศการประกวด”

(ครูภาษาไทย 4)

2. การนำไปใช้

บทอ่านมีประเด็นสำคัญและข้อคิดที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ของ นักเรียนตามเพศและวัย ที่สามารถนำไปปรับใช้กับตนเองและสังคมได้ เช่น บทอ่านจากวรรณกรรม วรรณคดีในหนังสือเรียน บทอ่านจากสารานุกรมไทย บทอ่านจากวารสาร นิตยสาร หรือบางตอนจาก เรื่องสั้นและนวนิยาย เป็นต้น ซึ่งครูจะกำหนดเลือกบทอ่านข้างต้นลงในแผนให้ตรงตามวัตถุประสงค์ ในการเรียนการสอน และเพิ่มเติมเนื้อหาบทอ่านนอกเหนือจากบทเรียนด้วย ดังตัวอย่างรายละเอียด ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ครูผู้สอนจึงต้องหาคำอ่านที่มีเนื้อหาที่นักเรียนมีประสบการณ์ร่วมกัน ครูคำนึงถึงเพศของนักเรียนและวัย เช่น นวนิยาย เรื่องสั้น นิตยสาร วารสาร” (ครูภาษาไทย 6)

“บทอ่านที่มีความสอดคล้องกับเพศของนักเรียนจะทำให้นักเรียนมีความสนใจมากขึ้น เช่น นิทาน ชาวบ้านเทิงของดารา วารสาร ชาวสังคม...” (ครูภาษาไทย 8)

3. ความผูกพันกับการอ่าน

ครูกำหนดสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อจูงใจให้นักเรียนเกิดความสนใจ และมีทัศนคติในทางบวกกับการอ่าน จนนำไปสู่พฤติกรรมการอ่านอย่างสม่ำเสมอ และสามารถเลือกอ่านบทอ่านได้อย่างหลากหลายประเภทตามความสนใจ เช่น ยูทูบ มัลติมีเดีย ตัวอย่างหนังสือที่น่าสนใจ ทั้งเนื้อเรื่องน่าสนใจ นักเรียนชอบอ่าน และหนังสือที่อยู่ในกระแส หนังสือดังกล่าวสามารถเชื่อมโยงกับเรื่องที่เรียนได้หรือให้ข้อคิดกับนักเรียนเพื่อนำไปเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตในสังคม อุปกรณ์ที่ประดิษฐ์เอง เป็นต้น

4. การพัฒนาความรู้และศักยภาพของแต่ละบุคคลไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้

บทอ่านที่เลือกมีความซับซ้อนมากขึ้นในการนำมาจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้การอ่าน ขณะเดียวกันได้กำหนดแหล่งเรียนรู้ที่ไม่ใช่อยู่เพียงแต่ในห้องเรียนเท่านั้น เพราะการนำนักเรียนออกนอกห้องเรียนเพื่อเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เปลี่ยนบรรยากาศใหม่ๆ และได้เรียนรู้จากการสัมผัสจริงด้วยตาจะทำให้นักเรียนสามารถเข้าใจในเรื่องที่สอนมากขึ้น เช่น พานักเรียนไปห้องสมุด เรียนรู้สวนพฤกษศาสตร์ รอบบริเวณโรงเรียน จัดทัศนศึกษา จัดกิจกรรมภาคฤดูร้อน เป็นต้น

5. การมีส่วนร่วมในกระบวนการของสังคม

ครูได้นำตัวอย่างเรื่องราวหรือสถานการณ์ในสังคมเข้ามาประกอบการยกตัวอย่างในเรื่องที่สอน เพื่อให้นักเรียนมองเห็นประโยชน์และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคม การเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และเทคโนโลยี ทั้งนี้ครูจะให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและเปิดโอกาสให้เสนอแนวทางที่นักเรียนสังเคราะห์ได้จากเรื่องที่อ่านในห้องเรียนด้วยความสมัครใจประกอบกับการสุ่มถามนักเรียนด้วยเพื่อให้เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน แล้วนักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้จากการเรียนไปปรับใช้ในชีวิตจริงได้โดยการเข้าร่วมกิจกรรมที่สังคมจัดขึ้น เช่น การออกไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง การรณรงค์ให้รักการอ่าน การแต่งกายด้วยผ้าไทยในวันสำคัญ เป็นต้น ดังตัวอย่างรายละเอียดข้อมูลจากการสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“การเตรียมแผนการจัดการเรียนรู้จะคำนึงทั้งในห้องและนอกห้อง ซึ่งจะนำเนื้อหาจากข้างนอกมาใช้ในการสอนด้วย... ให้ตรงกับเรื่องที่กำลังสอน อาจนำข่าวที่กำลังดังมายกตัวอย่างให้ร่วมกันแสดงความคิดเห็น... ถ้าสอนแต่เรื่องในหนังสืออย่าง

เด็วเด็กก็จะได้เฉพาะในนั้น เราต้องให้เด็กสามารถนำไปใช้ได้จริง ครูจึงต้องนำเหตุการณ์ที่เกิดจริงของสังคมมาแทรกในเรื่องที่สอน เด็กก็จะได้ว่า เรื่องที่เรียนใกล้ตัวกับชีวิตเขามากขึ้น” (ครูภาษาไทย 1)

“เตรียมแผนนั้นจะพยายามนำสิ่งที่นอกเหนือจากบทเรียนมาใช้สอนด้วย ดูว่าสามารถเชื่อมโยงได้กับบทเรียนเราได้ไหม... แล้วใช้สื่อจากยูทูปมาประกอบการสอนด้วย ทั้งในเนื้อหาที่มีผู้ทำไว้แล้ว และที่จะเพิ่มเติม ถ้าเด็กได้ดูก็จะมองอะไรได้กว้างขึ้น คิดได้มากขึ้น...” (ครูภาษาไทย 2)

“ที่สำคัญคือแผนที่เตรียมจะต้องครบทั้งเนื้อหา กิจกรรม สื่อ การวัดและประเมินผล... ใบงานที่ให้นักเรียนทำในห้องจะโยงสู่สถานการณ์จริง อาจกำหนดชื่อหรือนำชื่อของดารานักนิยมนำมาสู่เนื้อหา... แล้วสร้างกิจกรรมให้นักเรียนได้ร่วมกัน แบ่งกลุ่ม แข่งขัน ให้แบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบ... ความยากของเนื้อหา... กิจกรรมที่ใช้จะต้องใช้การคิดร่วมกันในกลุ่ม เพราะจะทำให้เด็กเกิดศรัทธา... นำสื่อมาใช้หลากหลาย จากอินเทอร์เน็ต จากแบบฝึกในหนังสือต่างๆ... การให้คะแนนถ้าเป็นงานกลุ่มก็จะสังเกตการร่วมมือกันส่วนใหญ่ คิดเป็นกลุ่ม แต่ถ้างานเดี่ยวครูก็จะเสนอว่าทำอะไรได้บ้าง เช่น รายงาน บอร์ด สิ่งประดิษฐ์ การเล่า ละครสั้น” (ครูภาษาไทย 3)

“จะใช้เนื้อหาในหนังสือรวมกับที่ค้นคว้าเพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เช่น ออนไลน์ หนังสืออื่นๆ ครูจะเลือกเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่สอนในแต่ละครั้งให้เด็กอ่านเพิ่มเติม เช่น สก๊อปข่าว ข่าวบันเทิง สารานุกรมไทย นิติสาร วารสารที่มีร้อยกรองอยู่ด้วย... เน้นการร่วมกันคิด ช่วยกันทำ เน้นกระบวนการกลุ่ม... ให้เด็กฝึกเสนอหน้าชั้นเรียน... มีอุปกรณ์ที่จะใช้ในการจัดกิจกรรม เช่น สลาก ให้จับคำถาม จับชื่อคนตอบ” (ครูภาษาไทย 4)

“เตรียมแผนโดยเสริมสาระที่นอกเหนือจากหนังสือเรียน นำมาจากบทความ หนังสือทั่วไป บทเรียนสำเร็จรูป (นำมาเรียบเรียงใหม่) ยูทูป... ใช้กิจกรรมที่นักเรียนได้ร่วมกันทำ จะเลือกเกมโดยแบ่งกลุ่ม หนึ่งเรื่องหนึ่งคาบ การถามตอบ...” (ครูภาษาไทย 5)

“เนื้อหาในบทเรียนจะเป็นตัวตั้ง แล้วจะหาความรู้เพิ่ม เช่น อธิบายตัวละคร เรื่องเล่าที่คนอื่น ๆ กล่าวไว้... เสริมสาระจากบทความที่ผู้อื่นเขียนไว้ เราอาจนำมาเล่าให้นักเรียนฟัง ข่าวจากหนังสือพิมพ์ บทอ่านจากวารสาร นิติสาร หนังสือต่างๆ” (ครูภาษาไทย 6)

ขณะที่จากการสัมภาษณ์ครูภาษาไทยในกลุ่มต่ำ พบว่า ครูภาษาไทยส่วนใหญ่ไม่มีการเตรียมแผนการจัดการเรียนรู้ เพราะต้องสอนเนื้อหาในหนังสือจนครบอยู่แล้ว จึงสอนเรียงลำดับบทตามหนังสือเรียน ดังนั้น ครูจึงไม่มีการเตรียมกำหนดสื่อ แหล่งเรียนรู้ วัสดุและประเมินผลที่หลากหลาย และมีครูภาษาไทยบางท่านนำเนื้อหาแต่ละบทมาจัดลำดับใหม่ในการสอนก่อนหลังเพื่อให้สามารถสอนเนื้อหาที่เชื่อมโยงกันได้พร้อม ๆ กัน อีกทั้ง มีครูภาษาไทยบางท่านนำแผนสำเร็จรูปบนอินเทอร์เน็ตมาใช้เป็นแนวทางในการสอน ดังตัวอย่างรายละเอียดข้อมูลจากการสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ส่วนใหญ่แล้วก็จะสอนเรียงตามบทในหนังสือเรียน เพราะสะดวกในการสอนของผู้สอนเองและคิดว่านักเรียนก็สามารถติดตามเนื้อหาที่สอนได้ง่ายด้วย” (ครูภาษาไทย 11)

“ได้นำแผนที่มีการเผยแพร่บนเว็บไซต์มาใช้ เพราะประหยัดเวลาในการเตรียม แผนที่นำมาใช้นั้นมีความละเอียดดีอยู่แล้ว” (ครูภาษาไทย 12)

“ไม่ได้เตรียมแผน แต่อาศัยการสอนไปตามบท แล้วดูว่าบทไหนของหลักการใช้ภาษาสามารถสอนร่วมกับวรรณคดีได้บ้างก็จะนำมาสอนร่วมกัน เพื่อไม่ให้เสียเวลา” (ครูภาษาไทย 14)

“ก่อนการสอนแต่ละครั้งไม่ได้เตรียมเขียนแผน เพราะในกลุ่มสาระฯ ให้อิสระในการสอนแก่ครูผู้สอน ไม่ได้บังคับว่าต้องเขียน จึงได้แต่นำแผนที่มีครูท่านอื่นนำไปเผยแพร่เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาแก่เพื่อนครูด้วยกันมาใช้ มีปรับบ้างเพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่สอน” (ครูภาษาไทย 15)

(2) การเตรียมกิจกรรมการเรียนรู้

จากการสัมภาษณ์ครูภาษาไทยในกลุ่มสูง พบว่า ครูภาษาไทยมีการเตรียมกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้การอ่าน ดังนี้

1. ความเข้าใจบทอ่าน

ครูได้จัดเตรียมกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการเลือกกิจกรรมในลักษณะที่กระตุ้นและเร้าใจให้นักเรียนเกิดการมีส่วนร่วมในชั้นเรียนให้ทำงานเป็นรายบุคคลและเป็นทีมเพื่อให้สามารถจับใจความสำคัญและเข้าใจบทอ่านจากการคิดด้วยตนเองและร่วมกันคิดภายในกลุ่ม เช่น การเล่าเรื่องจากสิ่งที่ได้อ่าน การแนะนำหนังสือ ทายสำนวนจากภาพ ปริศนาคำทาย เป็นต้น โดยให้นักเรียนได้อ่าน ทาย และพูดตามสิ่งที่ตนเข้าใจ

2. การนำไปใช้

ครูได้จัดเตรียมกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการเลือกกิจกรรมในลักษณะที่

กระตุ้นและเร้าใจให้นักเรียนเกิดการมีส่วนร่วมในชั้นเรียนให้ทำงานเป็นทีม เพื่อให้นักเรียนนำสิ่งที่ได้จากการร่วมกิจกรรมไปปรับใช้กับตนเองและสังคม เช่น กิจกรรมการนำเสนอแนวทางจากเรื่องที่อ่านไปใช้กับตนในด้านต่างๆ

3. การสะท้อนผลจากการอ่าน

ครูได้จัดเตรียมกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการเลือกกิจกรรมในลักษณะที่กระตุ้นและเร้าใจให้นักเรียนเกิดการมีส่วนร่วมในชั้นเรียนให้ทำงานเป็นทีม โดยกิจกรรมที่ใช้ต้องให้นักเรียนสะท้อนความคิดของตน เช่น การอภิปราย การแสดงความคิดเห็นกันภายในกลุ่ม การร่วมกันทำแผนที่ความคิดแล้วนำเสนอหน้าชั้นเรียน

4. ความผูกพันกับการอ่าน

ครูได้จัดเตรียมกิจกรรมที่มีความหลากหลาย ทั้งกิจกรรมเดี่ยว คู่ และกลุ่ม เพื่อให้นักเรียนแสดงความรู้ความคิดตามสิ่งที่ตนสนใจและชื่นชอบ เพราะถ้ากิจกรรมสามารถดึงดูดให้นักเรียนเกิดความสนใจได้แล้วก็จะส่งผลให้อยากเข้าร่วมกิจกรรมการอ่าน เช่น กิจกรรมบันทึกการอ่าน ภาษาไทยวันละคำ

5. การพัฒนาความรู้และศักยภาพของแต่ละบุคคลไปสู่เป้าที่ตั้งไว้

กิจกรรมที่ครูจัดนั้นมีความหลากหลาย นักเรียนสามารถเลือกเข้าร่วมกิจกรรมได้ตามความสนใจและความสามารถของตน เช่น เกมแข่งขันตอบปัญหาวิชาการ การแข่งขันโต้วาที การแข่งขันเปิดสารานุกรมไทย การแข่งขันคัดลายมือ การแสดงละครหรือบทบาทสมมติในเรื่องที่ได้เรียน เป็นต้น

6. การมีส่วนร่วมในกระบวนการของสังคม

ครูได้จัดเตรียมกิจกรรมที่มีความหลากหลายเพื่อเป็นพื้นฐานให้นักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรมที่สังคมจัดขึ้น โดยกิจกรรมที่ครูจัดให้แก่นักเรียน เช่น กิจกรรมแสดงความคิดเห็นกับข่าวที่ได้อ่าน การอภิปรายหนังสือที่ชื่นชอบ การเข้าร่วมกิจกรรมซึ่งนักเรียนสามารถนำประสบการณ์ที่ได้รับจากกิจกรรมที่หน่วยงานจัดขึ้นไปใช้นอกเหนือจากความรู้ที่ได้จากการเรียน เช่น ความกล้าคิดกล้าแสดงออกต่อที่สาธารณชน การเป็นผู้นำ เป็นต้น ดังตัวอย่างรายละเอียดข้อมูลจากการสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“จะต้องดูก่อนว่า เนื้อที่จะสอนคือเรื่องอะไร แล้วเตรียมคิดกิจกรรมให้สอดคล้องกับเรื่องนั้น... ให้ทำงานเป็นทีม เป็นกลุ่ม... อาจกระตุ้นด้วยการนำคะแนนมาใช้... หรือหากิจกรรมที่สามารถทำให้นักเรียนเข้าใจเรื่องที่สอนดังกล่าวได้” (ครูภาษาไทย 1)

“การเตรียมกิจกรรมจะต้องฝึกให้นักเรียนรู้จักคิด ทำงานร่วมกันเป็น

กลุ่ม ซึ่งส่วนใหญ่จะใช้เกมเพื่อให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาที่สอน เพราะการใช้เกมจะทำให้เกิดการแข่งขันกัน เกิดความสนุก เช่น จับคู่คำศัพท์เหมือนและต่าง เกมอักษรไขว้” (ครูภาษาไทย 2)

“กิจกรรมที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนนั้นจะเตรียมโดยการพิจารณาจากเนื้อหา เช่น สอนเรื่องคำประสม ก็จะแบ่งกลุ่มนักเรียน แล้วให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มยกตัวอย่างคำประสมมาคนละ ๑ คำ วนไปอย่างนี้เรื่อย ๆ โดยไม่ซ้ำคนเดิม กลุ่มไหนยกตัวอย่างคำไม่ได้ถือว่าจบการแข่งขัน” (ครูภาษาไทย 3)

“เตรียมกิจกรรมโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการคิด พุดคุย ลงมือทำ โดยจะเตรียมอุปกรณ์สำหรับกิจกรรมให้ เช่น กระดาษหลายขนาด สี หรือ อุปกรณ์อื่น ๆ ในการจัดกิจกรรม ” (ครูภาษาไทย 4)

“จะเตรียมกิจกรรมโดยจะออกแบบให้มีความหลากหลายตามเนื้อหาที่สอน เช่น การแสดงท่าทางใบ้สำนวน ให้รวมกลุ่มกันทำ Mind Map ให้นักเรียนออกมานำเสนอผลงานที่ทำหน้าชั้นเรียน เช่น คำประพันธ์ที่แต่ง ข้อเขียนประทับใจ เรียงความ ” (ครูภาษาไทย 5)

“ในการเตรียมกิจกรรมแต่ละครั้งนั้น จะสำรวจเนื้อหาว่าสามารถจัดกิจกรรมแบบใดได้บ้าง หรือไปสืบค้นจากอินเทอร์เน็ตเพื่อเป็นแนวทางต่อยอด แล้วก็นำมาปรับให้เหมาะกับเนื้อหาที่สอน... ใช้กิจกรรมกลุ่มให้เด็กมีส่วนร่วมกันในกิจกรรมแต่ละครั้ง” (ครูภาษาไทย 8)

“ต้องทำความเข้าใจเนื้อหาที่จะสอน... โดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ให้ช่วยกันคิด กิจกรรมที่จัดขึ้นจะต้องครอบคลุมเนื้อหาสำคัญที่สอน และนักเรียนเกิดความสนุก” (ครูภาษาไทย 10)

จากการสัมภาษณ์ครูภาษาไทยในกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ครูภาษาไทยส่วนใหญ่ไม่ได้เตรียมกิจกรรมให้แก่ นักเรียน ซึ่งครูจะเป็นผู้อธิบาย บรรยาย แล้วให้นักเรียนบันทึกตามเท่านั้น ครูบางท่านยังให้ความสำคัญเห็นว่า การทำกิจกรรมในชั้นเรียนจะทำให้เสียเวลาและนักเรียนจะไม่ได้เนื้อหาในหนังสือเรียนอย่างครบถ้วน ครูจึงใช้วิธีบอกเนื้อหาให้นักเรียน แล้วให้นักเรียนบันทึก เช่น บอกความหมายคำศัพท์ แปลความจากบทร้อยกรอง บอกคุณค่าที่ได้จากเรื่อง การบอกข้อคิด แต่มีครูบางท่านได้ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน โดยให้นักเรียนนำเสนองานที่ได้รับมอบหมายเป็นรายบุคคล และการถามตอบ เช่น ถามความหมายคำศัพท์ ให้นักเรียนแปลความจากเรื่องที่อ่าน ให้บอกข้อคิดที่ได้จากเรื่อง แต่ก็เป็นการสุ่มและเรียกให้ตอบคำถามบางคนเท่านั้น ดังตัวอย่างรายละเอียดข้อมูลจากการสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“จะสอนตามหนังสือเสียมากกว่า เพราะนักเรียนจะได้เนื้อหาตรง

ตามต้องการ และไม่เสียเวลา... ให้จดตามที่สอน ใช้กิจกรรมบ้าง เพราะห้องเรียนไม่
อำนวยต่อการจัดกลุ่ม” (ครูภาษาไทย 11)

“อธิบายไปตามหนังสือเรียน บอกคำศัพท์ให้จด แปลความหมาย
แล้วให้จดไปที่บอก เพื่อให้เข้าใจในทิศทางเดียวกัน ประหยัดเวลาในการสอนได้ดี
เพราะเนื้อหาเยอะ” (ครูภาษาไทย 12)

“จะสุ่มเรียกให้นักเรียนตอบคำถามเป็นบางคน เช่น แปล
ความหมายศัพท์ แปลความหมายคำประพันธ์จากวรรณคดี ความงามของภาษา เพื่อ
กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจ แล้วก็อธิบายเองจนจบเนื้อหา” (ครูภาษาไทย
13)

“บอกประเด็นสำคัญ ๆ ให้จด พร้อมกับเล่าเรื่องในเนื้อหาไปด้วย
เพื่อไม่ให้หน้าเบื่อ โดยเฉพาะวรรณคดีที่เป็นบทร้อยกรอง... ไม่เน้นกิจกรรมที่ทำให้
เสียเวลาในการเรียน” (ครูภาษาไทย 15)

“จะให้ออกมาเสนองานหน้าห้อง แล้วตั้งคำถาม สุ่มนักเรียนให้ตอบ
อธิบายเพิ่มเติมจากที่นำเสนอ พร้อมสรุปเนื้อหาให้จดลงในสมุด” (ครูภาษาไทย 16)

“เน้นให้นักเรียนจดตามที่สอน ไม่เน้นกิจกรรม เพราะเนื้อหาที่
นักเรียนจะได้ในคาบจะน้อยกว่าการให้จด เรียกถามบ้างบางคนเมื่อเห็นนักเรียนไม่
สนใจ” (ครูภาษาไทย 18)

(3) การเตรียมสื่อการเรียนรู้

จากการสัมภาษณ์ครูภาษาไทยในกลุ่มสูง พบว่า ครูภาษาไทยมีการเตรียม
สื่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้การอ่าน ดังนี้

1. ความเข้าใจบทอ่าน

ครูภาษาไทยมีการเตรียมสื่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้การอ่านที่มี
ความน่าสนใจแก่นักเรียน รวมทั้งสื่อที่เตรียมต้องมีเนื้อหาหลายลักษณะ มีความง่าย และมีความ
สั้นยาว เพื่อให้ให้นักเรียนได้ฝึกจับประเด็นสำคัญด้วย เช่น บทความ คอลัมน์ที่น่าสนใจ ข่าวกจาก
หนังสือพิมพ์ เรื่องสั้น นวนิยาย เป็นต้น

2. การนำไปใช้

ครูภาษาไทยมีการเตรียมสื่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้การอ่านที่มี
ความน่าสนใจแก่นักเรียน เมื่อนักเรียนเข้าใจเนื้อหาในบทอ่านจากสื่อที่ใช้จัดกิจกรรมที่มีความ
หลากหลาย เช่น บทความ คอลัมน์ที่น่าสนใจ ข่าวกจากหนังสือพิมพ์ เรื่องสั้น นวนิยาย เป็นต้น
นักเรียนจะนำประเด็นสำคัญ ข้อคิดที่ได้รับไปใช้เพื่อเป็นประโยชน์แก่ตนเอง และใช้กับบุคคลอื่นใน
สังคม

3. การสะท้อนผลจากการอ่าน

ครูภาษาไทยมีการเตรียมสื่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้การอ่าน โดยให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น ร่วมกันอภิปราย และเสนอประเด็นที่ได้จากการเรียนการสอน ทั้งนี้สื่อที่ใช้มีเนื้อหาเชื่อมโยงกับชีวิตจริง เช่น คลิป ยูทูบที่เกี่ยวกับสังคมบ้านเมือง

4. การพัฒนาความรู้และศักยภาพของแต่ละบุคคลไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้

สื่อที่ครูเลือกใช้สามารถพัฒนาความรู้และศักยภาพของนักเรียนได้ เพราะสื่อแต่ละประเภทต่างกัน ดังนั้น การกำหนดเป้าหมายจึงมีความต่างกันขึ้นอยู่กับสิ่งที่จะพัฒนา เช่น การดู การฟัง การคิด การพูด การอ่าน เป็นต้น ซึ่งเมื่อครูจะพัฒนานักเรียนด้านใด สื่อสิ่งพิมพ์ก็สามารถเปิดเพื่อเป็นแนวทางให้นักเรียนได้ เช่น ยูทูบการพูดสุนทรพจน์ การแข่งขันอ่านออกเสียง การแข่งขันอ่านทำนองเสนาะ คลิปเสียงเพื่อให้นักเรียนฝึกทักษะการฟังฝึกคิด พัฒนาความคิด มีส่วนร่วมในห้องเรียน ได้เรียนรู้โดยตรงเข้าใจตรงกันจากสื่อ และเป็นวิธีหนึ่งที่ช่วยประหยัดเวลาในการสอน

6. การมีส่วนร่วมในกระบวนการของสังคม

สื่อที่ครูได้เตรียมนั้นเป็นสื่อที่มีความหลากหลาย ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอน โดยใช้ตัวอย่างคลิปที่เกี่ยวกับเหตุการณ์ต่างๆ ในสังคม ให้แสดงความคิดเห็นและตัดสินใจในการเข้าร่วมกิจกรรมในสังคม เช่น คลิปการรณรงค์การเลือกตั้ง ภาพข่าวกิจกรรมจากหนังสือพิมพ์ วารสาร และประกาศต่างๆ จนนักเรียนสามารถเลือกและตัดสินใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมที่ตนสนใจได้ ดังรายละเอียดข้อมูลจากการสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ส่วนใหญ่จะผลิตสื่อขึ้นใช้เองแบบง่าย ๆ เช่น รูปภาพ บัตรคำ กล่องคำถาม แต่ก็มีการนำสื่อสำเร็จรูปมาใช้ร่วมกับสื่อที่ทำขึ้นด้วย เช่น บัตรคำที่เป็นพยานุเคราะห์ สาระ วรรณยุกต์” (ครูภาษาไทย 1)

“บางครั้งจะใช้ยูทูบที่เผยแพร่ในอินเทอร์เน็ตที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับที่สอนเปิดให้เด็กดู ซึ่งสำรวจเนื้อหาที่จะสอนก่อนสืบค้น” (ครูภาษาไทย 2)

“ใช้สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสืออ่านออกเวลา หนังสือเฉพาะ นิตยสาร สารานุกรม พจนานุกรม ควบคู่กับสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น power point เปิดหนังสือจากแผ่นดีวีดี เพื่อให้เด็กเข้าใจมากขึ้นและเข้าใจตรงกัน” (ครูภาษาไทย 3)

“เตรียมสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อเปิดให้นักเรียนดูก่อนเข้าสู่บทเรียน แล้วเชื่อมโยงคำถามนำ เช่น ให้ฟังเสียงบททำนองเสนาะจากคลิปเรื่อง กากยี่ห้อชม เครื่องควรวาน เพื่อให้นักเรียนเกิดกระบวนการคิดว่าวันนี้ครูจะสอนเรื่องอะไร

ซึ่งนักเรียนจะใช้ประสบการณ์เดิมตอบ จากนั้นครูจะถามคำถามให้นักเรียนตอบ แล้วเฉลยเรื่องที่จะเรียนกันวันนี้” (ครูภาษาไทย 4)

“ก่อนจะเริ่มสอนต้องดูว่าเรื่องที่จะสอนนั้นเกี่ยวกับเรื่องอะไร แล้ว กำหนดประเด็นในการระบุสื่อเพื่อนำมาใช้ประกอบในกิจกรรมการสอน เปิดใน ขณะที่สอนเป็นตัวอย่างแล้วให้ร่วมกันแสดงความคิดเห็น ตอบคำถาม วิเคราะห์ จะช่วยให้ประหยัดเวลาในการสอนมากขึ้น เพราะเด็กได้เห็นภาพ ได้ยินเสียงด้วย ตนเอง เด็กจะรับรู้ได้ง่ายจากสิ่งที่ได้ดูและฟัง” (ครูภาษาไทย 6)

“เตรียมสื่อที่สามารถฝึกทักษะการคิด มีส่วนร่วมของเด็ก ส่วนตัว จะใช้สื่อที่มีการเผยแพร่บนอินเทอร์เน็ต เพราะสื่อที่ให้ภาพและเสียงจะกระตุ้นเด็ก ได้มากและทำให้เข้าใจในเรื่องได้มากกว่า” (ครูภาษาไทย 8)

จากการสัมภาษณ์ครูภาษาไทยในกลุ่มคำ พบว่า ครูภาษาไทยบางท่านที่มีการเตรียม สื่อ แต่สื่อที่เตรียมนั้นส่วนใหญ่เป็นสื่อที่ทำได้ง่าย ๆ และเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น บัตรคำ พ้อง ทายสำนวนจากท่าทาง รวมทั้ง ตัวอย่างหนังสืออ่านนอกเวลา หนังสือทั่วไปที่ให้นักเรียนสามารถใช้ในการ จัดกิจกรรมในขณะสอนได้ ห้องเรียนส่วนใหญ่ห้องไม่เอื้ออำนวยต่อการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ นักเรียนจึงขาดโอกาสการเรียนรู้ในด้านนี้ แต่ส่วนใหญ่ไม่มีการเตรียมสื่อการเรียนรู้ โดยให้ความเห็น ว่า สอนไปตามหนังสือเรียนสะดวกและง่ายกว่า ดังรายละเอียดข้อมูลจากการสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“มีการเตรียมสื่อในแบบง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน เพื่อให้เด็กได้มีกิจกรรมมี ส่วนร่วมกันในห้อง เช่น บัตรคำทายศัพท์ มีตัวอย่างหนังสือแนะนำให้เด็กอ่าน เพิ่มเติม และเตรียมหนังสือใช้ประกอบการสอน เช่น หนังสือ สำนวนไทย สุภาษิต คำพังเพย ” (ครูภาษาไทย 11)

“สื่อส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปแบบใบความรู้ใบงานในเรื่องที่สอน มากกว่า เพราะสะดวกในการเตรียม ห้องเรียนไม่สะดวกที่จะใช้มัลติมีเดีย จึงให้ นักเรียนอ่านทำความเข้าใจไปพร้อม ๆ กัน บางครั้งก็แบ่งกลุ่มให้ร่วมกันทำ ร่วมกัน ตอบคำถาม แสดงความเห็น” (ครูภาษาไทย 12)

“การเตรียมสื่อมีค่อนข้างน้อย ด้วยภาระที่มากกว่าการสอน จึงไม่มี เวลาเตรียม จึงเน้นการสอนตามหนังสือเป็นหลักเพราะสะดวกและคิดว่าเด็กจะได้รับ ความรู้ทั้งหมด” (ครูภาษาไทย 14)

“ไม่เตรียมสื่อการเรียนรู้ แค่เตรียมและกำหนดเนื้อหาที่จะสอนใน แต่ละคาบเท่านั้น” (ครูภาษาไทย 17)

(4) การเตรียมวิธีวัดและประเมินผล

จากการสัมภาษณ์ครูภาษาไทยในกลุ่มสูง พบว่า ครูภาษาไทยมีการเตรียมวิธีวัดและประเมินผลการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้การอ่าน ดังนี้

1. ความเข้าใจบทอ่าน

ครูภาษาไทยกำหนดวิธีการวัดและประเมินที่หลากหลาย ทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ เช่น แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน การตอบคำถาม การให้ออกมาเขียนหน้าห้อง การเขียนสื่อความ จากเรื่องที่อ่าน การทำรายงาน แสดงบทบาทสมมติ ทำโครงงาน สิ่งประดิษฐ์ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ความต้องการและความสามารถของนักเรียน

2. การนำไปใช้

ครูภาษาไทยมีวิธีวัดและประเมินผลการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการ โดยเตรียมวิธีวัดและประเมินผลที่เน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมกันในห้องเรียนและให้ทำเป็นกลุ่ม เพื่อให้นักเรียนได้นำความรู้ที่ได้เรียนไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและสมาชิกในกลุ่มในการสร้างชิ้นงานร่วมกัน เช่น การร่วมกันทำแผนที่ความคิด (Mind map) การแสดงความคิดเห็นและการอภิปรายเรื่องจากบทอ่านตามหัวข้อที่ได้รับมอบหมาย การศึกษาค้นคว้าอิสระในงานที่สนใจ เป็นต้น

3. การสะท้อนผลจากการอ่าน

ครูภาษาไทยมีการเตรียมวิธีวัดและประเมินผลการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้การอ่าน โดยเตรียมวิธีวัดและประเมินผลที่ให้นักเรียนได้เชื่อมโยงประสบการณ์และความรู้เดิมของตนขณะที่อ่าน แล้วนำมาตีความ แปลความเป็นความคิดเห็นของตนเพื่อสะท้อนสิ่งที่ได้ให้ผู้อื่นทราบ ซึ่งบทอ่านที่ใช้จะเกี่ยวกับเรื่องราว เหตุการณ์ หรือสถานการณ์ในสังคมที่เกิดขึ้น ทั้งการเมือง การศึกษา เศรษฐกิจ วัฒนธรรม เทคโนโลยี เป็นต้น แล้วให้นักเรียนได้ร่วมกันอภิปรายจากประเด็นที่ได้อ่านและดู จากนั้นร่วมกันแสดงความคิดเห็นจากเรื่องอย่างมีวิจารณ์ญาณ

4. ความผูกพันกับการอ่าน

ครูภาษาไทยมีการเตรียมวิธีวัดและประเมินผลการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้การอ่าน ซึ่งมีกิจกรรมที่สามารถเตรียมเพื่อวัดและประเมินผลได้ เช่น กิจกรรมเล่านิทานที่ชื่นชอบ กิจกรรมแนะนำหนังสือที่น่าอ่าน กิจกรรมประดิษฐ์ชิ้นงาน บันทึกการอ่าน นักเขียนรุ่นเยาว์ การจัดเสียงตามสายพูดสาระน่ารู้ เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมข้างต้นสามารถวัดและประเมินผลนักเรียนได้ทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงพฤติกรรมการอ่านได้อย่างเต็มที่

5. การมีส่วนร่วมในกระบวนการของสังคม

ครูภาษาไทยมีการเตรียมวิธีวัดและประเมินผลการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้การอ่าน เช่น เล่าประสบการณ์ที่เข้าร่วม นำเสนอสิ่งที่ประทับใจจากกิจกรรม บอกความสำคัญของกิจกรรมและรายละเอียดต่างๆ ที่เข้าร่วม จัดนิทรรศการนำเสนอหน้าห้องเรียน ทั้งนี้อาจมีภาพ

ความประทับใจขณะที่เข้าร่วม ซึ่งนักเรียนสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ทั้งในชุมชน หน่วยงาน และองค์กรต่างๆ ตามความสามารถและความสนใจ เช่น การแข่งขันพูด การแข่งขันประกวดเรื่องสั้น นวนิยาย คำขวัญ การเข้าร่วมโครงการเกี่ยวกับภาษาไทยที่หน่วยงานภายนอกจัดขึ้นระหว่างปิดภาคเรียน เป็นต้น ทั้งนี้กิจกรรมดังกล่าวที่นักเรียนเข้าร่วมแสดงให้เห็นว่านักเรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ได้ใช้ทักษะการสื่อสารและได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ดังรายละเอียดข้อมูลจากการสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“วิเคราะห์เนื้อหาที่สอนว่าต้องสอนเรื่องใด ดูวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับตัวชีวิต กำหนดชิ้นงาน แต่จะเสนอเด็กว่าสามารถทำชิ้นงานแนวไหนได้บ้างเพื่อเป็นตัวอย่างให้เด็กคิดต่อ เช่น ทำรายงาน โครงการ สิ่งประดิษฐ์ ละครสั้น... ให้เด็กสืบค้นเนื้อหาความรู้เอง” (ครูภาษาไทย 1)

“จะให้นักเรียนทำชิ้นงานอย่างหลากหลายไม่จำกัดความคิด แต่ต้องอยู่ในขอบเขตเนื้อหาที่เรียนในเรื่องนั้น ๆ... พิจารณาจากการอ้างอิงแหล่งข้อมูล ประกอบว่านักเรียนค้นคว้าจากแหล่งใดบ้าง” (ครูภาษาไทย 2)

“ในการสอนแต่ละคาบ จะระบุว่าเด็กต้องได้อะไร แล้วคิดวิธีการวัดไว้คร่าว ๆ ให้สอดคล้องกับสิ่งที่เด็กต้องได้ ทั้งเนื้อหาและทักษะ... ให้อ่านข้อความหลายแบบ เช่น ข่าวบันเทิง ข่าวการเมือง ข่าวทั่ว ๆ ไป... จับใจความสำคัญแต่ละลักษณะ” (ครูภาษาไทย 3)

“ทดสอบก่อนเรียนเสมอก่อนที่จะสอน ใช้การถามตอบให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น เพื่อตรวจสอบความรู้เดิม หรือความเข้าใจของนักเรียน แล้วเชื่อมโยงสู่เนื้อหาที่สอน ระหว่างสอนก็จะป้อนคำถามให้ร่วมกันตอบ เช่น ถามคำศัพท์ ใจความสำคัญตอนที่สอน ข้อคิด เมื่อเรียนจบเนื้อหาก็จะใช้ข้อสอบปรนัยทดสอบอีกครั้ง” (ครูภาษาไทย 4)

“จะใช้แบบทดสอบปรนัย 10 ข้อ ไม่มากไปกว่านี้ แล้วเฉลย โดยให้นักเรียนเปลี่ยนกันตรวจ บอกคะแนน ขณะสอนก็จะเชื่อมโยงถึงเนื้อหาในข้อสอบด้วย ถามศัพท์ ความคิดเห็นที่มีต่อเรื่องที่เรียน ข้อคิด เช่น ตัวละคร เหตุการณ์ในเรื่อง ทดสอบเก็บคะแนนหลังเรียนด้วยแบบทดสอบปรนัย 10 ข้อ” (ครูภาษาไทย 3)

“ก่อนเริ่มสอนบทใหม่เนื้อหาใหม่ต้องทดสอบว่านักเรียนมีพื้นฐานความรู้เดิมแค่ไหน ด้วยการตั้งคำถามแล้วให้แสดงความคิดเห็นก่อนเข้าสู่เนื้อหาของเรื่องนั้น แล้วทดสอบจากเนื้อหาที่เรียนตอนสอน เช่น ตัวละครในเหตุการณ์ตอนนี้มีนิสัยอย่างไร ใช้ภาพพจน์แบบไหน ” (ครูภาษาไทย 5)

“ก่อนเรียนเรื่องใหม่จะแจกกระดาษแล้วตั้งคำถามปลายเปิดให้เด็ก
แสดงความคิดเห็นภายในเวลาที่กำหนด เช่น ให้ความเวลา 5 นาทีในการเขียน จากนั้นจัด
หมวดหมู่คำตอบที่เป็นแนวทางเดียวกัน แล้วสุ่มหยิบมาอ่านให้เด็กฟัง”

(ครูภาษาไทย 9)

จากการสัมภาษณ์ครูภาษาไทยในกลุ่มต่ำ พบว่า ครูภาษาไทยส่วนใหญ่
กำหนดวิธีวัดและประเมินผลแบบเดิมที่เคยใช้เป็นประจำ เช่น รูปเล่มรายงาน การรายงานหน้าชั้น
เรียน จัดบอร์ดนิทรรศการ เพื่อสะดวกในการตรวจ ทั้งนี้ นักเรียนก็สามารถทำได้ง่าย เพราะ
สภาพแวดล้อมในชั้นเรียนไม่เอื้อต่อการวัดและประเมินผลในแบบอื่น ๆ เช่น พฤติกรรมนักเรียน
จำนวนนักเรียน ศักยภาพของนักเรียน ระยะเวลาที่สอน ดังรายละเอียดข้อมูลจากการสัมภาษณ์
ต่อไปนี้

“ใช้การวัดและประเมินผลแบบที่ใช้เป็นประจำ เช่น ทำเล่มรายงาน
รายงานหน้าชั้น ถ้ามปากเปล่าเป็นรายบุคคลในแต่ละคาบ เรียกตอบคำถาม... ดูว่า
ประเด็นที่ศึกษาสอดคล้องกับสิ่งที่มอบหมายหรือไม่” **(ครูภาษาไทย 11)**

“จะใช้วิธีที่คิดว่าเด็กทำง่าย ไม่เป็นภาระมากนัก เพราะถ้าเป็น
ภาระสำหรับเด็กมากเกินไปก็จะมีงานมาส่งหรือส่งช้ามาก เป็นภาระในระยะยาว
กับคนสอนเอง เด็กส่วนใหญ่ชอบจัดบอร์ด เลยให้จัดบอร์ดทั้งหมด” **(ครูภาษาไทย
12)**

“ข้อจำกัดความสามารถของเด็ก แต่ละห้องจำนวนเด็กค่อนข้าง
เยอะ จึงใช้การวัดประเมินแบบเป็นกลุ่ม ดูผลงานที่สำเร็จแล้วมากกว่า”
(ครูภาษาไทย 15)

“บรรยากาศในห้องเรียนไม่เอื้อต่อการวัดหลาย ๆ แบบ นอกจากนี้
พฤติกรรมของเด็กก็มีส่วนที่ทำให้ต้องเลือกวิธีวัดและประเมินผลในขอบเขตจำกัด”
(ครูภาษาไทย 16)

จากการสัมภาษณ์ข้างต้น ครูยังให้ความคิดเห็นว่า การมอบหมายงานที่มาก
เกินไปไม่ได้ทำให้นักเรียนมีความรู้เพิ่มจากสิ่งที่ครูสอนในชั้นเรียน นักเรียนบางคนไม่ส่งงานที่ได้รับ
มอบหมาย ซึ่งเป็นการสูญเสียเวลา ดังนั้น ครูจึงมอบหมายให้ทำใบงานส่งในชั้นเรียนหลังจากเรียน
เรื่อง ๆ หนึ่งเสร็จสิ้นเท่านั้น ดังรายละเอียดข้อมูลจากการสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“จะให้นักเรียนทำใบงานให้เสร็จภายในคาบ โดยจะเอาการทำงาน
จากใบงานมาเป็นคะแนนเก็บ เป็นการลดภาระของคนสอนเองและนักเรียนด้วยทาง
หนึ่ง บางครั้งก็จะให้แบบฝึกกลับไปทำเป็นการบ้านแล้วส่งคาบหน้า” **(ครูภาษาไทย
13)**

“จะใช้วิธีมอบหมายงานให้เด็กไปทำใบงานเป็นการบ้านมาส่ง
สะดวกในการเก็บและตรวจ” (ครูภาษาไทย 16)

“หากให้นักเรียนทำงานที่มากเกินไป เช่น จัดนิทรรศการ เล่ม
รายงาน การนำเสนอหน้าชั้นเรียน ก็จะต้องใช้เวลาในการเตรียมตัวนาน ซึ่งผลไม่
คุ้มค่ากับเวลาที่เสียไป” (ครูภาษาไทย 20)

นอกจากนี้ ครูบางท่านมีการทดสอบก่อนเรียน แต่เป็นเพียงการตั้งคำถาม
เท่านั้น ขณะที่ครูส่วนใหญ่มีการทดสอบหลังเรียนด้วยแบบทดสอบปรนัย ดังรายละเอียดข้อมูลจาก
การสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“จะทดสอบก่อนเรียนโดยตั้งคำถามให้มีส่วนร่วมกันตอบ แล้วโยงสู่
เนื้อหา ส่วนหลังเรียนก็จะถ่ายเอกสารแบบทดสอบมาจากหนังสือเพิ่มเติมในเรื่องที่
สอน” (ครูภาษาไทย 17)

“เพื่อดูความรู้อุณหภูมิความเข้าใจเดิมด้วยการถามแล้วให้นักเรียนตอบ
เมื่อเรียนจบเรื่องจะมีข้อสอบปรนัยให้ทำเก็บคะแนน” (ครูภาษาไทย 18)

จากการวางแผนการจัดการเรียนรู้ข้างต้น ประกอบด้วย 1) การเตรียมแผนการ
เรียนรู้ 2) การเตรียมกิจกรรมการเรียนรู้ 3) การเตรียมสื่อการเรียนรู้ และ 4) การเตรียมวิธีวัดและ
ประเมินผล สรุปว่า ทั้งครูภาษาไทยในกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำมีการวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่ต่างกัน
โดยครูภาษาไทยในกลุ่มสูงมีการเตรียมแผนการเรียนรู้ที่คำนึงถึงประโยชน์แก่นักเรียน เพื่อให้นักเรียน
นำประเด็นที่ได้เรียนไปปรับใช้ได้ในชีวิตจริง โดยนำสถานการณ์และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมมาใช้
ประกอบการยกตัวอย่างในห้องเรียน และเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นอย่างเป็น
ประชาธิปไตย การเตรียมแผนครูจะคำนึงว่า นักเรียนต้องการอะไร ครูจะเตรียมแผนที่จะสอนใน
ลักษณะนั้น โดยคิดในหลายๆ แบบ ในขณะที่ครูภาษาไทยในกลุ่มต่ำจะสอนเนื้อหาตามหนังสือเรียน
มีส่วนน้อยและบางครั้งเท่านั้นที่นำเนื้อหาแต่ละบทมาจัดลำดับใหม่ในการสอนก่อนหลังเพื่อให้
สามารถสอนเนื้อหาที่เชื่อมโยงกันได้พร้อมๆ กันและมีส่วนหนึ่งนำแผนสำเร็จรูปจากอินเทอร์เน็ตเป็น
แนวทางในการเตรียมสอน

การเตรียมกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า ครูภาษาไทยในกลุ่มสูงมีการเตรียมกิจกรรมใน
ลักษณะที่กระตุ้นและจูงใจให้นักเรียนเกิดการมีส่วนร่วมทำงานเป็นทีมในชั้นเรียน เพื่อให้ นักเรียน
แสดงศักยภาพออกมาอย่างเต็มที่ โดยศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย แล้วจัดกิจกรรมที่
สนุก หลากหลาย และสร้างความท้าทายแก่นักเรียน ขณะที่ครูภาษาไทยในกลุ่มต่ำส่วนใหญ่ไม่ได้
เตรียมกิจกรรมให้แก่ นักเรียน เพราะกิจกรรมในชั้นเรียนจะทำให้เสียเวลาและสอนเนื้อหาได้ไม่
ครบถ้วนตามระยะเวลาที่กำหนด นักเรียนจึงไม่ได้ถูกกระตุ้นหรือเร้าให้เกิดการเข้าร่วมกิจกรรม

การเตรียมสื่อการเรียนรู้ พบว่า ครูภาษาไทยในกลุ่มสูงมีการเตรียมสื่อการเรียนรู้ที่ผลิตสื่อขึ้นเองและใช้สื่อสำเร็จรูป รวมถึงสื่อที่ใช้มีทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยใช้สื่อทั้งในชั้นนำและชั้นสอน ขณะที่ครูภาษาไทยในกลุ่มต่ำส่วนใหญ่ไม่มีการเตรียมสื่อการเรียนรู้ มีบางท่านเท่านั้นที่เตรียมและสื่อดังกล่าวเป็นสื่อสิ่งพิมพ์และที่ทำขึ้นง่าย ๆ

การเตรียมวิธีวัดและประเมินผล พบว่า ครูภาษาไทยในกลุ่มสูงได้กำหนดวิธีการวัดและประเมินผลไว้ล่วงหน้าด้วยวิธีที่หลากหลาย เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน นอกจากนี้ ครูภาษาไทยส่วนใหญ่ได้ทดสอบก่อนเรียน ระหว่างการเรียน และหลังเรียนเสมอ โดยจะพิจารณาว่านักเรียนสามารถตอบ อธิบาย วิเคราะห์ หรือแสดงความคิดเห็นได้สอดคล้องกับสิ่งที่เรียนหรือสิ่งที่มอบหมายมากน้อยเพียงใด ขณะที่ครูภาษาไทยในกลุ่มต่ำส่วนใหญ่จะใช้วิธีวัดและประเมินแบบเดิมที่เคยใช้และมีการทดสอบหลังเรียน แต่มีครูบางท่านทดสอบก่อนเรียน

ดังนั้น การวางแผนการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยในกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำจึงมีความแตกต่างกัน ทั้งการเตรียมแผนการจัดการเรียนรู้ การเตรียมกิจกรรมการเรียนรู้ การเตรียมสื่อการเรียนรู้ และการเตรียมวิธีวัดและประเมินผล เพื่อเป็นแนวทางชี้ให้เห็นข้อดีและข้อควรปรับแก้ให้ดีขึ้นในการจัดการเรียนรู้แก่นักเรียนต่อไป

1.2.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูภาษาไทยเพื่อส่งเสริมนักเรียนให้เกิดทักษะการรู้การอ่านของนักเรียน ประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนและกิจกรรมการเรียนรู้นอกชั้นเรียน เพื่อให้ นักเรียนสามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ในชั้นเรียนไปใช้ได้ในชีวิตจริง และสามารถประยุกต์สิ่งที่ได้เรียนรู้ นอกชั้นเรียนไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้ โดยครูส่วนใหญ่มีการปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนในชั้นเรียนขณะจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านจึงทำให้นักเรียนเกิดทักษะการรู้การอ่านได้มาก เพราะฉะนั้นการส่งเสริมการรู้การอ่านแก่นักเรียนจึงเกิดขึ้นในชั้นเรียน แต่ก็มีโอกาสที่ครูได้จัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านนอกชั้นเรียนด้วย ดังนี้

1) กิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน

จากการสัมภาษณ์ครูภาษาไทยในกลุ่มสูง พบว่า ครูภาษาไทยมีการจัดกิจกรรมในชั้นเรียน เพื่อส่งเสริมการรู้การอ่าน ดังนี้

1. เตรียมบทอ่านที่เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน

ครูภาษาไทยเตรียมบทอ่านที่เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน โดยเตรียมบทอ่านที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับเรื่องที่สอนและบทอ่านที่นอกเหนือจากบทเรียนให้แก่นักเรียนได้อ่าน เพื่อพัฒนาความรู้ของนักเรียนและพัฒนาสังคม เช่น บทอ่านบางตอนในเรื่องที่เรียนทั้งจากวรรณกรรมและวรรณคดี พระบรมราโชวาท บทอ่านจากวารสารศิลปวัฒนธรรม หนังสือพิมพ์มติชน สุดสัปดาห์ บทอ่านจากสารานุกรมไทย บทวิจารณ์บนเว็บไซต์ บทร้อยกรองขนาดสั้น และประเด็น

ข่าวต่างๆ ในหนังสือพิมพ์ เป็นต้น โดยครูภาษาไทยจะจัดกิจกรรมให้นักเรียนอ่านบทอ่านที่กำหนดให้ เช่น อ่านตอนหนึ่งของพระบรมราโชวาทหรืออ่านบทร้อยกรองขนาดสั้น แล้วค้นหาความหมายของ คำศัพท์ จับประเด็นสำคัญ แล้วนำประเด็นสำคัญที่ได้ไปปรับให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง จากนั้นนำ ประเด็นที่ได้จากการอ่านมาตีความและแปลความ แล้วสะท้อนความคิดจากสิ่งที่อ่านในรูปแบบของ ความเห็น

ดังนั้น นักเรียนสามารถเข้าใจบทอ่านและสามารถนำสิ่งที่ได้อ่านไปใช้กับตนเอง ได้ รวมถึงสามารถเชื่อมโยงประสบการณ์และความรู้เดิมร่วมกับการตีความและแปลจนแสดง ความ คิดเห็นจากสิ่งที่อ่านให้บุคคลอื่นทราบได้ ซึ่งบทอ่านข้างต้นครูภาษาไทยจะคำนึงถึงความยากง่ายและ ความสั้นยาวของเนื้อหา อีกทั้ง ลักษณะของเนื้อเรื่องที่น่ามาใช้ประกอบการเรียนการสอนให้แก่ นักเรียนต้องไม่ยากจนเกินความสามารถ เพื่อให้เหมาะกับความสามารถของนักเรียน ทั้งนี้ครูสามารถ ทดสอบนักเรียนก่อนนำบทอ่านที่เตรียมไว้มาใช้สอนโดยการให้นักเรียนทำกิจกรรมในชั้นเรียน เช่น ฝึกจับประเด็นสำคัญจากเรื่องที่อ่านในบทเรียน ฝึกการตีความแปลความจากกวีนิพนธ์ในบทเรียน ฝึกการแสดงความคิดเห็นและนำเนื้อเรื่องในบทเรียนไปประยุกต์กับชีวิตจริง

2. เตรียมสอน

ครูภาษาไทยมีการเตรียมก่อนที่จะสอนโดยได้เตรียมแผน เตรียมสื่อ เตรียม กิจกรรม รวมทั้งเตรียมการวัดและประเมินผล เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปตามจุดประสงค์ ที่วางไว้ก่อนที่จะเริ่มสอน โดยครูสามารถที่จะเตรียมบทอ่านเพื่อให้เหมาะกับนักเรียน เช่น ก่อนที่จะ เริ่มสอนครูได้นำบทอ่านหลายๆ ลักษณะให้นักเรียนได้อ่าน เพื่อทดสอบความรู้เบื้องต้นว่านักเรียนมี ความสามารถในการอ่านเพียงและมีความสนใจบทอ่านลักษณะใด ครูมีโอกาสเลือกสื่อที่สอดคล้องกับ เรื่องที่สอน เพื่อกระตุ้นและจูงใจให้นักเรียนเกิดทัศนคติและพฤติกรรมที่อยากเรียน ส่งผลให้การนำบท อ่านมาใช้สอนให้นักเรียนรู้การอ่านประสบผลสำเร็จมากขึ้น เช่น วิดีทัศน์เกี่ยวกับพระราชกรณียกิจ คลิปข่าวที่อยู่ในกระแส ข่าวต่างๆ บนยูทูป โดยครูจะนำสื่ออิเล็กทรอนิกส์ข้างต้นมาจูงใจให้นักเรียน เกิดความสนใจ จากนั้นครูเชื่อมโยงสู่บทอ่านในลักษณะเดียวกัน ทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อเรื่องได้ดีขึ้น เพราะอ่านแล้วนำไปใช้ได้

นอกจากนี้ ครูมีเวลาเตรียมกิจกรรมที่จะใช้ในการเรียนการสอนได้ล่วงหน้า โดยคาดคะเนบรรยากาศในชั้นเรียนและผลหลังจากที่ได้ใช้กิจกรรมที่เลือกไว้ ซึ่งกิจกรรมจะเน้น นักเรียนเป็นสำคัญและให้นักเรียนได้มีส่วนร่วม รวมถึงการใช้ทดสอบเพื่อวัดความรู้ในสิ่งที่ได้เรียน นักเรียน เช่น ให้ร่วมกันตอบคำถาม เล่นเกม แสดงความคิดเห็น อภิปรายกลุ่ม นำเสนอผลงานที่ ร่วมกันทำ กิจกรรมข้างต้นทำให้นักเรียนสามารถสะท้อนผลจากการเรียนรู้สู่การแสดงความคิดเห็นของ ตนได้ และกิจกรรมที่ครูได้จัดขึ้นในห้องทำให้นักเรียนได้เรียนรู้และเข้าใจสังคม จนสามารถใช้ชีวิตใน สังคมได้

3. เลือกบทอ่านตามความสนใจของนักเรียน

ครูภาษาไทยเลือกบทอ่านตามความสนใจของนักเรียน โดยการนำบทอ่านหลายๆ ประเภทมาให้ให้นักเรียนได้อ่าน ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น สารานุกรมไทย บทความที่น่าสนใจ บางตอนจากนวนิยายและเรื่องสั้น กวีนิพนธ์ที่ได้รับรางวัลและกวีนิพนธ์ทั่วไป การ์ตูน คอลัมน์จากนิตยสารและวารสาร ข่าวกระแสนิยมในหนังสือพิมพ์ ข่าวออนไลน์ บทความออนไลน์ เช่น จากนั้นสังเกตว่านักเรียนชอบบทอ่านประเภทใด แล้วนำบทอ่านประเภทนั้นมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทำให้นักเรียนเกิดความผูกพันกับการอ่าน เพราะนักเรียนอยากอ่านในสิ่งที่ชอบและมีพฤติกรรมการอ่านอย่างสม่ำเสมอ

4. งานเพิ่มเติมนอกเหนือจากในชั้นเรียน

นอกเหนือจากกิจกรรมที่ครูภาษาไทยใช้จัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนแล้ว ครูภาษาไทยยังส่งเสริมการรู้การอ่านเพิ่มเติม โดยให้กิจกรรมที่น่าสนใจแก่นักเรียนได้ร่วมปฏิบัติ เช่น บันทึกการอ่านจากหนังสือที่สนใจ จัดนิทรรศการให้ความรู้จากประเด็นที่สนใจ หาตัวอย่างเพิ่มเติมจากสื่อหลายประเภทเพื่อนำมาประกอบเรื่องที่เรียน จัดการโต้วาทีแข่งขันระหว่างห้อง การเข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการที่หน่วยงานต่างๆ จัดขึ้น ซึ่งกิจกรรมข้างต้นที่ครูได้ส่งเสริม นอกเหนือจากกิจกรรมในชั้นเรียนนั้นสามารถฝึกฝนทักษะของนักเรียนได้ อีกทั้งการเข้าร่วมกิจกรรมในสังคมนักเรียนก็จะได้เป็นผู้ที่สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ เช่น รู้จักการแก้ปัญหา ฝึกกระบวนการคิด มีทักษะในการสื่อสาร และสามารถดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบันได้ ดังรายละเอียดข้อมูลจากการสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“วรรณคดีหรือวรรณกรรมที่สอนอยู่ก็จะเปิดโอกาสให้เด็กช่วยกัน
ตอบคำถามให้ได้ก่อนว่า พฤติกรรมตัวละครในเรื่องเป็นแบบไหน แล้วให้คิดต่อว่า
ถ้าตัวละครดังกล่าวอยู่ในสังคม สังคมนั้นจะเป็นยังไง” (ครูภาษาไทย 1)

“นำบทอ่านจากมติชนสุดสัปดาห์มาให้เด็กอ่าน เช่น เรื่องการเมือง
ที่แสดงถึงความสามัคคี อย่างแรกเลยเด็กจะได้ฝึกการจับใจความสำคัญแต่ละย่อหน้า
ได้ และรู้ว่าเนื้อเรื่องทั้งหมดต้องการสื่ออะไรออกมา แล้วให้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่า
บทความดีไหม” (ครูภาษาไทย 2)

“จะเลือกบทอ่านหลาย ๆ แหล่งมาใช้ เช่น จากวารสารศิลปวัฒนธรรม
หนังสือพิมพ์ ข่าวออนไลน์ บทวิจารณ์ของนักวิจารณ์ เพราะแหล่งสื่อเหล่านี้ใกล้ชิด
กับชีวิตจริงปัจจุบัน เด็กจะสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมได้มาก มีประสบการณ์ร่วมได้
เพราะเคยอ่าน เคยดู” (ครูภาษาไทย 3)

“บทอ่านที่เตรียมมาจะให้เนื้อหาสอดคล้องกับเรื่องที่กำลังเรียน

เพื่อไม่ให้เป็นเรื่องที่ไกลตัวสำหรับนักเรียน และนักเรียนสามารถเชื่อมโยงเข้าสู่ชีวิตจริงในสังคมได้นอกเหนือจากที่เรียน” (ครูภาษาไทย 5)

“ตอนสอนหลักการใช้ภาษาไทยจะมีการใช้คำต่าง ๆ ก็จะคิดคำถาม นำให้เด็กร่วมกันตอบคำถามเกี่ยวกับการใช้คำของเด็กยุคใหม่ เช่น คำสแลง หรือสำนวนไทย บางครั้งจะรู้เลยว่าเด็กไม่รู้สำนวนไทยหรือความหมายที่ถูกต้อง” (ครูภาษาไทย 6)

“เรื่องใกล้ตัวเด็กมากที่สุดคือเรื่องที่อยู่ในชีวิตจริง จะพยายามนำเนื้อหาโยงเข้าสู่ตัวเด็ก ว่าเด็กทำอะไรบ้าง แล้วทำอย่างไร ส่วนตัวแล้วจะใช้เนื้อหาทั้งวรรณคดีและหลักการใช้ภาษาฝึกการคิดสู่สังคม เพราะเด็กต้องใช้ชีวิตในสังคมทั้งตอนนี้และตอนเรียนจบ” (ครูภาษาไทย 8)

จากการสัมภาษณ์ครูภาษาไทยในกลุ่มคำ พบว่า ครูภาษาไทยส่วนใหญ่มีการนำเนื้อหาในบทเรียนใช้เพื่อให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเข้าสู่กระบวนการทางสังคมเป็นบางครั้งและมีส่วนน้อยที่ครูจะใช้บทอ่านนอกเหนือจากในบทเรียนเพื่อเชื่อมโยงสู่กระบวนการทางสังคมมาใช้เพื่อพัฒนาการอ่านของนักเรียน ดังรายละเอียดข้อมูลจากการสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ปกติจะสอนในหนังสือเรียนแล้วนำเนื้อหาในหนังสือให้เด็กคิดร่วมกันถ้าหากใช้ในสังคมภายนอก เช่น การนำข้อคิดที่ได้จากเรื่องที่เรียนไปใช้ในสังคมข้างหน้าอย่างไร” (ครูภาษาไทย 11)

“มีบ้างบางครั้งที่จะนำเนื้อหาในบทเรียนโดยเฉพาะวรรณคดีมาเชื่อมโยงให้เข้ากับสังคมปัจจุบัน เพราะสามารถโยงเข้าได้ง่าย โดยเฉพาะการนำสิ่งที่ได้ไปใช้” (ครูภาษาไทย 12)

“ไม่ได้นำเนื้อหาบทเรียนมาให้เด็กได้อ่านเลย เพราะเนื้อหาในหนังสือก็เพียงพอแล้ว แต่จะใช้วิธีนำเนื้อหาที่สอนเด็กฝึกให้เด็กคิดออกสู่สังคมฝึกให้นำสิ่งที่เรียนไปใช้ในอนาคต” (ครูภาษาไทย 14)

“ไม่ว่าจะสอนวรรณคดีหรือหลักภาษาจะไม่ค่อยเชื่อมโยงสู่สังคมมากนัก เพราะมีปัจจัยต่าง ๆ ที่ทำให้ต้องเน้นสอนเนื้อหา เช่น ความเข้าใจของเด็ก ความยากของเนื้อหาทั้งวรรณคดีหลักภาษา สำคัญเลยคือเวลาที่ใช้สอนบางครั้งน้อยไปและสอนไม่ทัน” (ครูภาษาไทย 15)

นอกจากนี้ มีครูบางท่านเท่านั้นที่นำบทอ่านที่อยู่ในกระแสสังคมมาให้

นักเรียนอ่าน เช่น ข่าวความขัดแย้งทางการเมือง ข่าวเศรษฐกิจ ข่าวการศึกษา แต่บทอ่านข้างต้นก็ไม่ได้นำมาใช้บ่อย ดังรายละเอียดข้อมูลจากการสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ให้เด็กอ่านบทความจากข้างนอกบ้าง เช่น บทความที่กำลังพูดถึง
 ทางการเมือง ข่าวบันเทิงดารา แล้วให้ร่วมกันแสดงความคิดเห็น วิจารณ์ เกี่ยวกับการนำมาใช้กับตนเอง” (ครูภาษาไทย 13)

“นำมาให้เด็กอ่านบางครั้งที่เวลาเหลือ สิ่งที่อ่านจะเกี่ยวกับการศึกษา สังคม เศรษฐกิจบ้าง ” (ครูภาษาไทย 15)

จากการนำเนื้อหาในบทเรียนหรือบทอ่านที่ครูภาษาไทยได้เตรียมมาข้างต้นสรุปได้ว่า ครูภาษาไทยในกลุ่มสูงส่วนใหญ่จะใช้ทั้งเนื้อหาในบทเรียนและบทอ่านนอกเหนือจากบทเรียนที่เตรียมมาประกอบกันในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น แล้วสามารถเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้เข้าสู่สังคมและสามารถนำสิ่งที่ได้จากบทอ่านทั้งสองแหล่งไปเป็นแนวทางในการใช้ชีวิตจริงได้ ทั้งนี้ครูคำนึงถึงความชอบและความสนใจของนักเรียน และให้เนื้อหาบทอ่านมีความหลากหลาย รวมทั้งความสั้นยาว ความและความซับซ้อนของเนื้อหาที่นำมาใช้สอนเพิ่มเติมเพื่อฝึกทักษะนักเรียน ขณะที่ครูภาษาไทยในกลุ่มต่ำใช้เนื้อหาในบทเรียนในการเชื่อมโยงสู่กระบวนการทางสังคมเป็นบางครั้ง และมีส่วนน้อยที่ใช้บทอ่านที่เตรียมมาแก่นักเรียน

2) กิจกรรมการเรียนรู้นอกชั้นเรียน

จากการสัมภาษณ์ครูภาษาไทยในกลุ่มสูง พบว่า ครูภาษาไทยมีการจัดกิจกรรมนอกชั้นเรียนเพื่อส่งเสริมการรู้การอ่าน รวมถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง คือ ผู้บริหารโรงเรียน และครูบรรณารักษ์ ดังนี้

ครูภาษาไทยจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการรู้การอ่านนอกชั้นเรียนแก่นักเรียน เช่น กิจกรรมตอบปัญหาวันภาษาไทยแห่งชาติ การโต้วาที การประกวดอ่านออกเสียงร้อยแก้วและร้อยกรอง การประกวดคำขวัญครู กิจกรรมวันภาษาไทยแห่งชาติ กิจกรรมวันสุนทรภู่ การใช้เวลา 15 นาทีก่อนถึงคาบเรียนเป็นชั่วโมงรักการอ่าน การคัดเลือกยอดนักอ่านประจำโรงเรียน การแสดงละครเวทีส่งเสริมการอ่านในแต่ละห้อง เป็นต้น ซึ่งนักเรียนสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ตามความสนใจอย่างอิสระและสามารถใช้ความรู้ ความเข้าใจในสิ่งที่ได้เรียนในชั้นเรียนมาประยุกต์กับผู้อื่นได้นอกชั้นเรียน ทั้งนี้ นักเรียนยังได้พัฒนาความรู้ความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่ เช่น เขียนเรียงความ แต่งบทกลอน เนื่องในวันพ่อวันแม่แห่งชาติ โดยมีผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้สนับสนุนและเอื้อให้อ่านวยความสะดวกทั้งสถานที่ ค่าใช้จ่าย และอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จ

ขณะเดียวกัน ครูภาษาไทยยังจัดกิจกรรมเพื่อให้เกิดบรรยากาศส่งเสริมการรู้การอ่านในโรงเรียน เช่น การจัดนิทรรศการเกี่ยวกับวันภาษาไทยแห่งชาติ วันครู วันสุนทรภู่ วันสิ่งแวดล้อม

ยาเสพติด เป็นต้น โดยจัดตามบอร์ดประจำห้องเรียน ริมทางเดิน อีกทั้งการจัดป้ายคำคมไว้ตามมุมต่างๆ ในโรงเรียน เพื่อกระตุ้น เตือนใจ และส่งเสริมให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการรู้การอ่าน

นอกจากนี้ ครูภาษาไทยยังมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านร่วมกับครูบรรณารักษ์ในห้องสมุด เช่น การแจ้งรายชื่อหนังสือออกใหม่ไว้ประจำบอร์ดเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนอยากอ่านมากขึ้น บันทึกผู้มีสถิติการยืมหนังสือมากประจำเดือนโดยจัดบอร์ดแสดงสถิติให้เห็นชัดเจนเพื่อให้นักเรียนเกิดความผูกพันกับการอ่าน เป็นการกระตุ้นให้เปลี่ยนพฤติกรรมมาอ่านหนังสืออย่างสม่ำเสมอ ดังรายละเอียดข้อมูลจากการสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“กิจกรรมที่จัดส่วนใหญ่แล้วจะเป็นกิจกรรมที่让孩子ได้ร่วมกันทำ มีการแข่งขัน เช่น บันทึกรักการอ่าน การประกวดโต้วาที กิจกรรมตอบปัญหาภาษาไทยชิงรางวัล ประกวดอ่านร้อยแก้วร้อยกรอง จัดหลาย ๆ กิจกรรมเพื่อ让孩子ได้เลือกในสิ่งที่ชอบ” (ครูภาษาไทย 1)

“จะต้องนึกถึงคนร่วมกิจกรรมคือเด็ก จึงต้องจัดในสิ่งที่เด็กสนใจ นำสิ่งที่เด็กได้เรียนในห้องมาเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมเพื่อให้เกิดความรู้สึกว่า เรียนแล้วได้ใช้จริง เช่น การแต่งคำประพันธ์ ประกวดคำขวัญ เขียนเรียงความ โต้วาที” (ครูภาษาไทย 2)

“ถ้าเป็นโอกาสสำคัญ ๆ เช่น วันภาษาไทยแห่งชาติ จะให้นักเรียนจัดนิทรรศการเกี่ยวกับอนุรักษ์ภาษาไทย เขียนคำขวัญติดตามบอร์ดณรงค์ให้ใช้ภาษาไทยให้ถูกต้อง มีเสียงตามสายภาษาไทยวันนี้วันละคำ” (ครูภาษาไทย 3)

“นอกจากกิจกรรมที่จัดขึ้นแล้ว ห้องสมุดยังมีส่วนช่วย让孩子อ่านหนังสือมากขึ้น มีการแจ้งรายชื่อหนังสือใหม่ ๆ แบบวัยรุ่นที่เด็กชอบ เพราะจะกระตุ้น让孩子เข้าห้องสมุดและสถิติการยืมเพิ่มขึ้น” (ครูภาษาไทย 4)

“คิดกิจกรรมที่นักเรียนชอบ ทำทายความสามารถ โดยเฉพาะกิจกรรมที่เป็นการแข่งขันกันเป็นทีม เช่น ตอบปัญหาวิชาภาษาไทยเป็นทีม โต้วาที ประชันกลอนสด เล่นละคร เพราะนักเรียนได้แสดงความสามารถออกมาอย่างเต็มที่ในกลุ่มของเขา” (ครูภาษาไทย 5)

“ให้ทุก 15 นาทีของทุกวันเป็นช่วงของกิจกรรมส่งเสริมรักการอ่าน เพื่อ让孩子ได้อ่านหนังสือที่ชอบ ผ่อนคลายก่อนเริ่มเรียน” (ครูภาษาไทย 7)

จากการสัมภาษณ์ครูภาษาไทยในกลุ่มต่ำ พบว่า ครูภาษาไทยในกลุ่มต่ำ ส่วนใหญ่ได้จัดกิจกรรมนอกห้องเรียนที่ซ้ำเดิมเหมือนปีการศึกษาที่ผ่านมา รูปแบบไม่หลากหลาย นักเรียนไม่สามารถเลือกกิจกรรมที่ตนสนใจได้เท่าที่ควรหรือมีกิจกรรมให้เลือกน้อย เช่น การจัดบอร์ดนิทรรศการ

ร่วมกัน การร่วมจัดมุนักอ่านประจำห้องสมุด การโต้วาที นอกจากนี้ ครูภาษาไทยบางท่านเสนอการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านว่า ควรหน้าที่ของบรรณารักษ์ในห้องสมุดมากกว่าครูภาษาไทย เพราะบรรณารักษ์ทำงานเกี่ยวกับหนังสือเป็นส่วนใหญ่ ดังรายละเอียดข้อมูลจากการสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“กิจกรรมที่จัดจะเอาความสะดวกของคนจัด บางครั้งมีอุปกรณ์ มีรายละเอียดของโครงการดังกล่าวอยู่แล้วก็ใช้แบบเดิม เพื่อไม่ให้ยุ่งยากในการจัด”

(ครูภาษาไทย 11)

“จะใช้กิจกรรมที่ส่วนใหญ่ทำกัน เช่น คัดเลือกยอดนักอ่าน จัดบอร์ดวันภาษาไทย สร้างมุนักอ่านในห้องเรียนหรือห้องสมุดภาษาไทยเพื่อให้ดูน่าเข้าไปอ่าน” **(ครูภาษาไทย 12)**

“กิจกรรมที่จัดนั้น บรรณารักษ์ห้องสมุดควรเป็นแม่งานมากกว่า เพราะรู้เรื่องหนังสือและแนวกิจกรรมที่จะส่งเสริม ทรนรงค์ กระตุ้นให้เด็กอยากอ่าน”

(ครูภาษาไทย 13)

“จัดให้มีการอ่านออกเสียงบรรยายทั้งในห้องเรียนและแข่งขันในโรงเรียนเพื่อฝึกให้เด็กอ่านถูกหลักตามอักขรวิธี สื่อสารอารมณ์ได้ เป็นการฝึกกระบวนการอ่านคิดด้วย” **(ครูภาษาไทย 16)**

จากการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านทั้งในและนอกห้องเรียนของครูภาษาไทยในกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ สรุปได้ว่า ครูภาษาไทยในกลุ่มสูงส่วนใหญ่มีการปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนในชั้นเรียนจึงมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน ซึ่งการจัดกิจกรรมในชั้นเรียนจะเน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและสามารถเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนเข้าสู่สังคม โดยนำบทอ่านที่มีประเด็นหลากหลายนอกเหนือจากบทเรียนมาใช้ประกอบกิจกรรม เช่น บทอ่านจากนิตยสาร ข่าวจากหนังสือพิมพ์ และคอลัมน์ต่างๆ เพื่อฝึกความเข้าใจของนักเรียนและการแสดงความคิดเห็นเพื่อเชื่อมโยงเข้าสู่ชีวิตจริง นอกจากนี้ โอกาสที่ครูส่งเสริมการรู้การอ่านนอกชั้นเรียนก็มีด้วย ซึ่งนักเรียนมีโอกาสเลือกเข้าร่วมกิจกรรมได้ตามความสนใจ เช่น กิจกรรมตอบปัญหาวันภาษาไทยแห่งชาติ การคัดเลือกยอดนักอ่าน รวมทั้งการจัดสถานที่ตามอาคารเรียนให้มีบรรยากาศของการส่งเสริมการรู้การอ่านแก่นักเรียน เช่น บอร์ดหรือนิทรรศการตามทางเดินของอาคารเรียน ติดป้ายคำคมหรือคำขวัญส่งเสริมการรู้การอ่าน เป็นต้น ทั้งนี้ ครูภาษาไทยมีการร่วมมือกับทางห้องสมุดให้จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการรู้การอ่าน เช่น แจงรายชื่อหนังสือออกใหม่และผู้มีสิทธิการยืมหนังสือมากประจำเดือนไว้ประจำบอร์ดให้เห็นชัดเจน

ในขณะที่ ครูภาษาไทยในกลุ่มต่ำไม่ค่อยมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านในชั้นเรียน ขณะเดียวกัน กิจกรรมที่จัดเพื่อส่งเสริมการรู้การอ่านนอกชั้นเรียนให้นักเรียนก็เข้า

เดิมกับปีการศึกษาที่ผ่านมา นักเรียนมีโอกาเลือกกิจกรรมที่ตนเองต้องการมีส่วนร่วมได้น้อย ครูบางท่านให้ความเห็นว่า การจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านควรเป็นหน้าที่ของบรรณารักษ์ห้องสมุด เพราะรู้เรื่องราวเกี่ยวกับหนังสือและรูปแบบการจัดกิจกรรมมากกว่า

1.3 ปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน

ปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน พบว่า บางปัญหาและอุปสรรคจะพบครูในภาษาไทยกลุ่มสูงและ/หรือครูในกลุ่มต่ำ และ/หรือทั้งครูภาษาไทยในกลุ่มสูงและครูภาษาไทยในกลุ่มต่ำ สรุปดังนี้

- 1) ช่วงระยะเวลาในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านตรงกับกิจกรรมสำคัญอื่นๆ ของโรงเรียน
- 2) นักเรียนยังไม่ให้ความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เพราะไม่รู้ว่าเข้าร่วมกิจกรรมแล้วส่งผลกับชีวิตของตนเองอย่างไร
- 3) ความน่าสนใจของกิจกรรมยังไม่กระตุ้นและจูงใจนักเรียนให้เข้าร่วมมากพอสมควร กิจกรรมส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมทั่วไปและซ้ำกับการจัดในปีที่ผ่านมา นักเรียนบางคนที่เคยเข้าร่วมแล้วก็เกิดความเบื่อหน่าย เพราะไม่มีความแปลกใหม่และน่าสนใจ
- 4) บรรยากาศในห้องเรียนและภายในโรงเรียนไม่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน รวมถึงทางโรงเรียนไม่ได้จัดบรรยากาศที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีความผูกพันกับการอ่านเท่าที่ควร เช่น ชุมนั่งและบริเวณต่างๆ ในโรงเรียนไม่ได้รับรองหรือส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความสนใจในการรู้การอ่าน
- 5) นโยบายจากผู้บริหารโรงเรียนที่จะให้กิจกรรมการส่งเสริมการรู้การอ่านเป็นกิจกรรมของโรงเรียนที่จะต้องจัดเป็นประจำยังไม่เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน
- 6) สื่อและอุปกรณ์ต่างๆ ที่จะช่วยส่งเสริมให้การจัดกิจกรรมการส่งเสริมการรู้การอ่านยังมีน้อยและไม่เพียงพอต่อนักเรียน จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้นักเรียนไม่มีสิ่งกระตุ้นหรือจูงใจให้เข้าร่วมกิจกรรมการรู้การอ่าน

1.2.3 การประเมินและการนำผลการประเมินไปใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน

จากการสัมภาษณ์ครูภาษาไทยในกลุ่มสูง พบว่า ครูภาษาไทยส่วนใหญ่ประเมินผลการจัดกิจกรรมหลายวิธี เพื่อให้ให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาและสามารถเชื่อมโยงเนื้อที่ได้เรียนสู่การสร้างสรรค์ผลงานต่างๆ ได้ ซึ่งใช้ทั้งทฤษฎีและการปฏิบัติเข้ามาประกอบร่วมกันในการประเมิน เช่น ให้นักเรียนออกมานำเสนองานหน้าชั้นเรียน การอภิปรายเป็นกลุ่ม การทำรายงาน การถามและการตอบ การทำชิ้นงาน แต่วิธีที่ครูส่วนใหญ่ใช้ประเมินผลนักเรียนบ่อยครั้งที่สุด คือ การใช้

แบบทดสอบและการตรวจชิ้นงาน เพราะการใช้แบบทดสอบจะสามารถวัดความรู้ของนักเรียนได้ว่า เรียนไปแล้วเข้าใจและมีความรู้มากเพียงใด เมื่อครูทราบผลจากการวัดแล้วก็สามารถนำไปปรับวิธีการสอนโดยการทบทวนในสิ่งที่นักเรียนยังไม่เข้าใจหรือทำไม่ได้ให้ดีขึ้น นอกจากนี้ ครูภาษาไทยส่วนใหญ่เห็นว่า การประเมินผลด้วยการใช้แบบทดสอบและการตรวจชิ้นงานสามารถวัดทักษะการรู้ การอ่านของนักเรียนได้ เพราะชิ้นงานของนักเรียนเกิดจากการศึกษาค้นคว้าจากสิ่งที่ตนสนใจภายใต้ ขอบเขตเนื้อหาที่ครูกำหนดให้ นักเรียนก็จะสามารถสร้างสรรค์ชิ้นงานได้อย่างอิสระ ทั้งนี้ครูก็ใช้ การสังเกตการนำเสนอชิ้นงานของนักเรียนมาประกอบการให้คะแนนด้วย ดังรายละเอียดข้อมูลจาก การสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“จะประเมินผลการจัดกิจกรรมในหลาย ๆ วิธี... ให้นักเรียนบันทึก สิ่งที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการเก็บคะแนนในวิชา ภาษาไทย แล้วนำมารายงานหน้าชั้นเรียนซึ่งเป็นวิธีที่ใช้บ่อย” (ครูภาษาไทย 1)

“วิธีประเมินผลเด็กจะใช้หลายอย่าง เช่น การตรวจชิ้นงาน ให้ทำ รายงาน ถามตอบปากเปล่า... ดูวิธีคิด การเรียบเรียงเนื้อหาและคำพูด แล้วค่อย ทดสอบในสิ่งที่ได้เรียนรู้” (ครูภาษาไทย 2)

“ใช้การสอบและการพูดหน้าชั้นเรียนมากที่สุด เพราะวัดความรู้เด็ก และฝึกทักษะต่าง ๆ ได้ดี เช่น การอ่าน การพูด การคิด ความเป็นผู้นำ แต่จะมีให้ทำ เล่มรายงานบ้าง” (ครูภาษาไทย 3)

“เลือกที่จะใช้การรายงานและทดสอบเก็บคะแนนแบบปรนัย เพราะวัดความรู้ของนักเรียนได้ดีและทราบว่านักเรียนผิดพลาดส่วนไหน สามารถให้ ข้อแก้ไขได้เลยทันที” (ครูภาษาไทย 7)

ขณะเดียวกัน ครูภาษาไทยในกลุ่มสูงได้นำผลการประเมินด้วยวิธีที่ตนเองใช้ กับนักเรียนเพื่อเป็นการเก็บข้อมูลในการพัฒนาการเรียนการสอน การพัฒนานักเรียน และ การเลือกใช้วิธีประเมินผลในครั้งต่อไปให้เหมาะสมกับสภาพนักเรียน โดยนำผลที่ได้จากแบบทดสอบ และชิ้นงานมาพิจารณาความก้าวหน้าของนักเรียนว่า มีความเข้าใจเนื้อหาที่สอนมากแค่ไหน และถ้ามี ข้อที่ควรปรับปรุงก็จะปรับในการสอนครั้งต่อไป ทั้งนี้ ยังสามารถใช้ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านให้ สูงขึ้น เป็นตัวอย่างแก่ครูในกลุ่มสาระฯ ตนและกลุ่มสาระฯ อื่น เสนอต่อที่ประชุมบริหารโรงเรียนให้ มี การดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านอย่างต่อเนื่อง ดังรายละเอียดข้อมูลจากการสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ได้นำผลไปใช้หลังจากจัดกิจกรรมแล้วจะนำผลดังกล่าวมาใช้เพื่อพัฒนาการ จัดกิจกรรมในครั้งต่อไปให้ดีขึ้นกว่าเดิม เพราะมีข้อมูลเบื้องต้นในปรับในครั้งต่อไป” (ครูภาษาไทย 1)

“มีการนำผลไปใช้ต่อ การนำผลหลังจากจัดกิจกรรมฯ ไปใช้จะช่วย

ให้ทราบวิธีการประเมินอย่างไรให้มีประสิทธิภาพ อาจมีการพัฒนาหรือเพิ่มวิธีการอื่น ที่นอกเหนือจากที่เคยทำครั้งที่ผ่าน เพื่อให้ได้ผลดีมากขึ้น เช่น การพัฒนาเด็กให้มีความก้าวหน้า การปรับวิธีสอนในหลาย ๆ แบบ” (ครูภาษาไทย 2)

“ผลจากการจัดกิจกรรมในแต่ละครั้งจะทำให้การจัดกิจกรรมในครั้งต่อไปดีขึ้น เราได้ทราบว่าจุดดี จุดด้อย และเห็นแนวทางในการพัฒนาต่อ รู้ว่าเด็กอ่อนตรงไหน เราจะพัฒนาตัวเองอย่างไร และอาจนำไปสู่การเสนอในที่ประชุมของโรงเรียนเกี่ยวกับผลที่ได้ในการจัดกิจกรรมด้วย” (ครูภาษาไทย 3)

“ผลที่ได้จะเป็นประโยชน์ในการจัดกิจกรรมครั้งหน้า เช่น เป็นแนวทางยกระดับผลสัมฤทธิ์ เป็นตัวอย่างแก่ครูกลุ่มสาระฯ อื่น ๆ นำไปเสนอในที่ประชุมเพื่อพิจารณาให้จัดกิจกรรมต่อเนื่อง” (ครูภาษาไทย 7)

จากการสัมภาษณ์ครูภาษาไทยในกลุ่มคำ พบว่า ครูภาษาไทยส่วนใหญ่ประเมินผลการจัดกิจกรรมหลายแบบ คือ การทำรายงาน การทำใบงาน การใช้แบบทดสอบ การตรวจผลงาน แต่วิธีที่ครูภาษาไทยส่วนใหญ่ใช้มากที่สุด คือ การทำรายงานและการทำใบงานในชั้นเรียน เพราะสะดวกในการตรวจทั้งครูสอนและนักเรียน อีกทั้ง นักเรียนยังได้เนื้อหาครบถ้วนตามประเด็นที่ได้สอน โดยไม่ต้องประเมินด้วยวิธีที่หลากหลาย ครูบางท่านใช้แบบทดสอบในการประเมินผลนักเรียนแต่ใช้เพียงบางครั้งที่เท่านั้น ดังรายละเอียดข้อมูลจากการสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ได้กำหนดการประเมินการจัดกิจกรรมหลายวิธี เช่น ทำรายงาน ใช้แบบทดสอบ ตรวจผลงาน แต่วิธีที่ใช้บ่อยคือการตรวจผลงานและทำรายงาน เพราะเป็นวิธีที่ง่ายในการประเมินผลเด็ก สะดวกในการส่งงานด้วย” (ครูภาษาไทย 12)

“วิธีที่ใช้ประเมินผลนักเรียนบ่อยที่สุดคือการให้นักเรียนทำรายงาน และตรวจชิ้นงาน เพราะครอบคลุมในหลาย ๆ เรื่อง เช่น การใช้ภาษา การสรุปความคิดสำคัญ การลำดับเรื่อง ฯลฯ ใช้สองวิธีนี้จะฝึกทักษะต่าง ๆ ของนักเรียนได้ระดับหนึ่ง” (ครูภาษาไทย 13)

“ประเมินผลนักเรียนโดยเอาแบบตรวจให้คะแนนง่าย ๆ อย่างที่ใช้บ่อย ๆ คือ ให้ทำเล่มรายงานและประดิษฐ์ชิ้นงานมาส่ง จะทดสอบนักเรียนบ้างโดยข้อสอบปรนัย แต่ไม่บ่อยนัก” (ครูภาษาไทย 14)

“วิธีที่ง่ายและเป็นการประเมินผลที่ดีคือการให้ประดิษฐ์เป็นชิ้นงาน เป็นกลุ่มและทำรายงานเป็นกลุ่ม เด็กจะได้คะแนนเท่ากัน เป็นการให้คะแนนที่สะดวกทั้งครูและไม่เป็นภาระมากเกินไปสำหรับเด็ก” (ครูภาษาไทย 16)

ในทำนองเดียวกัน ครูภาษาไทยในกลุ่มคำส่วนใหญ่ นำผลการประเมินการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านไปใช้เป็นบางครั้งเท่านั้น เช่น การปรับแบบทดสอบให้ครอบคลุมในสิ่งที่

สอน การลดการทำรายงานเพราะไม่ได้ประโยชน์ทางความรู้แก่นักเรียน ซึ่งการนำผลการประเมินไปใช้ของครูภาษาไทยเป็นเพียงการทราบสภาพปัญหาของนักเรียน ไม่ได้แก้ไขหรือพัฒนาให้ดีขึ้น ครูบางท่านให้ความเห็นว่า การปรับแบบทดสอบก็สามารถพัฒนานักเรียนได้อีกทางหนึ่ง ดังรายละเอียดข้อมูลจากการสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ได้นำผลการจัดกิจกรรมไปใช้บ้างครั้ง และทราบว่า การไปหาวิธีปรับแบบทดสอบให้มีคุณภาพก็จะช่วยให้เด็กพัฒนาได้ดีกว่าการให้เด็กทำรายงาน เพราะเด็กบางคนที่ไม่ได้มีส่วนร่วมกับเพื่อนในกลุ่มจะไม่ได้ความรู้อะไรในกลุ่มนั้นเลย” (ครูภาษาไทย 12)

“เมื่อจัดกิจกรรมแล้วจะทราบว่า ปัญหาของนักเรียนคืออะไร ในการจัดกิจกรรมครั้งต่อไปจะได้หาวิธีแก้ปัญหาดังกล่าว แต่กิจกรรมที่จัดส่วนใหญ่เท่าที่เห็นก็จะเป็นกิจกรรมเดิม ๆ ปัญหาครั้งก่อนจึงยังไม่ได้รับการแก้ไขหรือปรับให้ดีขึ้น” (ครูภาษาไทย 15)

“นำผลการประเมินกิจกรรมฯ มาเป็นส่วนในการหาวิธีปรับข้อสอบให้ครอบคลุมเนื้อหาและสามารถพัฒนาเด็กได้ตรงจุด” (ครูภาษาไทย 16)

“ส่วนหนึ่งของผลการประเมินการจัดกิจกรรมนำไปใช้ในเรื่องที่ใกล้ตัวและทำไม่ยาก คือ การพัฒนาข้อสอบที่วัดความรู้ความสามารถและทักษะต่าง ๆ ของเด็กได้จริง ๆ ” (ครูภาษาไทย 18)

จากการประเมินและการนำผลการประเมินไปใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านของครูภาษาไทยในกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ สรุปได้ว่า ครูภาษาไทยในกลุ่มสูงส่วนใหญ่ประเมินผลการจัดกิจกรรมหลายวิธี และวิธีที่ใช้บ่อยมากที่สุด คือ การใช้แบบทดสอบและการตรวจชิ้นงาน ขณะเดียวกัน ครูภาษาไทยในกลุ่มสูงได้นำผลการประเมินการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านไปเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการพัฒนาการเรียนการสอนและนักเรียนเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น ทั้งยังมีการเสนอต่อที่ประชุมบริหารของโรงเรียนและแสดงเป็นตัวอย่างให้แก่ครูในกลุ่มสาระฯ อื่นในโรงเรียน ส่วนครูภาษาไทยในกลุ่มต่ำมีการประเมินผลการจัดกิจกรรมหลายแบบ และที่ใช้กันส่วนใหญ่ คือ การทำรายงานและการทำใบงานในชั้นเรียน อีกทั้ง ได้นำผลการประเมินการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านไปใช้บ้างครั้งเท่านั้น โดยจะใช้ในประเด็นที่ใกล้ตัวสามารถปรับได้ เช่น การพัฒนาข้อสอบให้มีคุณภาพ

2. สภาพการจติดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านของผู้บริหารโรงเรียน

สภาพการจติดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านของผู้บริหารโรงเรียน ประกอบด้วยข้อมูลที่มาจกแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

2.1 ข้อมูลที่มาจากแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของประชากรซึ่งเป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 105 คน ประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับเพศ อายุ วุฒิการศึกษาสูงสุด วุฒิการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร ประสบการณ์ในการทำงานตำแหน่งบริหาร โรงเรียนเคยเข้าร่วมโครงการประเมินนักเรียนระดับนานาชาติ (PISA) และโรงเรียนเคยเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการอ่านที่หน่วยงานอื่น ๆ จัดขึ้น โดยนำเสนอข้อมูลในตารางที่ 13

2.1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารโรงเรียน

ตารางที่ 13 ค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารโรงเรียน

ข้อมูลทั่วไป	ร้อยละ
เพศ ชาย	17.50
หญิง	82.50
อายุ 40-49 ปี	28.60
50 ปีขึ้นไป	71.40
วุฒิการศึกษาสูงสุด สูงกว่าปริญญาตรี	100.00
ประสบการณ์ในการทำงานตำแหน่งผู้บริหาร 11-15 ปี	22.20
16-20 ปี	36.50
มากกว่า 20 ปี	40.30
โรงเรียนเคยเข้าร่วมโครงการประเมินนักเรียนระดับนานาชาติ (PISA) เคย	8.48
ไม่เคย	91.52
โรงเรียนเคยเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการอ่านที่หน่วยงานอื่น ๆ จัดขึ้น เคย	0
ไม่เคย	100

จากตารางข้างต้น พบว่า ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีอายุ 50 ปี ขึ้นไป ร้อยละ 71.40 มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 20 ปี ร้อยละ 40.30 ไม่เคยเข้าร่วมโครงการประเมินนักเรียนระดับนานาชาติ (PISA) ร้อยละ 100 และไม่เคยเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการอ่านที่หน่วยงานอื่น ๆ จัดขึ้น ร้อยละ 100

2.1.2 ด้านการกำหนดนโยบายในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน

ผู้บริหารโรงเรียนมีการกำหนดนโยบายในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน เพื่อให้ครูภาษาไทยและกลุ่มสาระอื่น ๆ มีแนวปฏิบัติในทางเดียวกัน โดยนำเสนอข้อมูลในตารางที่ 14

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของผู้บริหารโรงเรียน

จำแนกตาม ด้านการกำหนดนโยบายในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน

การกำหนดนโยบายในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน	ระดับการปฏิบัติ		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. ท่านกำหนดภาระงานของครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อให้สอดคล้องกับการส่งเสริมการรู้การอ่านภายในโรงเรียน	4.35	0.75	ทำบ่อยครั้ง
2. ท่านจัดประชุมครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อวางแผน ร่วมกันในการส่งเสริมการรู้การอ่านของครู	3.87	0.91	ทำเป็นประจำ
3. ท่านสนับสนุนการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้กับครูในกลุ่ม สาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยนำองค์ประกอบการรู้การอ่านมา ใช้ได้แก่ ความเข้าใจบทอ่าน การนำไปใช้ การสะท้อนผลจาก การอ่าน ความผูกพันกับการอ่าน การพัฒนาความรู้และ ศักยภาพของแต่ละบุคคลไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ และการมีส่วนร่วมใน กระบวนการทางสังคม	5.00	0.00	ทำเป็นประจำ
4. ท่านสนับสนุนให้ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและครูใน กลุ่มสาระอื่นๆ ไปศึกษาดูงานยังประเทศที่มีผลคะแนนการสอบ PISA ด้านการอ่านในระดับดีหรือดูจากสื่อออนไลน์ต่างๆ	2.79	0.41	ทำเป็นบางครั้ง
5. ท่านร่วมกันดำเนินงานด้านการส่งเสริมการรู้การอ่านกับครูใน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยอย่างสม่ำเสมอ เพื่อวางแผนและ กำหนดนโยบายครั้งต่อไป	3.71	0.46	ทำบ่อยครั้ง
6. ท่านกำหนดให้นำผลการเข้าร่วมประชุม สัมมนา หรือวางแผน ดำเนินการส่งเสริมการรู้การอ่านในระดับจังหวัดหรือ ระดับประเทศมาวางแผนพัฒนาการรู้การอ่านในโรงเรียน	0.58	0.50	ทำน้อยสุด

การกำหนดนโยบายในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน	ระดับการปฏิบัติ		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ
7. ท่านกำหนดงบประมาณสั่งซื้อหนังสือและสื่อเกี่ยวกับการอ่านสำหรับครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.00	0.00	ทำบ่อยครั้ง
8. ท่านกำหนดงบประมาณสั่งซื้อหนังสือและสื่อเกี่ยวกับการอ่านสำหรับนักเรียนเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านเพิ่มเติมของนักเรียนให้มากขึ้น	4.00	0.00	ทำบ่อยครั้ง
9. ท่านสนับสนุนให้ใช้สถานที่ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเพื่อให้ครูและนักเรียนได้มีส่วนร่วมในการแสดงผลงาน	3.56	0.50	ทำบ่อยครั้ง
10. ท่านและครูห้องสมุดร่วมกันกำหนดแนวทางในการจัดบรรยากาศของห้องสมุดโรงเรียนเพื่อให้ครูและนักเรียนเกิดการรู้การอ่าน	4.00	0.00	ทำบ่อยครั้ง

จากตารางข้างต้น พบว่า ผู้บริหารมีการกำหนดนโยบายในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน มีระดับการปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 รายการ ได้แก่ การสนับสนุนการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้กับครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยนำองค์ประกอบการรู้การอ่านมาใช้ ได้แก่ ความเข้าใจ บทอ่าน การนำไปใช้ การสะท้อนผลจากการอ่าน ความผูกพันกับการอ่าน การพัฒนาความรู้และศักยภาพของแต่ละบุคคลไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ และการมีส่วนร่วมในกระบวนการทางสังคม มีระดับการปฏิบัติทำเป็นประจำ ($\bar{X}=5.00$, $S.D=0.00$) การกำหนดภาระงานของครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อให้สอดคล้องกับการส่งเสริมการรู้การอ่านภายในโรงเรียน มีระดับการปฏิบัติทำบ่อยครั้ง ($\bar{X}=4.35$, $S.D=0.75$) และการกำหนดงบประมาณสั่งซื้อหนังสือและสื่อเกี่ยวกับการอ่านสำหรับครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การกำหนดงบประมาณสั่งซื้อหนังสือและสื่อเกี่ยวกับการอ่านสำหรับนักเรียนเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านเพิ่มเติมของนักเรียนให้มากขึ้น และการให้ครูร่วมกันกำหนดแนวทางในการจัดบรรยากาศของห้องสมุดโรงเรียนเพื่อให้ครูและนักเรียนเกิดการรู้การอ่าน มีระดับการปฏิบัติทำบ่อยครั้ง ($\bar{X}=4.00$, $S.D=0.00$)

2.1.3 ด้านการส่งเสริมและพัฒนาครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน

ผู้บริหารโรงเรียนมีการส่งเสริมและพัฒนาครูเกี่ยวกับการกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านเพื่อให้ครูภาษาไทยได้พัฒนาการอ่านและการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ตลอดจนสามารถนำความรู้ที่ได้จากการอบรมเชิงปฏิบัติการ การฟังบรรยาย และการวิจัยในชั้นเรียนไปปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ โดยนำเสนอข้อมูลในตารางที่ 15-17

ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของผู้บริหารโรงเรียน
จำแนกตามด้านวิชาการ

ด้านวิชาการ	ระดับการปฏิบัติ		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ
11. ท่านเชิญวิทยากรจากภายนอกที่มีความเชี่ยวชาญด้านการรู้การอ่านมาบรรยายให้ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการรู้การอ่านแก่ครู เพื่อให้ครูนำไปปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอน	0.00	0.00	ไม่ปฏิบัติ
12. ท่านส่งเสริมให้ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยได้รับการฝึกอบรมและสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการอ่านของครูให้มีประสิทธิภาพ	2.71	0.46	ทำเป็นบางครั้ง
13. ท่านสนับสนุนครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยให้ทำวิจัยในชั้นเรียนเกี่ยวกับการรู้การอ่านเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น	4.44	0.50	ทำบ่อยครั้ง
14. ท่านสนับสนุนครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยให้สืบค้นการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านผ่านสื่อออนไลน์ เพื่อนำแนวทางมาพัฒนาการรู้การอ่านของโรงเรียน	5.00	0.00	ทำเป็นประจำ
15. ท่านจัดให้มีแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องการรู้การอ่านการรู้เพิ่มเติมสำหรับครู เช่น ห้องอ่านหนังสือ มุมคู่มือเสริมและสื่อต่างๆ	3.29	0.46	ทำเป็นบางครั้ง

จากตารางข้างต้น พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีการส่งเสริมและพัฒนาครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านด้านวิชาการมีระดับการปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 รายการ ได้แก่ การสนับสนุนครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยให้สืบค้น การจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านผ่าน

สื่อออนไลน์ เพื่อนำแนวทางมาพัฒนาการรู้การอ่านของโรงเรียน มีระดับการปฏิบัติทำเป็นประจำ ($\bar{X}=5.00$, $S.D=0.00$) การสนับสนุนครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยให้ทำวิจัยในชั้นเรียนเกี่ยวกับการรู้การอ่านเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น มีระดับการปฏิบัติทำบ่อยครั้ง ($\bar{X}=4.44$, $S.D=0.50$) และการจัดให้มีแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องการเรียนรู้การอ่านการรู้เพิ่มเติมสำหรับครู เช่น ห้องอ่านหนังสือ มุมคู่มือเสริม และสื่อต่างๆ มีระดับการปฏิบัติทำเป็นบางครั้ง ($\bar{X}=3.29$, $S.D=0.46$)

ตารางที่ 16 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของผู้บริหารโรงเรียน
จำแนกตามด้านการพัฒนาและให้กำลังใจบุคลากร

การพัฒนาและให้กำลังใจบุคลากร	ระดับการปฏิบัติ		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ
16. ท่านเสนอแนวทางที่ควรปฏิบัติสำหรับครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อสนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านให้นักเรียน	2.00	0.00	ทำน้อย
17. ท่านชี้แจงและทำความเข้าใจกับครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องความผูกพันกับการอ่าน เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้การอ่านว่าเป็นหน้าที่ของครูทุกคน	4.71	0.46	ทำเป็นประจำ
18. ท่านจัดให้ครูได้พบปะกับผู้ปกครองเพื่อช่วยกันแก้ไขปัญหาการเรียนรู้การอ่านและส่งเสริมการเรียนรู้การอ่านของเด็กเป็นรายบุคคล	2.57	0.50	ทำเป็นบางครั้ง
19. ท่านรับฟังปัญหาและช่วยเหลือครูที่ประสบปัญหาการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้การอ่าน	4.71	0.46	ทำเป็นประจำ
20. ท่านให้แนวทางในการแก้ปัญหาการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้การอ่านเพื่อให้ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยนำแนวทางมาแก้ปัญหาการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้การอ่านในชั้นเรียน	4.00	0.00	ทำบ่อยครั้ง

จากตารางข้างต้น พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีการส่งเสริมและพัฒนาครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้การอ่านด้านการพัฒนาและให้กำลังใจบุคลากร มีระดับการปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 รายการ ได้แก่ การชี้แจงและทำความเข้าใจกับครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเรื่องความผูกพันกับการอ่าน เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้การอ่านว่าเป็นหน้าที่ของครูทุกคน

การรับฟังปัญหาและช่วยเหลือครูที่ประสบปัญหาการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน มีระดับการปฏิบัติทำเป็นประจำ ($\bar{X}=4.71$, $S.D=0.46$) การให้แนวทางในการแก้ปัญหาการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านเพื่อให้ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยนำแนวทางมาแก้ปัญหาการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านในชั้นเรียน มีระดับการปฏิบัติทำบ่อยครั้ง ($\bar{X}=4.00$, $S.D=0.00$) และการจัดให้ครูได้พบปะกับผู้ปกครองเพื่อช่วยกันแก้ไขปัญหาการรู้การอ่านและส่งเสริมการรู้การอ่านของเด็กเป็นรายบุคคลมีระดับการปฏิบัติทำเป็นบางครั้ง ($\bar{X}=2.57$, $S.D=0.50$)

ตารางที่ 17 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของผู้บริหารโรงเรียน

จำแนกตามด้านการประเมินผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน

การประเมินผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน	ระดับการปฏิบัติ		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ
21. ท่านนำผลการประเมินการอ่านของนักเรียนที่ได้รับจากครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงเพื่อพัฒนาการรู้การอ่านของนักเรียน	3.83	0.38	ทำบ่อยครั้ง
22. ท่านนำผลการประเมินการอ่านของนักเรียนมาใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาการรู้การอ่านในโรงเรียน	3.43	0.50	ทำเป็นบางครั้ง
23. ท่านแก้ไขปัญหาการรู้การอ่านของครู โดยนำผลการประเมินการอ่านของครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยจากหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ฯ มาเป็นแนวทางในการปรับปรุงการรู้การอ่านของครูให้มีประสิทธิภาพ	3.34	0.50	ทำเป็นบางครั้ง
24. ท่านประเมินผลการจัดการเรียนการสอนการรู้การอ่านของครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเป็นรายบุคคล เพื่อกระตุ้นให้ครูมีการพัฒนาการสอนของตน	3.34	0.50	ทำเป็นบางครั้ง
25. ท่านนำผลการประเมินการอ่านของนักเรียนรายงานต่อศึกษานิเทศก์ในเขตที่รับผิดชอบเพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการรู้การอ่านต่อไป	3.00	2.70	ทำเป็นบางครั้ง

จากตารางข้างต้น พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีการส่งเสริมและพัฒนาครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านด้านการประเมินผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน มีระดับการปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 รายการ ได้แก่ การนำผลการประเมินการอ่านของนักเรียนที่ได้รับจากครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงเพื่อพัฒนาการรู้การอ่านของนักเรียนมี

ระดับการปฏิบัติทำเป็นประจำ ($\bar{X}=3.83$, $S.D=0.38$) การนำผลการประเมินการอ่านของนักเรียนมาใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาการรู้การอ่านในโรงเรียนมีระดับการปฏิบัติทำบ่อยครั้ง ($\bar{X}=3.43$, $S.D=0.50$) และการแก้ไขปัญหาการรู้การอ่านของครู โดยนำผลการประเมิน การอ่านของครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยจากหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ฯ มาเป็นแนวทางในการปรับปรุงการรู้การอ่านของครูให้มีประสิทธิภาพ การประเมินผลการจัดการเรียนการสอนการรู้การอ่านของครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเป็นรายบุคคล เพื่อกระตุ้นให้ครูมีการพัฒนาการสอนของตน มีระดับการปฏิบัติทำเป็นบางครั้ง ($\bar{X}=3.34$, $S.D=0.50$)

2.2 ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 คน โดยจำแนกออกเป็น 3 ประเด็น คือ การกำหนดนโยบายในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านการส่งเสริมและพัฒนาครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน และการประเมินผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน ดังนี้

2.2.1 การกำหนดนโยบายในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน

การจัดกิจกรรมในโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในการสร้างศักยภาพให้แก่นักเรียน รวมถึงครูผู้สอน ทั้งนี้ยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียนให้สามารถกล้าที่จะทำกิจกรรมการรู้การอ่านร่วมกันทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียนอย่างประสบความสำเร็จ

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มสูง พบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่มีการกำหนดนโยบายเพื่อส่งเสริมกิจกรรมการรู้การอ่านในโรงเรียน โดยได้กำหนดการจัดกิจกรรมการอ่านในวันสำคัญ ๆ ที่เกี่ยวกับการอ่านในโรงเรียน เช่น วันภาษาไทย วันรักการอ่าน วันพ่อแห่งชาติ วันแม่แห่งชาติ การกำหนดตามกระทรวงศึกษาธิการให้รณรงค์และส่งเสริมการอ่าน ซึ่งครูภาษาไทยและครูกลุ่มสาระอื่น ๆ มีบทบาทในการร่วมกันจัดกิจกรรมดังกล่าวขึ้น และนักเรียนเป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรม ทั้งนี้ ในรายวิชาภาษาไทยผู้บริหารได้มีการกำหนดให้ครูในกลุ่มสาระเป็นผู้วางแนวทางกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนบันทึกสิ่งที่ได้จากการจัดกิจกรรมและการเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวด้วย ดังรายละเอียดข้อมูลจากการสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“กำหนดให้กิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านเป็นส่วนหนึ่งในวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันพ่อ วันแม่ เพื่อกระตุ้นให้ครูและเด็กเห็นความสำคัญของการอ่าน ซึ่งกิจกรรมอาจออกมาในรูปแบบที่ต่างกัน โดยให้กลุ่มสาระฯ ภาษาไทยเป็นหัวหน้าโครงการกิจกรรมที่จะทำให้บรรลุผลสำเร็จ” (ผู้บริหารโรงเรียน 1)

“กำหนดให้ครูทุกกลุ่มสาระเข้าร่วมทุกกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น โดยเฉพาะการส่งเสริมการรู้การอ่านสำหรับเด็ก เพื่อให้ครูทราบว่า การอ่าน

เป็นปัญหาสำคัญที่ต้องรีบแก้ไข ไม่ใช่แค่อ่านออกเขียนได้เท่านั้น แต่เด็กต้องมีทักษะการอ่านที่ดีขึ้น และต้องพัฒนาให้ออกมาในรูปของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วย”
(ผู้บริหารโรงเรียน 2)

“อาจจะมีเกณฑ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียนว่า ต้องมีการจดบันทึกประโยชน์ที่ตนได้รับ หรือความรู้ที่ไม่เคยรู้มาก่อนลงในสมุด เพื่อฝึกให้นักเรียนสรุปใจความสำคัญ สังเคราะห์ และเรียบเรียงเป็นภาษาของตัวเองอย่างถูกต้องตามหลักภาษาไทย” (ผู้บริหารโรงเรียน 3)

“การส่งเสริมการรู้การอ่านเป็นนโยบายสำคัญของโรงเรียนที่จะต้องทำอย่างต่อเนื่อง และครูทั้งโรงเรียนต้องให้ความร่วมมือ เพื่อเป็นแบบอย่างให้นักเรียนเห็นความสำคัญ เช่น การรณรงค์ ส่งเสริม กระตุ้น ให้รักการอ่านทุกวันสำคัญ หรือตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด” (ผู้บริหารโรงเรียน 4)

การจัดกิจกรรมนอกโรงเรียน ผู้บริหารบางท่านกำหนดในแผนนโยบายของโรงเรียนโดยให้ครูและนักเรียนร่วมเดินรณรงค์ให้ชุมชนรอบข้างเห็นถึงความสำคัญของการอ่าน

ในขณะเดียวกัน เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการอ่าน และเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนทราบว่า การอ่านคือสิ่งสำคัญทั้งในวัยเรียนปัจจุบันและการใช้ชีวิตในอนาคต ทั้งนี้นักเรียนยังสามารถประชาสัมพันธ์ผ่านแผ่นป้ายต่างๆ ที่ถือรณรงค์ สะท้อนให้เห็นถึงการนำเนื้อหาในชั้นเรียนไปใช้ รวมถึงการเข้าไปมีส่วนร่วมกับสังคมรอบข้าง ดังรายละเอียดข้อมูลจากการสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“บางโอกาสสำคัญ ๆ ก็จะทำให้นักเรียนเดินรณรงค์ส่งเสริมการอ่าน เช่น เดินรณรงค์ในฐานะที่กรุงเทพฯ เป็นมหานครแห่งการอ่าน รอบ ๆ ชุมชนใกล้เคียง เพื่อให้เด็กเป็นส่วนหนึ่งของสังคมในการมีส่วนร่วม และให้คนในสังคมใกล้เคียงเห็นความสำคัญของการอ่านมากขึ้น” (ผู้บริหารโรงเรียน 1)

“กำหนดให้หนึ่งปีการศึกษา มีการเดินรณรงค์การส่งเสริมการรู้การอ่านอย่างน้อยหนึ่งครั้ง หรือมีการเดินเนื่องวันสำคัญ ๆ ที่ทางกระทรวงศึกษาธิการขอความร่วมมือ โดยจะให้ทั้งครูและนักเรียนรวมพลังกันเพื่อแสดงถึงความสามัคคีและร่วมกันอย่างจริงจัง” (ผู้บริหารโรงเรียน 2)

นอกจากนี้ ได้มีการกำหนดจัดทำโครงการพัฒนาศักยภาพของครู โดยให้ครูบรรณารักษ์ไปอบรมการจัดรูปแบบห้องสมุดให้มีความทันสมัยและก้าวทันเทคโนโลยี เพื่อนำมาปรับปรุงห้องสมุดให้มีความน่าสนใจ ดึงดูดให้ผู้เรียนเข้าห้องสมุดมากขึ้น ทั้งนี้ ผู้บริหารโรงเรียนมีนโยบายให้ครูภาษาไทยและครูกลุ่มสาระอื่น ๆ ได้เข้าร่วมสัมมนาเพื่อพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ ดังรายละเอียดข้อมูลจากการสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“เพื่อให้โรงเรียนมีการเปลี่ยนแปลงของการอ่านที่ดีขึ้น จะมีการส่งให้

ครูไปอบรมความรู้เพิ่มเติม โดยเฉพาะครูบรรณารักษ์ที่จะต้องเข้ารับการอบรมการใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยที่จะมาปรับเปลี่ยนให้ห้องสมุดเป็นห้องสมุดที่ส่งเสริมการเรียนรู้ และการอ่านก็เช่นกัน” (ผู้บริหารโรงเรียน 1)

“ห้องสมุดต้องมีการเปลี่ยนแปลง เพราะถือเป็นหน้าเป็นตาของโรงเรียน หากห้องสมุดยังอยู่เหมือนเดิมก็เท่ากับว่าโรงเรียนนั้นไม่ได้ส่งเสริมการอ่านเท่าที่ควร ครูห้องสมุดจึงต้องทันสมัย ทันเหตุการณ์ เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ตลอดเวลา มีการประชาสัมพันธ์ความน่าสนใจภายในห้องสมุด เช่น หนังสือน่าอ่าน กิจกรรมประจำเดือน ยอดนักอ่านประจำเดือน ประจำปีการศึกษา นำมาประยุกต์ใช้กับห้องสมุด มีการจัดการที่ดี และต้องเข้าอบรมหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อที่จะเปลี่ยนแปลงให้ห้องสมุดน่าเข้าใช้สำหรับเด็ก” (ผู้บริหารโรงเรียน 3)

2.3 การกำหนดนโยบายเพื่อส่งเสริมการรู้การอ่านพบปัญหาและอุปสรรค ดังนี้

- 1) การจัดกิจกรรมไม่ต่อบัวตฤประสงค์เพื่อพัฒนานักเรียนอย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน
- 2) ประเภทหนังสือและสื่อยังไม่มีความหลากหลายและไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักเรียนและครู
- 3) การกำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมสั้นเกินไปทำให้นักเรียนยังไม่สามารถนำเนื้อหาในการจัดกิจกรรมข้างต้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้
- 4) ครูยังไม่สามารถที่จะสร้างแรงจูงใจให้แก่นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านได้มากเท่าที่ควร

2.4 วิธีการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคข้างต้น ดังนี้

- 1) กำหนดให้นักเรียนในแต่ละระดับชั้นมีหน้าที่ในการเข้าร่วมกิจกรรม และนำผลการเข้าร่วมกิจกรรมที่ได้นำเสนอเป็นผลงานในรูปแบบต่าง ๆ เช่น บันทึกรายงานจากการเข้าร่วมกิจกรรม
- 2) การระบุให้ครูที่สอนแต่ละรายวิชากำหนดประเภทหนังสือและสื่อที่ต้องใช้เพื่อเสริมทักษะการรู้การอ่านให้แก่นักเรียน
- 3) การเพิ่มระยะเวลาในการจัดกิจกรรมเป็น 1 วัน เพื่อให้นักเรียนสามารถเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างทั่วถึง
- 4) ครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนในเรื่องการรู้การอ่าน เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการรู้การอ่านแล้วเกิดความสนใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้น

2.2.2 การส่งเสริมและพัฒนาครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มสูง พบว่า ผู้บริหารมีวิธีการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาศักยภาพของครูในการจัดกิจกรรมการรู้การอ่าน โดยผู้บริหารมีการอบรมเชิงปฏิบัติการในโรงเรียนเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนการเปิดภาคเรียน ครูจะได้แบ่งเบาภาระงานและเตรียมเอกสารประกอบการสอนและเรื่องที่จะสอนในช่วงปิดภาคเรียน เช่น การคิดเอกสารประกอบการสอนเพื่อให้เชื่อมโยงกับการรู้การอ่าน อีกทั้งยังมีการประชุมรายเดือนเพื่อให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้หรือนำปัญหาที่พบบ่าเสนอต่อที่ประชุมเพื่อร่วมกันหาวิธีการแก้ไข เช่น ปัญหา นักเรียนมีผลทางการรู้การอ่านไม่เท่าที่ควร เพื่อหาแนวทางร่วมกันแก้ไขจนนำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม ดังรายละเอียดข้อมูลจากการสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ให้มีการอบรมครูในช่วงปิดเทอมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการให้มากขึ้น... เช่น การเตรียมเอกสารประกอบการสอน... ต้องเน้นให้ครูพัฒนาการรู้การอ่านโดยการออกแบบกิจกรรมเพื่อที่จะส่งเสริม” (ผู้บริหารโรงเรียน 1)

“การจัดให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับครู ให้ครูได้เตรียมความพร้อมก่อนเปิดเทอม แล้วให้ครูนำปัญหาของเทอมที่ผ่านมาาร่วมกันปรึกษาหารือกันเพื่อหาทางแก้ไข... ปัญหาการรู้การอ่านที่ต้องแก้ไขเป็นรายบุคคลไป” (ผู้บริหารโรงเรียน 2)

“ในช่วงปิดเทอมจะมีการอบรมครูเพื่อส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของครู เตรียมความพร้อมและสะสางงานต่าง ๆ... เช่น การจัดทำเอกสารประกอบการสอนที่เกี่ยวกับการรู้การอ่าน” (ผู้บริหารโรงเรียน 3)

นอกจากนี้ การเชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้แก่ผู้สอนในโรงเรียนในประเด็นต่าง ๆ เช่น เทคนิคการสอน การจัดทำสื่อการสอน วิจัยในชั้นเรียน การปรับปรุงหลักสูตรการสอน เพื่อให้สอดคล้องกับการรู้การอ่าน จากการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาศักยภาพของครู ทำให้นักเรียนได้นำความรู้ที่ได้รับมาใช้ในการเรียนการสอน ปรับปรุงตนด้วยวิธีใหม่ ๆ ที่ได้อบรม เช่น เทคนิคการสอน การสร้างสื่อเพื่อให้ครูนำไปใช้กับการรู้การอ่าน สังเกตได้จากครูมีการเปลี่ยนแปลงวิธีสอนจากเดิมมีความหลากหลายในการสอนมากขึ้น บรรยากาศในชั้นเรียนเป็นบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ นักเรียนมีปฏิริยาโต้ตอบ และกระตือรือร้นในการเรียน ดังรายละเอียดข้อมูลจากการสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“มีการเชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้แก่ครู ให้ครูพัฒนาการเรียนการสอนในด้านต่าง ๆ มากขึ้น เช่น การเขียนแผน การทำสื่อการเรียนการสอน... เพื่อให้ครูนำไปประยุกต์ใช้กับการสอนของตนเกี่ยวกับการรู้การอ่าน” (ผู้บริหารโรงเรียน 1)

“ในกลุ่มสาระฯ เองจะได้พบปะพูดคุยกันอย่างจริงจังในเรื่องของหลักสูตร... ทั้งรูปแบบเอกสารประกอบการสอน... ให้มีความเกี่ยวข้องกับการรู้การอ่าน ทั้งกิจกรรม แบบฝึก...” (ผู้บริหารโรงเรียน 2)

“เห็นครูร่วมกันแสดงความคิดเห็นในการอบรมเชิงปฏิบัติการตามวิทยากร สิ่งที่ครูจะได้คือตัวอย่างที่วิทยากรให้ จากนั้นนำไปปรับและใช้ในวิชาตน” (ผู้บริหารโรงเรียน 3)

นอกจากนี้ ผู้บริหารโรงเรียนยังสนับสนุนให้ครูภาษาไทยได้ทำวิจัยในชั้นเรียนเกี่ยวกับการรู้การอ่านของนักเรียน ซึ่งให้ครูนำประเด็นที่เป็นปัญหาสำหรับนักเรียนมาทำวิจัยในชั้นเรียน โดยกำกับและติดตามผลจากหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย แล้วให้หัวหน้ากลุ่มสาระฯ สรุปนำเสนอผลการวิจัยในชั้นเรียนต่อผู้บริหาร การทำวิจัยในชั้นเรียนนอกจากจะถือเป็นการประเมินคุณภาพของครูแล้ว ยังนำประเด็นดังกล่าวเข้าที่ประชุมซึ่งกำหนดให้เป็นวาระการพัฒนาศักยภาพนักเรียน และยังเปิดโอกาสให้ครูสามารถเข้าร่วมประชุม สัมมนา และอบรมที่หน่วยงานต่าง ๆ จัดขึ้น เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถในสาขาที่ตนสอนยังหน่วยงานที่มีการเปิดอบรมและสัมมนาดังกล่าว แล้วนำผลที่ได้สรุปจากการอบรมและสัมมนา รายงานเสนอต่อผู้บริหารโรงเรียน ดังรายละเอียดข้อมูลจากการสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ครูต้องทำวิจัยในชั้นเรียน โดยเฉพาะกลุ่มสาระฯ ภาษาไทยจะเน้นในเรื่องของการใช้ภาษา การอ่านออกเขียนได้ แล้วพัฒนาให้เด็กดีขึ้น ติดตามความก้าวหน้า ทางโรงเรียนยังเปิดให้ครูเข้าร่วมอบรมสัมมนายังหน่วยงานต่าง ๆ ได้ เพื่อเพิ่มความรู้ความสามารถ” (ผู้บริหารโรงเรียน 1)

“ส่งให้ครูไปอบรมพัฒนาความรู้เพื่อมาเผยแพร่ต่อที่โรงเรียน สรุปผลที่ได้รับส่งยังฝ่ายวิชาการ” (ผู้บริหารโรงเรียน 2)

“วิจัยในชั้นเรียนเน้นการทำวิจัย 5 บท เพื่อให้เป็นมาตรฐานทั่วไป และสามารถเผยแพร่ อ้างอิง และเป็นผลงานได้” (ผู้บริหารโรงเรียน 3)

2.2.3 การประเมินผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มสูง พบว่า ผู้บริหารมีการประเมินผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาให้นักเรียนมีทักษะการอ่านที่ดีขึ้น โดยวัดผลจากการสรุปผลของผู้รับผิดชอบโครงการเมื่อเสร็จสิ้นการจัดกิจกรรมและครูที่สอนแต่ละรายวิชา เช่น การสรุปผลการตอบแบบสอบถามและข้อเสนอแนะ การบันทึกการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียนโดยนักเรียนได้นำเสนอผลงานในรูปแบบต่าง ๆ ในชั้นเรียนตามที่ครูกำหนด

ทั้งนี้ ผลการประเมินหลังจากการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านที่ได้ ผู้บริหารโรงเรียนนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายส่งเสริมการรู้การอ่าน ดังนี้

1) ได้ทราบความต้องการและปัญหาของนักเรียนในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้ การอ่านและปรับในการจัดกิจกรรมครั้งต่อไป เช่น ความหลากหลายของกิจกรรม ระยะเวลาการจัด กิจกรรม รูปแบบการนำเสนอผลงานของนักเรียน ดังรายละเอียดข้อมูลจากการสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“จากการประเมินผลการจัดกิจกรรมทำให้ทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้น ของนักเรียน เช่น ลักษณะกิจกรรม ความน่าเบื่อ ไม่น่าสนใจ บรรยากาศ ช่วงที่จัด เพื่อนำไปแก้ไขครั้งหน้า” (ผู้บริหารโรงเรียน 1)

“นักเรียนต้องการกิจกรรมที่ทำหาย หลากหลาย เป็นทีม ซึ่งผลจาก การประเมินก็จะช่วยให้ผู้จัดกิจกรรมในแต่ละกลุ่มสาระฯ พัฒนาให้สอดคล้องกับ ความต้องการของนักเรียน” (ผู้บริหารโรงเรียน 2)

“ทราบความต้องการและปัญหา ถือเป็นแนวทางในการปรับเพื่อให้ การจัดกิจกรรมดีขึ้น เช่น การกำหนดให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมโดยการให้ นำเสนอผลจากการเข้าร่วม” (ผู้บริหารโรงเรียน 3)

2) ใช้ผลการประเมินที่ได้กำหนดเป็นกิจกรรมประจำปีการศึกษาเพื่อส่งเสริมและ กระตุ้นให้ครูและนักเรียนเห็นความสำคัญของการรู้การอ่าน รวมทั้งมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ดังรายละเอียดข้อมูลจากการสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“นำผลการประเมินหลังจากจัดกิจกรรมมากำหนดเป็นกิจกรรม ประจำเทอมที่ครูและนักเรียนต้องมีส่วนร่วม และต้องเข้าร่วม โดยมีการประเมิน เช่น ลงชื่อ บันทึกความรู้” (ผู้บริหารโรงเรียน 1)

“กำหนดเป็นนโยบายของโรงเรียนให้กิจกรรมส่งเสริมการอ่านเป็น กิจกรรมประจำปีการศึกษาที่ทุกคนต้องเข้าร่วม โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนต้องสรุป สิ่งที่ได้จากการเข้าร่วมส่งครูประจำรายวิชาเพื่อเป็นการวัดและประเมินผล” (ผู้บริหารโรงเรียน 2)

“กิจกรรมที่จัดขึ้นจะนำผลที่ได้ไปพัฒนาครั้งต่อไปให้ดีขึ้น โดยการ เพิ่มรูปแบบกิจกรรมใหม่ ๆ เพื่อฝึกให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เป็นการเปิดโลกกว้าง ทางความคิดอีกทางหนึ่ง” (ผู้บริหารโรงเรียน 4)

3) เป็นข้อมูลพื้นฐานที่ใช้ในการจัดซื้อหนังสือและสื่อต่าง ๆ เพื่อให้เหมาะกับ นักเรียนในการพัฒนาการอ่านและสนองต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านในครั้งต่อไป ดังรายละเอียดข้อมูลจากการสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ผลการจัดกิจกรรมทำให้ทราบถึงการใช้สื่อและหนังสือที่มา

ประกอบการจัดกิจกรรมว่าประสบความสำเร็จไหม นักเรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อ และหนังสือมากน้อยแค่ไหน ผู้ดำเนินการแต่ละซุ้มกิจกรรมจะสังเกตและบันทึกไว้ใน การปรับแก้ครั้งถัดไป” (ผู้บริหารโรงเรียน 1)

“มีการสอบถามนักเรียนว่า หนังสือและสื่อที่นำมาจัดชอบหรือไม่ แล้วถ้าจะให้จัดอีกต้องการแบบไหนเพิ่มอีก” (ผู้บริหารโรงเรียน 2)

“รู้ความต้องการประเภทหนังสือและสื่อจากการเข้าร่วมกิจกรรม ของนักเรียน ” (ผู้บริหารโรงเรียน 5)

4) ให้ครูในรายวิชาภาษาไทยและรายวิชาอื่น ๆ ร่วมกันประยุกต์เนื้อหาที่สอน ให้มีความเชื่อมโยงกับการรู้การอ่าน ดังรายละเอียดข้อมูลจากการสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“เนื้อหาที่ครูแต่ละรายวิชาสอนควรที่จะสอนเรื่องการอ่านเข้าไป ด้วย ไม่ใช่แต่วิชาภาษาไทยอย่างเดียว อาจจะแทรกเข้าไปในแต่ละเรื่อง อย่างน้อย สอนให้เด็กรักการอ่านเป็นพื้นฐาน เลือกอ่านหนังสือตามความสนใจของตนเองได้โดย ไม่ถูกกำหนดจากครู” (ผู้บริหารโรงเรียน 1)

“ครูภาษาไทยควรนำการรู้การอ่านไปใช้ในการสอนนักเรียนทุก ๆ เนื้อหาที่สอน ให้นักเรียนรู้เรื่องจริง ๆ ไม่ใช่เกิดจากการจำ ให้นำไปใช้ได้จริงกับตัว นักเรียนด้วย” (ผู้บริหารโรงเรียน 2)

“ครูแต่ละกลุ่มสาระฯ ควรปรับเนื้อหาที่สอนให้มีความสอดคล้อง กับ การรู้การอ่านไว้ก่อน เพื่อได้รู้ว่า สอนเรื่องนี้พัฒนาเด็กเรื่องไหน และพัฒนา อะไรบ้าง จะได้ง่ายขึ้น” (ผู้บริหารโรงเรียน 3)

“วิเคราะห์เนื้อหาว่าการรู้การอ่านสามารถเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งได้ใน เนื้อหาบทไหน อาจไม่ทุกบท แต่ควรให้มีบ้าง ค่อย ๆ ฝึกให้เด็กมีการรู้การอ่าน หรือ จะพูดคุยต่างกลุ่มสาระฯ เพื่อหาแนวทางร่วมกันก็ได้จะดีขึ้น” (ผู้บริหารโรงเรียน 4)

“เสนอว่า ครูภาษาไทยและกลุ่มสาระฯ อื่นต้องคุยกัน แล้ว นำเสนอหาประเด็นในการปรับเนื้อหาเพื่อสอนเด็กหลาย ๆ ทาง ซึ่งครูภาษาไทยเป็น หัวหน้าโครงการก่อนได้ แล้วให้กลุ่มสาระฯ อื่นนำสิ่งที่ได้จากการคุยไปปรับของ ตนเอง” (ผู้บริหารโรงเรียน 5)

3. แนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านของครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และผู้บริหารโรงเรียน ในกรุงเทพมหานคร

จากผลการวิเคราะห์แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์การศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านของครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สามารถสรุปเพื่อเป็นแนวทางสำหรับครูภาษาไทยและผู้บริหารโรงเรียนในการนำไปปฏิบัติได้ดังนี้

3.1 ครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

1) การวางแผนการจัดการเรียนรู้

(1) การเตรียมบทอ่านที่มีความหลากหลาย โดยครูสืบค้นข้อมูลที่จะนำไปสอนนักเรียนเพิ่มเติมมาประกอบนอกเหนือจากบทเรียน เพื่อให้นักเรียนได้ประโยชน์มากที่สุด ซึ่งเนื้อหาต้องมีความสั้นและยาว ยากและง่าย เพื่อฝึกให้นักเรียนพัฒนาการรู้การอ่านได้อย่างเต็มที่ โดยช่องทางในการเข้าถึงบทอ่านนั้น ครูสามารถเข้าถึงจากหนังสือพิมพ์ วาสาร นิตยสาร เรื่องสั้น นวนิยาย การ์ตูน ความรู้ สารานุกรม เว็บไซต์ เว็บบอร์ด และสื่อออนไลน์ต่างๆ ทำให้นักเรียนเกิดความสนใจและรู้สึกชอบเพราะมีบทอ่านหลายแบบ

ทั้งนี้ การเตรียมแผนการจัดการเรียนรู้โดยคำนึงถึงนักเรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้ และครูสามารถทำให้นักเรียนเชื่อมโยงกับเรื่องที่เรียนได้ กำหนดกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม เช่น การให้แสดงความคิดเห็น อภิปราย หรือตอบคำถามเพื่อฝึกกระบวนการคิดและการเชื่อมโยงของนักเรียนการวางแผนการจัดการกิจกรรมจะต้องมีการกำหนดแหล่งเรียนรู้ที่ไม่ใช่อยู่ในห้องเรียนเพียงอย่างเดียว เพื่อให้นักเรียนได้เปลี่ยนบรรยากาศการเรียน เปิดโลกทัศน์ที่กว้างขึ้นสู่สังคมภายนอก เช่น ห้องสมุดสวนพฤกษศาสตร์ บริเวณโรงเรียน จัดโครงการทัศนศึกษา เป็นต้น และสิ่งสำคัญในการวางแผนคือครูต้องเตรียมวิธีวัดและประเมินผลนักเรียนที่หลากหลาย ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติเพื่อให้นักเรียนมีพุทธิพิสัย ทักษพิสัย และจิตพิสัยอย่างครบถ้วน เช่น การเตรียมแบบทดสอบทั้งปรนัยและอัตนัยการให้นักเรียนนำเสนอหน้าห้องเรียน เช่น การอภิปราย การพูดในประเด็นที่ได้ไปศึกษาค้นคว้า เป็นต้น

(2) กำหนดตัวที่เกิดจากสถานการณ์จริงหรือเรื่องราวที่เกิดขึ้นในสังคมไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อเป็นคำสำคัญในการสอน โดยตัวอย่างที่กำหนดเป็นเหตุการณ์ สถานการณ์ หรือข่าวต่างๆ ที่เกิดขึ้นใกล้ตัวนักเรียนและเกิดขึ้นในสังคม เช่น ละครหลังข่าว ละครส่งเสริมคุณธรรม ข่าวการศึกษา ข่าวบันเทิง ข่าวการเมือง ข่าวต่างประเทศ เป็นต้น ทั้งนี้ตัวอย่างที่ได้มานั้นมาจากบทอ่านช่องทางการเข้าถึงข้อมูลของครู เช่น อินเทอร์เน็ต หนังสือพิมพ์ บทวิจารณ์ภาพยนตร์ นิตยสาร ประกาศ โฆษณา โบรชัวร์ เป็นต้น เพื่อให้นักเรียนได้เห็นสภาพจริงและเรียนรู้ที่จะนำสิ่งที่ได้เรียนไปปรับใช้ในสังคม

(3) กำหนดบทอ่านที่หลากหลายโดยคำนึงถึงการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้จริงแก่นักเรียนและสอบถามความสนใจจากนักเรียนว่าชอบบทอ่านลักษณะใด ประเภทใด โดยสืบค้นข้อมูลแล้วนำบทอ่านหลายๆ แบบมาใช้ในการจัดกิจกรรมก็จะทำให้ทราบว่านักเรียนมีความชอบความสนใจอย่างไร ทั้งนี้ ครูจะต้องมีบทอ่านที่หลากหลายในการจัดกิจกรรมและบทอ่านที่นำมาใช้นั้นต้องมีความยากง่าย สั้นยาว เพื่อฝึกให้นักเรียนพัฒนาการรู้การอ่านได้อย่างเต็มที่ เช่น บทอ่านจากหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร สารานุกรมไทย บทความน่ารู้ นวนิยาย เป็นต้น

(4) กำหนดสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจในเนื้อหาและสามารถเชื่อมโยงกับประสบการณ์ของตนสู่การมีส่วนร่วมในสังคม สื่อที่กำหนดนั้นจะต้องสร้างความสนใจแก่นักเรียนในระหว่างที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ โดยใช้เป็นการยกตัวอย่างประกอบ ซึ่งต้องมีทั้งสื่ออิเล็กทรอนิกส์และสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้สื่อหลากหลายประเภท เช่น คลิปออนไลน์การอ่านทำนองเสนาะ หนังสือออนไลน์ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่เรียน ข่าวออนไลน์ทั้งการเมือง บันเทิง เศรษฐกิจ สังคม การศึกษา และวัฒนธรรม หรือจะเป็นบทความน่ารู้ คอลัมน์ และเกร็ดสำคัญต่างๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษา รวมถึงเรื่องราวของสังคมในปัจจุบัน

(5) กำหนดแหล่งเรียนรู้ที่ไม่ใช่เฉพาะอยู่ในห้องเรียนเท่านั้นเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในการเรียนมากขึ้น เพราะการทำกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนเพียงอย่างเดียวทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย เพราะบรรยากาศในการเรียนเป็นเหมือนทุกครั้งที่สอน ดังนั้นครูอาจมีการกำหนดแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเรื่องที่เรียนเพื่อให้นักเรียนได้ประโยชน์เต็มที่ เช่น กำหนดให้นักเรียนไปสืบค้นข้อมูลห้องสมุด หรือมีการกำหนดจัดโครงการไปทัศนศึกษาให้สอดคล้องกับเรื่องที่สอน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความผูกพันกับการอ่าน และเป็นการพัฒนาความรู้ของนักเรียนในการเปิดโลกทัศน์ที่กว้างขึ้น

(6) กำหนดวิธีวัดและประเมินผลที่หลากหลายเพื่อให้นักเรียนได้สามารถแสดงความสามารถมากกว่าการทำแบบทดสอบเพียงอย่างเดียว เช่น การนำเสนอหน้าชั้น การร่วมอภิปรายกลุ่ม การทำหนังสือ การแสดงละคร หรือบทบาทสมมติ เป็นต้น

2) การเตรียมกิจกรรมการเรียนรู้

(1) ศึกษาแนวการจัดกิจกรรมจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เพื่อตอบสนองแก่นักเรียนให้สามารถแสดงศักยภาพออกมาได้อย่างเต็มที่ เช่น ห้องสมุด อินเทอร์เน็ต เว็บไซต์ของหน่วยงานที่เผยแพร่ความรู้

(2) คิดกิจกรรมที่ให้นักเรียนแสดงความสามารถร่วมกัน โดยอยู่ในขอบเขตเนื้อหาที่สอน เช่น กิจกรรมคู่ กิจกรรมกลุ่ม กิจกรรมระหว่างห้อง กิจกรรมนอกสถานที่ เป็นต้น

(3) กำหนดกิจกรรมที่กระตุ้นและเร้าใจนักเรียนให้เกิดการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน เช่น การโต้วาที่ประเด็นที่เรียนหรือประเด็นที่กำลังน่าสนใจในปัจจุบัน การอภิปรายเรื่องที่อยู่ในความนิยม การเล่นเกมตอบปัญหา การบอกใบ้ทายคำ เป็นต้น

3) การเตรียมสื่อการเรียนรู้

(1) สืบค้นแนวการจัดเตรียมสื่อประเภทต่างๆ จากแหล่งความรู้ที่หลากหลาย เช่น ตำรา ผลิตสื่อ สื่อสำเร็จรูป สื่อออนไลน์ เป็นต้น

(2) เตรียมสื่อที่ผลิตขึ้นเองและใช้สื่อสำเร็จรูปร่วมกัน เช่น บัตรคำใช้คู่กับยูทูป ยูทูปใช้คู่กับการเขียนบนกระดาน หนังสือภาพตัวละครวรรณคดี เป็นต้น

(3) เลือกสื่อที่มีความหลากหลาย ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น หนังสืออ่านประกอบ หนังสืออ่านนอกเวลา หนังสือพิมพ์ สารานุกรม นิตยสาร วาสาร การ์ตูน ยูทูป คลิป หนังสือค้นพบเรียนสำเร็จรูปที่เผยแพร่บนอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

4) การเตรียมวิธีวัดและประเมินผล

(1) กำหนดจุดประสงค์ในการวัดและประเมินผลว่าจะวัดแค่ไหนและวัดอย่างไรโดยต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์ในการสอนแต่ละครั้ง

(2) กำหนดวิธีวัดและประเมินผลไว้ล่วงหน้าด้วยวิธีที่หลากหลาย ซึ่งต้องมีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เช่น การถามตอบ การทดสอบปากเปล่า การทดสอบปรนัยและอัตนัย การสังเกต การจัดนิทรรศการ การทำโครงการ การทำรายงาน การพูดนำเสนอหน้าชั้นเรียน การแสดงละครสั้น การประดิษฐ์สิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ เป็นต้น

(3) ให้นักเรียนอ่านบทอ่าน ฟัง หรือดูสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในลักษณะต่างๆ แล้วจับใจความสำคัญที่ได้มาเชื่อมโยงในการดำเนินชีวิตในสังคม เช่น อ่านร้อยกรองร่วมสมัย ฟังเพลง ดูละคร เทิดพระเกียรติสั้นๆ เป็นต้น

(4) ให้นักเรียนคิดรูปแบบกิจกรรมเพื่อเป็นคะแนนเก็บได้อย่างอิสระ

5) การเตรียมกิจกรรมการเรียนรู้

(1) ศึกษาแนวการจัดกิจกรรมจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เพื่อตอบสนองนักเรียนให้สามารถแสดงศักยภาพออกมาได้อย่างเต็มที่ เช่น สืบค้นจากยูทูปทางการศึกษา หนังสือกิจกรรมการเรียนการสอนและพัฒนาผู้เรียน

(2) เตรียมกิจกรรมที่กระตุ้นและเร้าใจนักเรียนให้เกิดการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน เช่น แบ่งกลุ่มกันทำงาน นำเสนองานเป็นกลุ่ม ทำโครงการ เล่นเกม เป็นต้น

(3) คิดกิจกรรมให้นักเรียนแสดงความสามารถร่วมกัน โดยอยู่ในขอบเขตเนื้อหาที่สอน เช่น ร่วมกันทำแผนที่ความคิดในเรื่องที่เรียน

3.1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1) กิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน

(1) นำเนื้อหาในบทเรียนและบทอ่านอื่นๆ จากหลายแหล่งที่เตรียมไว้มาใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน ทั้งนี้บทอ่านต้องมีเนื้อหาที่ง่ายและมีขนาดสั้นยาว และมีความหลากหลาย เพื่อให้ นักเรียนสามารถฝึกทักษะการรู้การอ่านได้และสามารถเลือกบทอ่านตามความสนใจ เช่น อ่าน บทความสั้นๆ อ่านความเรียง อ่านบทกวี อ่านหนังสือนอกเวลา อ่านการ์ตูน อ่านนวนิยาย อ่าน นิตยสาร หรืออ่านสารคดี เป็นต้น

(2) ให้นักเรียนจับใจความสำคัญจากบทอ่านที่ได้อ่าน แล้วสามารถบอกได้ว่าเรื่องที่กำลัง อ่านผู้เขียนมีวัตถุประสงค์เพื่ออะไร จากนั้นนักเรียนสามารถเชื่อมโยงสาระที่ได้ในบทเรียนกับตนเอง เพื่อนำประเด็นดังกล่าวไปใช้ในการดำเนินชีวิต ทั้งนี้ นักเรียนอาจจะค้นหาคำศัพท์ หรือเกิดจากการ ตีความแปลความก่อนที่จะสรุปประเด็นที่ได้เพื่อนำมาปรับใช้กับตนเอง

(3) ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นและฝึกเชื่อมโยงเรื่องที่ได้อ่านในชั้นเรียนออกสู่ สังคมหรือชีวิตจริง โดยฟังความคิดเห็นของเพื่อนในชั้นเรียนแล้วสามารถสะท้อนผลจากการได้ฟังมาสู่ การนำไปปรับใช้กับตนเองได้ ซึ่งการแสดงความคิดเห็นจากบทอ่านทำให้นักเรียนฝึกการใช้เหตุผล การเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมความรู้เดิม แล้วแสดงออกมาในรูปของความคิดเห็นของตน

2) กิจกรรมการเรียนรู้นอกชั้นเรียน

(1) เปิดโอกาสให้นักเรียนเข้าไปมีส่วนร่วมและใช้ความรู้ความสามารถในสิ่งที่ได้เรียนมา ประยุกต์กับผู้อื่น เช่น นักเรียนสามารถรวมกลุ่มกับเพื่อนต่างห้องในการแข่งขันการประกวดโครงการงาน ยังหน่วยงานอื่นๆ ได้

(2) จัดเวทีที่ให้นักเรียนสามารถสร้างสรรค์ผลงานร่วมกับผู้อื่นได้ภายในโรงเรียน ซึ่งมี ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้สนับสนุนสถานที่ ค่าใช้จ่าย วัสดุอุปกรณ์สำหรับจัดกิจกรรม เช่น การหาเสียง คณะกรรมการนักเรียน การรณรงค์ให้รักการอ่าน การจัดการแข่งขันโต้วาทีเนื่องในวันภาษาไทย แห่งชาติ การจัดกิจกรรมวันสุนทรภู่ การจัดนิทรรศการเกี่ยวกับตัวละครในวรรณคดี เป็นต้น เพื่อให้ นักเรียนสามารถแสดงศักยภาพของของตนเองได้อย่างเต็มความสามารถ

(3) ครูภาษาไทยร่วมกับครูบรรณารักษ์ห้องสมุดจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน โดยการ จัดห้องสมุดที่น่าสนใจ เช่น ประภาศรายชื่อยอดนักอ่านประจำเดือน แจกรายชื่อหนังสือใหม่ใน ห้องสมุด และประกาศกิจกรรมต่างๆ ที่ห้องสมุดจัดขึ้น โดยจัดบนบอร์ดแสดงไว้อย่างชัดเจน เพื่อสร้าง แรงจูงใจและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนักเรียนให้หันมาใช้บริการห้องสมุด ส่งผลให้เกิดความผูกพันกับ การอ่าน

(4) กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่หน่วยงาน

ภายนอกจัดขึ้น เช่น การประกวดเรียงความ บทร้อยกรอง หนังสั้น ร้องเพลง หรือการเข้าค่ายเยาวชน ในช่วงปิดภาคเรียน การเข้าร่วมโครงการพัฒนาศักยภาพความเป็นเลิศต่างๆ

3.1.3 การประเมินและการนำผลการประเมินไปใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้

การอ่าน

(1) กำหนดการประเมินผลกิจกรรมมีหลายวิธี ทั้งภาคทฤษฎีและการปฏิบัติ เพื่อให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาและสามารถเชื่อมโยงสู่การสร้างสรรค์ผลงานในรูปแบบต่างๆ ได้ เช่น การใช้แบบทดสอบ การถามตอบ การอภิปราย การแสดงความคิดเห็น การจัดนิทรรศการ การทำโครงการและสิ่งประดิษฐ์ทางการเรียนรู้ เป็นต้น

(2) ทบทวนในสิ่งที่นักเรียนยังไม่เข้าใจหรือไม่สามารถหาคำตอบในประเด็นดังกล่าวได้ แล้วปรับวิธีการสอน เช่น การคิดกิจกรรมหรือเกมที่ให้นักเรียนได้เข้าไปมีส่วนร่วม เมื่อนักเรียนได้เข้าร่วมหรือปฏิบัติจริงก็จะทำให้เข้าใจในเนื้อหามากขึ้น

(3) นำผลที่ได้จากการประเมินไปเป็นข้อมูลในการพัฒนาการสอน พัฒนาสื่อและแหล่งการเรียนรู้ พัฒนานักเรียน และการเลือกใช้วิธีประเมินผลในครั้งต่อไปให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

3.2 ผู้บริหารโรงเรียน

3.2.1 การกำหนดนโยบายในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน

- 1) กำหนดให้จัดกิจกรรมการรู้การอ่านในวันสำคัญของโรงเรียน เช่น วันภาษาไทย วันครู
- 2) กำหนดการจัดซื้อจัดจ้างวัสดุครุภัณฑ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านแก่นักเรียนและครู
- 3) ระบุภาระงานให้ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเป็นหัวหน้าโครงการจัดกิจกรรม แล้วให้ครูในกลุ่มสาระฯ อื่นเป็นผู้ร่วมดำเนินกิจกรรม เพื่อให้ครูได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม
- 4) การสนองต่อกิจกรรมที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้โรงเรียนต่างๆ จัดขึ้น
- 5) กำหนดให้จัดทำโครงการพัฒนาศักยภาพของครู โดยจัดให้มีการเข้าร่วมอบรม และสัมมนาอย่างสม่ำเสมอ

3.2.2 การส่งเสริมและพัฒนาครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน

- 1) การจัดให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการในโรงเรียนเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเปิดภาคเรียน
- 2) การประชุมประจำเดือนเพื่อให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้หรือนำปัญหาที่พบมาเสนอต่อที่ประชุมเพื่อแก้ไข
- 3) การสนับสนุนให้ครูได้ทำวิจัยในชั้นเรียนเกี่ยวกับการรู้การอ่านของนักเรียน

- 4) การเชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้แก่ครูในโรงเรียน
- 5) การเปิดโอกาสให้ครูสามารถเข้าร่วมประชุม สัมมนา และอบรมที่หน่วยงานอื่นๆ จัดขึ้น

3.2.3 การประเมินผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน

ผู้บริหารมีการประเมินผลครูและนักเรียนที่หลากหลาย ซึ่งทำให้ทราบว่าครูรู้การอ่านระดับใดและนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับใด เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของครูและนักเรียน จากนั้นครูวัดและประเมินผลนักเรียนที่หลากหลาย ไม่ใช่เพียงทดสอบด้วยข้อสอบปรนัย อัตนัยเท่านั้น แต่ยังให้นักเรียนได้นำเสนอผลงานด้วย

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านของครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านของครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 2 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการวางแผนการจัดการเรียนรู้ และ 2) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านของผู้บริหารโรงเรียน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการกำหนดนโยบายในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน 2) ด้านการส่งเสริมและพัฒนาครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน และ 3) ด้านการประเมินผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน

ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย ได้แก่ 1) ตัวอย่างประชากรที่ตอบแบบสอบถาม คือ ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และผู้บริหารโรงเรียน 2) ตัวอย่างประชากรที่ตอบแบบสัมภาษณ์ คือ ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และผู้บริหารโรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 และ 2 จำนวนทั้งสิ้น 518 คน และผู้บริหารโรงเรียน จำนวนทั้งสิ้น 105 คน จากนั้นคัดเลือกครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่จะเป็นผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 20 คน และผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 10 คน วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามโดยใช้ค่าสถิติร้อยละและวิเคราะห์เนื้อหาความเชื่อมโยงของข้อมูลสัมภาษณ์ พร้อมทั้งนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านของครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในกรุงเทพมหานคร สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. สภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านของครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

1.1 ข้อมูลทั่วไปของครูภาษาไทย

ครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้งเขต 1 และ เขต 2 เป็นเพศชายร้อยละ 22.5 และเพศหญิงร้อยละ 77.50 โดยทั้งเพศชายและเพศหญิงส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 30-39 ปี คิดเป็นร้อยละ 69.80 โดยจบการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 63.90 ซึ่งครูร้อยละ 54.70 มีประสบการณ์ในการสอนวิชาภาษาไทย ต่ำกว่า 5 ปี และจำนวนคาบที่ครูสอนอยู่ระหว่าง 16-20

คาบ/สัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 69.80 ครูส่วนใหญ่ไม่เคยเข้ารับการอบรมการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน คิดเป็นร้อยละ 82.80 ต่อปีการศึกษา และ ส่วนใหญ่ไม่เคยจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน คิดเป็นร้อยละ 78.10 ต่อปีการศึกษา

1.2 ด้านการวางแผนการจัดการเรียนรู้

1.2.1 การวางแผนการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน

การวางแผนการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน พบว่า ครูภาษาไทยทั้งเขต 1 และ เขต 2 มีการวางแผนการจัดการเรียนรู้ โดยมีระดับการปฏิบัติมากที่สุด คือ การกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลนักเรียนเพื่อให้สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน มีระดับการปฏิบัติทำบ่อยครั้ง การเตรียมกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมการรู้การอ่าน มีระดับการปฏิบัติทำบ่อยครั้ง และการเตรียมแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อให้สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน มีระดับการปฏิบัติทำบ่อยครั้ง

จากการสัมภาษณ์ครูภาษาไทย พบว่า ครูภาษาไทยทั้งเขต 1 และ เขต 2 ให้ความสำคัญกับการเตรียมแผนการจัดการเรียนรู้ การเตรียมกิจกรรมการเรียนรู้ การเตรียมสื่อการเรียนรู้ และการเตรียมวิธีวัดและประเมินผล เพราะทำให้สามารถส่งเสริมการรู้การอ่านให้กับนักเรียนได้ดี อีกทั้งครูยังสามารถส่งเสริมทักษะต่างๆ เช่น การพูด การอ่าน การคิดของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และไม่ยากต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1.2.2 การคัดเลือกบทอ่านแบ่งตามวัตถุประสงค์

การคัดเลือกบทอ่าน พบว่า ครูภาษาไทยทั้งเขต 1 และ เขต 2 มีการคัดเลือกประเภทบทอ่านโดยกำหนดวัตถุประสงค์ของการอ่าน โดยมีระดับการปฏิบัติมากที่สุด คือ อ่านเพื่อหาสาระหรือข้อมูลในการเรียน เช่น อ่านหนังสือเรียน ตำราเรียน หนังสืออ่านนอกเวลา หนังสืออ่านประกอบเพิ่มเติม มีระดับการปฏิบัติทำบ่อยครั้ง

จากการสัมภาษณ์ครูภาษาไทย พบว่า ครูภาษาไทยทั้งเขต 1 และ เขต 2 ได้คัดเลือกบทอ่านเพื่อหาสาระหรือข้อมูลในการเรียนและเพื่อตอบสนองความต้องการส่วนตัวมากที่สุด เพราะสะดวกในการสืบค้นและเนื้อหาที่มีความใกล้ชิดกับนักเรียนมากกว่าประเด็นอื่นๆ

1.2.3 การคัดเลือกรูปแบบบทอ่าน

การคัดเลือกรูปแบบบทอ่าน พบว่า ครูภาษาไทยทั้งเขต 1 และ เขต 2 มีการคัดเลือกรูปแบบบทอ่าน โดยมีระดับการปฏิบัติมากที่สุดบทอ่านแบบต่อเนื่อง ได้แก่ บทอ่านที่มีประโยค ย่อหน้า หรือหัวข้อเขียนเรียงเรียงต่อเนื่องกันตั้งแต่ต้นจนจบเนื้อความ มีระดับการปฏิบัติทำบ่อยครั้ง

จากการสัมภาษณ์ครูภาษาไทย พบว่า ครูภาษาไทยทั้งเขต 1 และ เขต 2 ได้คัดเลือก

รูปแบบบทอ่านที่มีความต่อเนื่องกันมากที่สุด เพราะสืบทอดง่าย นำไปใช้ได้ทันที รวมทั้งแหล่งข้อมูลข้างต้นใกล้เคียง ขณะที่ครูภาษาไทยบางส่วนใช้รูปแบบบทอ่านที่ไม่ต่อเนื่อง โดยมีทั้งภาพและตารางประกอบการบรรยาย และมีครูภาษาไทยบางท่านทำบทอ่านขึ้นจากการค้นคว้าและเรียบเรียงด้วยตนเอง

1.2.4 ประเภทบทอ่าน

ประเภทบทอ่าน พบว่า ครูภาษาไทยทั้งเขต 1 และ เขต 2 มีการคัดเลือกประเภทบทอ่าน โดยมีระดับการปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยของสื่อสิ่งพิมพ์ มีระดับการปฏิบัติทำบ่อยครั้ง ในขณะที่สื่อสิ่งพิมพ์ครูภาษาไทยคัดเลือกประเภทบทอ่านมากที่สุด คือ สารานุกรมไทย มีระดับการปฏิบัติทำบ่อยครั้ง ส่วนสื่ออิเล็กทรอนิกส์ครูภาษาไทยคัดเลือกประเภทบทอ่านจากพาวเวอร์พอยต์มีระดับการปฏิบัติทำเป็นบางครั้ง

จากการสัมภาษณ์ครูภาษาไทย พบว่า ครูภาษาไทยทั้งเขต 1 และ เขต 2 ได้คัดเลือกประเภทบทอ่านที่เป็นสื่อสิ่งพิมพ์มากที่สุด เพราะสะดวกในการค้นคว้า เป็นสื่อที่ใกล้ตัวพบเห็นในชีวิตประจำวัน และสามารถนำบทอ่านดังกล่าวมาใช้ได้ทันที

1.2.5 จำนวนของบทอ่าน

จำนวนของบทอ่าน พบว่า ครูภาษาไทยทั้งเขต 1 และ เขต 2 มีการคัดเลือกจำนวนของบทอ่าน โดยมีระดับการปฏิบัติที่มากที่สุด คือ การอธิบาย มีระดับการปฏิบัติทำบ่อยครั้ง โดยใช้เนื้อหาในบทเรียน หนังสืออ่านประกอบการเรียนและหนังสืออ่านนอกเวลา ตามลำดับ

จากการสัมภาษณ์ครูภาษาไทย พบว่า ครูภาษาไทยทั้งเขต 1 และ เขต 2 ได้คัดเลือกจำนวนของบทอ่านที่เป็นการบรรยายและการอธิบายเนื้อหาในบทเรียน หนังสืออ่านประกอบการเรียน และหนังสืออ่านนอกเวลา

1.3 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1.3.1 การจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านในชั้นเรียน

ครูภาษาไทยทั้งเขต 1 และ เขต 2 มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านในชั้นเรียน ครูมีการสรุปสาระสำคัญที่ได้จากการอ่านด้วยวิธีที่หลากหลาย มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด คือ การตอบคำถาม มีระดับการปฏิบัติทำบ่อยครั้ง กิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านในชั้นเรียนที่ครูภาษาไทยใช้มีค่ามากที่สุด คือ การให้นักเรียนเขียนเรียงความจากหนังสือที่ได้อ่าน พร้อมทั้งตั้งชื่อเรื่องให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่เขียน และการให้นักเรียนเลือกบทอ่านที่มีเนื้อหาซับซ้อนมากขึ้นกว่าเดิมจากหนังสือที่นักเรียนสนใจ มีระดับการปฏิบัติทำบ่อยครั้ง

จากการสัมภาษณ์ครูภาษาไทย พบว่า ครูภาษาไทยทั้งเขต 1 และ เขต 2 ได้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านในชั้นเรียน ประกอบด้วย 1) ครูภาษาไทยเตรียมบทอ่านที่เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน ทั้งบทอ่านที่อยู่ในบทเรียนและบทอ่านเพิ่มเติม เพื่อนำมาใช้พัฒนา

ความรู้และพัฒนาสังคม เช่น บทอ่านจากวารสาร บางตอนจากวรรณคดีและวรรณกรรม บทวิจารณ์ ประเด็นที่อยู่ในกระแส บทร้อยกรองขนาดสั้น เป็นต้น ทั้งนี้ครูภาษาไทยจะคำนึงถึงความยากง่ายและความสั้นยาวของเนื้อหา 2) เตรียมสอน โดยครูต้องมีการเตรียมแผน เตรียมสื่อ เตรียมกิจกรรม รวมทั้งเตรียมวิธีวัดและประเมินผล เพื่อการจัดการเรียนการสอนเป็นไปตามจุดประสงค์ที่วางไว้ 3) เลือกบทอ่านตามความสนใจของนักเรียน โดยครูจะใช้บทอ่านอย่างหลากหลาย ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อที่จะได้ทราบว่านักเรียนชอบสื่อประเภทใด และชอบเนื้อหาลักษณะไหน ครูก็สามารถที่จะนำสื่อประเภทนั้นและเนื้อหาลักษณะดังกล่าวมาใช้ในการจูงใจและจัดกิจกรรมได้โดยนักเรียนไม่เบื่อ และ 4) งานเพิ่มเติมนอกเหนือจากในชั้นเรียน โดยครูจะไม่ได้ส่งเสริมการรู้การอ่านในเฉพาะชั้นเรียนเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ครูจะฝึกให้นักเรียนมีพฤติกรรมการรู้การอ่านอย่างสม่ำเสมอ เช่น ให้บันทึกการอ่าน เปิดโอกาสให้นักเรียนสามารถเข้าโครงการหรือกิจกรรมที่หน่วยงานภายนอกจัดขึ้นได้ เป็นต้น เพื่อให้นักเรียนมีโอกาสแสดงความสามารถและเชื่อมโยงสิ่งที่ได้เรียนสู่ชีวิตจริงที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกับบุคคลอื่นได้

1.3.2 การจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านนอกชั้นเรียน

การจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านนอกชั้นเรียน พบว่า ครูภาษาไทยทั้งเขต 1 และ เขต 2 มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านนอกชั้นเรียน มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด คือ การให้นักเรียนบอกความหมายคำศัพท์แล้วสรุปสาระสำคัญจากเรื่องที่อ่านนอกเหนือจากบทเรียนมีระดับการปฏิบัติทำเป็นประจำ

จากการสัมภาษณ์ครูภาษาไทย พบว่า ครูภาษาไทยทั้งเขต 1 และ เขต 2 ได้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านนอกชั้นเรียน โดยครูได้จัดกิจกรรมหลายรูปแบบเพื่อให้นักเรียนมีโอกาสเลือกกิจกรรมที่ตนชอบ ทั้งนี้ครูภาษาไทยได้รับการสนับสนุนการจัดกิจกรรมจากผู้บริหารโรงเรียน และได้รับความร่วมมือกับครูบรรณารักษ์ในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการรู้การอ่าน เช่น กิจกรรมไต่ถามที่ระหว่างห้อง ประกวดการจัดนิทรรศการวันภาษาไทยแห่งชาติ วันสุนทรภู่ อีกทั้งครูบรรณารักษ์ยังมีส่วนกระตุ้นนักเรียนให้รู้สึกอยากที่จะอ่านโดยการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เช่น จัดมุมหนังสือ จัดหนังสือที่น่าสนใจประจำสัปดาห์ จัดยอดนักอ่านประจำเดือน เป็นต้น

1.4 ด้านการประเมินและก็นำผลไปใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน

ครูภาษาไทยทั้งเขต 1 และ เขต 2 มีการประเมินผลและก็นำผลไปใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด คือ การประเมินผลสัมฤทธิ์การรู้การอ่านของนักเรียนหลังจากเสร็จสิ้นการจัดกิจกรรมการรู้การอ่าน มีระดับการปฏิบัติทำบ่อยครั้ง

จากการสัมภาษณ์ครูภาษาไทย พบว่า ครูภาษาไทยทั้งเขต 1 และ เขต 2 ได้มีการประเมินและก็นำผลการไปใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน โดยครูมีการประเมินผล

การจัดกิจกรรมหลายวิธี และวิธีที่ครูส่วนใหญ่ใช้ประเมินนักเรียนบ่อยครั้งที่สุด คือ การใช้แบบทดสอบและการตรวจชิ้นงาน เพราะการใช้แบบทดสอบสามารถวัดความรู้ของนักเรียนว่าเข้าใจมากน้อยเพียงใด อีกทั้งการตรวจชิ้นงานยังเป็นการดูกระบวนการคิดและการเขียนสื่อความของนักเรียนได้อีกด้วย

2. สภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านของผู้บริหารโรงเรียน

2.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารโรงเรียน

ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีอายุ 50 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 71.40 มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 40.30 เคยเข้าร่วมโครงการประเมินนักเรียนระดับนานาชาติ (PISA) คิดเป็นร้อยละ 8.48

2.2 ด้านการกำหนดนโยบายในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน

การกำหนดนโยบายในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน พบว่า ผู้บริหารมีการกำหนดนโยบายในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด คือ การสนับสนุนการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้กับครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยนำองค์ประกอบการรู้การอ่านมาใช้ ได้แก่ ความเข้าใจบทอ่าน การนำไปใช้ การสะท้อนผลจากการอ่าน ความผูกพันกับการอ่าน การพัฒนาความรู้และศักยภาพของแต่ละบุคคลไปสู่เป้าที่ตั้งไว้ และการมีส่วนร่วมในกระบวนการทางสังคม มีระดับการปฏิบัติทำเป็นประจำ

จากการสัมภาษณ์ครูภาษาไทย พบว่า ผู้บริหารทั้งเขต 1 และ เขต 2 มีการกำหนดนโยบายเพื่อส่งเสริมกิจกรรมการรู้การอ่านในโรงเรียน โดยกำหนดการจัดกิจกรรมการอ่านในวันสำคัญ กำหนดนโยบายสนองรับตามกระทรวงศึกษาธิการให้รณรงค์และส่งเสริมการอ่าน กำหนดการจัดซื้อจัดจ้างวัสดุครุภัณฑ์เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านแก่ครูและนักเรียนอย่างเพียงพอ นอกจากนี้ ยังมีการกำหนดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านนอกโรงเรียนเพื่อให้ครู นักเรียน และชุมชนรอบข้างตระหนักถึงความสำคัญของการอ่านและส่วนร่วมในการส่งเสริมการอ่าน

2.3 ด้านการส่งเสริมและพัฒนาครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน

2.3.1 ด้านวิชาการ

ด้านวิชาการ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีการส่งเสริมและพัฒนาครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านด้านวิชาการมีระดับการปฏิบัติมากที่สุด คือ การสนับสนุนครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยให้สืบค้นการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านผ่านสื่อออนไลน์ เพื่อนำแนวทางมาพัฒนาการรู้การอ่านของโรงเรียน มีระดับการปฏิบัติทำเป็นประจำ

จากการสัมภาษณ์ครูภาษาไทย พบว่า ผู้บริหารทั้งเขต 1 และ เขต 2 ได้จัดให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการแก่ครูเพื่อเพิ่มความรู้ความสามารถในด้านต่าง ๆ ก่อนเปิดภาคการศึกษา และ

ให้ครูสามารถเข้าร่วมอบรมการรู้การอ่านยังหน่วยงานอื่น ๆ ได้เพื่อที่จะนำมาพัฒนาการสอนของตนให้ดียิ่งขึ้น รวมทั้งให้ครูได้ทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อเป็นผลงานของตนและปรับแก้ปัญหาที่เกิดจากการเรียนการสอน

2.3.2 ด้านการให้กำลังใจและพัฒนาบุคลากร

ด้านการให้กำลังใจและพัฒนาบุคลากร พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีการส่งเสริมและพัฒนาครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านด้านการพัฒนาและให้กำลังใจบุคลากร มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด คือ การชี้แจงและทำความเข้าใจกับครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเรื่องความผูกพันกับการอ่าน เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมการรู้การอ่านว่าเป็นหน้าที่ของครูทุกคน การรับฟังปัญหาและช่วยเหลือครูที่ประสบปัญหาการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน มีระดับการปฏิบัติทำเป็นประจำ

จากการสัมภาษณ์ครูภาษาไทย พบว่า ผู้บริหารทั้งเขต 1 และ เขต 2 ได้จัดให้มีการประชุมประจำเดือนเพื่อติดตามความก้าวหน้าในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู และสอบถามปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในระหว่างจัดการเรียนรู้ พร้อมทั้งให้กำลังใจแก่ครูทุกคน ชื่นชมและมอบรางวัลแก่ครูที่ปฏิบัติหน้าที่อย่างดีมาโดยตลอด

2.3.3 ด้านการประเมินผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน

ด้านการประเมินผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีการส่งเสริมและพัฒนาครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านด้านการประเมินผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด คือ การนำผลการประเมินการอ่านของนักเรียนที่ได้รับจากครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงเพื่อพัฒนาการรู้การอ่านของนักเรียนมีระดับการปฏิบัติทำเป็นประจำ

จากการสัมภาษณ์ครูภาษาไทย พบว่า ผู้บริหารทั้งเขต 1 และ เขต 2 ได้จัดให้มีการประเมินผลการจัดกิจกรรมทั้งก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาให้นักเรียนมีทักษะการรู้การอ่านที่ดีขึ้น โดยวัดผลจากการสรุปของผู้รับผิดชอบโครงการและจากครูที่สอนในแต่ละรายวิชา เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายส่งเสริมการรู้การอ่านต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องการศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านของครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในกรุงเทพมหานคร สามารถอภิปรายผลการวิจัยในประเด็นต่างๆ ดังนี้

ครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

1. การคัดเลือกบทอ่าน

จากผลการวิจัย พบว่า ครูภาษาไทย ทั้งเขต 1 และ เขต 2 ครูส่วนใหญ่ได้คัดเลือกประเภทบทอ่าน โดยกำหนดวัตถุประสงค์ของการอ่านเพียงอ่านเพื่อหาสาระหรือข้อมูลในการเรียน เช่น อ่านหนังสือเรียน ตำราเรียน หนังสืออ่านนอกเวลา และหนังสืออ่านประกอบเพิ่มเติมเท่านั้น แสดงให้เห็นว่า ครูยังขาดการคัดเลือกบทอ่านที่หลากหลายเพื่อใช้ในการเรียนการสอน ทำให้นักเรียนได้รับข้อมูลหรือฝึกฝนการรู้การอ่านที่มีเนื้อหาไม่หลากหลายและไม่สามารถเชื่อมโยงกับชีวิตจริงได้ เพราะเนื้อหาจุ่มงหมายเฉพาะทาง นักเรียนไม่ได้สัมผัสกับเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวในสังคมเลย ขณะเดียวกัน ครูส่วนใหญ่ได้ใช้รูปแบบบทอ่านแบบต่อเนื่อง ทำให้บทอ่านที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนไม่มีความน่าสนใจ ไม่สร้างแรงจูงใจแก่นักเรียนให้อ่าน เนื่องด้วยครูไม่มีเวลาสืบค้นข้อมูลและมีภาระงานมากจึงมีเวลาในการคัดเลือกบทอ่านที่ตอบสนองความพึงพอใจนักเรียนได้น้อย ซึ่งตรงกับเนื้อหาที่ครูเลือกสำนวนของบทอ่านที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน ส่วนใหญ่จะใช้สำนวนที่มีการบรรยายและการอธิบายเป็นสำคัญ เพราะนักเรียนเข้าใจง่าย เช่น เนื้อหาในบทเรียน หนังสืออ่านประกอบการเรียนประกอบกับครูใช้สื่อสิ่งพิมพ์ในการเรียนการสอนบ่อยครั้งโดยไม่ใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์อื่นๆ ที่จะช่วยส่งเสริมการรู้การอ่านนักเรียนเลย หรือมีบ้างที่ใช้แต่ก็ใช้เป็นบางครั้งเท่านั้น จึงทำให้นักเรียนเสียโอกาสทางการเรียนรู้กับสื่อที่หลากหลาย รวมถึงทักษะชีวิตของนักเรียนที่จะได้รับจากสื่อดังกล่าวก็ขาดไป และที่สำคัญการที่ครูใช้สื่อสิ่งพิมพ์ประกอบในเรื่องที่สอนย่อมใช้เวลามากกว่าการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่นักเรียนได้เห็นภาพ ได้ยินเสียง และใช้เวลาที่น้อยกว่าในการรับรู้เข้าใจ

ดังนั้น การคัดเลือกบทอ่านของครูจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการเรียนการสอน รวมทั้งสื่อ โดยเฉพาะสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพราะสื่อดังกล่าวมีบทบาทอย่างมากในการกระตุ้น จูงใจ และสร้างความอยากรู้อยากเห็นให้แก่นักเรียนอันนำไปสู่การจัดกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความน่าสนใจ ตลอดจนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จในที่สุด สอดคล้องกับแม้นมาส ขวลิขิต (2543: 72-73) ได้กล่าวว่า กิจกรรมที่จะช่วยส่งเสริมการอ่านจะต้องจูงใจ กระตุ้น และสร้างบรรยากาศให้บุคคล กลุ่มคนเกิดการมีส่วนร่วม รวมถึงการใช้สื่อและอุปกรณ์ที่มีความหลากหลาย น่าสนใจก็จะทำให้การสอนบรรลุตามวัตถุประสงค์

2. การเตรียมแผนการจัดการเรียนรู้

จากผลการวิจัย พบว่า ครูภาษาไทย ทั้งเขต 1 และ เขต 2 ครูส่วนใหญ่เตรียมแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยการเลือกบทอ่านหรือเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่สอนเพิ่มเติม เรื่องที่นักเรียนสนใจและอ่านเป็น ทั้งนี้พบว่าข้อมูลจากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่สัมพันธ์กับการเตรียมแผนการจัดการเรียนรู้ได้นั้นไม่สอดคล้องกัน โดยในแบบสอบถามครูภาษาไทยเคยเข้าร่วมการอบรมการจัดการกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน 1 ครั้งต่อปีการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 17.20 และเคยจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน 1 ครั้งต่อปีการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 21.90 ซึ่งถือว่าน้อยมาก แต่ข้อมูลการให้

สัมพันธ์ของครูภาษาไทยขัดแย้งกัน ทั้งนี้ครูภาษาไทยอาจยังไม่เข้าใจข้อมูลพื้นฐานของการรู้ การอ่านจึงทำให้การตอบแบบสอบถามและการให้สัมภาษณ์ไปคนละทางกัน

อย่างไรก็ตาม จากข้อมูลสัมพันธ์ครูภาษาไทยในการเตรียมแผนการจัดการเรียนรู้ พบว่า ครูภาษาไทยมีการกำหนดสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อจูงใจนักเรียนให้เกิดความสนใจ เช่น ยูทูบ หนังสือนิตยสาร มีตัวอย่างหนังสือที่น่าสนใจหลายๆ ประเภท และครูสามารถทำให้นักเรียนเชื่อมโยงกับ เรื่องที่เรียนได้ กำหนดกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม เช่น การให้แสดง ความคิดเห็น อภิปราย หรือตอบคำถามเพื่อฝึกกระบวนการคิดและการเชื่อมโยงของนักเรียน การวางแผนการจัดกิจกรรมจะต้องมีการกำหนดแหล่งเรียนรู้ที่ไม่ใช่อยู่ในห้องเรียนเพียงอย่างเดียว เพื่อให้นักเรียนได้เปลี่ยนบรรยากาศการเรียน เปิดโลกทัศน์ที่กว้างขึ้นสู่สังคมภายนอก เช่น ห้องสมุด สวนพฤกษศาสตร์ บริเวณโรงเรียน จัดโครงการทัศนศึกษา เป็นต้น และสิ่งสำคัญในการวางแผนคือครู ต้องเตรียมวิธีวัดและประเมินผลนักเรียนที่หลากหลาย ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติเพื่อให้นักเรียนมี พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัยอย่างครบถ้วน เช่น การเตรียมแบบทดสอบทั้งปรนัยและอัตนัย การ ให้นักเรียนนำเสนอหน้าห้องเรียน เช่น การอภิปราย การพูดในประเด็นที่ได้ไปศึกษาค้นคว้า เป็นต้น สอดคล้องกับศรีรัตน์ เจริญกลิ่นจันทร์ (2538: 54-55); จินดา จำเริญ (2542: 57); แม้นมาส ชวลิต (2546: 79-82); และ ไพพรรณ อินทนิล (2546: 131) ที่ได้กล่าวไว้สรุปได้ว่า การวางแผนที่สอดคล้อง กับเนื้อหาและวัตถุประสงค์นั้นจะกระตุ้นให้เกิดความอยากอ่าน เกิดความประทับใจ และสมัครใจที่จะ อ่าน ดังนั้น หากครูมีการเตรียมแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดีก็จะทำให้กิจกรรมการเรียน การสอนประสบความสำเร็จไปด้วย นอกจากนี้ การเตรียมกิจกรรมและสื่อที่หลากหลายช่วยกระตุ้น นักเรียนและเข้าใจให้เกิดการแข่งขันก็จะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีขึ้น

CHULALONGKORN UNIVERSITY

3. การเตรียมสื่อการเรียนรู้

จากผลการวิจัย พบว่า ครูภาษาไทย ทั้งเขต 1 และ เขต 2 ครูส่วนใหญ่เตรียมสื่อสิ่งพิมพ์ในการใช้ ประกอบการเรียนการสอนมากที่สุด เพราะความสะดวกในการสืบค้น แต่สื่อสิ่งพิมพ์ดังกล่าวยังไม่ สามารถสร้างความน่าสนใจให้กับนักเรียนได้เมื่อใช้บ่อยครั้ง ดังนั้น ครูต้องใช้สื่อที่หลากหลายในการ เรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนเกิดความสนใจและกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกลอยใกมีส่วนร่วมกับทุก กิจกรรมที่ครูเป็นผู้จัดขึ้นในห้องเรียน สอดคล้องกับพิมพ์รำไพ เปรรมสมิทธิ์ และคณะ (2554: 153) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพต้องเป็นการกระทำโดยมักจะใช้สื่อต่างๆ ประกอบเพื่อ กระตุ้นให้ผู้ใ้เกิดความรู้สึกลอยใกอ่าน ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาผู้ใ้ให้มีนิสัยรักการอ่านมี ประสิทธิภาพในการอ่าน และสามารถนำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสม

ขณะเดียวกัน ครูเลือกใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์บางครั้งหรือแทบไม่ได้ใช้เลย เนื่องด้วยครูบางท่านไม่มีความเชี่ยวชาญในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศจึงไม่สามารถที่จะนำสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่ออื่นๆ ที่มี

ความหลากหลายมากกว่าสื่อสิ่งพิมพ์มาใช้ประกอบการเรียนเรียนสอนให้แก่นักเรียนในห้องเรียนได้อีกทั้งภาระงานที่มากนอกเหนือจากงานสอนจึงทำให้ครูไม่สามารถหาสื่อที่ต้องสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตมาใช้ได้ทันในเรื่องที่ต้องสอน ทำให้นักเรียนเสียโอกาสทางการเรียนรู้จากสื่อที่หลากหลายไปโดยปริยาย

4. การเตรียมกิจกรรมการเรียนรู้

จากผลการวิจัย พบว่า ครูภาษาไทย ทั้งเขต 1 และ เขต 2 ครูส่วนใหญ่เตรียมกิจกรรมการเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับข้อมูลจากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ โดยในแบบสอบถามครูภาษาไทยเคยเข้าร่วมการอบรมการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน 1 ครั้งต่อปีการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 17.20 และเคยจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน 1 ครั้งต่อปีการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 21.90 ซึ่งถือว่าน้อยมาก เพราะถ้าครูเข้าร่วมการอบรมและจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านจำนวนครั้งนี้น้อยจะไม่สามารถจัดกิจกรรมในห้องเรียนและนอกห้องเรียนที่มีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อนักเรียนได้อย่างรอบด้าน ขณะเดียวกัน การจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านในชั้นเรียน พบว่า ครูส่วนใหญ่ให้นักเรียนเขียนเรียงความจากหนังสือที่ได้อ่าน พร้อมทั้งตั้งชื่อเรื่องให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่เขียน และให้นักเรียนเลือกบทอ่านที่มีเนื้อหาซับซ้อนมากขึ้นกว่าเดิมจากหนังสือที่นักเรียนสนใจ ขณะที่กิจกรรมนอกห้องเรียนครูเพียงให้นักเรียนบอกความหมายคำศัพท์ แล้วสรุปสาระสำคัญจากเรื่องที่อ่าน นอกเหนือจากบทเรียนเท่านั้น ซึ่งยังถือว่ากิจกรรมที่ใช้ในห้องเรียนและนอกห้องเรียนยังน้อยและไม่สามารถที่จะให้นักเรียนเลือกตามความสนใจของตนเองได้ดังที่ วัลลภ กันทรัพย์ (2541: 26-28) กล่าวว่า ครูต้องเลือกหนังสือที่สามารถกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็นของนักเรียนได้ ทำให้เด็กเกิดความรู้สึกรู้สึกว่าหนังสือมีคุณค่ามีประโยชน์ เช่น หนังสือการ์ตูน นิทาน สารคดี นวนิยาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งหนังสือที่มีภาพประกอบก็จะยิ่งทำให้เด็กสนใจที่จะอ่าน ตีใจอ่านต่อจนมีนิสัยรักการอ่าน ครูจึงต้องเลือกหนังสือที่หลากหลาย ทั้งตำราเรียนและหนังสือที่ให้ความเพลิดเพลินใจเข้าห้องสมุดเพื่อให้เด็กอ่านนอกเวลาเรียน

ผู้บริหารโรงเรียน

1. ด้านการกำหนดนโยบายในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน

จากผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนกำหนดกิจกรรม ระบุภาระงาน และสอนองนโยบายตามกระทรวงศึกษาธิการเพื่อให้สอดคล้องกับการรู้การอ่าน โดยกำหนดนโยบายการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านเป็นนโยบายสำคัญของโรงเรียน กำหนดระยะเวลา และวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน เพื่อให้กิจกรรมดังกล่าวเป็นกิจกรรมที่นักเรียนครูภาษาไทย ครูในกลุ่มสาระอื่นๆ และบุคลากรในโรงเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการรู้การอ่าน สอดคล้องกับจินตนา ไบกาชุยี (2534: 70-74) และประภาส พาวินันท์ (2542: 168-170) ที่กล่าวถึงการกำหนดนโยบายการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านไว้ว่า

ควรมีหน่วยงานที่รับผิดชอบ ระยะเวลาในการดำเนินงาน และมีเป้าหมายที่ชัดเจน นอกจากนี้ การให้ทุกคนในโรงเรียนร่วมกันรณรงค์การส่งเสริมการรู้การอ่านอย่างเป็นรูปธรรม เช่น เดินรณรงค์ จัดทำป้ายเชิญชวน หรือการร่วมกันเป็นส่วนหนึ่งในการเป็นแบบอย่างที่ดีในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน

2. ด้านการส่งเสริมและพัฒนาครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน

จากผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนจัดประชุม อบรมเชิงปฏิบัติการ เชิญวิทยากรจากภายนอก สนับสนุนงานวิจัยของครู และเปิดโอกาสให้ครูภาษาไทยและครูทุกกลุ่มสาระฯ เข้าร่วมสัมมนา ยังหน่วยงานภายนอกเพื่อเพิ่มพูนความรู้ เนื่องจากถ้าครูได้รับการอบรม สัมมนา หรือเข้าร่วมประชุมเพิ่มศักยภาพและพัฒนาความรู้แล้ว การจัดการเรียนการสอนก็จะมีแนวโน้มไปในทิศทางที่ดีขึ้น ผลจากการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับประภาส พาวินันท์ (2542: 168-170) ที่กล่าวไว้ว่า การสนับสนุนและส่งเสริมให้ครูอาจารย์ผู้สอนเข้าร่วมในกิจกรรมวิชาการเพื่อพัฒนาการอ่าน เช่น การประชุมสัมมนา ประชุมเชิงปฏิบัติการ และฝึกอบรมต่างๆ รวมทั้งการให้หมวดวิชาต่างๆ จัดทำเอกสารประกอบการสอนเป็นชุดการสอนหรือทำเป็นบทเรียนสำเร็จรูปให้นักเรียนได้อ่านหรือเรียนรู้ก็จะทำให้ทั้งครูผู้สอนได้พัฒนาความรู้ตนให้ก้าวหน้าขึ้น ขณะเดียวกันนักเรียนก็จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านเพิ่มขึ้น ดังนั้น หากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านเพิ่มขึ้น ทักษะการรู้การอ่านก็ย่อมสามารถพัฒนาและเพิ่มขึ้นได้เช่นกัน

นอกจากนี้ ผู้บริหารโรงเรียนมีการส่งเสริมและพัฒนาครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านด้านการพัฒนาและให้กำลังใจบุคลากร เพราะการให้กำลังใจ ให้รางวัล หรือให้คำชื่นชมถือเป็นการสร้างแรงจูงใจให้เกิดความรักในการทำงานและไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะการพัฒนาให้นักเรียนให้เกิดการรู้การอ่าน ทั้งนี้ การให้รางวัลแก่นักเรียนที่ชนะเลิศการอ่านก็ถือเป็นการจูงประกายนิสัยรักการอ่านพื้นฐานที่จะพัฒนาไปสู่ความผูกพันกับการอ่านในอนาคต สอดคล้องกับจินตนา ไบกาซูยี (2534: 70-74) ที่ว่า การให้กำลังใจ คำแนะนำ รับฟังปัญหา และช่วยหาแนวทางแก่ครู อาจารย์ ตลอดถึงบรรณารักษ์ย่อมทำให้เกิดกำลังใจในการทำงาน

3. การประเมินผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน

จากผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารมีการประเมินผลทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการจัดกิจกรรมเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการจัดกิจกรรมครั้งต่อไป เนื่องจากผู้บริหารจะต้องคอยติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านทั้งของครูและนักเรียน โดยผ่านรายงานสรุปของผู้บริหาร เพื่อนำผลการประเมินดังกล่าวมาปรับปรุงในการจัดกิจกรรมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้งปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในระหว่างการจัดกิจกรรมต้องได้รับการแก้ไขในครั้งต่อไป สอดคล้องกับประภาส พาวินันท์ (2542: 168-170) กล่าวว่า ผู้บริหารจะต้องคอยติดตามผลและประเมินผลกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน โดยมอบหมายให้มีผู้ดูแลในรูปของคณะกรรมการประเมินการส่งเสริม

การอ่าน เพื่อติดตามการดำเนินงานทุกระยะและปรับแผนการดำเนินงานให้สอดคล้องกับปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย พบว่า ครูภาษาไทยและผู้บริหารโรงเรียนยังขาดการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้ การอ่านที่ดีพอแก่นักเรียน โดยครูภาษาไทยยังขาดการใช้บทอ่านที่หลากหลายในการจัดการเรียนรู้ เรื่องการรู้การอ่าน เนื่องจากปัจจัยต่างๆ เช่น ความสะดวกในการสืบค้น ภาระงานอื่นที่นอกเหนือจาก งานสอน ความไม่เชี่ยวชาญในการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ส่งผลให้การคัดเลือกบทอ่านมาใช้กับนักเรียน ไม่หลากหลายเท่าที่ควร ซึ่งปัจจัยข้างต้นควรได้รับการแก้ไข รวมทั้งการที่ครูภาษาไทยไม่สามารถดูแล นักเรียนในระหว่างการจัดกิจกรรมในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียนได้อย่างทั่วถึง จึงทำให้นักเรียนไม่ สามารถพัฒนาทักษะการรู้การอ่านได้เท่าที่ควร ครูภาษาไทยจึงควรออกแบบกิจกรรมส่งเสริมการรู้ การอ่านที่สามารถวัดและประเมินนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อให้สามารถทราบข้อบกพร่องและ ปรับแก้ได้อย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ครูต้องศึกษาและทำความเข้าใจการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านให้ถี่ถ้วน เพื่อให้สามารถนำประเด็นต่างๆ มาใช้จัดกิจกรรมและปรับแก้กับปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละครั้งอย่าง เหมาะสม โดยโรงเรียนควรมีการจัดอบรมเรื่องการรู้การอ่านให้แก่ครูภาษาไทยเพื่อเป็นแนวทางใน การประยุกต์กับเนื้อหาที่สอนหรือเป็นแนวทางในการพัฒนานักเรียนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยในครั้งนี้ใช้ข้อมูลจากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์จากครูภาษาไทยเกี่ยวกับ แนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านของครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้งนี้เพื่อให้ ได้ข้อมูลเชิงลึกและได้ประเด็นใหม่ๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนการรู้การอ่านของครูภาษาไทย ในระดับเดียวกันหรือระดับอื่นๆ จึงควรมีการเข้าไปสังเกตการจัดการเรียนการสอนของครูภาษาไทย ได้แก่ การใช้กิจกรรม กระบวนการสอน การใช้สื่อ การวัดและประเมินผล รวมถึงแผนการจัด การเรียนรู้ที่ใช้ เพื่อให้ทราบถึงกระบวนการต่างๆ อันเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการสอนของครู ภาษาไทยต่อไป

2.2 ควรมีการศึกษาและเก็บข้อมูลโดยให้นักเรียนเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมด้วยการ สร้างข้อสอบที่มีลักษณะเดียวกันกับของ PISA และข้อสอบปกติกับนักเรียนในกลุ่มทดลองและ

กลุ่มควบคุม จากนั้นเปรียบเทียบผลที่ได้ระหว่างสองกลุ่มเพื่อนำผลที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอนการรู้การอ่านต่อไป

2.3 ควรมีการศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านของครูภาษาไทย ในทุกสังกัด เพื่อนำผลที่ได้เป็นฐานข้อมูลในการพัฒนาการรู้การอ่านของครูภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กลุ่มงานวิจัยและบริการวิชาการ สำนักหอสมุด. (2556). *การส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน* [ออนไลน์].
แหล่งที่มา: <http://www.spu.ac.th/library/service/> [29 พฤศจิกายน 2556]
- ขวัญชนก นัยเจริญ. (2551). *ผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนด้วยวิธีวิจัยที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยและความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 วิทยาลัยนาฏศิลป์ สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- ไข่มุก เหล่าสุนทร. (2550). *ความต้องการในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของนักเรียน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม). วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.*
- จินดา จำเริญ. (2542). *กิจกรรมส่งเสริมการอ่านโดยการใช้นิทาน. วารสารห้องสมุด 43 (กรกฎาคม-กันยายน): 57.*
- จินตนา ไบกาซูยี. (2534). *บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการพัฒนาการอ่าน. ใน หนังสือกับการส่งเสริมการอ่าน, หน้า 70-74. กรุงเทพฯ: กรมการศาสนา.*
- จิตราภรณ์ ตัวจุมพล. (2543). *ผลของการใช้กระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการที่มีต่อความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทย และทัศนคติต่อการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- จิราพร คำด้วง. (2546). *บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการอ่านกับความสนใจในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.*
- ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. (2545). *การอ่านและการส่งเสริมการอ่าน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: กรมการศาสนา.*
- ชิง เฟิง ชัน. (2553). *การใช้กิจกรรมภาษาเพื่อการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในการพัฒนาความสามารถ*

การเขียนจดหมายธุรกิจสำหรับนักศึกษาจีน วิชาเอกธุรกิจระหว่างประเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ธาดาศักดิ์ วชิรปรีชาพงษ์. (2520). บริการห้องสมุด. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์

คณะมนุษยศาสตร์ วิทยาลัยครูพระนคร.

ธีระ รุญเจริญ. (2550). การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เนท.

นิพล รัตนพันธ์. (2541). ครูกับบทบาทส่งเสริมการอ่าน. วิทยาจารย์ 97 (มิถุนายน-สิงหาคม): 70-71.

นุชรี ตรีโลจน์วงศ์. (2528). การส่งเสริมการอ่านของเด็กในชนบท. ใน ชาวบรรณ' 28, หน้า 66-67.

มหาสารคาม: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.

บันลือ พุกกะวัน. (2524). วรรณกรรมสำหรับเด็ก. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

ประดิษฐ์ เมฆไชยภักดี. (2537). บทบาทครูที่มีต่อการพัฒนากิจกรรมส่งเสริมการอ่าน. สารพัฒนาหลักสูตร 14 (ตุลาคม-ธันวาคม): 71.

ประภาส พาวินนท์. (2542). ทรัพยากรสารสนเทศและการรู้หนังสือ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ปรางทอง แก้วเหล่ายุง. (2548). การพัฒนากิจกรรมส่งเสริมการอ่านสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อสร้างความเข้าใจและแรงจูงใจในการอ่านของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2).

วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

พิชญา สกลวิทย์. (2551). การพัฒนาทักษะการฟัง การดู และการพูดภาษาไทยของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 2 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

พิมพ์พร พงษ์ตน. (2544). ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของแรงจูงใจในการอ่านกับความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร. ปริญญามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พิมพ์รำไพ เปรมสมิทธิ์. (2554). บรรณารักษ์ คู่มืออบรมครู. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เพลินจิตร ภูดี. (2546). การศึกษาภาษาไทยตามแนวคิดทางภาษาศาสตร์สังคมเพื่อการสอนภาษาไทยและวัฒนธรรมไทยสำหรับผู้เรียนภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศ. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- ไพพรรณ อินทนิล. (2546). *การส่งเสริมการอ่าน*. ชลบุรี: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภัททยา วิภาภิญโญ. (2538). *ความรู้ทางภาษาศาสตร์และการนำไปใช้ในการสอนภาษาไทยระดับ
มัธยมศึกษาตอนต้นของครูผู้สอนภาษาไทย ในเขต 17 จังหวัดภาคเหนือ*. วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- มติชนออนไลน์. (2556). *ทำไมไม่อ่านหนังสือ* [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
<http://www.thaipost.net/news/160413/72268> [4 ธันวาคม 2556]
- แม่นมาศ ขวลิขิต. (2543). *กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน*. ใน *กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน*, หน้า 72-73.
กรุงเทพฯ: ศูนย์สภาลาดพร้าว.
- แม่นมาศ ขวลิขิต. (2545). *แนวทางการส่งเสริมการอ่าน (ฉบับแก้ไขและเพิ่มเติม)*. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ: บรรณกิจ 1991.
- เย็นจิตต์ ศรีใจงาม. (2540). *ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ การเขียน
ความเรียงและการแต่งคำประพันธ์ภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียน
สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชา
การสอนภาษาไทย ภาควิชามัธยมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัตตารา มกรมณี. (2545). *ผลของการใช้รูปแบบการสอนตามกรอบแนวคิดผู้เรียนสร้างความรู้เองใน
การเรียนวรรณคดีไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์
สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- รัตนพร สงวนประสาทพร. (2545). *กิจกรรมคัดสรรสำหรับส่งเสริมการอ่าน*. กรุงเทพฯ:
สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วรรณิ์ แกมเกตุ. (2551). *วิธีวิทยาการทางพฤติกรรมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- วรรณิ์ โสมประยูร. (2553). *เทคนิคการสอนภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้าวิชาการ.
- วัชริน นนทะวาสี. (2552). *ความรู้ทางภาษาศาสตร์และการนำไปใช้ในการสอนภาษาไทย
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของครูผู้สอนภาษาไทย โรงเรียนนานาชาติ จังหวัดเชียงใหม่*.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วัลลภ กันทรัพย์. (2541). *แนวคิดในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ศรีรัตน์ เจริญจันทร์. (2544). *การอ่านและการสร้างนิสัยรักการอ่าน*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ:
ไทยวัฒนาพานิช.
- ศิรรา จุฑารัตน์. (2549). *ผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบตลกที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทาง*

การเรียนนิเวศวิทยาและความสามารถทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศิริพร ทองชุบ. (2540). ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริมการอ่านกับนิสัยในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดพัทลุง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

ศิริอร อินทร์ตลาดชุม. (2545). การสร้างนิสัยรักการอ่าน. วารสารวิชาการ 5 (พฤศจิกายน): 11-13.

ศึกษานิเทศก์, กระทรวง. (2544). การศึกษาสภาพการอ่านของนักเรียนและการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในโรงเรียน. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

ศึกษานิเทศก์, กระทรวง. (2550). รายงานผลการศึกษานวัตกรรมที่ใช้แก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนอ่านภาษาไทย. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

ศึกษานิเทศก์, กระทรวง. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

ศึกษานิเทศก์, กระทรวง. (2551). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

ศึกษานิเทศก์, กระทรวง. (2554). นโยบายส่งเสริมการอ่านของประเทศไทย: ภาพรวม ปัญหา และแนวทางการพัฒนา. ใน เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ Thailand conference on reading 2001, หน้า 161-162. กรุงเทพฯ: สำนักอุทยานการเรียนรู้.

ศึกษานิเทศก์, กระทรวง. (2556). แนวทางการดำเนินงานส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและพัฒนาห้องสมุดโรงเรียน พ.ศ. 2557-2561. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2556). ผลการประเมิน PISA 2012 คณิตศาสตร์ การอ่าน และวิทยาศาสตร์ บทสรุปสำหรับผู้บริหาร. สมุทรปราการ: แอดวานซ์พรินติ้ง เซอร์วิส.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2554). ตัวอย่างการประเมินผลนานาชาติ PISA: การอ่าน. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.

สวิง หน่อแก้ว. (2548). การใช้รูปแบบการสอนกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณเพื่อส่งเสริมทักษะการเขียนสะท้อนความคิดของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สันทัต อินทริกานนท์ และคณะ (2522). รายงานวิชาพัฒนาการสอนอ่านในระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: ภาควิชาประถมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สุขุม เฉลยทรัพย์. (2531). *การส่งเสริมการอ่าน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. ปทุมธานี: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาคลองกระดังงาในพระบรมราชูปถัมภ์.
- อรศรี งามวิทยาพงศ์. (2554). ปัจจัยส่งเสริมคนไทยให้มีวัฒนธรรมการอ่าน. ใน *เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ Thailand conference on reading 2001*, หน้า 132. กรุงเทพฯ: สำนักอุทยานการเรียนรู้.
- อรสา กุมาริ ปุกหุด. (2525). เด็กกับหนังสือ. ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมวัยเด็ก*. หน้า 320-325. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อักษร รุ่งมณี. (2525). การเปรียบเทียบผลเพิ่มความเข้าใจในการอ่านและทัศนคติต่อการอ่านระหว่างการสอนอ่านแบบปกติและการสอนอ่านโดยกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัจฉรา ประดิษฐ์. (2550). *ชวนเด็กไทยให้เป็นนักอ่าน 1*. กรุงเทพฯ: สำนักอุทยานการเรียนรู้.
- อุทัยวรรณ ชิดสูงเนิน. (2533). *การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา*. ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน.

ภาษาอังกฤษ

- Bamberger, R. (1975). *Promoting the reading habit*. Paris: Unesco.
- Becker, M., McElvany, N., & Kortenbruck, M. (2010). Intrinsic and Extrinsic Reading Motivation as Predictors of Reading Literacy: A Longitudinal Study. *Journal of Educational Psychology* 102 (May): 733-785.
- Binkley, M. (1996). *Reading Literacy in the United States*. Washington: National Center for Education Statistics
- Cencelj, Z., & Ropic, M. (2012). The Improvement of Reading Literacy and Access to Knowledge in Technical Education. *Problems of education in the 21st century*. 46 (July): 28.
- Central board of secondary education. (2012). *Promoting reading habits* [Online]. Available from: http://www.cbseacademic.in/web_material/Circulars/2012/Promoting_Reading_Habits_3_2012.pdf [2013, December 13]
- Cunningham, A. E., & Stanovich, K. E. (1998). Early reading acquisition and its relation

- to reading experience and ability 10 years later. *Developmental Psychology* 33 (6): 934-945.
- Elley, W. B. (1992). *How in the world do students read?.* Hamburg: The International Association for the Evaluation of Educational Achievement.
- Karimi, A. (2012). Schools with strong features and poor performance in reading literacy achievement in PIRLS 2006. *Procedia - Social and Behavioral Sciences* 31: 646-652.
- Likert, Rensis. (1967). The method of constructing and attitude scale. Fishbein, Martin, ed. *Reading in attitude theory and measurement.* pp. 90-95. New York: Wiley & Son.
- Ministry of education & National library of New Zealand. (2002). *The school library and learning in the information landscape: guidelines for New Zealand schools.* Wellington: Learning Media.
- Mullis I. V. S., Kennedy A. M., Martin M. O., & Sainsbury M. (2006). *PIRLS 2006: Assessment framework and specifications.* 2nd ed. Massachusetts: Boston College.
- NGA Center for best practices. (2006). *State efforts to promote reading and literary activities in communities* [Online]. Available from: <http://www.nga.org/files/live/sites/NGA/files/pdf/0602STATEREADING.pdf> [2013, December 15]
- Programme for International Student Assessment. (2000). *Measuring student knowledge and skills: The PISA 2000 Assessment of reading, mathematical and scientific literacy.* Paris: OECD publications.
- Programme for International Student Assessment. (2009). *PISA 2009 assessment framework-key competencies in reading, mathematics and science.* Paris: OECD publications.
- Progress in International Reading Literacy Study. (2006). *PIRLS 2006 Assessment framework and specifications.* Amsterdam: The Progress in International Reading Literacy Study.
- Shiel G. & Eivers E. (2009). International comparisons of reading literacy: what can they tell us?. *Cambridge Journal of Education* 39 (September): 345–360.
- Smith, M. C., Mikulecky, L., Kibby, M. W., & Dreher, M. J. (2000). What will be the

demands of literacy in the workplace in the next millennium. *Reading Research Quarterly* 35 (July-September): 378-383.

Steltenkamp, C. J. (1992). *Habits attitudes and experiences: A study of secondary students' reading*. Michigan state university.

Zuckerman, G. A. Kovaleva, G. S., & Kuznetsova, M. I. (2013). Between PIRLS and PISA: The advancement of reading literacy in a 10-15-year-old cohort. *Learning and Individual Differences* 26 (May): 64-73.

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

รองศาสตราจารย์ ดร.โชติกา ภาชีผล

อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อาจารย์ ดร.อธิกมาส มากจู้ย

อาจารย์ประจำภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิรักษ์ อนุะมาน

อาจารย์ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

อาจารย์สันติวัฒน์ จันทรีโต

อาจารย์ประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทย

โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายมัธยม)

อาจารย์ ดร.ภาสกร พงษ์สิทธิากร

ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- แบบสอบถามครูภาษาไทยเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน
- แบบสอบถามผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน
- แบบสัมภาษณ์ครูภาษาไทยเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน
- แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน

แบบสอบถามครูภาษาไทย

เรื่อง การศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านของครูภาษาไทย
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย มีรายละเอียดต่อไปนี้

- 1) **การรู้การอ่าน** คือ ความเข้าใจบทอ่าน การนำสิ่งที่ได้จากการอ่านไปใช้ให้เกิดประโยชน์ และการสะท้อนผลจากการอ่าน ตลอดจนความผูกพันกับการอ่าน การพัฒนาความรู้และศักยภาพของแต่ละบุคคลไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ และการมีส่วนร่วมในกระบวนการของสังคม
- 2) **ความเข้าใจบทอ่าน** คือ ผู้อ่านสามารถเข้าใจเนื้อความตามตัวอักษรและจับใจความสำคัญจากบทอ่านได้
- 3) **การนำไปใช้** คือ ผู้อ่านสามารถนำสิ่งที่อ่านไปปรับใช้ในสถานการณ์ต่างๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง
- 4) **การสะท้อนผลจากการอ่าน** คือ ผู้อ่านเชื่อมโยงประสบการณ์และความรู้เดิมของตนเอง ในขณะที่อ่าน โดยคำนึงถึงเนื้อเรื่องที่สัมพันธ์กับสิ่งที่อ่านมาตีความและแปลความให้เป็นความเห็นของตนเพื่อสะท้อนสิ่งที่ได้อ่าน
- 5) **ความผูกพันกับการอ่าน** คือ ผู้อ่านมีเจตคติที่ดีต่อการอ่าน เช่น กระตือรือร้นในการอ่าน มีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ที่จะอ่าน มุ่งมั่นและมีสมาธิจดจ่ออยู่กับสิ่งที่อ่านตลอดเวลา มั่นใจในความสามารถของตนเองในการอ่าน และมีพฤติกรรมในการอ่านอย่างสม่ำเสมอและอ่านบทอ่านหลากหลายประเภทตามความสนใจ
- 6) **การพัฒนาความรู้และศักยภาพของแต่ละบุคคลไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้** คือ การนำสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการอ่านไปใช้ในการพัฒนาความสามารถในด้านต่างๆ ของตนเอง เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่ตนกำหนดไว้
- 7) **การมีส่วนร่วมในกระบวนการของสังคม** คือ ผู้อ่านมีส่วนร่วมในกระบวนการทางสังคมและวัฒนธรรม ได้แก่ การใช้สิทธิในการตัดสินใจด้วยตนเองอย่างเสรี ใช้สิทธิลงคะแนนเสียงใช้สิทธิลงคะแนนเสียงหรือลงความเห็น เข้าร่วมประเพณีทุกโอกาสสำคัญมีอิสระในการแสดงความคิดเห็น

8) **การจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน** หมายถึง การดำเนินการของครูภาษาไทยและผู้บริหารโรงเรียนในการวางแผน กำหนดนโยบาย ส่งเสริมและพัฒนาการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมต่างๆ และการประเมินผลที่ช่วยส่งเสริมการรู้การอ่านของนักเรียนทั้งในและนอกห้องเรียน

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิ การศึกษาสูงสุด ประสบการณ์ในการสอนภาษาไทย จำนวนคาบที่สอนวิชาภาษาไทยต่อสัปดาห์ จำนวนนักเรียนในห้องเรียน จำนวนครั้งในการเข้ารับการอบรมการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และจำนวนครั้งที่เคยจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านต่อปีการศึกษา

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านของครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในกรุงเทพมหานคร ประเด็นคำถามมีทั้งหมด 3 ด้าน

- (1) ด้านการวางแผนการจัดการเรียนรู้
- (2) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
- (3) ด้านการประเมินผลและการนำผลไปใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้

การอ่าน

2. แบบสอบถามนี้มีได้ประเมินผลการปฏิบัติงานของท่าน แต่เป็นการศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านของครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในกรุงเทพมหานคร เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาการอ่านของนักเรียนต่อไป

คำตอบของท่านทุกข้อเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทยในด้านการอ่านต่อไป ขอขอบพระคุณในความกรุณาของท่านที่มีส่วนช่วยให้การวิจัยเรื่องนี้สำเร็จด้วยดี

เจษฎา ศรีวัฒนเมธากุล

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการศึกษาภาษาไทย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามสำหรับครูภาษาไทย

ตอนที่ 1 ข้อมูลที่เกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดให้รายละเอียดเกี่ยวกับตัวท่าน โดยเขียนเครื่องหมาย ลงใน หน้าข้อความหรือ
เติมข้อความลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ 20-29 ปี 30-39 ปี
 40-49 ปี 50 ปีขึ้นไป
3. วุฒิทางการศึกษาสูงสุด
 ปริญญาตรี สาขา.....
 สูงกว่าปริญญาตรี ระดับ..... สาขาวิชา.....
 อื่นๆ โปรดระบุ
4. ประสบการณ์ในการสอนวิชาภาษาไทย
 ต่ำกว่า 5 ปี 5-10 ปี 11-15 ปี
 16-20 ปี มากกว่า 20 ปี
5. จำนวนคาบที่สอนวิชาภาษาไทย ต่อสัปดาห์
6. จำนวนห้องเรียนที่สอน
 1 ห้อง จำนวนนักเรียน.....คน
 2 ห้อง จำนวนนักเรียน.....คน
 3 ห้อง จำนวนนักเรียน.....คน
 4 ห้อง จำนวนนักเรียน.....คน
 5 ห้อง จำนวนนักเรียน.....คน
7. จำนวนครั้งในการเข้ารับการอบรมการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน.....ครั้ง
8. จำนวนครั้งที่เคยจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน.....ต่อปีการศึกษา

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านของครูภาษาไทย

1. ด้านการวางแผนการจัดการเรียนรู้
2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
3. ด้านการประเมินผลและการนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน

คำชี้แจง โปรดตอบคำถามเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน โดยเขียนเครื่องหมาย

✓ ลงในช่องที่มีการปฏิบัติตามข้อความนั้น ซึ่งมี 5 ระดับ และไม่ปฏิบัติ ดังนี้

5	หมายถึง	มีการปฏิบัติตามข้อความนั้นในระดับมากที่สุด / ทำเป็นประจำ
4	หมายถึง	มีการปฏิบัติตามข้อความนั้นในระดับมาก / ทำบ่อยครั้ง
3	หมายถึง	มีการปฏิบัติตามข้อความนั้นในระดับปานกลาง / ทำเป็นบางครั้ง
2	หมายถึง	มีการปฏิบัติตามข้อความนั้นในระดับน้อย / ทำน้อย
1	หมายถึง	มีการปฏิบัติตามข้อความนั้นในระดับน้อยที่สุด / ทำน้อยที่สุด

1. ด้านการวางแผนการจัดการเรียนรู้

ข้อความ	ระดับปฏิบัติ					ไม่ปฏิบัติ
	5	4	3	2	1	
1. ท่านศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน						
2. ท่านเตรียมแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อให้สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน						
3. ท่านเตรียมกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมการรู้การอ่าน						
4. ท่านกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลนักเรียนเพื่อให้สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน						
5. ท่านคัดเลือกบทอ่านโดยกำหนดวัตถุประสงค์ของการอ่านในลักษณะใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)						
☐ อ่านเพื่อตอบสนองความสนใจส่วนตัว เช่น อ่านเรื่องสั้น นวนิยาย วารสาร นิตยสาร						
☐ อ่านเพื่อเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรม						

ข้อความ	ระดับปฏิบัติ					ไม่ปฏิบัติ
	5	4	3	2	1	
<p>ทางสังคม เช่น อ่านข่าว ประกาศของทางราชการ และหน่วยงานต่างๆ</p> <p>☐ อ่านเพื่อให้ได้ข้อมูลในการประกอบอาชีพ เช่น อ่านหนังสือพิมพ์และนิตยสารเพื่อหางาน</p> <p>☐ อ่านเพื่อหาสาระหรือข้อมูลในการเรียน เช่น อ่านหนังสือเรียน ตำราเรียน หนังสืออ่านนอกเวลาหนังสืออ่านประกอบเพิ่มเติม</p>						
<p>6. ท่านคัดเลือกรูปแบบบทอ่านในลักษณะใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)</p> <p>☐ บทอ่านแบบต่อเนื่อง ได้แก่ บทอ่านที่มีประโยค ย่อหน้า หรือหัวข้อเขียนเรียงเรียงต่อเนื่องกันตั้งแต่ต้นจนจบเนื้อความ</p> <p>☐ บทอ่านแบบไม่ต่อเนื่อง ได้แก่ บทอ่านที่เป็นตาราง กราฟ แผนภาพ รูปภาพ ประกอบคำบรรยาย</p> <p>☐ บทอ่านที่ผสมผสานกันระหว่างข้อความแบบต่อเนื่องและแบบไม่ต่อเนื่อง เช่น ตำราในรูปออนไลน์ต่างๆ ข้อความอีเมลและเว็บไซต์ เป็นต้น</p>						
<p>7. ท่านคัดเลือกประเภทบทอ่านลักษณะใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)</p> <p>☐ สื่อสิ่งพิมพ์</p> <p>☐ เรื่องสั้น</p> <p>☐ นวนิยาย</p>						

ข้อความ	ระดับปฏิบัติ					ไม่ปฏิบัติ
	5	4	3	2	1	
☐ นิทาน						
☐ การ์ตูน						
☐ บทความ						
☐ สารานุกรมไทย						
☐ กวีนิพนธ์ที่ได้รับรางวัลซีไรต์						
☐ กวีนิพนธ์ทั่วไป						
☐ อื่นๆ ระบุ.....						
☐ สื่ออิเล็กทรอนิกส์						
☐ E-mail						
☐ E-learning						
☐ E-book						
☐ Face book						
☐ You tube						
☐ Power point						
☐ Web board						
☐ อื่นๆ ระบุ.....						
8. ท่านคัดเลือกจำนวนของบทอ่านลักษณะใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)						
☐ การพรรณนา						
☐ เนื้อหาในบทเรียน						
☐ หนังสืออ่านประกอบการเรียน						
☐ หนังสืออ่านนอกเวลา						
☐ อื่นๆ ระบุ.....						
☐ การบรรยาย						
☐ เนื้อหาในบทเรียน						

ข้อความ	ระดับปฏิบัติ					ไม่ปฏิบัติ
	5	4	3	2	1	
☐ หนังสืออ่านประกอบการเรียน						
☐ หนังสืออ่านนอกเวลา						
☐ อื่นๆ ระบุ.....						
☐ การอธิบาย						
☐ เนื้อหาในบทเรียน						
☐ หนังสืออ่านประกอบการเรียน						
☐ หนังสืออ่านนอกเวลา						
☐ อื่นๆ ระบุ.....						
☐ การโต้แย้ง						
☐ เนื้อหาในบทเรียน						
☐ หนังสืออ่านประกอบการเรียน						
☐ หนังสืออ่านนอกเวลา						
☐ อื่นๆ ระบุ.....						
☐ การปฏิบัติตามคำสั่ง						
☐ เนื้อหาในบทเรียน						
☐ หนังสืออ่านประกอบการเรียน						
☐ หนังสืออ่านนอกเวลา						
☐ อื่นๆ ระบุ.....						
☐ การติดต่อทางธุรกิจ						
☐ เนื้อหาในบทเรียน						
☐ หนังสืออ่านประกอบการเรียน						
☐ หนังสืออ่านนอกเวลา						
☐ อื่นๆ ระบุ.....						

2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2.1 การจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านในชั้นเรียน

ข้อความ	ระดับปฏิบัติ					ไม่ปฏิบัติ
	5	4	3	2	1	
9. ท่านให้นักเรียนสรุปสาระสำคัญที่ได้จากการอ่านด้วยวิธีที่หลากหลาย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)						
☐ การเขียน						
☐ การเล่า						
☐ การตอบคำถาม						
☐ การอภิปราย						
☐ อื่นๆ ระบุ.....						
10. ท่านให้นักเรียนจัดนิทรรศการนำเสนอความรู้หลังจากการอ่านในห้องเรียน						
11. ท่านให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือที่นักเรียนได้อ่าน						
12. ท่านเปิดโอกาสให้นักเรียนเสนอรายชื่อหนังสือที่สนใจในการนำมาใช้เป็นบทอ่านในห้องเรียน						
13. ท่านเปิดโอกาสให้นักเรียนมีเวลาอ่านหนังสือที่ตนสนใจทุกชั่วโมงหลังจากการเรียนการสอน						
14. ท่านเปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกอ่านหนังสืออ่านนอกเวลาที่ตนชอบเพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอน						
15. ท่านให้นักเรียนเขียนหรือพูดแนะนำหนังสือหลังจากการอ่าน						
16. ท่านให้นักเรียนเขียนเรียงความจากหนังสือที่ได้อ่าน พร้อมทั้งตั้งชื่อเรื่องให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่เขียน						
17. ท่านให้นักเรียนเลือกอ่านบทอ่านที่มีเนื้อหาซับซ้อนมากขึ้นกว่าเดิมจากหนังสือที่นักเรียนสนใจ						
18. ท่านให้นักเรียนบอกแนวทางการนำข้อคิดจากเนื้อหาที่อ่านไปประยุกต์ในชีวิตจริงหลังจากอ่านหนังสือเรียน						
19. ท่านเชื่อมโยงสาระในบทเรียนกับบริบททางสังคมเพื่อให้นักเรียนเข้าใจและเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่สังคมจัดขึ้น เช่น กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน						

ข้อความ	ระดับปฏิบัติ					ไม่ปฏิบัติ
	5	4	3	2	1	
20. ท่านเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นจากตัวอย่างบทอ่านในหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร บทความที่เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางสังคมที่นำมาให้นักเรียนอ่าน						

2.2 การจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านนอกชั้นเรียน

ข้อความ	ระดับปฏิบัติ					ไม่ปฏิบัติ
	5	4	3	2	1	
21. ท่านให้นักเรียนบอกความหมายคำศัพท์ แล้วสรุปสาระสำคัญจากเรื่องที่อ่านนอกเหนือจากบทเรียน						
22. ท่านจัดให้มีการแสดงผลงานในรูปแบบต่างๆ ของนักเรียนระหว่างห้องโดยนำเนื้อหาจากวรรณกรรมหรือวรรณคดีที่ได้เรียนมาใช้						
23. ท่านให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น แล้วจัดนิทรรศการเนื่องในโอกาสต่างๆ อย่างอิสระ เช่น วันภาษาไทย วันแม่แห่งชาติ วันสำคัญทางศาสนา						
24. ท่านเปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกอ่านหนังสือตามความสนใจนอกเหนือจากหนังสือเรียนที่อ่านในชั้นเรียน						
25. ท่านให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดแสดงผลงานที่ศึกษาจากแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้						
26. ท่านให้นักเรียนฝึกฝนทักษะต่างๆ เพิ่มเติมจากการเรียนในชั้นเรียน เช่น การพูด การอ่าน การเขียน เพื่อให้ นักเรียนมีความเชี่ยวชาญในทักษะนั้นๆ มากขึ้น						
27. ท่านให้นักเรียนแสดงผลงานเกี่ยวกับการส่งเสริมการอ่านที่อยู่ในกระแสของการรณรงค์และส่งเสริมการอ่าน						
28. ท่านให้นักเรียนร่วมกันเสนอแนวทางในการส่งเสริมอ่านเพื่อนำมาใช้รณรงค์ในโรงเรียน						

3 ด้านการประเมินและการนำผลไปใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน

ข้อความ	ระดับปฏิบัติ					ไม่ปฏิบัติ
	5	4	3	2	1	
29. ท่านมีวิธีการประเมินผลการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย						
30. ท่านประเมินชิ้นงานของนักเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)						
☐ การสัมภาษณ์						
☐ การสังเกต						
☐ การใช้แบบสอบถาม						
☐ การใช้แบบทดสอบ						
☐ การตรวจชิ้นงาน						
☐ การทำรายงาน						
☐ การอภิปราย						
☐ อื่นๆ ระบุ.....						
31. ท่านประเมินความพึงพอใจของนักเรียนหลังจากเสร็จสิ้นการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน						
32. ท่านประเมินผลสัมฤทธิ์การรู้การอ่านของนักเรียนหลังจากเสร็จสิ้นการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน						
33. ท่านนำผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านไปพัฒนาการจัดกิจกรรมของตนในครั้งต่อไป						
34. ท่านนำผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านไปเป็นตัวช่วยให้แก่ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและกลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มอื่นๆ						
35. ท่านนำผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านไปเป็นแนวทางเสนอต่อผู้บริหารโรงเรียนในการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการรู้การอ่าน						

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่เสียสละเวลา
และให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามครับ

แบบสอบถามผู้บริหารโรงเรียน

เรื่อง การศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านของครูภาษาไทย
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย มีรายละเอียดต่อไปนี้

- 1) **การรู้การอ่าน** คือ ความเข้าใจท่อน การนำสิ่งที่ได้จากการอ่านไปใช้ให้เกิดประโยชน์ และการสะท้อนผลจากการอ่าน ตลอดจนความผูกพันกับการอ่าน การพัฒนาความรู้และศักยภาพของแต่ละบุคคลไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ และการมีส่วนร่วมในกระบวนการของสังคม
- 2) **ความเข้าใจท่อน** คือ ผู้อ่านสามารถเข้าใจเนื้อความตามตัวอักษรและจับใจความสำคัญจากบทอ่านได้
- 3) **การนำไปใช้** คือ ผู้อ่านสามารถนำสิ่งที่อ่านไปปรับใช้ในสถานการณ์ต่างๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง
- 4) **การสะท้อนผลจากการอ่าน** คือ ผู้อ่านเชื่อมโยงประสบการณ์และความรู้เดิมของตนเองในขณะที่อ่าน โดยคำนึงถึงเนื้อเรื่องที่สัมพันธ์กับสิ่งที่อ่านมาตีความและแปลความให้เป็นความเห็นของตนเพื่อสะท้อนสิ่งที่ได้อ่าน
- 5) **ความผูกพันกับการอ่าน** คือ ผู้อ่านมีเจตคติที่ดีต่อการอ่าน เช่น กระตือรือร้นในการอ่าน มีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ที่จะอ่าน มุ่งมั่นและมีสมาธิจดจ่ออยู่กับสิ่งที่อ่านตลอดเวลา มั่นใจในความสามารถของตนเองในการอ่าน และมีพฤติกรรมในการอ่านอย่างสม่ำเสมอและอ่านบทอ่านหลากหลายประเภทตามความสนใจ
- 6) **การพัฒนาความรู้และศักยภาพของแต่ละบุคคลไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้** คือ การนำสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการอ่านไปใช้ในการพัฒนาความสามารถในด้านต่างๆ ของตนเอง เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่ตนกำหนดไว้
- 7) **การมีส่วนร่วมในกระบวนการของสังคม** คือ ผู้อ่านมีส่วนร่วมในกระบวนการทางสังคมและวัฒนธรรม ได้แก่ การใช้สิทธิ์ในการตัดสินใจด้วยตนเองอย่างเสรี ใช้สิทธิ์ลงคะแนนเสียง ใช้สิทธิ์ลงคะแนนเสียงหรือลงความเห็น เข้าร่วมประเพณีทุกโอกาสสำคัญมีอิสระในการแสดงความคิดเห็น
- 8) **การจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้เรื่องการอ่าน** หมายถึง การดำเนินการของครูภาษาไทย

และผู้บริหารโรงเรียนในการวางแผน กำหนดนโยบาย ส่งเสริมและพัฒนาการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมต่างๆ และการประเมินผลที่ช่วยส่งเสริมการรู้เรื่องการอ่านของนักเรียนทั้งในและนอกห้องเรียน

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ชื่อ

โรงเรียน เพศ อายุ เข้าร่วมโครงการประเมินนักเรียนระดับนานาชาติ (PISA) คะแนนเฉลี่ยในการสอบ ด้านการอ่าน วุฒิการศึกษาสูงสุด วุฒิการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานในตำแหน่งผู้บริหาร ประสบการณ์ในการสอนภาษาไทยในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการอ่านที่หน่วยงานอื่นๆ จัดขึ้น

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้เรื่องการอ่านของ

ภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในกรุงเทพมหานคร ประเด็นคำถามมีทั้งหมด 3 ด้าน

- (1) ด้านการกำหนดนโยบายในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน
- (2) ด้านการส่งเสริมและพัฒนาครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน
- (3) ด้านการประเมินผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน

2. แบบสอบถามนี้มิได้ประเมินผลการปฏิบัติงานของท่าน แต่เป็นการศึกษาแนวทางการจัด

กิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านของครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในกรุงเทพมหานคร เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาการอ่านของนักเรียนต่อไป

คำตอบของท่านทุกข้อเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทยใน ด้านการอ่านต่อไป ขอขอบพระคุณในความกรุณาของท่านที่มีส่วนช่วยให้การวิจัยเรื่องนี้สำเร็จด้วยดี

เจษฎา ศรีวัฒนเมธากุล

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการสอนภาษาไทย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามผู้บริหารโรงเรียน

ตอนที่ 1 ข้อมูลที่เกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดให้รายละเอียดเกี่ยวกับตัวท่าน โดยเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความหรือ

เติมข้อความลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

ชื่อโรงเรียน..... เขต.....

ผู้บริหารโรงเรียน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

1. เพศ ชาย หญิง

2. อายุ 30-39 ปี 40-49 ปี 50 ปีขึ้นไป

3. วุฒิทางการศึกษาสูงสุด

ปริญญาตรี สาขา.....

สูงกว่าปริญญาตรี ระดับ..... สาขาวิชา.....

อื่นๆ โปรดระบุ

4. วุฒิการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษา.....

5. ประสบการณ์ในการทำงานในตำแหน่งผู้บริหาร

ต่ำกว่า 5 ปี 11-15 ปี 16-20 ปี

5-10 ปี มากกว่า 20 ปี

6. โรงเรียนเคยเข้าร่วมโครงการประเมินนักเรียนระดับนานาชาติ (PISA)

เคยเข้าร่วม (ให้ตอบในข้อ 7) ไม่เคยเข้าร่วม (ให้ข้ามไปตอบในข้อ 8)

7. คะแนนเฉลี่ยในการสอบด้านการอ่านของนักเรียน

น้อยกว่า 335 คะแนน 335-407 คะแนน 408-480 คะแนน

481-552 คะแนน 553-625 คะแนน มากกว่า 625 คะแนน

8. ท่านเคยเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการอ่านที่หน่วยงานอื่นๆ จัดขึ้น

ไม่เคยเข้าร่วม เคยเข้าร่วม (โปรดระบุโครงการที่ท่านเข้าร่วม)

.....

.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมการรู้การอ่านของผู้บริหารโรงเรียน

1. ด้านการกำหนดนโยบายในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน
2. ด้านการส่งเสริมและพัฒนาครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน
3. ด้านการประเมินผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน

คำชี้แจง โปรดตอบคำถามเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการรู้การอ่าน โดยเขียนเครื่องหมาย

- ✓ ลงในช่องที่มีการปฏิบัติตามข้อความนั้น ซึ่งมี 5 ระดับ และไม่ปฏิบัติ ดังนี้
5	หมายถึง	มีการปฏิบัติตามข้อความนั้นในระดับมากที่สุด / ทำเป็นประจำ
4	หมายถึง	มีการปฏิบัติตามข้อความนั้นในระดับมาก / ทำบ่อยครั้ง
3	หมายถึง	มีการปฏิบัติตามข้อความนั้นในระดับปานกลาง / ทำเป็นบางครั้ง
2	หมายถึง	มีการปฏิบัติตามข้อความนั้นในระดับน้อย / ทำน้อย
1	หมายถึง	มีการปฏิบัติตามข้อความนั้นในระดับน้อยที่สุด / ทำน้อยที่สุด

1. ด้านการกำหนดนโยบายในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน

ข้อความ	ระดับปฏิบัติ					ไม่ปฏิบัติ
	5	4	3	2	1	
1. ท่านกำหนดภาระงานของครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อให้สอดคล้องกับการส่งเสริมการรู้การอ่านภายในโรงเรียน						
2. ท่านจัดประชุมครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อวางแผนร่วมกันในการส่งเสริมการรู้การอ่านของครู						
3. ท่านสนับสนุนการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้กับครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น โดยนำองค์ประกอบการรู้การอ่านมาใช้ ได้แก่ ความเข้าใจท่อน การนำไปใช้ การสะท้อนผลจากการอ่าน ความผูกพันกับการอ่าน การพัฒนาความรู้และศักยภาพของแต่ละบุคคลไปสู่เป้าที่ตั้งไว้ และการมีส่วนร่วมในกระบวนการทางสังคม						
4. ท่านสนับสนุนให้ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและครูในกลุ่มสาระอื่นๆ ไปศึกษาดูงานยังประเทศที่มีผลคะแนนการสอบ PISA ด้านการอ่านในระดับดีหรือดูจากสื่อออนไลน์ต่างๆ ครู						

ข้อความ	ระดับปฏิบัติ					ไม่ปฏิบัติ
	5	4	3	2	1	
5. ท่านร่วมกันดำเนินงานด้านการส่งเสริมการรู้การอ่านกับครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อวางแผนและกำหนดนโยบายครั้งต่อไป						
6. ท่านนำผลการเข้าร่วมประชุม สัมมนา หรือวางแผนดำเนินการส่งเสริมการรู้การอ่านในระดับจังหวัดหรือระดับประเทศมาวางแผนพัฒนาการรู้การอ่านในโรงเรียนร่วมกับครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย						
7. ท่านกำหนดงบประมาณสั่งซื้อหนังสือและสื่อที่หลากหลาย สำหรับครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน						
8. ท่านกำหนดงบประมาณสั่งซื้อหนังสือและสื่อที่หลากหลายสำหรับนักเรียนเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านเพิ่มเติมของนักเรียนให้มากขึ้น						
9. ท่านสนับสนุนให้ใช้สถานที่ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เพื่อให้ครูและนักเรียนได้มีส่วนร่วมในการแสดงผลงาน						
10. ท่านและห้องสมุดร่วมกันกำหนดแนวทางในการจัดบรรยากาศของห้องสมุดโรงเรียนเพื่อให้ครูและนักเรียนเกิดการรู้การอ่าน						

2. ด้านการส่งเสริมและพัฒนาครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน

ข้อความ	ระดับปฏิบัติ					ไม่ปฏิบัติ
	5	4	3	2	1	
ด้านวิชาการ						
11. ท่านเชิญวิทยากรจากภายนอกที่มีความเชี่ยวชาญด้านการรู้การอ่านมาบรรยายให้ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการรู้การอ่านแก่ครู						

ข้อความ	ระดับปฏิบัติ					ไม่ปฏิบัติ
	5	4	3	2	1	
12. ท่านส่งเสริมให้ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยได้รับการฝึกอบรมและสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการรู้การอ่านของครูให้มีประสิทธิภาพ						
13. ท่านสนับสนุนครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยให้ทำวิจัยในชั้นเรียนเกี่ยวกับการรู้การอ่านเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น						
14. ท่านสนับสนุนครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยให้สืบค้นการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านผ่านสื่อออนไลน์ เพื่อนำแนวทางมาพัฒนาการรู้การอ่านของโรงเรียน						
15. ท่านจัดให้มีแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องการรู้การอ่านการรู้เพิ่มเติมสำหรับครู เช่น ห้องอ่านหนังสือ มุมคู่มือเสริมและสื่อต่างๆ						
ด้านการพัฒนาและให้กำลังใจบุคลากร						
16. ท่านเสนอแนวทางที่ควรปฏิบัติสำหรับครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อสนับสนุนกิจกรรมการรู้การอ่านให้แก่นักเรียน						
17. ท่านชี้แจงและทำความเข้าใจกับครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องความผูกพันกับการอ่าน เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมการรู้การอ่านว่าเป็นหน้าที่ของครูทุกคน						
18. ท่านจัดให้ครูได้พบปะกับผู้ปกครองเพื่อช่วยกันแก้ไขปัญหการรู้การอ่านและส่งเสริมการรู้การอ่านของเด็กเป็นรายบุคคล						
19. ท่านรับฟังปัญหาและช่วยเหลือครูที่ประสบปัญหาการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน						
20. ท่านให้แนวทางในการแก้ปัญหาการจัดกิจกรรมส่งเสริม						

ข้อความ	ระดับปฏิบัติ					ไม่ปฏิบัติ
	5	4	3	2	1	
การรู้การอ่านเพื่อให้ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย นำแนวทางมาแก้ปัญหาการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้ การอ่านในชั้นเรียน						

3. ด้านการประเมินผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน

ข้อความ	ระดับปฏิบัติ					ไม่ปฏิบัติ
	5	4	3	2	1	
ด้านการประเมินผล						
21. ท่านนำผลการประเมินการอ่านของนักเรียนที่ได้รับจาก ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมาใช้เป็นแนวทางใน การปรับปรุงเพื่อพัฒนาการรู้การอ่านของนักเรียน						
22. ท่านนำผลการประเมินการอ่านของนักเรียนมาใช้เป็น แนวทางในการกำหนดนโยบายการส่งเสริมและ พัฒนาการรู้การอ่านในโรงเรียน						
23. ท่านแก้ไขปัญหาการรู้การอ่านของครู โดยนำผลการ ประเมิน การอ่านของครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทยจากหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ฯ มาเป็น แนวทางในการปรับปรุงการรู้การอ่านของครูให้มี ประสิทธิภาพ						
24. ท่านประเมินผลการจัดการเรียนการสอนการรู้การอ่าน ของครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเป็นรายบุคคล เพื่อกระตุ้นให้ครูมีการพัฒนาการสอนของตน						
25. ท่านนำผลการประเมินการอ่านของนักเรียนรายงานต่อ ศึกษานิเทศก์ในเขตที่รับผิดชอบเพื่อเป็นประโยชน์ใน การพัฒนาการรู้การอ่านต่อไป						

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่เสียสละเวลา
และให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามครับ

แบบสัมภาษณ์ครูภาษาไทยเกี่ยวกับแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน

ข้อคำถามสัมภาษณ์ครูภาษาไทยเกี่ยวกับแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน
ในโรงเรียนมีดังนี้

ข้อคำถาม
<p>1. ท่านเตรียมกิจกรรมการเรียนการสอนที่ช่วยส่งเสริมการรู้การอ่านไว้ล่วงหน้าหรือไม่ ถ้ามี ท่านเตรียมกิจกรรมดังกล่าวอย่างไร</p> <p><u>ประเด็นคำถาม</u></p> <p>(1) การเตรียมแผนการจัดการเรียนรู้ 2) การเตรียมกิจกรรม 3) การเตรียมสื่อ 4) การกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผล)</p>
<p>2. ท่านเลือกรูปแบบบทอ่านแบบใดมาใช้พัฒนาการอ่านของนักเรียนมากที่สุด เพราะเหตุใด พร้อมทั้งยกตัวอย่างประเภทบทอ่านดังกล่าว</p>
<p>3. ในการเรียนการสอนแต่ละครั้งท่านคัดเลือกประเภทบทอ่านลักษณะใดมาใช้มากที่สุด เพราะเหตุใด และบทอ่านลักษณะใดที่ท่านไม่เคยนำมาใช้ในการเรียนการสอนเลย เพราะเหตุใด</p>
<p>4. ในการเรียนการสอนแต่ละครั้ง ท่านนำเนื้อหาในบทเรียนหรือจากบทอ่านที่ท่านเตรียมมา โดยให้นักเรียนร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาในบทเรียนหรือบทอ่านสู่กระบวนการ ทางสังคมหรือไม่ อย่างไร</p>
<p>5. ท่านจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านในลักษณะใด เพื่อให้สอดคล้องกับความสนใจของ นักเรียน เพราะเหตุใด</p>

ข้อคำถาม
6. ท่านพบปัญหาและอุปสรรคใดที่ทำให้การจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านไม่ประสบผลสำเร็จ เพราะเหตุใด
7. ท่านประเมินผลการจัดกิจกรรมด้วยวิธีการที่หลากหลาย ได้แก่ การสัมภาษณ์ การสังเกต การทำรายงาน การใช้แบบสอบถาม การใช้แบบทดสอบ การตรวจชิ้นงาน การอภิปราย หรือวิธีการประเมินผลการจัดกิจกรรมวิธีอื่น และท่านใช้วิธีการใดประเมินผลนักเรียนบ่อยครั้งที่ที่สุด เพราะเหตุใด
8. ท่านได้นำผลการประเมินการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านไปใช้ประโยชน์ในครั้งต่อหรือไม่ อย่างไร

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่สละเวลาและให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสัมภาษณ์ครับ

แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับ แนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน

คำชี้แจง นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย มีรายละเอียดต่อไปนี้

- 1) **การรู้การอ่าน** คือ ความเข้าใจบทอ่าน การนำสิ่งที่ได้จากการอ่านไปใช้ให้เกิดประโยชน์ และการสะท้อนผลจากการอ่าน ตลอดจนความผูกพันกับการอ่าน การพัฒนาความรู้และศักยภาพของแต่ละบุคคลไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ และการมีส่วนร่วมในกระบวนการของสังคม
- 2) **ความเข้าใจบทอ่าน** คือ ผู้อ่านสามารถเข้าใจเนื้อความตามตัวอักษรและจับใจความสำคัญจากบทอ่านได้
- 3) **การนำไปใช้** คือ ผู้อ่านสามารถนำสิ่งที่อ่านไปปรับใช้ในสถานการณ์ต่างๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง
- 4) **การสะท้อนผลจากการอ่าน** คือ ผู้อ่านเชื่อมโยงประสบการณ์และความรู้เดิมของตนเองในขณะที่อ่าน โดยคำนึงถึงเนื้อเรื่องที่สัมพันธ์กับสิ่งที่อ่านมาตีความและแปลความให้เป็นความเห็นของตนเองเพื่อสะท้อนสิ่งที่ได้อ่าน
- 5) **ความผูกพันกับการอ่าน** คือ ผู้อ่านมีเจตคติที่ดีต่อการอ่าน เช่น กระตือรือร้นในการอ่าน มีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ที่จะอ่าน มุ่งมั่นและมีสมาธิจดจ่ออยู่กับสิ่งที่อ่านตลอดเวลา มั่นใจในความสามารถของตนเองในการอ่าน และมีพฤติกรรมในการอ่านอย่างสม่ำเสมอและอ่านบทอ่านหลากหลายประเภทตามความสนใจ
- 6) **การพัฒนาความรู้และศักยภาพของแต่ละบุคคลไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้** คือ การนำสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการอ่านไปใช้ในการพัฒนาความสามารถในด้านต่างๆ ของตนเอง เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่ตนกำหนดไว้
- 7) **การมีส่วนร่วมในกระบวนการของสังคม** คือ ผู้อ่านมีส่วนร่วมในกระบวนการทางสังคมและวัฒนธรรม ได้แก่ การใช้สิทธิ์ในการตัดสินใจด้วยตนเองอย่างเสรี ใช้สิทธิ์ลงคะแนนเสียง ใช้สิทธิ์ลงคะแนนเสียงหรือลงความเห็น เข้าร่วมประเพณีทุกโอกาสสำคัญมีอิสระในการแสดงความคิดเห็น
- 8) **การจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน** หมายถึง การดำเนินการของครูภาษาไทยและผู้บริหารโรงเรียนในการวางแผน กำหนดนโยบาย ส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมต่างๆ และการประเมินผลที่ช่วยส่งเสริมการรู้เรื่องการอ่านของนักเรียนทั้งในและนอกห้องเรียน

ข้อคำถามในการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับแนวทางการจัดกิจกรรมกิจกรรมส่งเสริมการรู้
การอ่านในโรงเรียน มีดังนี้

ข้อคำถาม
<p>1. ท่านกำหนดนโยบายเพื่อส่งเสริมกิจกรรมการรู้การอ่านในโรงเรียนอย่างไรบ้าง</p> <p><u>ประเด็นคำถาม</u></p> <p>(1.1 การจัดกิจกรรมสำหรับครูและนักเรียนทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน</p> <p>1.2 การจัดโครงการเพื่อพัฒนาศักยภาพของครู</p> <p>1.3 ปัญหา/อุปสรรค</p> <p>1.4 วิธีการแก้ปัญหา (ขั้นตอน)</p> <p>1.5 แนวทางที่จะพัฒนาในครั้งต่อไป</p> <p>1.6 ความสำเร็จ (ถ้ามี))</p>
<p>2. ท่านจัดให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องซื้อหนังสือและสื่อการเรียนการสอนเพื่อใช้ประโยชน์ในการเรียน การสอนเกี่ยวกับการรู้การอ่าน อย่างไรบ้าง</p> <p><u>ประเด็นคำถาม</u></p> <p>(2.1 ประเภทหนังสือ (ระบุ+รายละเอียด)</p> <p>2.2 ประเภทสื่อ (ระบุ+รายละเอียด))</p>
<p>3. ท่านมีวิธีการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาศักยภาพของครูในการจัดกิจกรรมการรู้การอ่าน อย่างไรบ้าง</p> <p><u>ประเด็นคำถาม</u></p> <p>(3.1 วิธีปฏิบัติ</p> <p>3.2 ผลที่ได้รับ สังเกตจากอะไร</p> <p>1.3 นอกจากวิธีส่งเสริมแบบเดิม มีวิธีอื่นที่คิดไว้ว่าจะทำในครั้งต่อไปไหม)</p>
<p>4. ท่านสนับสนุนครูภาษาไทยให้ทำวิจัยในชั้นเรียนที่เกี่ยวกับช่องทางการรู้การอ่านของนักเรียนอย่างไร</p>
<p>5. ท่านรับฟังความคิดเห็น ปัญหา และอุปสรรคจากครู เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัด กิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านให้ดีขึ้นได้อย่างไรบ้าง</p> <p><u>ประเด็นคำถาม</u></p> <p>(5.1 ปัญหาใดที่ครูประสบมากที่สุด ให้แนวทางแก้ไขอย่างไร</p> <p>5.2 ท่านทราบอย่างไรว่า แนวทางที่เสนอสามารถใช้ได้จริง และมีหลักฐานหรือชิ้นงานใดที่เป็นรูปธรรม)</p>

ข้อคำถาม
6. ท่านให้กำลังใจครู หรือมีแนวทางอย่างไรที่จะเสริมแรงให้กับครูเห็นความสำคัญของการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน
7. ท่านประเมินผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่าน ก่อน ระหว่าง และหลังการจัดกิจกรรมการรู้การอ่านสามารถพัฒนาให้นักเรียนมีทักษะการอ่านที่ดีขึ้นได้หรือไม่
8. ท่านนำผลการประเมินหลังจากการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายส่งเสริมการรู้การอ่านอย่างไรได้บ้าง
9. หลังจากท่านนำผลการประเมินการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านไปปรับใช้และพัฒนาแล้ว การจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านของครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องแก่นักเรียนหรือไม่ อย่างไร
10. ท่านติดตามความก้าวหน้าของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยอย่างไร เพื่อให้ทราบว่าได้จัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้การอ่านในชั้นเรียนแก่นักเรียน <u>แนวทางคำตอบ</u> (1. การสังเกตการสอน 2. การทำรายงานสรุปผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 3. การประชุมประจำสัปดาห์/ประจำเดือน/ปีการศึกษา)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 CHULALONGKORN UNIVERSITY
ขอขอบพระคุณทุกท่านที่สละเวลา
และให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสัมภาษณ์ครับ

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายเจษฎา ศรีวัฒนเมธากุล เกิดเมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2529 สำเร็จการศึกษาปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย จากคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ปี พ.ศ. 2552 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ. 2555

